

Załącznik do Uchwały Nr .....
Rady Gminy Blizyn
z dnia .....

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Blizyn na lata 2016-2022

Projekt

Blizyn 2016

Unia Europejska
Fundusz Spójności

opracowany przez:

PPUH „BaSz” mgr inż. Bartosz Szymusik

26-200 Końskie ul. Polna 72

tel./fax: 41 372 49 75

e-mail: basz@post.pl

www.basz.pl

przy współpracy:

Urzędu Gminy Bliżyn

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Spis treści

Wstęp.....	5
Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji	7
Podstawa opracowania	9
CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ NA OBSZARZE GMINY BLIŻYN	10
1.1. Informacje ogólne.....	10
1.2. Sfera społeczna.....	13
1.2.1. Uwarunkowania demograficzne	13
1.2.2. Poziom życia mieszkańców	17
1.2.3. Mieszkalnictwo	22
1.2.4. Infrastruktura społeczna na terenie gminy Bliżyn	24
1.2.5. Aktywność mieszkańców	25
1.2.6. Analiza problemów sfery społecznej	27
1.2.7. Podsumowanie problemów sfery społecznej	34
1.3. Sfera gospodarcza.....	39
1.3.1. Struktura gospodarki	39
1.3.2. Przemysł, produkcja i handel.....	41
1.3.3. Rolnictwo i leśnictwo.....	43
1.3.4. Turystyka	44
1.3.5. Analiza problemów sfery gospodarczej.....	45
1.3.6. Podsumowanie problemów sfery gospodarczej.....	46
1.4. Strefa sfery przestrzenno-funkcjonalna.....	51
1.4.1. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego.....	51
1.4.2. Zagospodarowanie przestrzenne	52
1.4.3. Infrastruktura techniczna	57
1.4.4. Obiekty i tereny chronione.....	62
1.4.5. Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej.....	65
1.4.6. Podsumowanie problemów sfery przestrzenno-funkcjonalnej.....	66
1.5. Sfera środowiskowa.....	70
1.5.1. Cechy środowiska naturalnego.....	70
1.5.2. Ochrona przyrody	72
1.5.3. Gospodarka odpadami	77
1.5.4. Analiza sfery środowiskowej	80
1.5.5. Podsumowanie problemów sfery środowiskowej.....	85
IDENTYFIKACJA ZJAWISK NEGATYWNYCH WYSTĘPUJĄCYCH NA OBSZARACH PROBLEMOWYCH	87
2.1. Problemy Gminy Bliżyn według opinii społecznej	87
2.2. Analiza SWOT.....	88
POWIĄZANIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY BLIŻYN Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI.....	92
3.1. Nawiązanie do strategicznych dokumentów krajowych dotyczących rozwoju przestrzennego, społecznego i gospodarczego gminy i regionu	92
3.2. Nawiązanie do strategicznych dokumentów regionu i gminy	94
ZAŁOŻENIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY BLIŻYN - DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI	99
4.1. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego - delimitacja terenów	99
4.2. Wyznaczenie terenu rewitalizacji	110

Unia Europejska
Fundusz Spójności

4.2.1. Obszar rewitalizacji na terenie gminy Bliżyn	110
4.2.2. Dane statystyczne dotyczące rewitalizowanego obszaru	112
4.2.3. Potencjał obszaru rewitalizacji w gminie Bliżyn	112
PLAN GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DLA GMINY BLIŻYŃ.....	114
5.1. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	114
5.2. Cele "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022"	114
PROJEKTY I PRZEDSIĘWZIĘCIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY BLIŻYŃ NA LATA 2016-2022	119
6.1. Priorytetowe projekty i przedsięwzięcia "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn...."	119
6.2. Pozostałe przedsięwzięcia inwestycyjne i organizacyjne "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022"	133
INDYKATYWNE RAMY FINANSOWE REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	143
HARMONOGRAM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	148
KOMPLEMENTARNOŚĆ W GMINNYM PROGRAMIE REWITALIZACJI GMINY BLIŻYŃ	150
9.1. Mechanizm zapewniania komplementarności	150
SYSTEM WDRAŻANIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY BLIŻYŃ	158
10.1. Uwarunkowania prawne	158
10.2. Uwarunkowania instytucjonalno-organizacyjne	158
10.3. System realizacji "GPR..."	162
10.4. Realizacja rzeczowa i finansowa	163
10.5. Wytyczne w zakresie mieszkalnictwa	164
10.6. Środowiskowe uwarunkowania realizacji inwestycji przewidzianych w „Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Bliżyn...”	165
SYSTEM MONITOROWANIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY BLIŻYŃ	168
11.1. System monitorowania "GPR..."	168
11.2. System oceny - ewaluacji "GPR..."	169
KOMUNIKACJA SPOŁECZNA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY BLIŻYŃ	171
12.1. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym, organizacjami pozarządowymi i mieszkańcami - aktywne włączenie w procesy rewitalizacji	171
12.2. Partycypacja społeczna.....	173
12.3. Działania informacyjno-promocyjne "Gminnego Programu Rewitalizacji..."	176
SPISY.....	177
Dokumenty źródłowe	177
Załączniki	177
Spis tabel	177
Spis wykresów	180
Spis rysunków	181

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Wstęp

Głównym celem realizacji "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022" (dalej GPR) jest wyprowadzenie wydzielonego obszaru ze stanu kryzysowego poprzez usunięcie zjawisk, które spowodowały jego degradację oraz stworzenie odpowiednich warunków dla dalszego rozwoju.

Rewitalizacja oznacza w sensie dosłownym „przywrócenie do życia” i jest pojęciem stosowanym najczęściej w odniesieniu do obszaru zurbanizowanego (np. części miasta lub zespołu obiektów budowlanych), który w wyniku przemian gospodarczych, społecznych, ekonomicznych i innych, utracił całkowicie lub częściowo swoją pierwotną funkcję i przeznaczenie. Pojęcie rewitalizacji odnosi się do kompleksowego procesu odnowy wyznaczonego terenu, znalezieniu dla niego nowego zastosowania i doprowadzenie do stanu, w którym zmieni swoją funkcję.

Rewitalizacja zawiera w sobie wiele innych pojęć:

- remont – przywrócenie takiego stanu (np. budynku), jaki istniał na początku poprzedniego cyklu jego eksploatacji,
- modernizacja – to remonty, które zostały uzupełnione o wprowadzanie nowych, lepszych, sprawniejszych, podnoszących komfort elementów wyposażenia,
- przebudowa – dostosowanie, poprzez dokonanie przebudowy obiektu do pełnienia nowych funkcji lub poprawy jego funkcjonalności,
- konserwacja – przeprowadzenie szeregu napraw i zabezpieczeń w obiektach już istniejących, zabezpieczenie ich przed niszczeniem i umożliwienie dalszego funkcjonowania,
- rewaloryzacja – odnosi się do przywrócenia wartości (poprzez remont lub modernizację) obiektów o szczególnej wartości, np. zabytkowych. Działanie to ma na celu dodatkowo wyeksponowanie wartości zabytkowych lub kulturowych architektury, często wymaga dodatkowych prac badawczych,
- rehabilitacja – oznacza „przywrócenie do sprawności”, czyli usunięcie defektów, niepożądanych dysfunkcji na terenach istniejących, nie zmieniając ich pierwotnie wskazanych funkcji (np. zrehabilitowany teren przemysłowy pozostaje nadal terenem przemysłowym).

Dla niniejszego opracowania przyjęto definicję rewitalizacji, która rozumiana jest jako: *harmonijny, wielostronny proces odnowy obejmujący wzajemnie uzupełniające i przenikające się działania z zakresu ożywienia przestrzennego, gospodarczego i społecznego wskazanych terenów.*

Rewitalizacja obejmuje przemiany zdegradowanych terenów w trzech głównych aspektach:

Unia Europejska
Fundusz Spójności

- rozwój społeczny - zapobieganie niekorzystnym zjawiskom społecznym, w tym: ubóstwu, bezrobociu, stagnacji i patologiom (np. przestępczości, marginalizacji, wykluczeniom)
- rozwój przestrzenny - uporządkowanie przestrzeni i przeznaczenia (pełnionych funkcji) danego terenu, podkreślenie unikalności i kolorytu lokalnego, porządkowanie starej tkanki urbanistycznej przez odpowiednie zagospodarowanie pustych przestrzeni w harmonii z otoczeniem, zachowanie dziedzictwa kulturowego, zwiększanie potencjału kulturalnego i turystycznego oraz poprawę infrastruktury technicznej i chroniącej środowisko naturalne
- rozwój gospodarczy - tworzenie nowych miejsc pracy, rozpowszechnianie aktywności gospodarczej, wzmocnienie atutów dla lokalizacji biznesu.

Wyznaczony w programie teren powinien spełnić przynajmniej trzy z powyższych kryteriów.

Inne pojęcia związane z niniejszym dokumentem to:

- stan kryzysowy - stan, w którym nastąpiła koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, które występują wspólnie z co najmniej jedną ze sfer: gospodarczą, środowiskową przestrzenno-funkcjonalną lub techniczną
- obszar zdegradowany - obszar spełniający co najmniej trzy kryteria określone w art. 47 ust. 1 Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006, a także obszar przemysłowy, powojenny, popegeerowski objęty programem rewitalizacji
- obszar rewitalizacji - obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk. Teren nie powinien obejmować obszarów powyżej 20% powierzchni gminy oraz być zamieszkałym przez więcej niż 30% mieszkańców gminy
- projekt – projekt (wg. art. 2 ust. 18 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju) zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów lub powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji.

Kluczowym warunkiem powodzenia w realizacji programu rewitalizacji jest uzyskanie porozumienia przedstawicieli różnych środowisk zaangażowanych w proces jego tworzenia. Wymagana jest ścisła współpraca pomiędzy różnymi działaniami podejmowanymi w Urzędzie Gminy Bliżyn z jednostkami podległymi, a także z partnerami społeczno-gospodarczymi oraz prywatnymi. Rewitalizacja jest szansą rozwoju i promocji dla wszystkich organizacji partycypujących w programie.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji

"Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bliżyn na lata 2016-2022" opracowany został na podstawie ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r., poz. 1777 z późn. zm.) oraz zgodnie z „Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016r.(MR/H 2014-2020/20(2)08/2016).

"GPR..." wykazuje zgodność z założeniami Krajowej Polityki Miejskiej (Uchwała Rady Ministrów Nr 198 w dniu 20 października 2015 r. (M.P. z 2015 r., poz. 1235)) w zakresie rewitalizacji. Celem strategicznym Krajowej Polityki Miejskiej jest wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do kreowania zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy oraz poprawy jakości życia mieszkańców. Dla obszaru tematycznego Rewitalizacja KPM zakłada następujące kierunki:

- działania rewitalizacyjne miast powinny mieć indywidualnie określoną formułę, charakter i zakres przyczyniający się do zmiany strukturalnej miasta, muszą one optymalnie wykorzystywać lokalne potencjały, inicjatywę społeczną i partnerów gospodarczych,
- kompleksowa rewitalizacja, realizowana na obszarach zdegradowanych, odnosząca się do konkretnego, wyznaczonego w oparciu o obiektywne kryteria, terytorium i łącząca wysiłki różnych podmiotów, których suma ma spowodować trwałe ożywienie społeczne i gospodarcze obszaru, zwiększenie jego atrakcyjności dla mieszkańców i przedsiębiorców oraz poprawę jakości życia. W ten sposób należy wypracować przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i powstające we współpracy z lokalną społecznością.

Diagnoza dla dokumentu "GPR..." została opracowana zgodnie z w/w dokumentami.

Na wstępnym etapie prac diagnostycznych przyjęto założenie, aby do celów agregacji danych opisujących stany kryzysowe zachować podział gminy na sołectwa, jako najbardziej naturalny i najlepiej służący badaniu zróżnicowania wewnątrzgminnego. Jest to także podział zgodny z założeniem, że działania rewitalizacyjne powinny dotyczyć obszarów spójnych przestrzennie, gdzie problemy będą mogły być rozwiązane kompleksowo.

Opracowane diagnozy zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych Gminy Bliżyn wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji inicjuje działania związane z rewitalizacją na terenie gminy. Celem diagnozy jest wskazanie, za pomocą zobiektywizowanych metod i wskaźników tej części Gminy Bliżyn, która charakteryzuje się szczególnie intensywną koncentracją szeregu niekorzystnych zjawisk.

Analiza zagadnień społecznych, a w drugiej kolejności także gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, techniczno-budowlanych pozwoliła dokonać pełnej diagnozy problemów i zagrożeń. Diagnoza stanu aktualnego Gminy Bliżyn została opracowana na podstawie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

dostępnych informacji, dokumentów i opracowań o charakterze diagnostycznym i strategicznym oraz na podstawie zebranych danych statystycznych na potrzeby niniejszego dokumentu.

Planowanie i programowanie rewitalizacji prowadzone będzie w oparciu o procesy:

- określenie wizji i koncepcji wyprowadzenia obszaru ze stanu kryzysowego,
- szczegółową analizę i wybór działań rewitalizacyjnych oraz określenie sposobów i warunków ich realizacji,
- określenie źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone będą w sposób spójny wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).

"Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bliżyn na lata 2016-2022" ma służyć identyfikacji obszarów zdegradowanych. "GPR..." warunkuje koordynację działań, czyli współpracę Urzędu Gminy oraz przedstawicieli mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych na rzecz realizacji działań rewitalizacyjnych.

Efektem implementacji "GPR..." jest m.in. odwrócenie negatywnych zjawisk i procesów, poprawa stanu infrastruktury społecznej i technicznej, przeciwdziałanie degradacji przestrzeni, zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego, ograniczanie patologii społecznych, wzrost jakości życia społeczności lokalnej i stymulowanie ich aktywności, rozwój przedsiębiorczości, zrównoważony rozwój społeczno-ekonomiczny w dłuższej perspektywie czasowej.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Podstawa opracowania

"Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bliżyn na lata 2016-2022" został opracowany w oparciu o następujące akty prawne i dokumenty:

- Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r., poz. 1777 z późn. zm.)
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006
- Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2016 r., poz. 383)
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 2 lipca 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy de minimis przez fundusze rozwoju obszarów miejskich w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. 2015, poz. 1001)
- Obwieszczenie Ministra Rozwoju z dnia 15 lipca 2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego w sprawie udzielania pomocy de minimis przez fundusze rozwoju obszarów miejskich w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. 2016, poz. 1144)
- Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Ministra Rozwoju z 2 sierpnia 2016 r. (MR/H 2014-2020/20(2)08/2016)
- Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa z dnia 9 września 2008 r. (MRR/H/18(2)/08/08)
- Narodowy Plan Rewitalizacji 2022. Założenia. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, 2014 r.
- Krajowa Polityka Miejska 2032, Warszawa 2015 r.
- Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020
- obowiązujące lokalne dokumenty planistyczne i strategiczne województwa i powiatu skarżyskiego
- obowiązujące lokalne dokumenty planistyczne i strategiczne gminy Bliżyn.

CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ NA OBSZARZE GMINY BLIŻYŃ

Rysunek 1. Bliżyn z lotu ptaka (fotografia: K. Szczygieł)

1.1. Informacje ogólne

Gmina Bliżyn położona jest w centralnej Polsce, w północno-zachodniej części województwa świętokrzyskiego, w zachodniej części powiatu skarżyskiego. Jest największą powierzchniowo gminą powiatu.

Powierzchnia gminy Bliżyn wynosi 141,16 km². Według stanu na 31.12.2015 r. ludność wynosiła 8 293 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosiła 59 osób na km², ze względu na fakt, że ponad 70 % jej terenu zajmują lasy.

Gmina Bliżyn graniczy z:

- od północy z województwem mazowieckim - z gminami Szydłowiec i Chlewiska w powiecie szydłowieckim

- od wschodu z gminami powiatu skarżyskiego: Skarżysko-Kamienna, Suchedniów i łączna
- od południa z gminą powiatu kieleckiego - gmina Zagnańsk
- od zachodu w gminą Stąporków w powiecie koneckim.

Rysunek 2. Powiat skarżyski i gmina Bliżyn (<http://gminy.pl/powiaty/297.html>)

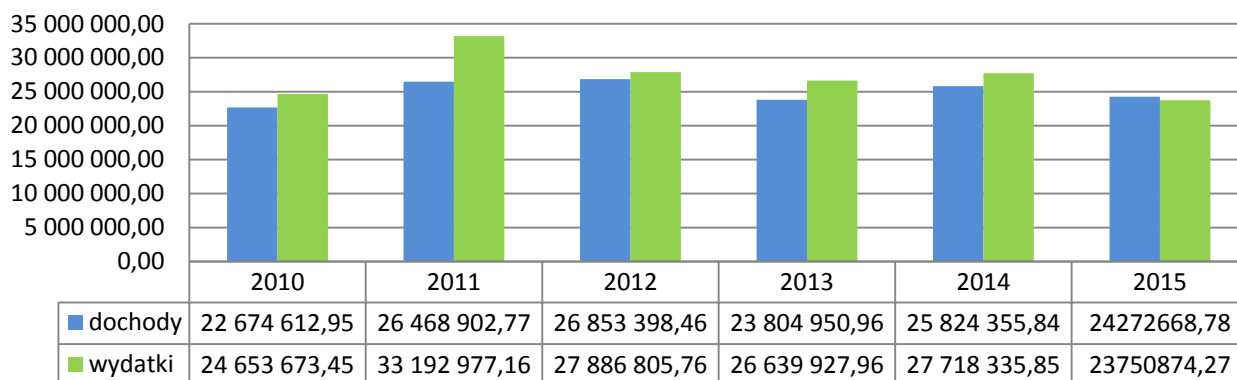
Gmina obejmuje wsie: Bliżyn, Brzeście, Bugaj, Drożdżów, Gilów, Gostków, Górki, Jastrzębia, Kopcie, Kucębów, Mroczków, Mroczków-Kamionka, Mroczków-Kapturów, Nowki, Nowy Odrowążek, Odrowążek, Pięty, Płaczków, Rędocin, Sobótka, Sołtyków, Sorbin, Ubyszów, Wojtyniów, Wołów, Zagórze, Zbrojów oraz przysiółki: Klonina, Rosochy i Świnia Góra.

Bliżyn jest gminą podmiejską w stosunku do Skarżyska-Kamiennej. Leży przy ważnym szlaku komunikacyjnym - drodze krajowej nr 42. Odległość gminy od większych ośrodków miejskich wynosi: 6 km do Skarżyska-Kamiennej, 40 km do Kielc, 150 km do Warszawy oraz 48 km do Radomia.

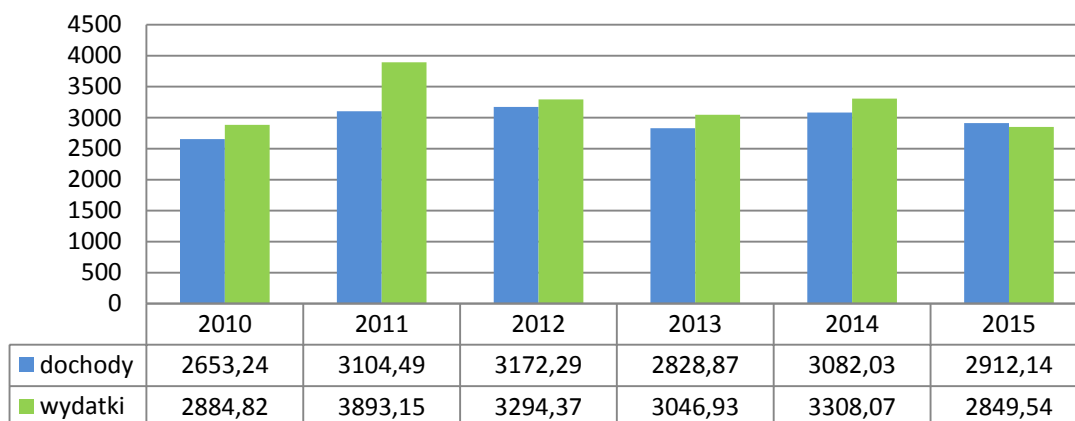
Gmina Bliżyn stanowi lokalną wspólnotę samorządową tworzoną przez jej mieszkańców. Zarządza nią Rada Gminy składająca się z 15 radnych, pracujących w 4 komisjach.

Wójt Gminy Bliżyn jest jednoosobowym organem wykonawczym Gminy.

Wykres 1. Dochody i wydatki ogólne budżetu gminy Bliżyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)

Wykres 2. Dochody i wydatki budżetu Gminy Bliżyn w latach 2010-2015 w przeliczeniu na 1 mieszkańca (GUS, 2010-2015)

Gmina Bliżyn korzystała w ostatnich latach z dofinansowania zewnętrznego do prowadzonych przez siebie inwestycji i projektów, m.in. z: Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, Narodowego Programu Poprawy Dróg Lokalnych i budżetu państwa. Z ważniejszych działań inwestycyjnych na terenie gminy przeprowadzono: budowę wodociągów gminnych i kanalizacji sanitarnej, odbudowę Zalewu Bliżyńskiego na rzece Kamiennej w Bliżynie wraz z budowlą przelewowo-upustową oraz infrastrukturą rekreacyjną, budowę infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej w 12 miejscowościach (miejsca integracji dla mieszkańców), boiska wielofunkcyjne w Sorbinie i Odrowążku (środki PROW), kompleksy ORLIK 2012 w Bliżynie i Mroczkowie (środki budżetu państwa), budowę oczyszczalni ścieków w Wojtyniowie, przeprowadzenie przebudowy systemów grzewczych w budynkach użyteczności publicznej, modernizację

dróg powiatowych i gminnych oraz infrastruktury drogowej. Ponadto zrealizowano szereg działań tzw. "miękkich", m.in.: cykliczne imprezy rodzinne, sportowe i kulturalne, projekty oświatowe i wspierające przedsiębiorczość.

1.2. Sfera społeczna

1.2.1. Uwarunkowania demograficzne

Gmina Bliżyn (wg stanu na 31.12.2015 r.) liczy ogółem 8 293 mieszkańców, w tym 4 084 mężczyzn i 4 209 kobiet, gęstość zaludnienia - 59 osób na km².

Mieszkańcy gminy Bliżyn stanowią ok. 10 % ludności powiatu skarżyskiego oraz ok. 0,6% ludności województwa świętokrzyskiego.

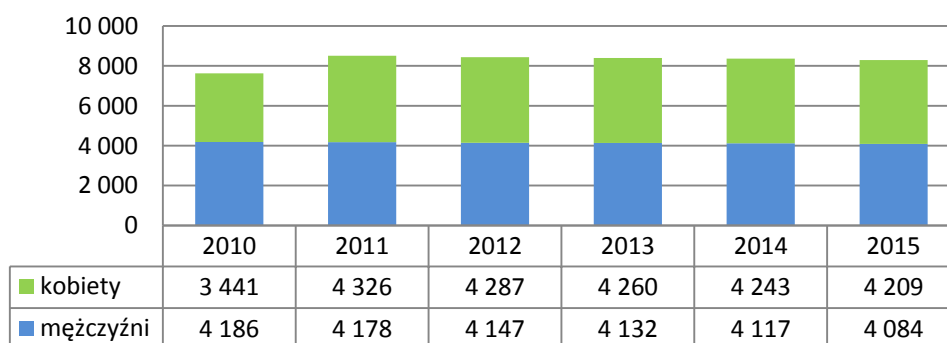
Tabela 1. Demografia w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba ludności ogółem	8 517	8 504	8 434	8 392	8 360	8 293
Liczba mężczyzn	4 186	4 178	4 147	4 132	4 117	4 084
Liczba kobiet	3 441	4 326	4 287	4 260	4 243	4 209

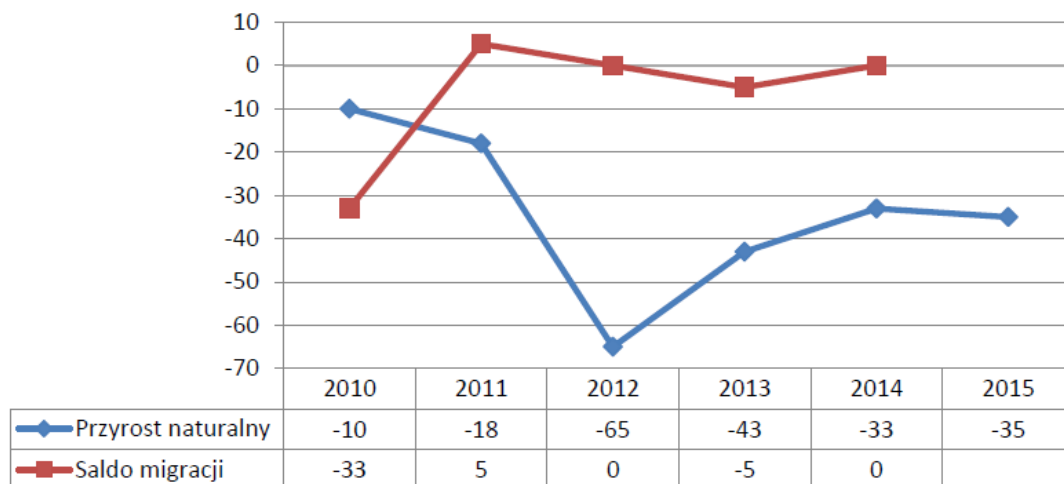
Tabela 2. Liczba i procent ludności według ekonomicznych grup wiekowych w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Wiek przedprodukcyjny	1 481 (17,4)	1 448 (17,0)	1 410 (16,7)	1 351 (16,1)	1 315 (15,7)	1 009 (15,3)
Wiek produkcyjny	5 416 (63,6)	5 397 (63,5)	5 352 (63,5)	5 348 (63,7)	5 301 (63,4)	5 493 (63,4)
Wiek poprodukcyjny	1 620 (19,0)	1 659 (19,5)	1 672 (19,8)	1 693 (20,2)	1 744 (20,9)	1 791 (21,6)

Wykres 3. Liczba ludności w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)

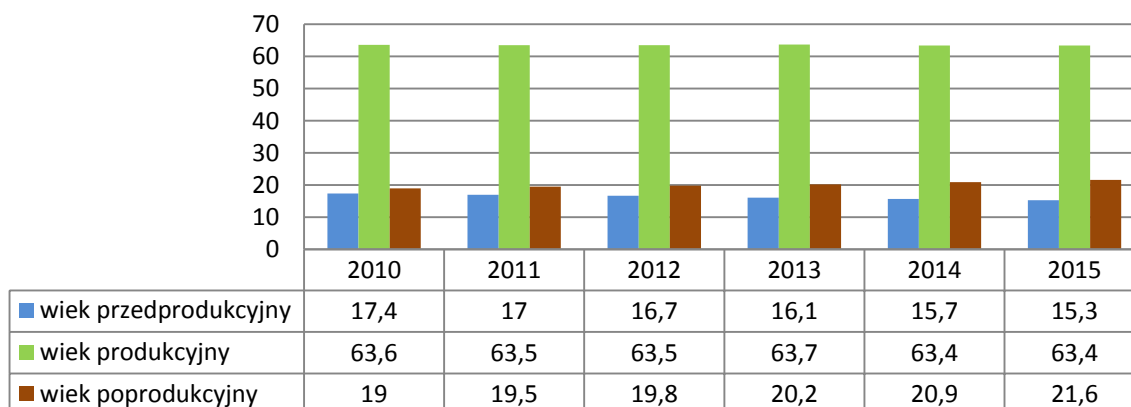

Wykres 4. Wskaźniki demograficzne w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)

W okresie ostatnich lat obserwuje się niekorzystne zmiany świadczące o starzeniu się społeczeństwa: zmniejszanie się udziału dzieci i młodzieży (0-17 lat) przy jednoczesnym, relatywnie stałym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym. W roku 2015 - 63,4% mieszkańców gminy było w wieku produkcyjnym, a w wieku przedprodukcyjnym - zaledwie 15,3% ogółu, poprodukcyjnym - 21,6%.

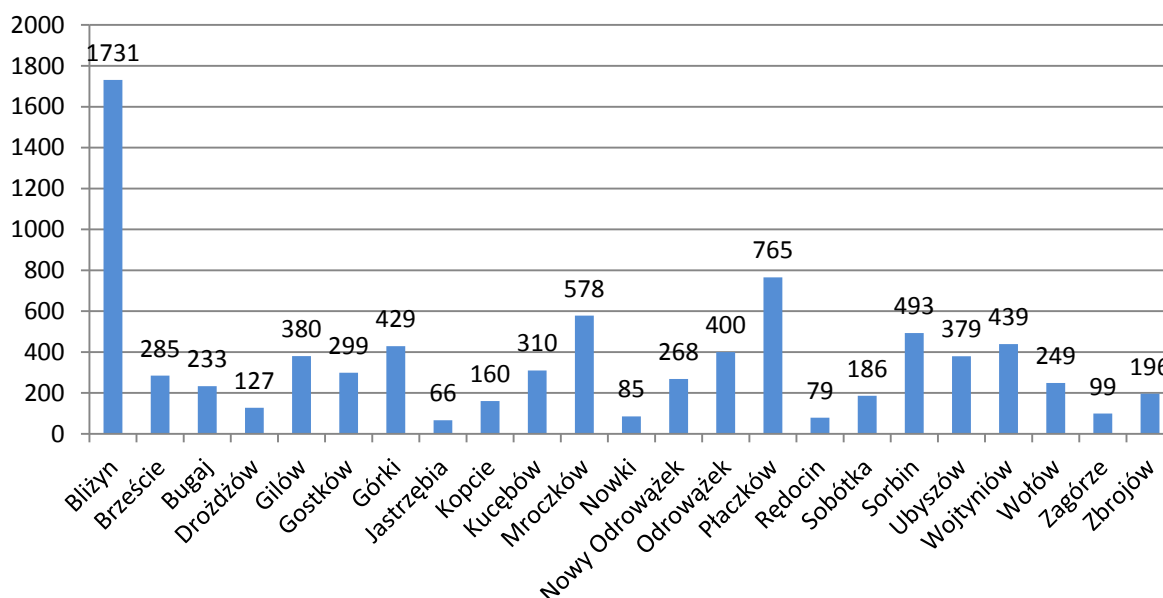
Wykres 5. Struktura ekonomicznych grup wieku mieszkańców gminy Bliżyn w % w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)

Stopień koncentracji ludności w poszczególnych miejscowościach jest nierównomierny i uzależniony jest od ich wielkości, położenia, rodzaju pełnionej funkcji oraz zagospodarowania terenu. Analizując obszar gminy należy zauważyć, iż najwięcej ludności zamieszkuje wieś gminną - sołectwo Bliżyn (mieszkańcy stanowią ponad 21% ogólnej liczby

zamieszkującej obszar gminy) oraz sołectwa: Płaczków – 9,4% oraz Mroczków – 7% ogółu liczby ludności zamieszkującej gminę. Najmniej zaludnione są sołectwa Jastrzębia i Rędocin.

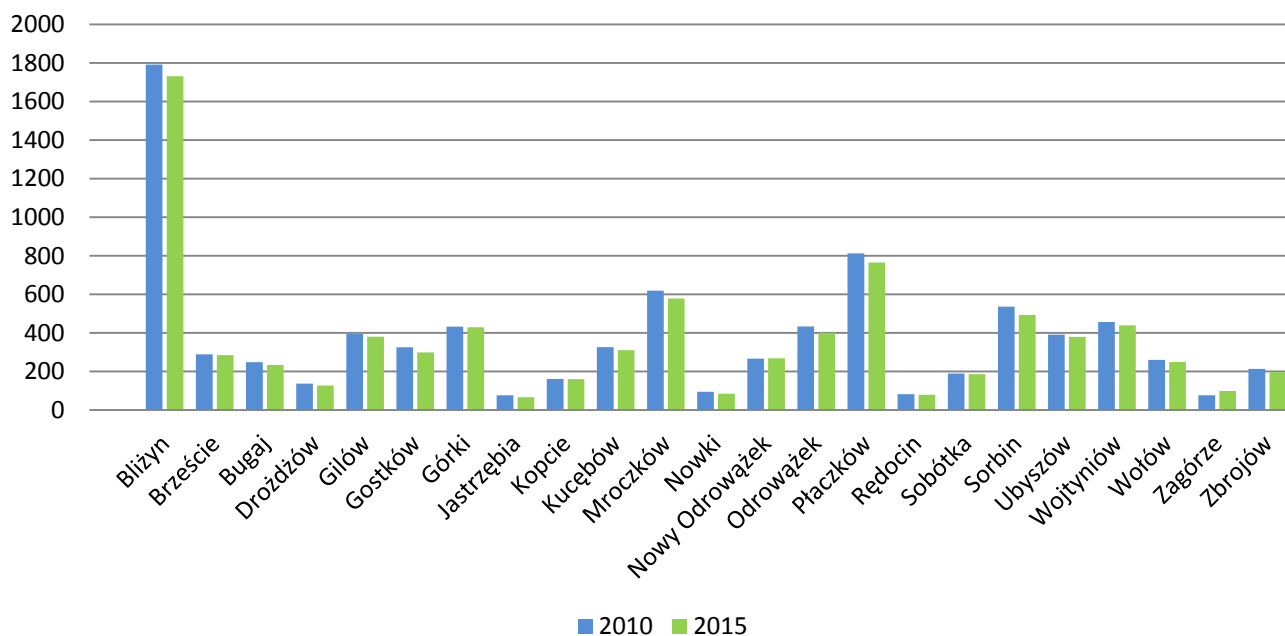
Wykres 6. Liczba mieszkańców sołectw gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie, stan na 31.12.2015)

Niekorzystnym zjawiskiem demograficznym są także nie wykazujące tendencji wzrostowej wskaźniki przyrostu naturalnego i salda migracji oraz prognozy spadku liczby ludności na terenie gminy. W konsekwencji mieszkańców gminy sukcesywnie ubywa i postępuje proces starzenia się społeczeństwa. W latach 2010-2015 populacja gminy Bliżyn zmniejszyła się o 224 osoby.

Liczba mieszkańców gminy zmniejsza się, a ten sam trend widoczny jest w tworzących ją sołectwach. W sołectwach w latach od 2010 do 2015 liczba osób zmniejszyła się od kilku do kilkudziesięciu mieszkańców, w zależności od wielkości, np. sołectwo Bliżyn "straciło" 60 mieszkańców, sołectwo Płaczków - 47 osób, sołectwo Odrowążek - 33 osoby. Jedynie sołectwo Zagórze odnotowało, w tym okresie, wzrost liczby mieszkańców o 23 osoby.

Wykres 7. Porównanie liczby mieszkańców sołectw gminy Bliżyn w latach 2010 i 2015 (Urząd Gminy w Bliźnie)

Według opracowanej przez Główny Urząd Statystyczny „Prognozy ludności na lata 2008-2030” oraz „Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011-2035”, liczba mieszkańców województwa świętokrzyskiego będzie systematycznie spadać. Zmiany demograficzne będą głównie wynikiem malejącej liczby urodzeń. Prognoza sformułowana dla obszarów wiejskich powiatu skarżyskiego również zakłada systematyczny spadek zasobów ludzkich.

Tabela 3. Prognoza liczby ludności do 2030 roku – gmina Bliżyn (obliczenia własne – prognoza ma charakter szacunkowy)

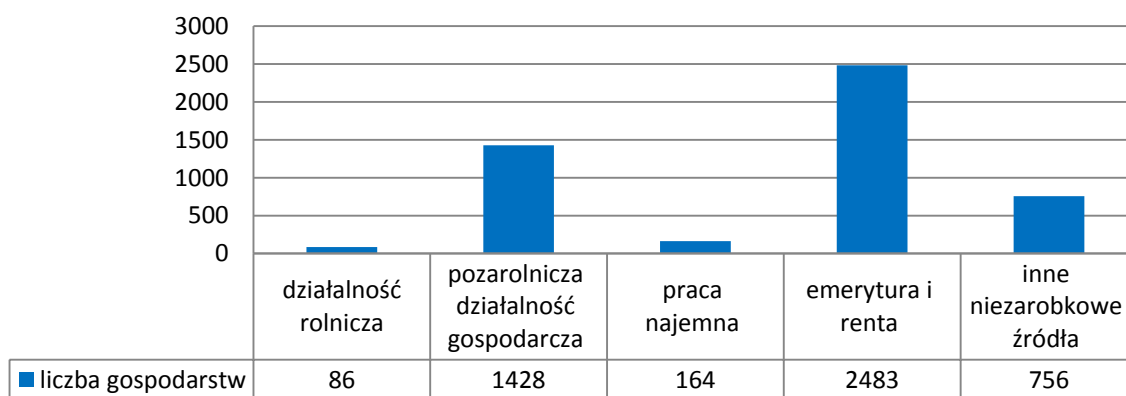
Wyszczególnienie:	Do roku:		
	2020	2025	2030
Gmina Bliżyn	8 193	7 989	7 753

1.2.2. Poziom życia mieszkańców

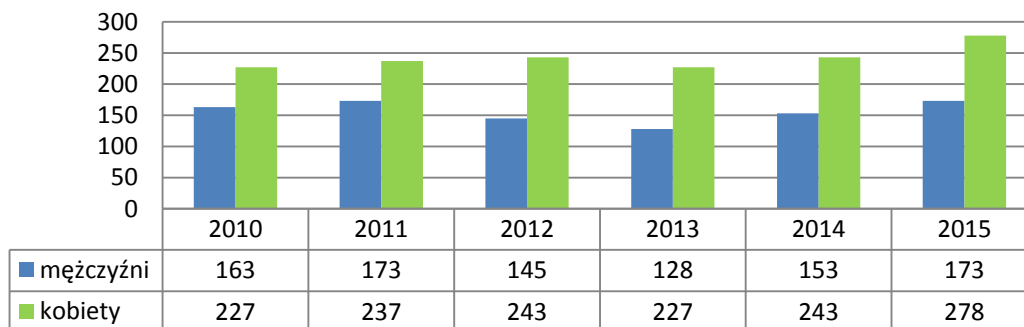
W Gminie Bliżyn funkcjonują głównie jednorodzinne gospodarstwa domowe, dla których źródłami utrzymania są: praca najemna w rolnictwie i poza nim oraz niezarobkowe źródła utrzymania (np. emerytura, renta).

Wykres 8. Źródła utrzymania gospodarstw domowych w gminie Bliżyn (opracowanie własne na podst. GUS, Bank Danych Lokalnych).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na terenie powiatu skarżyskiego wynosiło (według GUS 2015), w roku 2015 - 3 448,29 zł, co stanowi 83,1 % średniej krajowej. Dla województwa średnie wynagrodzenie jest wyższe - 3 580,62 zł (86,3% średniej krajowej). Dla gminy Bliżyn takie statystyki nie są prowadzone, można jednak założyć, że średnie wskaźniki są takie same lub niższe jak dla powiatu. Średnie wskaźniki dla powiatu i województwa wykazują tendencję rosnącą, jednak należy wnioskować, że wzrost płac nominalnych nie ma wpływu na zwiększenie poziomu realnych dochodów gospodarstw domowych.

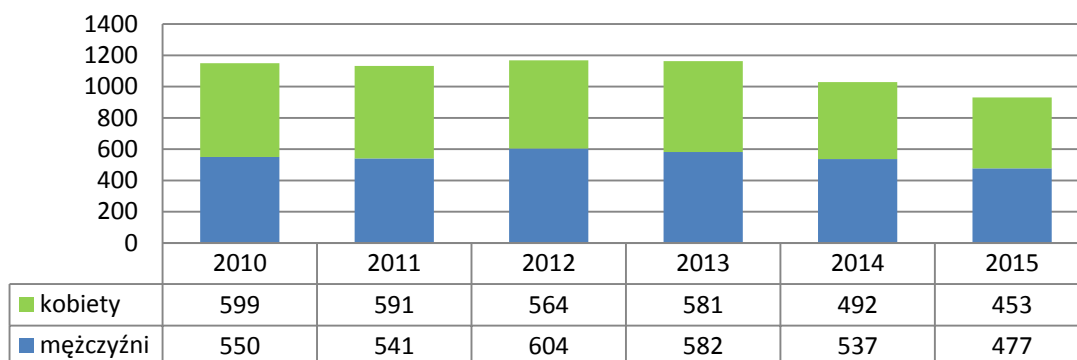
Wykres 9. Liczba osób pracujących według innego podziału niż PKD na terenie gminy Bliżyn (GUS, 2010-2015)

Rynek pracy na terenie gminy kształtowany jest głównie przez sektor prywatny. W rejestrze REGON zarejestrowanych było w roku 2015 ogółem 558 podmiotów gospodarczych prowadzących działalność, z czego ok. 98% to podmioty reprezentujące sektor prywatny. W sektorze prywatnym przeważają znacząco osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek (88,5%).

Bezrobocie jest jednym z poważniejszych problemów społeczno-ekonomicznych gminy. W gminie Bliżyn jako osoby bezrobotne w Powiatowym Urzędzie Pracy w Skarżysku-Kamiennej (ul. 1 Maja 105, Skarżysko-Kamienna) w roku 2015 było zarejestrowanych 930 osób w wieku produkcyjnym. Udział osób bezrobotnych z terenu gminy w ogóle mieszkańców powiatu zarejestrowanych w PUP wynosił 16,01 %.

Wykres 10. Liczba osób bezrobotnych w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku-Kamiennej)

Stopa bezrobocia dla gminy Bliżyn na koniec 2015 roku wynosiła 16,9%, dla powiatu skarżyskiego wynosiła 22,3%, dla województwa świętokrzyskiego wynosiła 12,5 %, dla terenu Polski - 9,8%. Powiat skarżyski jest powiatem o najwyższej stopie bezrobocia w województwie. Zarówno w skali gminy, jak i powiatu liczba osób pozostających bez pracy jest malejąca.

Poziom bezrobocia wynika z relatywnie wysokiego odsetka pracujących w sektorze rolniczym i nie daje pełnych informacji o skali zjawiska. Zgodnie z obowiązującymi zasadami rejestracji bezrobotnych, osoby będące właścicielami lub posiadaczami nieruchomości rolnej powyżej 2ha przeliczeniowych nie są ujęte w ewidencji osób bezrobotnych, nawet w przypadku, gdy nie wykonują żadnej pracy. Wpływa to na skalę zjawiska bezrobocia ukrytego.

Wykres 11. Procentowy udział osób bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu skarżyskiego w roku 2014 w ogólnej liczbie bezrobotnych w powiecie (Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku-Kamiennej)

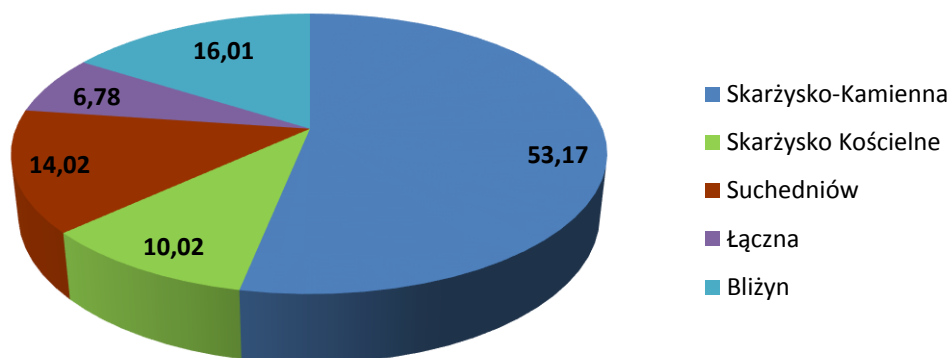

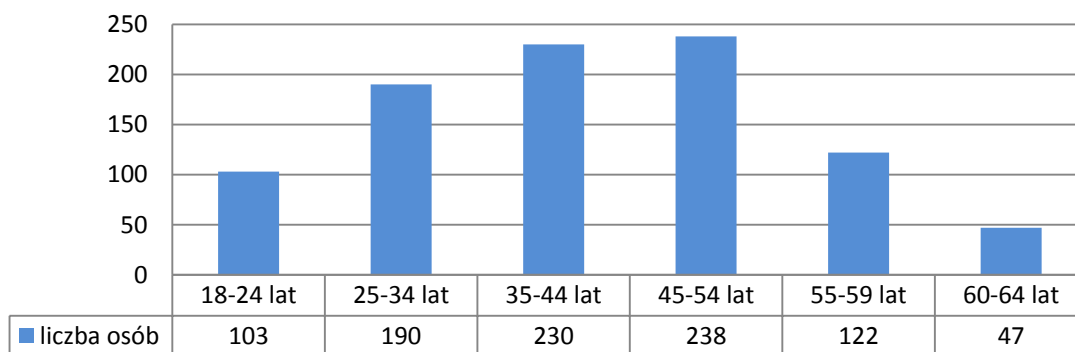
Tabela 4. Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy bezrobotnych w gminie Skarżysko-Kamienna w latach 2010-2014 bez uwzględnienia zmian po 27 maja 2014 r. (Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku-Kamiennej)

Wyszczególnienie - osoby	2010	2011	2012	2013	2014	2015
do 25 roku życia	212	186	191	174	148	313
długotrwale bezrobotni	666	724	742	755	726	1 884
powyżej 50 roku życia	250	258	277	298	290	967
niepełnosprawni	42	33	38	37	28	187

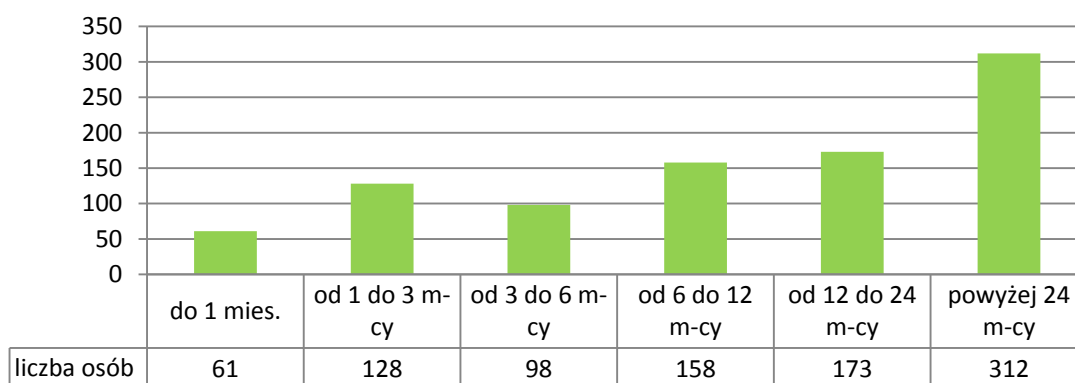
Wskaźniki bezrobocia dla gminy Bliżyn w roku 2015 - według PUP Skarżysko-Kamienna) wynoszą:

- bezrobotni z prawem do zasiłku to 14,62% ogółu zarejestrowanych
- udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych wynosi 48,71%
- najliczniejszą grupą bezrobotnych są osoby w wieku 35 - 44 lata - stanowią 25,59% zarejestrowanych,
- bez pracy powyżej 1 roku jest 18,60 %, a powyżej 2 lat - 33,55%,
- najliczniejszą grupą bezrobotnych są osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym - 35,16% osób, oraz gimnazjalnym i poniżej - 23,01%.

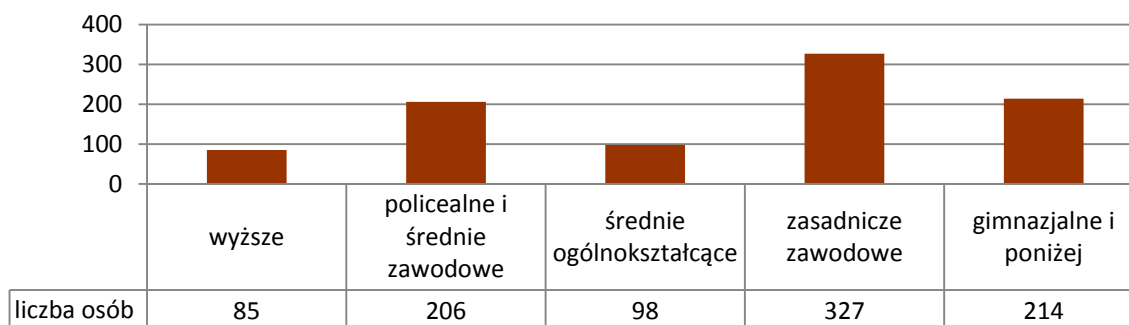
Wykres 12. Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Bliżyn w roku 2015 według poziomu wieku (Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku-Kamiennej)

Wykres 13. Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Bliżyn w roku 2015 według czasu pozostawiania bez pracy (Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku-Kamiennej)

Wykres 14. Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Bliżyn w roku 2015 2014 według wykształcenia (Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku-Kamiennej)

Brak pracy jest poważnym problemem społecznym, ponieważ często staje się przyczyną innych dysfunkcji rodziny, np. ubóstwa, bezradności, ale też i uzależnień. Na terenie gminy

pomoc społeczną mieszkańcom świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliżynie, który realizuje zadania własne i zlecone z zakresu pomocy społecznej.

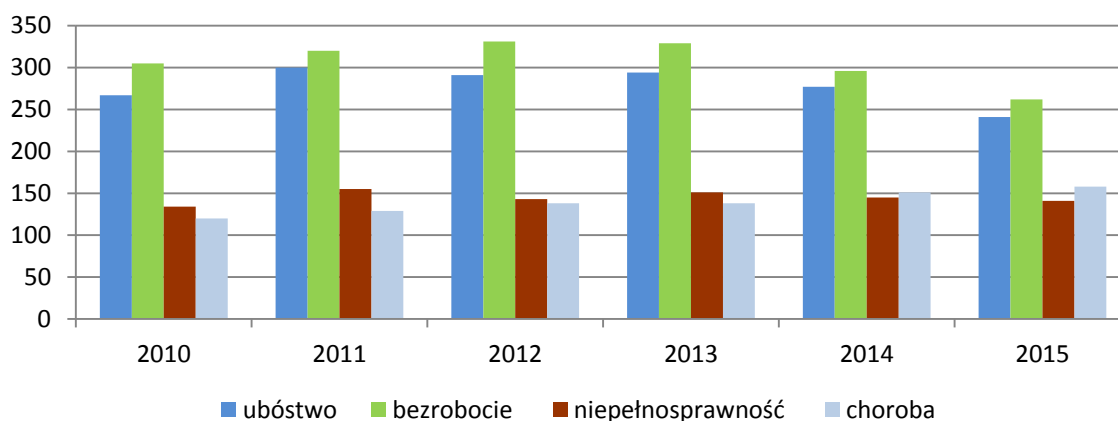
Tabela 5. Działalność GOPS w Bliżynie w latach 2010-2015 (GOPS Bliżyn)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba korzystających z pomocy GOPS ogółem						
Liczba rodzin	470	453	467	475	424	395
Liczba osób w rodzinach	1 226	1 210	1 251	1 243	1103	1011
Liczba rodzin, korzystająca z pomocy GOPS, według powodów przyznania pomocy						
Ubóstwo	267	300	291	294	277	241
Bezrobocie	305	320	331	329	296	262
Niepełnosprawność	134	155	143	151	145	141
Długotrwała choroba	120	129	138	138	151	156
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	43	54	60	59	58	35
Alkoholizm	15	19	23	24	22	25
Ochrona macierzyństwa	18	20	32	29	23	24

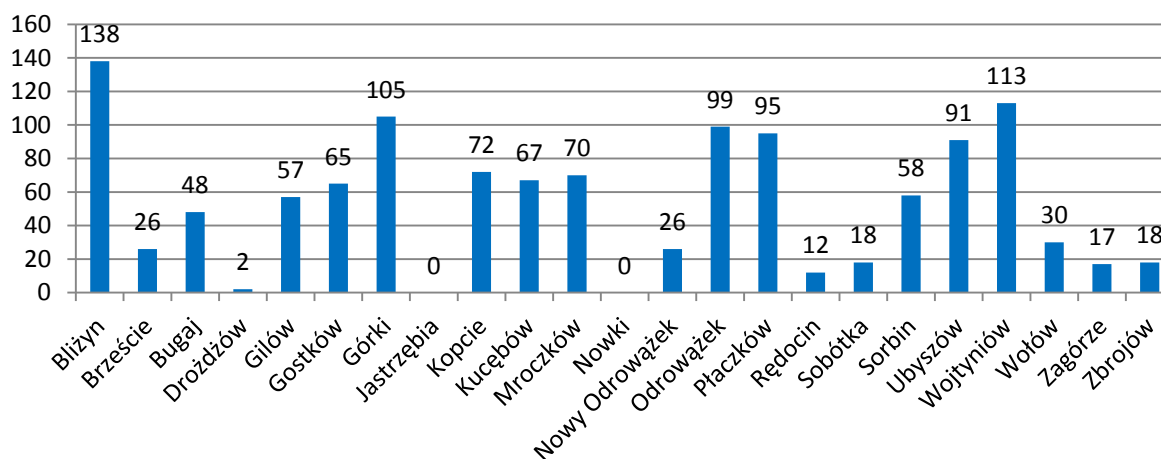
Najwięcej świadczeń udzielonych było z powodu: ubóstwa, bezrobocia, długotrwałej choroby, niepełnosprawności.

Liczba udzielonych świadczeń w GOPS w Bliżynie w skali lat od 2010 do 2015 zmniejsza się - nie jest to jednak związane ze znaczącym wzrostem jakości życia mieszkańców gminy. Jest to tendencja ogólnokrajowa i związana jest raczej ze zmieniającymi się uwarunkowaniami prawnymi pomocy społecznej.

Wykres 15. Najważniejsze powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2010-2015 w Bliżynie (GOPS Bliżyn)

Wykres 16. Liczba osób z poszczególnych sołectw korzystających z pomocy GOPS w Bliżynie w 2015 roku (GOPS Bliżyn)

W ramach GOPS w Bliżynie działają: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Punkt Konsultacyjny. Mieszkańcy gminy mogą korzystać z pomocy instytucji powiatowych np.: Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i Poradni Pedagogiczno-Psychologicznej w Skarżysku-Kamiennej i innych jednostek specjalistycznych w regionie.

1.2.3. Mieszkalnictwo

Czynnikiem wpływającym na standard życia ludności danego obszaru są warunki mieszkaniowe. Istniejące warunki mieszkaniowe w gminie są zbliżone do warunków mieszkaniowych w kraju. Polityka gminy w zakresie budownictwa mieszkaniowego polega zarówno na działaniach doraźnych, jak i długofalowych, zmierzających do uporządkowania spraw związanych z planowaniem przestrzennym.

W zabudowie gminy Bliżyn wyróżnia się:

- tereny z zabudową o charakterze siedliskowym - zabudowa mieszkaniowa wraz z zabudową gospodarczą związaną z produkcją rolną
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej - zabudowa mieszkalna w formie wolnostojących budynków
- zabudowa wielorodzinna – w Bliżynie (cztery budynki), w Sołtykowie, obręb ewidencyjny Płaczków (trzy budynki) oraz w Wojtyniowie (jeden budynek)
- budynki większe gabarytowo to m.in.: obiekty szkół, budynki administracji, kościoły
- tereny zabudowy produkcyjnej, rzemieślniczej.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (www.stat.gov.pl), stan na koniec 2015 roku, na terenie gminy Bliżyn znajdowało się 2 818 mieszkań, o łącznej powierzchni użytkowej 203 572m². Średni metraż mieszkania kształtuje się na poziomie około 72m². W zasobach mieszkaniowych dominuje własność prywatna. Zasoby komunalne to zaledwie kilka lokali mieszkalnych zlokalizowanych w miejscowości Sołytków.

Tabela 6. Charakterystyka zasobów mieszkaniowych w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)

Wyszczególnienie	Jednostka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Budynki mieszkalne	szt.	2 534	2 520	2 524	2 536	2 546	2 557
Zasoby mieszkaniowe							
Mieszkania ogółem	szt.	2 764	2 775	2 780	2 794	2 806	2 818
Izby	szt.	10 591	10 657	10 698	10 782	10 850	10 916
Powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem	m ²	195 839	197 309	198 388	200 324	202 115	203 572
Wyposażenie mieszkań w instalacje							
Wodociąg	szt.	2 395	2 406	2 414	2 429	2 441	2 453
Ustęp spłukiwany	szt.	1 940	1 951	1 960	1 975	1 987	1 999
Łazienka	szt.	1 777	1 788	1 797	1 812	1 824	1 836
Centralne ogrzewanie	szt.	1 846	1 857	1 865	1 880	1 892	1 904

Analizując budynki pod względem okresu budowy należy stwierdzić, że mieszkania wybudowane przed 1944r. (tzw. stare zasoby mieszkaniowe) stanowią niespełna 12% ogółu mieszkań, natomiast udział budynków najnowszych, tj. powstałych po 2002 roku osiąga wskaźnik około 7,5%. Najliczniejszą grupę budynków mieszkalnych wybudowano w latach 1945-1970 oraz w latach 1971-1988. Budynki mieszkalne na terenie gminy w dużej części wybudowane są w technologiach odbiegających pod względem cieplnym od obecnie obowiązujących standardów.

Pod względem wyposażenia mieszkania w 86% posiadają wodociąg, w 70% ustęp spłukiwany i w 65% łazienkę i centralne ogrzewanie.

Ruch budowlany, biorąc pod uwagę okres 2006-2015, kształtuje się na poziomie około 10 mieszkań/rok i dotyczy budynków nowych, jak również po rozbudowie. Inwestycje mieszkaniowe prowadzone są wyłącznie w ramach budownictwa indywidualnego. Mieszkania z tego okresu charakteryzują się wysokim komfortem po stronie powierzchni użytkowej - średni metraż nowego mieszkania to około 129m².

1.2.4. Infrastruktura społeczna na terenie gminy Bliżyn

Tabela 7. Infrastruktura administracyjna i społeczna na terenie gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie)

wyszczególnienie	Nazwa
Placówki administracyjne i pomocnicze Gminy	Urząd Gminy w Bliżynie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliżynie Gminny Ośrodek Kultury w Bliżynie Gminna Biblioteka Publiczna w Bliżynie
Placówki oświatowe zarządzane przez Gminę	Zespół Szkół w Bliżynie Szkoła Podstawowa im. Wojska Polskiego w Mroczkowie Szkoła Podstawowa im. 3 Pułku Piechoty Legionów Armii Krajowej w Sorbinie Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Odrowążku
Placówki oświatowe pozostałe	Niepubliczne Przedszkole w Bliżynie Niepubliczne Przedszkole w Mroczkowie
Opieka zdrowotna	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bliżynie Centrum Opiekuńczo-Pielęgnacyjne RODZINA w Ubyszowie Ośrodek pobytowo-rehabilitacyjny "Jesienne Liście" w Bliżynie
Bezpieczeństwo	Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w: Bliżynie, Mroczkowie, Nowkach, Nowym Odrowążku, Sorbinie, Wołowie
Instytucje obsługi ludności	Urząd Pocztowy w Bliżynie Bank Spółdzielczy w Suchedniowie, oddział w Bliżynie Filia Banku PKO BP w Bliżynie
Parafie	Parafia Rzymskokatolicka św. Ludwika w Bliżynie Parafia Rzymskokatolicka w Mroczkowie Parafia Rzymskokatolicka w Sorbinie Parafia Rzymskokatolicka w Odrowążku
Miejsca kultywowania tradycji	Domek Tkacki Muzeum Dawnej Wsi w Bliżynie Izba Regionalna w Sorbinie Izba Regionalna w Odrowążku

Tabela 8. Dostępność infrastruktury społecznej na terenach poszczególnych sołectw gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie)

Sołectwo/ osiedla	Dostępność instytucji, obiektów					
	administra- cyjnych	edukacyj- nych	kulturalnych	sportowych	opieki zdrowotnej	bezpieczeń- stwa
Bliżyn						
Brzeście						
Bugaj						
Drożdżów						
Gilów						
Gostków						
Górki						
Jastrzębia						
Kopcie						
Kucębów						

Mroczków						
Nowki						
Nowy Odrowążek						
Odrowążek						
Płaczków						
Rędocin						
Sobótka						
Sorbin						
Ubyszów						
Wojtyniów						
Wołów						
Zagórze						
Zbrojów						

Tylko na terenie sołectwa Bliżyn dostępna jest pełna sieci infrastruktury społecznej i administracyjnej. Należy jednak zaznaczyć, że nie spełnia ona oczekiwań i potrzeb rzeczywistych mieszkańców, występują zwłaszcza braki lokalowe, które uniemożliwiają rozwój działalności i oferty dla mieszkańców.

W gminie występują problemy z dostępnością obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych. Jedynym obiektem wyposażonym w podnośnik zewnętrzny na parter i windę wewnątrz jest przychodnia w Bliżynie.

1.2.5. Aktywność mieszkańców

Na terenie gminy Bliżyn działają organizacje pozarządowe tworzone przez mieszkańców i oddziały organizacji ogólnopolskich.

Tabela 9. Organizacje pozarządowe na terenie gminy Bliżyn (<http://www.przystanblizyn.pl>)

Nazwa organizacji	Adres
Towarzystwo Przyjaciół Bliżyna	ul. Staszica 16D, Bliżyn
Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Nad Kuźniczką	Szkoła Podstawowa w Sorbinie
Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział w Bliżynie	Zespół Szkół w Bliżynie ul. Piaskowa, Bliżyn
Bliżyńskie Stowarzyszenie Cyklistów	ul. J. Opary, Bliżyn
Stowarzyszenie Rozwoju Brześcia	Brzeście
Ochotnicza Straż Pożarna w Bliżynie	ul. Szkolna, Bliżyn
Ochotnicza Straż Pożarna w Mroczkowie	Mroczków 26
Ochotnicza Straż Pożarna w Nowkach	Nowki
Ochotnicza Straż Pożarna w Nowym Odrowążku	Nowy Odrowążek
Ochotnicza Straż Pożarna w Sorbinie	Sorbin
Ochotnicza Straż Pożarna w Wołowie	Wołów
Stowarzyszenie „Rdest”	ul. Zafabryczna 35, Bliżyn

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Gmina Bliżyn

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Związek Strzelecki „Strzelec” Równość-Wolność-Niepodległość	Wołów
Bliżyńskie Stowarzyszenie Żeglarskie FORDEWIND	ul. Kościuszki, Bliżyn
Uczniowsko – Ludowy Klub Sportowy „Czarni Bliżyn”	ul. Piaskowa 26, Bliżyn
Stowarzyszenie "Jastrzębia pod Świnią Górą"	Jastrzębia 35
Polski Komitet Pomocy Społecznej O/ Bliżyn	ul. Kościuszki, Bliżyn

Gmina należy do Lokalnej Grupy Działania "U Źródeł" (wraz z gminami województwa świętokrzyskiego: Końskie, Gowarczów, Ruda Maleniecka, Smyków, Stąporków oraz województwa łódzkiego: Białaczów, Paradyż i Żarnów). LGD zabiega o dofinansowanie zadań lokalnych z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego. LGD została powołana w celu stymulowania oddolnych inicjatyw na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

Gmina Bliżyn prowadzi współpracę z gminami partnerskimi w Europie:

- Wilejka na Białorusi
- Grad w Słowenii
- Iliny na Węgrzech
- Sečianky na Słowacji.

W gminie działa Koło Gospodyń Wiejskich w Sorbinie, które skupia kobiety kultywujące zwyczaje kulinarne i obrzędowość związaną ze świętami kościelnymi. Zespoły muzyczne: Zespół Ludowy "Sobótka", Zespół Ludowy "Kuźniczanki" oraz Zespół Pieśni i Tańca "Sorbin" mają w repertuarze piosenki związane z regionem świętokrzyskim, kolędy i pastorałki oraz pieśni patriotyczne.

W gminie żywe są tradycje rzemieślnicze i rękodzielnicze. Ośrodkiem garncarstwa jest Rędocin, w Nowym Odrowążku kultywowane jest tkactwo. Wiele osób zajmuje się rękodzielstwem: rzeźbą w drewnie i glinie (Władysław Berus), tkactwem (Leokadia Okła, Krystyna Kościelniak), garncarstwem (Henryk Rokita, Wiesław Rokita, Jarosław Rodak), haftem i szydełkowaniem (Janina Kołek).

Tradycje regionu prezentowane są w dwóch działających przy szkołach Izbach Regionalnych w Odrowążku i Sorbinie. W Bliżynie funkcjonuje żywe muzeum tkactwa "Domek Tkaczki".

Gmina realizuje projekt "Przystań Bliżyn"; który promuje najcenniejsze walory regionu, działalność kulturalną i tradycje.

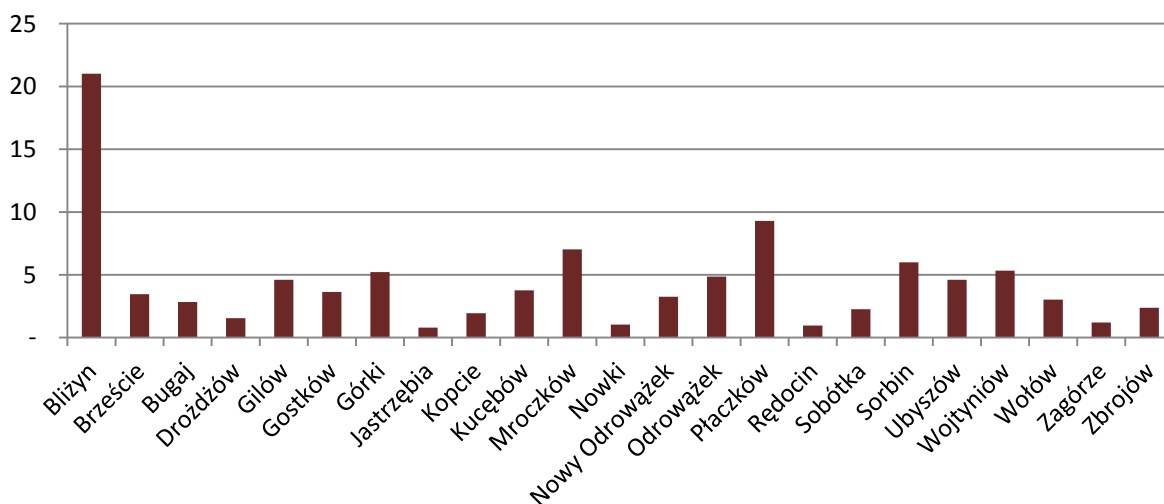
1.2.6. Analiza problemów sfery społecznej

W analizowaniu czynników społecznych, mających wpływ na przyszłość gminy, zwraca się uwagę na problemy:

- demograficzne - zwłaszcza na tendencje mające wpływ na rozwój, czyli wskaźniki ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym,
- bezrobocia
- ubóstwa i innych dysfunkcji społecznych, w tym osób korzystających z pomocy ośrodków pomocy społecznej
- warunków życia, w tym warunków mieszkaniowych.

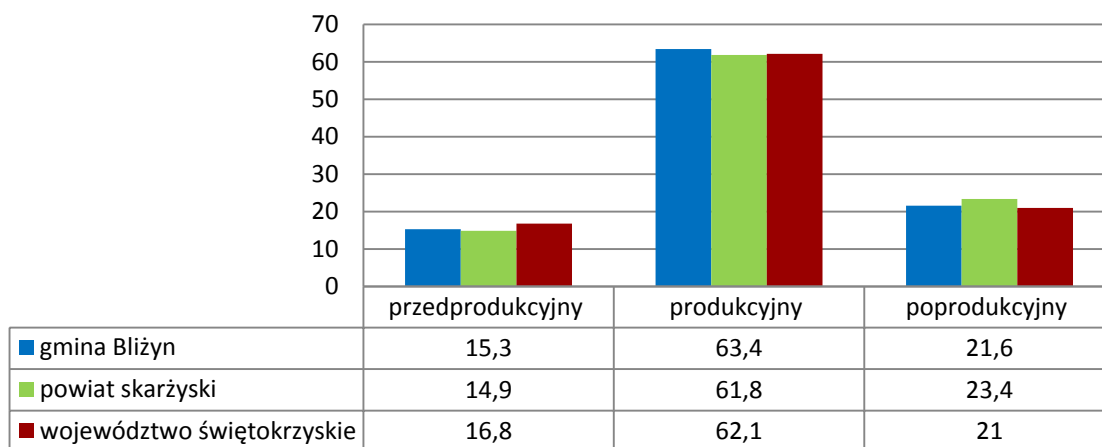
W analizowaniu danych demograficznych i społecznych należy wziąć pod uwagę fakt, że mniej korzystnie będą wypadały wskaźniki dla miejscowości o małej liczbie mieszkańców. Ponieważ działania rewitalizacyjne mają przynieść pozytywne skutki na ogół społeczeństwa w gminie, należy zwrócić uwagę na występowanie w miejscowościach najbardziej zaludnionych podobnych problemów, jak na terenie całej gminy. Dlatego analizując dane należy brać pod uwagę miejscowości: Bliżyn, Płaczków i Mroczków - jako miejscowości gdzie kumulują się problemy gminne.

Wykres 17. Procentowe ujęcie liczby ludności gminy Bliżyn w poszczególnych sołectwach w stosunku do liczby mieszkańców gminy ogółem (Urząd Gminy w Bliźnie)

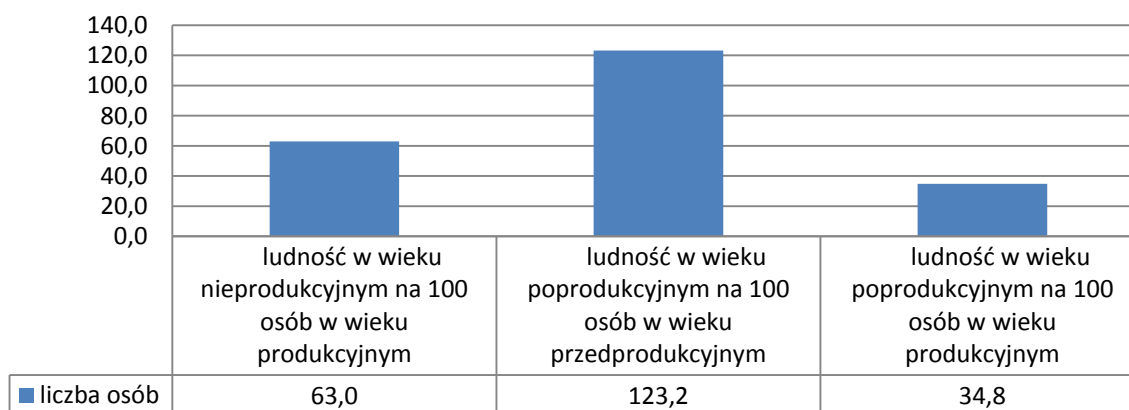

W gminie ogółem i w sołectwach gminy Bliżyn obserwowany jest znaczny spadek liczby mieszkańców. Populacja gminy charakteryzuje się mało korzystną strukturą wiekową, ponieważ wyraźnie przybywa osób w wieku poprodukcyjnym (gmina Bliżyn ma lepsze wskaźniki niż powiat, a gorsze niż województwo).

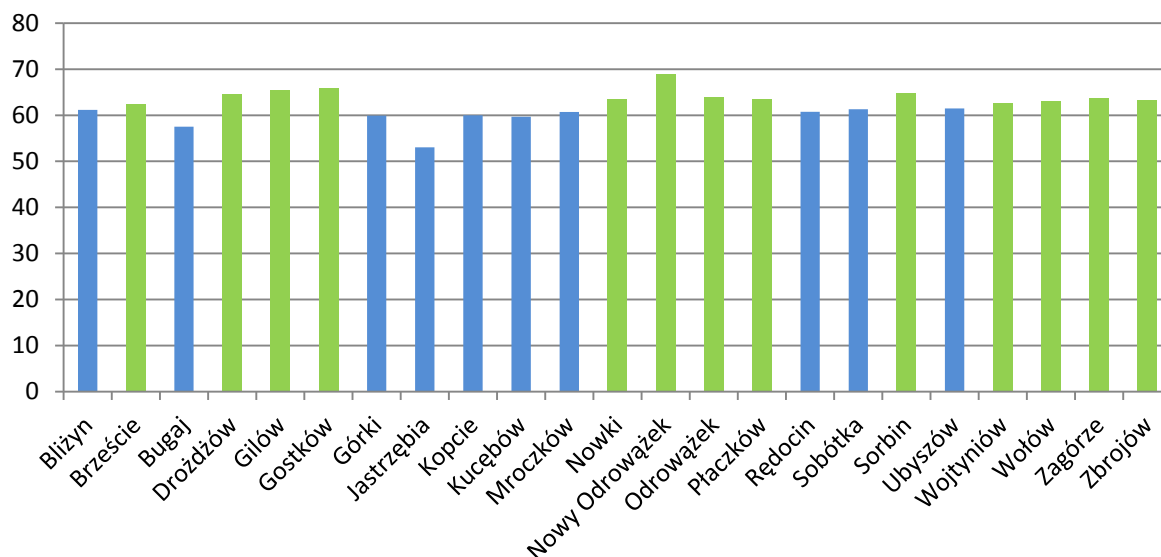
Wykres 18. Porównanie procentowe osób według ekonomicznych grup wiekowych gminy Bliżyn, powiatu skarżyskiego oraz województwa świętokrzyskiego w roku 2015 (GUS, 2015)

Wykres 19. Wybrane wskaźniki demograficzne według ekonomicznych grup wieku dla gminy Bliżyn (GUS, 2015)

Wykres 20. Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców poszczególnych sołectw gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie)

Kolor niebieski - wskaźnik niekorzystny - poniżej średniej dla gminy

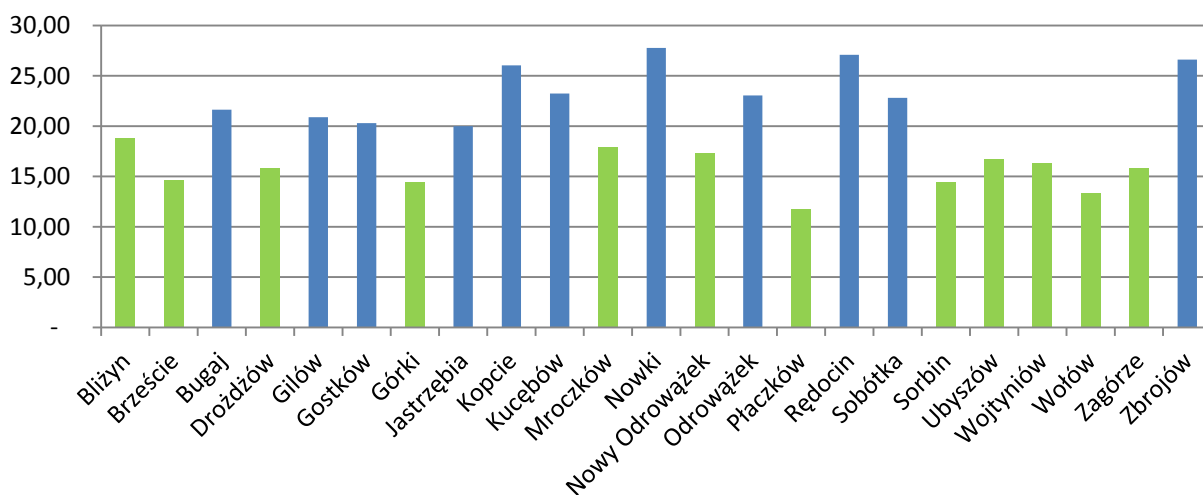
Wskaźnik - średnia dla terenów gminy - wynosi 62 osoby w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców w odniesieniu do liczby mieszkańców sołectwa. W liczbie ludności w wieku produkcyjnym najkorzystniejsze wskaźniki przyjmują miejscowości Nowy Odrowążek, Gostków i Gilów, a w dalszej kolejności Drożdżów, Odrowążek i Zagórze. Najmniej korzystne wskaźniki przyjmują miejscowości: Jastrzębia, Bugaj, Górki. Wśród miejscowości poniżej średniej znajduje się także miejscowość gminna Bliżyn.

Dla przeanalizowania kondycji społeczeństwa ważne jest uwzględnienie osób w wieku poprodukcyjnym (kobiety powyżej 60 roku życia, mężczyźni powyżej 65 roku życia) w stosunku do liczby ludności. W badaniach demograficznych za społeczeństwa stare uważa się społeczeństwa, w których odsetek osób powyżej 65 roku życia przekracza 8 %. W gminie zauważalna jest tendencja „starzenia się” społeczeństwa ponieważ odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wynosi tu 21,6% i wg danych statystycznych zdecydowanie wzrasta.

Obserwowane problemy demograficzne mają znaczący wpływ na rozwój gospodarczy gminy, trwale i radykalnie obniżając jej potencjał. Niekorzystne zmiany w strukturze ludności mogą przyczyniać się do pogłębiania problemów ekonomiczno-społecznych. Zmiany demograficzne dynamicznie wpływają na popyt na poszczególne usługi i zasoby siły roboczej. W efekcie następuje osłabienie działalności gospodarczej, co powoduje obniżenie dochodów samorządu i mieszkańców.

Liczba bezrobotnych mieszkańców gminy Bliżyn na koniec 2015 roku wynosiła 930 osób. Należy zaznaczyć, że powiat skarżyski jest powiatem o najwyższej stopie bezrobocia (22,3%) w województwie i jako jedyny ma wskaźnik powyżej 20%.

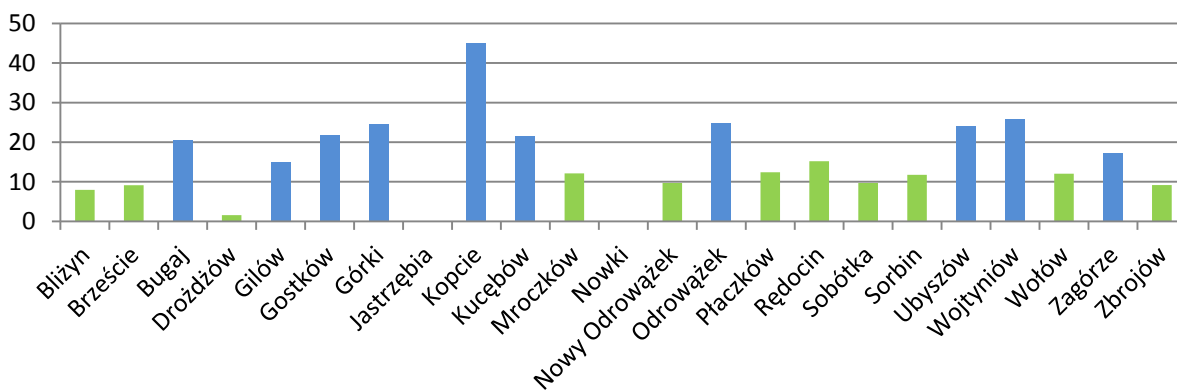
Wykres 21. Liczba osób bezrobotnych w gminie Bliżyn na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w odniesieniu do poszczególnych sołectw (Urząd Gminy w Bliźnie)

Kolor niebieski - wskaźnik niekorzystny - powyżej średniej dla gminy

Sytuacja na lokalnym rynku pracy nie jest korzystna, duża liczba osób bezrobotnych korzysta ze świadczeń GOPS w Bliźnie. Głównymi kryteriami korzystania z pomocy społecznej instytucjonalnej branymi pod uwagę - w niniejszej analizie - są: ubóstwo i bezrobocie.

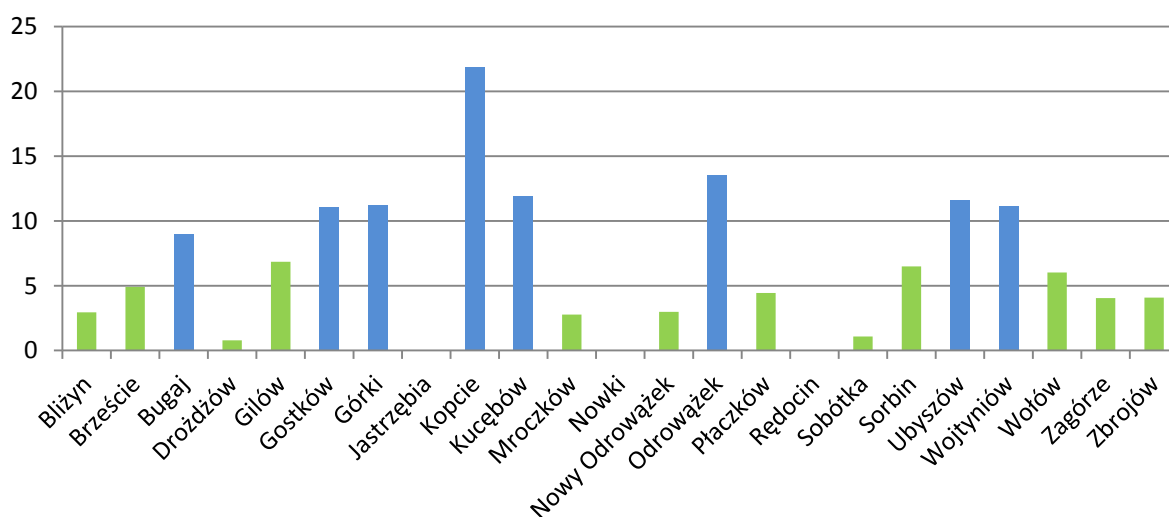
Wykres 22. Liczba osób korzystających z pomocy GOPS w Bliźnie na 100 mieszkańców w odniesieniu do poszczególnych sołectw (GOPS w Bliźnie)

Kolor niebieski - wskaźnik niekorzystny - powyżej średniej dla gminy

Średnia dla gminy wynosi 15,2 osób na 100 mieszkańców. Najmniej korzystne wskaźniki (powyżej 24 osób na 100 mieszkańców) wykazują miejscowości Kopcie, Odrowążek, Wojtyniów, Górki i Ubyszów. W sołectwach Jastrzębia i Nowki żaden z mieszkańców nie otrzymał w analizowanym okresie świadczenia z GOPS w Bliżynie.

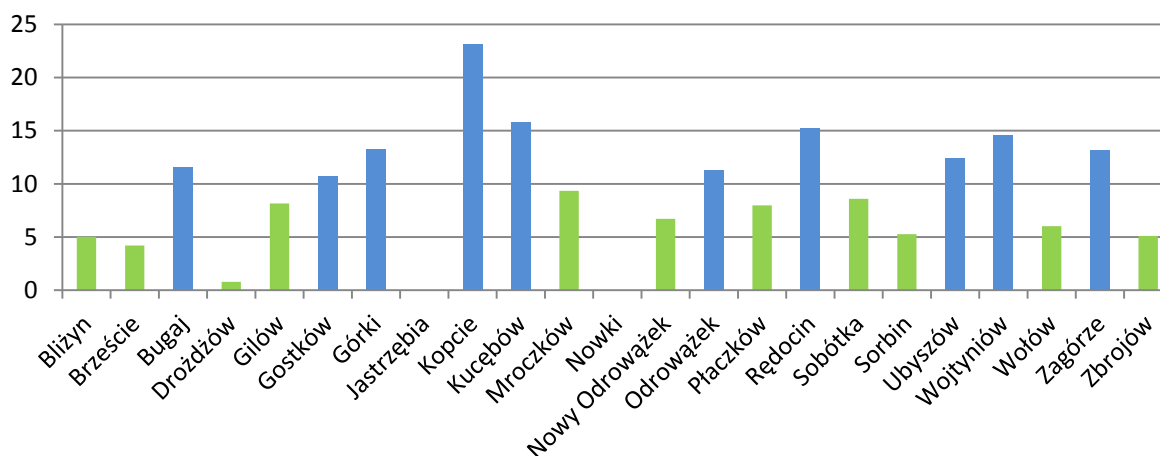
Wykres 23. Liczba osób korzystających z pomocy GOPS w Bliżynie z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców w odniesieniu do poszczególnych sołectw (GOPS w Bliżynie)

Kolor niebieski - wskaźnik niekorzystny - powyżej średniej dla gminy

Średnia dla gminy wynosi 6,4 osoby korzystającej z pomocy GOPS w Bliżynie z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców poszczególnych sołectw. Najmniej korzystne wskaźniki osiągają sołectwa: Kopcie (21 osób na 100), Kucębów, Ubyszów, Górki, Wojtyniów, Odrowążek i Gostków (powyżej 11 osób na 100).

Wykres 24. Liczba osób korzystających z pomocy GOPS w Bliżynie z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców poszczególnych sołectw (GOPS w Bliżynie)

Kolor niebieski - wskaźnik niekorzystny - powyżej średniej dla gminy

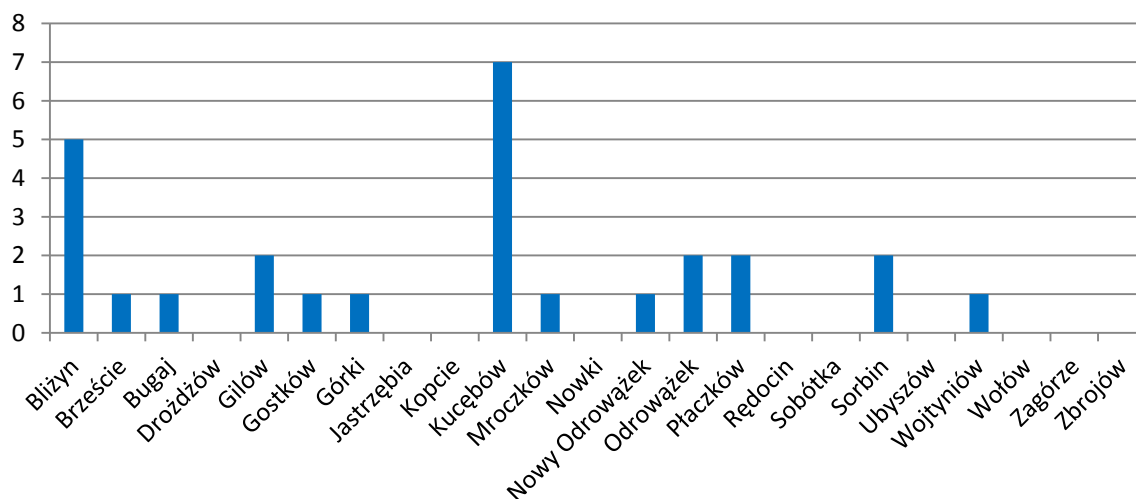
Średnia dla gminy wynosi 9 osób korzystających z pomocy GOPS w Bliżynie z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców poszczególnych sołectw. Najmniej korzystne wskaźniki osiągają miejscowości: Kopcie, Kucębów, Rędocin i Ubyszów.

Osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym mogą być osoby i rodziny, w których środowiskach domowych występują zjawiska patologiczne, w tym przemoc. W Bliżynie działa pomoc instytucjonalna dla osób z problemami społecznymi. W roku 2015 świadczenia z tytułu przemocy z GOPS w Bliżynie otrzymywała tylko 1 rodzina.

W gminie Bliżyn w roku 2015 prowadzono łącznie 27 procedur "Niebieskiej Karty" dla rodzin. Najwięcej procedur prowadzonych było w miejscowościach Kucębów (gdzie zamieszkuje ok. 3 % ludności gminy) i Bliżynie (gdzie zamieszkuje ponad 20% mieszkańców gminy). Przemoc w rodzinie ma często związek z nadużywaniem alkoholu. Liczba osób pobierających świadczenie z GOPS w Bliżynie w roku 2015 z powodu alkoholizmu wynosiła 25 (wzrost z 15 osób w roku 2010).

Wykres 25. Liczba wydanych na terenie gminy Bliżyn Niebieskich Kart z powodu wystąpienia w rodzinie przemocy (GOPS w Bliżynie)

Na jakość życia mają wpływ warunki mieszkaniowe w gminie. Wskaźnik liczby mieszkań na 1000 mieszkańców w 2014r. (GUS, 2014) w gminie Bliżyn wynosił 335,6. Inne wskaźniki dotyczące mieszkalnictwa wynosiły:

- przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania - 72 m²
- przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę - 24,2 m²
- przeciętna liczba izb w mieszkaniu - 3,87
- przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie - 2,98
- przeciętną liczbą osób na 1 izbę - 0,77.

Ważnym wyznacznikiem w sferze społecznej jest dostępność infrastruktury: instytucji sfery administracyjnej, edukacyjnej, kulturalnej i sportowej oraz opieki zdrowotnej i bezpieczeństwa mieszkańców. Z racji pełnienia funkcji wiodących w gminie miejscowość Bliżyn będzie najlepiej wyposażonym - pod tym względem - obszarem gminy. Lepiej zaopatrzone w infrastrukturę społeczną są też miejscowości wiejskie z większą liczbą mieszkańców: Mroczków, Odrowążek, Sorbin. Należy również zauważyć, że ze względu na bardzo charakterystyczne zagospodarowanie przestrzeni gminy i koncentrację miejscowości wzdłuż drogi krajowej 42 - mieszkańcy sołectw przy niej zlokalizowanych mają większą dostępność do infrastruktury społecznej, nawet jeśli ich miejscowość jest gorzej wyposażona.

Na terenie gminy dzieci i młodzież mają możliwość kształcenia na poziomie przedszkolnym, podstawowym, gimnazjalnym. Wyznacznikiem korzystania z infrastruktury społecznej jest współczynnik skolaryzacji rozumiany jako relacja liczby osób uczących się na danym poziomie kształcenia do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Współczynniki skolaryzacji netto na terenie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

gminy Bliżyn (GUS, 2015) wynosił: dla szkolnictwa podstawowego - 71,54%, dla gimnazjów - 78,13%.

W Skarżysku-Kamiennej - najbliższym mieście powiatowym - działają ponadpodstawowe placówki zarządzane przez władze powiatowe: 2 licea ogólnokształcące, Zespół Szkół Technicznych, Zespół Szkół Ekonomicznych, Zespół Szkół Samochodowo-Usługowych, Zespół Szkół Transportowo-Mechatronicznych, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, Zespół Placówek Resocjalizacyjno-Wychowawczych, Zespół Placówek Edukacyjno-Wychowawczych oraz szereg placówek niepublicznych stopnia ponadpodstawowego i policealnego, prowadzonych przez rozmaite podmioty (m.in.: Centrum Nauki i Biznesu Żak, Centrum Kształcenia AWANS Szkoły dla Młodzieży i Dorosłych, Zakład Doskonalenia Zawodowego, Centrum Kształcenia Pracowników Służb Społecznych).

Młode, wykształcone, osoby często wybierają pracę poza gminą. Mieszkańcy przerywający naukę na poziomie średnim lub nie posiadający kwalifikacji nie zawsze są atrakcyjnymi pracownikami dla firm. Ponadto w społeczeństwie gminy zaznacza się brak aktywności do zdobywania nowych umiejętności: doksztalcenia, zmiany kwalifikacji, itp.

Wskaźnikiem aktywności uczestniczenia w życiu kulturalnym jest korzystanie z usług bibliotecznych przez mieszkańców. W roku 2015 (GUS, 2014) z księgozbiorów (ogółem 32 985 woluminów) w dwóch placówkach bibliotecznych korzystało 977 czytelników (co stanowi niespełna 12 % mieszkańców gminy). Wypożyczenie księgozbioru na zewnątrz dotyczyły łącznie 14 344 woluminów.

Wskaźniki korzystania z bibliotek na terenie gminy Bliżyn wynoszą (GUS, 2015):

- liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną - 4 147 osób
- księgozbiór bibliotek na 1000 ludności - 3 997 woluminów
- czytelnicy bibliotek na 1000 ludności - 117 osób
- wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika - 14,7 woluminów.

Aktywność społeczności lokalnej może mieć istotny wpływ na zmiany zachodzące w ich otoczeniu. Jednym z przejawów aktywności mieszkańców jest liczba organizacji pozarządowych działających na terenie gminy. Wskaźnik ten można interpretować jako współczynnik aktywności społeczeństwa obywatelskiego – im większa liczba jednostek tego rodzaju tym bardziej aktywna jest lokalna społeczność. W miejscowości gminnej - Bliżyn - działa 8 jednostek tzw. "trzeciego" sektora. W większości sołectw gminy nie działają żadne stowarzyszenia i fundacje - jednocześnie uznaje się je za obszary kryzysowe w tym kryterium.

1.2.7. Podsumowanie problemów sfery społecznej

Celem nadrzędnym programu zorientowanego na społeczność jest poprawa warunków życia mieszkańców gminy oraz umacnianie lokalnej gospodarności. Potencjał ludzki jest kluczowym czynnikiem rozwoju gminy, dlatego młodzi, dobrze wykształceni mieszkańcy,

którzy pozostają w społeczności lokalnej, są postrzegani jako gwarant utrzymania bieżącego popytu na usługi i stabilnej przyszłości gminy, a przewaga w strukturze demograficznej osób starszych prognozuje trwałe obniżenie potencjału rozwoju.

Tabela 10. Podsumowanie wskaźników dotyczących sfery społecznej w gminie Bliżyn

Kolor niebieski - wskaźnik niekorzystny

Sołectwo	Wskaźnik ludności w wieku produkcyjnym	Wskaźnik liczby osób bezrobotnych	Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy GOPS			Wskaźnik liczby wydanych Niebieskich Kart	Wskaźnik dostępności instytucji społecznych*
			ogółem	ubóstwo	bezrobocie		
Bliżyn							
Brzeście							
Bugaj							
Drożdżów							
Gilów							
Gostków							
Górki							
Jastrzębia							
Kopcie							
Kucębów							
Mroczków							
Nowki							
Nowy Odrowążek							
Odrowążek							
Płaczków							
Rędocin							
Sobótka							
Sorbin							
Ubyszów							
Wojtyniów							
Wołów							
Zagórze							
Zbrojów							

* wskaźnik niekorzystny - poniżej trzech instytucji, obiektów infrastruktury społecznej

W ramach podsumowania diagnozy wyznaczono kilka głównych zagrożeń, które są przyczyną niekorzystnej sytuacji społecznej w gminie Bliżyn.

Tabela 11. Główne zagrożenia i problemy sfery społecznej oraz możliwości interwencji na terenie gminy Bliżyn

Główne zagrożenia i problemy	Wyszczególnienie	Opis
depopulacja	Opis problemu	Stale zmniejszająca się liczba ludności na terenie gminy w wyniku ujemnego przyrostu naturalnego i salda migracji. W gminie osoby w wieku do 18 roku życia stanowią zaledwie ok. 15 % mieszkańców. Dla obszaru są bardzo niekorzystne prognozy demograficzne. Problem dotyczy wszystkich sołectw w gminie, jedynie sołectwo Zagórze odnotowało wzrost liczby mieszkańców.
	Możliwość interwencji	<ul style="list-style-type: none"> • umożliwienie i zachęcenie młodych ludzi do osiedlania się na terenie gminy poprzez: interwencje w sferze społecznej (ułatwienie dostępności i szerokiej oferty instytucji społecznych), rozwój terenów mieszkalnych wraz z infrastrukturą techniczną, działania w celu poprawy na lokalnym rynku pracy, promowanie terenu gminy jako obszaru podmiejskiego Skarżyska-Kamiennej korzystniejszego do zamieszkania, itp. • podejmowanie działań w stosunku do osób młodych (w tym: uczniów, młodych rodzin) w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> – wspierania podniesienia poziomu nauczania poprzez: poprawę poziomu nauczania języków obcych, dostęp do nowoczesnych technologii (pracownie komputerowe, Internet), dostęp do obiektów i inicjatyw z zakresu kultury, sportu i rekreacji – zapewnienie atrakcyjnych zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży w kołach zainteresowań oraz organizacja innych zajęć, konkursów, akcji, itp. – zwiększenie dostępu do opieki nad dzieckiem małym - wpieranie powstawania placówek przedszkolnych w miarę potrzeb – wpieranie powstawania placówek rodzinnej pieczy zastępczej , które zapewniają dziecku całodobową opiekę oraz wychowanie w formie zindywidualizowanej – wspieranie młodych osób, które ze względu na czynniki ekonomiczne, społeczne czy kulturowe znajdują się poza systemem szkolnictwa poprzez umożliwienie ukończenie danego etapu kształcenia oraz kontynuację nauki (dostęp do materiałów dydaktycznych, pokrycie kosztów związanych z uczestnictwem w systemie oświaty) • wspieranie działalności instytucji kulturalnych, sportowych oraz kół zainteresowań, klubów itp.

		<ul style="list-style-type: none"> wzmocnienie roli trzeciego sektora w realizacji usług społecznych
bezrobocie	Opis problemu	<p>Bezrobocie jest zjawiskiem interdyscyplinarnym i dotyczy zarówno płaszczyzny gospodarczej, jak i społecznej. Sytuacja na lokalnym rynku pracy nie jest korzystna - stopa bezrobocia wynosi ponad 16,9 %. Duża liczba osób bezrobotnych korzysta ze świadczeń GOPS w Bliżynie - jest to pomoc doraźna, niezbędna, ale nie eliminująca problemów. Osoby bezrobotne charakteryzują się: niską samooceną, niskimi kwalifikacjami, brakiem specjalizacji, niską aktywnością na rynku pracy, ze względu na niechęć do podjęcia jakiegokolwiek pracy. Stopień upowszechnienia kształcenia ustawicznego w regionie jest znacznie zróżnicowany w zależności od aktualnie posiadanego poziomu wykształcenia beneficjenta (osoby posiadające wykształcenie wyższe są znacznie częściej zainteresowane kształceniem ustawicznym, niż osoby o niskich kwalifikacjach i relatywnie gorszej pozycji na rynku pracy). Zjawisko długotrwałego bezrobocia jest nierozdzielnie związane z niskim poziomem życia mieszkańców, a kolejne pokolenia w rodzinach dotknięte są często tymi samymi problemami.</p>
	Możliwość interwencji	<ul style="list-style-type: none"> wsparcie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy, szczególnie w odniesieniu do grup społecznych, które doświadczają największych trudności związanych z integracją z rynkiem pracy (tj. osób długotrwale bezrobotnych, młodzieży do 30 roku życia, osób niepełnosprawnych, kobiet powracających oraz wchodzących po raz pierwszy na rynek pracy, osób po 50 roku życia) poprzez: bezpośrednie dopasowanie realizowanego wsparcia do zróżnicowanych potrzeb osób bezrobotnych, właściwe zdiagnozowanie oraz kompleksowe podejście, uwzględniające specyfikę lokalnego rynku pracy wspieranie podniesienia ogólnego poziomu wykształcenia społeczeństwa w podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie znaczenia kształcenia ustawicznego wsparcie w powstawaniu spółdzielni socjalnych jako ważnego instrumentu ekonomii społecznej
ubóstwo	Opis problemu	<p>Zjawisko ubóstwa implikowane jest bezrobociem, niskim poziomem edukacji, niskim poziomem życia. Wiele lat życia w trudnych warunkach, stagnacja i brak chęci do zmiany, powoduje, że pogarsza się sytuacja mieszkańców dotkniętych ubóstwem. Rodziny, które borykają się z problemem krótko często nie chcą korzystać ze wsparcia oferowanego przez opiekę społeczną, a jeśli już się na to zdecydują, starają się szybko wyjść z kryzysu. Dane dotyczące liczby osób korzystających ze wsparcia społecznego obrazują sytuację rodzin, gdzie od pokoleń występuje problem biedy, uzależnień, niepełnosprawności czy też bezrobocia. W gminie nie zarysowują się wyraźnie tzw. "enklawy biedy" - jest to zjawisko rozproszone.</p>

	Możliwość interwencji	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie dostępności usług pomocy społecznej zgodnie z potrzebami danej rodziny, np. pomoc w znalezieniu pracy, stypendium socjalne itp. • wzmocnienie roli trzeciego sektora w realizacji usług społecznych
starzenie się społeczeństwa	Opis problemu	W gminie występuje zjawisko starzenia się społeczeństwa - w chwili obecnej wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym wynosi ponad 21 % i jest to tendencja wzrostowa. Ze świadczeń GOPS w Bliżynie korzysta 156 osób z powodu długotrwałej choroby i 141 z powodu niepełnosprawności - w zdecydowanej większości są to osoby starsze. W gminie brakuje miejsc i form aktywizacji osób starszych, dostępu opieki medycznej, usług opiekuńczych, itp. Ponadto występuje problem z dojazdem do miejsc świadczenia wszelkich usług skierowanych do osób starszych.
	Możliwość interwencji	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie działań w zakresie profilaktyki i ochrony zdrowia seniorów oraz zapewnienie im dostępu do usług zdrowotnych, diagnostycznych i rehabilitacji • rozwijanie usług opiekuńczych dla seniorów w ich środowisku zamieszkania • rozwijanie współpracy z samorządami na rzecz aktywizacji zawodowej starszych i niepełnosprawnych mieszkańców • likwidacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych • wzmocnienie roli trzeciego sektora w realizacji usług społecznych
występowanie zjawisk patologicznych w środowiskach domowych	Opis problemu	Do grupy zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na występujące zjawiska patologiczne należą środowiska, gdzie notuje się wysokie wskaźniki uzależnień (od alkoholu, substancji psychoaktywnych itp.) i innych zachowań patologicznych (np. bezradności, przemocy domowej). Zjawiska te mogą być zarówno przyczyną, jak i skutkiem innych negatywnych sytuacji bądź zachowań widocznych w społeczeństwie. Wśród beneficjentów GOPS w Bliżynie jest 58 rodzin pobierających świadczenia z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej i 25 rodzin alkoholizmu ich członka. Pomoc instytucjonalna dla osób i rodzin z problemami jest na terenie gminy zagwarantowana.
	Możliwość interwencji	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie dostępności usług pomocy społecznej (w tym w szczególności usług terapeutycznych dla rodzin dysfunkcyjnych) • prowadzenia profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przemocy w rodzinie • wzmocnienie roli trzeciego sektora w realizacji usług społecznych

1.3. Sfera gospodarcza

1.3.1. Struktura gospodarki

Ogółem w gminie zarejestrowane są 562 podmioty gospodarcze w rejestrze REGON (stan na 31.12.2015r.), w tym: 552 to podmioty tworzące sektor prywatny (ponad 98%). W sektorze prywatnym przeważają - w 88,5% - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Tabela 12. Podmioty gospodarki narodowej w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Rejestr REGON ogółem						
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	526	490	520	558	546	562
Sektor publiczny	14	13	12	11	10	10
Sektor prywatny	512	477	508	547	536	552
Sektor prywatny						
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	461	427	455	492	479	489
Spółki handlowe	8	7	7	8	6	7
Spółdzielnie	2	2	2	3	3	3
Fundacje	-	-	-	-	1	1
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	13	13	14	14	15	18

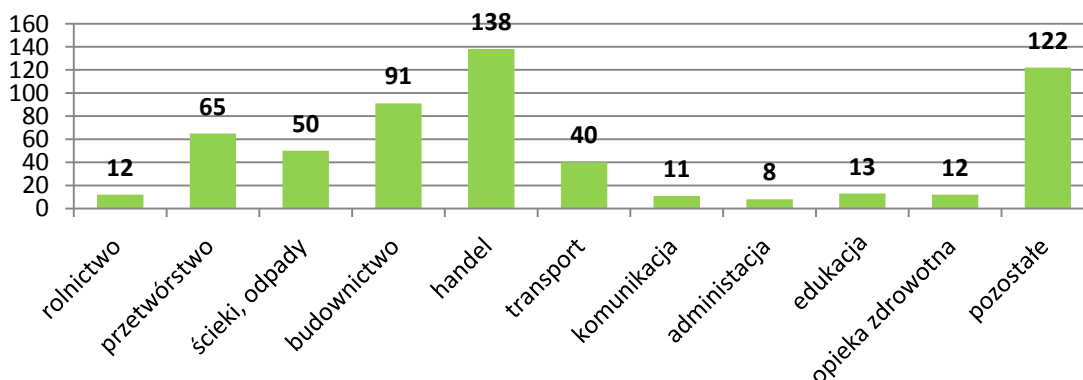
Tabela 13. Zestawienie podmiotów gospodarki narodowej w gminie Bliżyn wg sekcji PKD w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)

Sektor gospodarki:	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	10	9	11	13	15	12
Górnictwo i wydobywanie	-	-	-	1	1	-
Przetwórstwo przemysłowe	63	57	64	65	67	65
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	-	-	-	-	1	-
Dostawa wody, gospodarowanie ściekami, odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	5	5	8	41	40	50
Budownictwo	93	88	87	95	84	91

Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	193	168	169	156	139	138
Transport i gospodarka magazynowa	33	32	36	35	36	40
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	12	14	14	16	14	14
Informacja i komunikacja	6	9	13	14	14	11
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	19	19	21	21	17	18
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	4	4	4	4	5	4
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	19	16	18	20	23	23
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	6	8	8	7	13	17
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	8	8	8	8	8	8
Edukacja	13	13	14	12	11	13
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	11	12	14	14	14	12
Działalność związana z kulturą, rozrywką, rekreacją	4	2	2	3	4	4
Pozostała działalność usługowa; gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	27	26	29	33	40	41

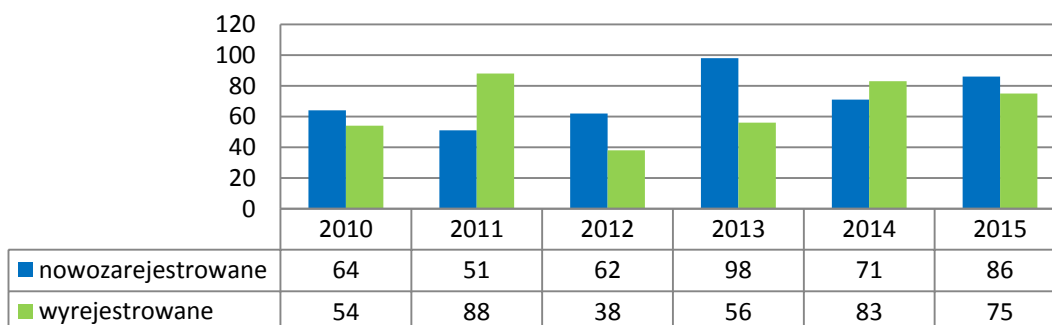
Na terenie gminy Bliżyn najwięcej podmiotów działa w obszarze handlu hurtowego i detalicznego - 24,5 % ogółu zarejestrowanych podmiotów - oraz budownictwa (16,2 %). Kolejne sektory to: przetwórstwo przemysłowe (11,6 % ogółu), dostawa wody, gospodarowanie ściekami, odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (8,9%).

Wykres 26. Liczba podmiotów gospodarczych według rodzaju działalności na terenie gminy Bliżyn w roku 2015 (GUS, 2015)

Wykres 27. Nowozarejestrowane i wyrejestrowane podmioty gospodarki narodowej w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)

1.3.2. Przemysł, produkcja i handel

W gminie Bliżyn wśród podmiotów prowadzących działalność gospodarczą przeważają małe podmioty (np. jednoosobowe lub rodzinne) zajmujące się głównie handlem i usługami. Są to najczęściej sklepy i hurtownie (spożywcze, materiałów budowlanych itp.), a także drobne zakłady produkcyjno-usługowe, jak warsztaty samochodowe, usługi remontowo-budowlane, itp. 97% podmiotów zarejestrowanych w gminie zatrudnia do 9 osób. W pozostałych podmiotach liczba zatrudnionych nie przekracza 50 osób.

Średnich przedsiębiorstw, zakładów przemysłowych, jest niewiele. Na terenie gminy nie ma dużego przemysłu - głównie ze względu na jej rolniczy i leśny charakter. Najwięcej firm produkcyjnych zlokalizowanych jest na terenie Bliżyna (przedsiębiorstwa zajmujące się produkcją wyrobów stolarskich, ciesielskich, z korka i słomy) i Mroczkowa (firmy zajmujące się produkcją barwników, pigmentów, farb i lakierów).

Tabela 14. Najwięksi prywatni pracodawcy działający na terenie gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie)

Nazwa zakładu	Adres	Rodzaj prowadzonej działalności
ZPUH „NOFAR” Józef Nowak	Mroczków 4 Bliżyn	Produkcja barwników i pigmentów
PRH Stanisław Mączka i Syn	ul. Staszica 16 Bliżyn	Obróbka mechaniczna elementów metalowych (części do samochodów)
Zakład Stolarski Katarzyna Rut	ul. Zafabryczna 32 Bliżyn	Produkcja gotowych parkietów podłogowych
PPUH AKG Sp. z o.o.	ul. Piłsudskiego 105 26-220 Stąporków (firma prowadzi działalność na terenie gminy Bliżyn, w miejscowości Górki)	Produkcja wyposażenia karetek pogotowia (łóżka metalowe), mieszalników do tynku, części samochodowych; lakiernia samochodowa
Zakład Obróbki Kamienia – Kopalnia SOSNOWICA	Kopcie 1 Bliżyn	Kamieniarstwo artystyczne, nagrobkowe, budowlane i inne formy użytkowe.
Zakład Elektryczny ZELKO Jarosław Kowalczyk	ul. Staszica Bliżyn	Wykonywanie instalacji elektrycznych

WD Consulting i Usługi Wioletta Dziwok	Mroczków 4a Bliżyn	Obiekty noclegowe, turystyczne i miejsca krótkiego zakwaterowania, jazda konna
Przerób i konserwacja drewna. Usługi transportowe samochodem ciężarowym –	Odrawążek 108A Bliżyn	Przerób drewna. Transport samochodowy
Produkcyjno-Usługowy Zakład Stolarski	ul. Kościuszki 136 Bliżyn	Produkcja wyrobów stolarskich, ciesielskich, z korka, słomy.
Fischer Automotive One Sp. z o.o. Wioletta Dziwok	Mroczków 4a Bliżyn	Hurtownia części samochodowych, farb i lakierów, galanterii budowlanej

Pracodawcą na terenie gminy jest również administracja publiczna: Urząd Gminy i jednostki organizacyjne gminy.

Kondycja lokalnych podmiotów gospodarczych nie jest silna, ze względu na fakt, że w większości przedsiębiorstwa są małymi podmiotami, nie zatrudniającymi większej liczby osób, nie posiadający wielkiego kapitału, nie posiadające zdolności inwestowania i rozszerzania działalności.

Na terenie sołectwa Bliżyn znajdują się tereny z przeznaczeniem na rozwój funkcji przemysłowo-usługowych:

- teren po byłej fabryce "Polifarb" w centrum miejscowości
- teren po składzie drewna przy linii kolejowej.

Są to tereny, w których niegdyś rozwijała się większa działalność przemysłowa, obecnie niezagospodarowane lub nie w pełni zagospodarowane.

Inne tereny przemysłowe wyznaczone w "Studium uwarunkowań i kierunków...":

- w sołectwie Płaczków, miejscowość Sołtyków
- w sołectwie Mroczków
- w sołectwie Wojtyniów
- w sołectwie Kopcie.

W zakresie rozwoju gospodarczego dopuszcza się lokalizację obiektów hodowlanych i przetwórstwa rolno-spożywczego na zapleczach zabudowy wielofunkcyjnej, jako obiektów związanych z prowadzoną na terenie gminy gospodarką rolno-hodowlaną. Usługi rzemieślnicze, nieuciążliwe dla środowiska, mogą być lokalizowane w ramach terenów istniejącej i projektowanej zabudowy wielofunkcyjnej.

Uchwałą nr 266/15 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 18 marca 2015r. włączono do Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Starachowice” S.A. – podstrefa Skarżysko-Kamienna nieruchomość zabudowaną, położoną przy ul. Kamiennej w miejscowości Wojtyniów, składającej się z działki nr 269/1 o powierzchni 6,9000 ha (własność Skarbu Państwa, w użytkowaniu wieczystym Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Starachowice” S.A.). Strefa ekonomiczna w Wojtyniowie wprowadzona została Rozporządzeniem Rady Ministrów

z dnia 22 grudnia 2016 r. zmieniająca rozporządzenie w sprawie starachowickiej specjalnej strefy ekonomicznej (Dz. U. 2016 poz. 2241).

1.3.3. Rolnictwo i leśnictwo

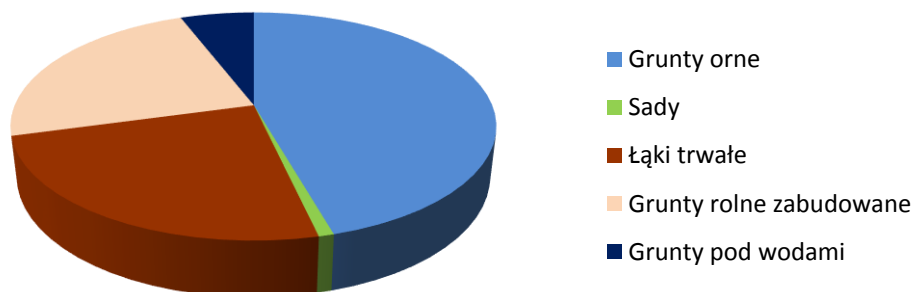
Na terenie gminy Bliżyn użytki rolne ogółem zajmują powierzchnię 3 724ha (czyli 26,4% powierzchni). Rolnictwo jest na bardzo niskim poziomie (jest mało dochodowe). Produkcja roślinna w gminie nastawiona jest głównie na zapotrzebowanie własnych gospodarstw.

Tabela 15. Powierzchnia użytków rolnych w gminie w 2015 r. (GUS, 2015)

Użytkowanie gruntów rolnych		Powierzchnia w ha
Użytki rolne ogółem		3 728
W tym:	Grunty orne	1 699
	Sady	32
	Łąki trwałe	906
	Pastwiska trwałe	873
	Grunty rolne zabudowane	209
	Grunty pod rowami	9

Ogólna liczba gospodarstw na terenie gminy wynosi 1 270 szt. Najliczniejszą grupę obszarową tworzą gospodarstwa o powierzchni do 1ha, stanowią 69,8% ogólnej liczby gospodarstw. Gospodarstwa o powierzchni od 2 do 5ha stanowią 28,2%, a powyżej 10ha stanowią tylko 0,3% ogółu gospodarstw. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w gminie wynosi 1,85ha.

Tabela 16. Powierzchnia użytków rolnych w gminie w 2015 r. (GUS, 2015)

Na obszarze gminy przeważa tradycyjny wielokierunkowy system produkcji rolniczej, z uprawą zbóż i chowem bydła mlecznego jako podstawą. Największą powierzchnię upraw zbożowych w gminie zajmują: żyto, pszenica, pszenżyto, jęczmień, owies, mieszanki zbożowe. W następnej kolejności są ziemniaki i uprawy warzyw gruntowych. Powodzeniem, w ostatnich latach, cieszy się uprawa borówki amerykańskiej (łącznie na powierzchni ok. 20ha).

W produkcji zwierzęcej kierunkiem wiodącym w skali gminy jest chów bydła mlecznego oraz drobiu i jako uzupełnienie - chów owiec.

Lasy na terenie gminy zajmują powierzchnię 10 217,96ha zajmują 71% powierzchni gminy (GUS, 2015). Gospodarka leśna nie jest bardzo znacząca w gospodarce gminy, polega m.in. na wykonywaniu trzebieży wczesnej i późnej oraz wycinki sanitarnej. Drewno pozyskuje się z lasów prywatnych, są to ilości ok. 800 do 1 000m³ grubizny.

1.3.4. Turystyka

Turystyka w gminie może rozwijać się w oparciu o tereny leśne i obszary przyrzeczne. Wartościowym elementem krajobrazu jest zbiornik wodny w Bliżynie na rzece Kamiennej. Zalew o powierzchni 10,34 ha, z miejscem wykorzystywanym do kąpieli, pomostami, plażą, brodzikiem dla dzieci oraz zagospodarowanym terenem wokół służy rekreacji.

Tabela 17. Trasy turystyczne na terenie gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie)

Rodzaj szlaku	Nazwa szlaku	Opis szlaku
pieszy	czarny	Sołtyków - Bliżyn (dł. 10,5 km)
	zielony	Bliżyn - Zagnańsk (dł. na terenie gminy 12 km)
	czerwony	Rezerwat Diabla Góra - Łączna (dł. na terenie gminy ok.13 km)
	"Piekielny Szlak"	Szlak przebiega przez tereny gmin: Bliżyn, Gowarczów, Końskie, Ruda Maleniecka, Smyków, Stąporków, Białaczów, Paradyż i Żarnów.
rowerowy	niebieski	Berlin - Lwów (odcinek świętokrzyski)
	pielgrzymkowy "Miejsca Mocy"(żółty)	na terenie gminy odcinek: Ubyszów- Bliżyn - Sorbin - Nowki
	zielony	Skarżysko – Kamienna – Zagórze – Bugaj – Dalejów – Zbrojów – Płaczków Piechotne – Mroczków – Rędocin – do źródeł Kamiennej (Biały Stok).
	czarny	wokół gminy Bliżyn
konny	Świętokrzyski Szlak Konny	odcinek Brzeście – Gostków – Odrowążek – leśniczówka Świnia Góra
samochodowy	Szlak Architektury Drewnianej	miejsowości Bliżyn i Mroczków, z zabytkowymi kościołami drewnianymi
Nordik Walking	trasa nr 1 Bliżyn (zielona)	czas przejścia 0,3 h, dł. 2,6 km
	trasa nr 2 Bliżyn (czerwona)	czas przejścia 2 h, dł. 10,4 km
	trasa nr 3 Bliżyn (czarna)	czas przejścia 3 h, dł. 15,8 km

Bazę noclegową, hotelową i rekreacyjną na terenie gminy zapewniają:

- Ośrodek "Jesienne Liście" w Bliżynie
- Ośrodek Szkoleniowo-Jeździecki w Mroczkowie
- 5 gospodarstw agroturystycznych zlokalizowanych w: Brześciu, Sobótce, Wołowie, Wojtynowie
- „Stajnia Jagielka” w Brześciu (ośrodek jazdy konnej, zajęcia hipoterapeutyczne)

Unia Europejska
Fundusz Spójności

- „Stajnia pod Dębami” w Bliżynie
- „Lucky 5 Ranch” w Mroczkowie.

1.3.5 Analiza problemów sfery gospodarczej

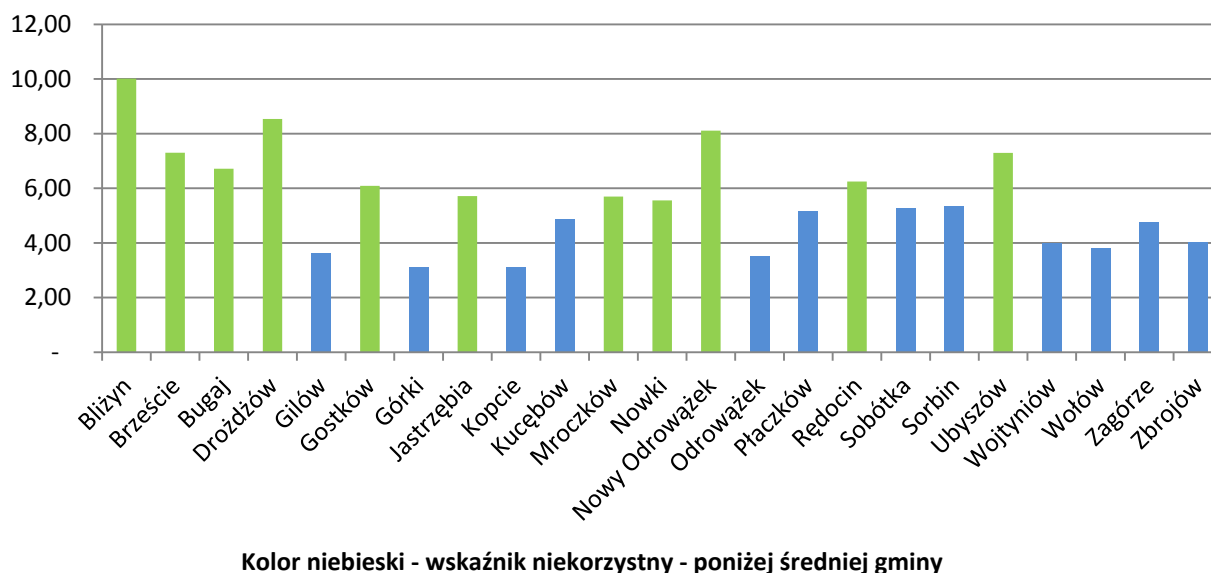
Problemem o charakterze gospodarczym na terenie gminy Bliżyn jest przede wszystkim niski stopień przedsiębiorczości oraz słabe zainteresowanie inwestowaniem na jej obszarze inwestorów strategicznych.

Tabela 18. Wskaźniki dla podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie Bliżyn w roku 2015 (GUS, 2015)

Wyszczególnianie	Wskaźnik
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	678
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	103
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	90
podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	68
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	107,4
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	59
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	9,3
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	2,29
podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	164
udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON w %	13,3 %

Brak pracy w gminie, a co za tym idzie - wysoka stopa bezrobocia - jest jednym z najpoważniejszych problemów społeczno-ekonomicznych gminy. Poziom bezrobocia - w wysokości 16,9% osób w wieku produkcyjnym - odzwierciedla m.in. niski poziom wykształcenia mieszkańców, obniża ich aktywność, wpływa na pogorszenie sytuacji materialnej i zwiększa korzystanie ze świadczeń pomocy społecznej, wpływa na poziom i jakość sfery gospodarczej w gminie.

Wykres 28. Liczba podmiotów gospodarczych w sołectwach gminy Bliżyn w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (opracowanie własne)

Średnia liczby podmiotów gospodarczych dla gminy jest bardzo niska wynosi 5,5 na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym. Najwyższą koncentracją aktywności gospodarczej według powyższych wskaźników charakteryzuje się Bliżyn (wskaźnik wynosi 10,1 - jest to miejscowość gminna, o funkcjach centrotwórczych, o największej liczbie mieszkańców). Wysokie wskaźniki notują także miejscowości: Drożdżów i Nowy Odrowążek.

1.3.6. Podsumowanie problemów sfery gospodarczej

Gmina Bliżyn jest zaliczana do gmin o niskim poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego, co jest związane z charakterystycznymi cechami tego obszaru, zwłaszcza monofunkcją gospodarczą - rolnictwem, które jednocześnie nie spełnia wiodącej roli i siły napędowej ekonomii gminy.

W aspekcie gospodarczym teren całej gminy należy uznać za obszar zdegradowany, dlatego że działania powinny objąć wszystkich mieszkańców w wieku produkcyjnym - realizacja działań w jednym rejonie nie zagwarantuje właściwego efektu długofalowego wpływającego na poprawę sytuacji w gminie.

Tabela 19. Podsumowanie wskaźników dotyczących sfery gospodarczej w gminie Bliżyn

Kolor niebieski - wskaźnik niekorzystny

Sołectwo	Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych	Wskaźnik niskiego wykorzystania terenów produkcyjno-usługowych
Bliżyn		
Brzeście		
Bugaj		
Drożdżów		
Gilów		
Gostków		
Górki		
Jastrzębia		
Kopcie		
Kucębów		
Mroczków		
Nowki		
Nowy Odrowążek		
Odrowążek		
Płaczków		
Rędocin		
Sobótka		
Sorbin		
Ubyszów		
Wojtyniów		
Wołów		
Zagórze		
Zbrojów		

Głównym czynnikiem napędzającym wzrost gospodarczy gminy będzie nadal kapitał prywatny w strukturze podmiotów rodzimych – głównie mikro i małych przedsiębiorstw. Wzmacnianie ich roli i siły tworzenia rodzimej gospodarki jest rolą władz samorządowych.

W rolnictwie - dynamika jego rozwoju będzie silnie uzależniona od skutecznego pozyskiwania środków strukturalnych Unii Europejskiej oraz rozwoju samych gospodarstw rolnych poprzez m.in.: scalenia gruntów, specjalizację produkcji, wykorzystanie nowoczesnych maszyn i technik rolniczych, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

Szansą na poprawę sytuacji gospodarczej w gminie jest funkcjonowanie Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Starachowice” S.A. – podstrefa Skarżysko-Kamienna.

Zauważa się, na terenie gminy Bliżyn, znaczny potencjał do rozwoju turystyki. Uwarunkowania środowiska przyrodniczego pozwalają na uprawianie turystyki kwalifikowanej – pieszej, wodnej i rowerowej oraz sportów wodnych. Potencjał ten musi zostać wykorzystany, zarówno przez gospodarstwa agroturystyczne jak i większe ośrodki z kompleksową bazą wypoczynkową (noclegową, gastronomiczną, zapleczem rekreacyjnym)

Unia Europejska
Fundusz Spójności

w powiązaniu z ofertą całej gminy czy regionu i promowaniu jej wśród potencjalnych turystów.

W ramach podsumowania diagnozy wyznaczono kilka głównych zagrożeń, które są przyczyną niekorzystnej sytuacji gospodarczej w gminie Bliżyn.

Tabela 20. Główne zagrożenia i problemy sfery gospodarczej na terenie gminy Bliżyn

Główne zagrożenia i problemy	Wyszczególnienie	Opis
wysoka stopa bezrobocia	Opis problemu	Bezrobocie jest zjawiskiem interdyscyplinarnym i dotyczy zarówno płaszczyzny gospodarczej, jak i społecznej (opis w tabeli: Główne zagrożenia i problemy sfery społecznej na terenie gminy Bliżyn).
	Możliwość interwencji	<ul style="list-style-type: none"> współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Skarżysku-Kamiennej w celu aktywizacji osób bezrobotnych stworzenie warunków i wspieranie aktywizacji zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży, osób długotrwale bezrobotnych, niepełnosprawnych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym wsparcie w powstawaniu spółdzielni socjalnych jako ważnego instrumentu ekonomii społecznej
niska aktywność gospodarcza mieszkańców	Opis problemu	Niekorzystne trendy demograficzne, wysokie bezrobocie, niska dochodowość rolnictwa wpływają na aktywność społeczną w kwestii prowadzenia działalności gospodarczej.
	Możliwość interwencji	<ul style="list-style-type: none"> stworzenie warunków i wspieranie aktywizacji zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży, osób długotrwale bezrobotnych, niepełnosprawnych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym polepszenie warunków prowadzenia działalności gospodarczej poprzez rozwój na terenach przemysłowych infrastruktury technicznej i drogowej ułatwienia procesów inwestycyjnych poprzez przyjazny podmiotom gospodarczym samorząd współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Skarżysku-Kamiennej w celu aktywizacji osób bezrobotnych współpraca z ośrodkami doradztwa rolniczego i agencjami w celu aktywizacji i przeprowadzania szkoleń dla rolników i ich rodzin
niedochodowe rolnictwo	Opis problemu	Rolnictwo stanowi podstawowy sektor lokalnej gospodarki w gminie Bliżyn, jednak dla mieszkańców rolnictwo nie ma znaczenia jako główne źródło dochodu. W gminie powierzchnia użytków rolnych wynosi 3 728 ha.
	Możliwość interwencji	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie scalania gruntów w większe struktury powierzchniowe zapewniające zwiększoną wydajność rolną i zyski wspieranie specjalizacji produkcji rolnej, propagowanie produkcji zdrowej żywności i promocja rolnictwa ekologicznego

		<ul style="list-style-type: none"> • wsparcie rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego • pobudzenie rolników i ich rodzin w zakresie różnicowania działalności rolnej i powiązanej z rolnictwem • współpraca z ośrodkami doradztwa rolniczego i agencjami w celu aktywizacji i przeprowadzania szkoleń oraz wspieranie kampanii informacyjnych skierowanych do rolników na temat możliwości pozyskania środków finansowych na rozwój gospodarstw agroturystycznych oraz na zróżnicowanie działalności • rozwój agroturystyki • wsparcie dla gospodarstw rolnych, korzystających z alternatywnych źródeł energii lub je wytwarzających (np. uprawa wierzby energetycznej, wykorzystanie biomasy np. resztek poźniwnych)
niska dynamika rozwoju podmiotów gospodarczych	Opis problemu	Ponad 95 % przedsiębiorstw działających w gminie to mikroprzedsiębiorstwa, o ograniczonych zasobach finansowych, niezdolne do rozszerzenia liczby miejsc pracy, wprowadzania innowacyjności, promocji, itp. Jest to jedna ze słabości lokalnej gospodarki, która tworzą głównie samozatrudnieni oraz osoby fizyczne zatrudniające do 9 osób. Teren gminy cechuje niskie zainteresowanie ze strony dużych inwestorów, w tym inwestorów zagranicznych.
	Możliwość interwencji	<ul style="list-style-type: none"> • polepszenie warunków prowadzenia działalności gospodarczej poprzez rozwój na terenach przemysłowych infrastruktury technicznej i drogowej • włączenie przedsiębiorców prywatnych w procesy rewitalizacyjne na terenie gminy • postawienie na rozwój małych i średnich podmiotów, które kształtują innowacyjność gospodarki i najszybciej tworzących nowe miejsca pracy • ułatwiania procesów inwestycyjnych poprzez przyjazny podmiotom gospodarczym samorząd • rozwój instytucjonalnej współpracy międzysektorowej - stworzenie platformy infrastrukturalnej i instytucjonalnej w celu wzmocnienia lokalnej przedsiębiorczości, a zwłaszcza przedsiębiorstw usługowych (w tym usług otoczenia biznesu) • szeroka promocja oferty prowadzenia działalności gospodarczej, możliwości nabycia lub dzierżawy terenów i obiektów pod działalność • wykorzystanie walorów środowiska naturalnego do rozwoju turystyki, agroturystyki

1.4. Strefa sfery przestrzenno-funkcjonalna

1.4.1. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego

Gmina Bliżyn posiada opracowaną "Zmianę Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bliżyn województwo świętokrzyskie", którego część tekstowa i część graficzna stanowią załącznik nr 1 do Uchwały Nr XXXV/229/2010 Rady Gminy Bliżyn z dnia 28 maja 2010 roku.

Podstawowe ustalenia „Studium...” obejmują kierunki zagospodarowania przestrzennego dla obszaru gminy w aspekcie: struktury przestrzennej, przeznaczania terenów pod konkretne funkcje, ochrony środowiska, rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, społecznej, kształtowaniu przestrzeni rolniczej.

Część terenu gminy objęta jest Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego, z których 12 jest uchwalonych i obowiązujących

Tabela 21. Wykaz Planów Zagospodarowania Przestrzennego dla gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliźnie)

Nazwa miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	Nr Uchwały	Data uchwalenia	Powierzchnia planu w ha
Zmiana w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego gminy Bliżyn na obszarze wsi Ubyszów	XXVI/194/2002	26.06.2002	0,66
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Gilów 1” na obszarze gminy Bliżyn	XVIII/164/04	14.12.2004	18
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Zagórze 1”	V/26/2007	25.04.2007	747
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części sołectwa Płaczków - „Płaczków 1”	X/66/2007	25.10.2007	2,72
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu sołectwa Brzeście	XV/91/2008	29.04.2008	199,74
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sołectwa Bugaj	XVI/107/2008	26.06.2008	81,15
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części terenu sołectwa Bliżyn – „Bliżyn 3”	XIX/127/2008	22.10.2008.	399,55
Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Bliżyn 1”	XXXV/230/2010	28.05.2010	154,50
Zmiana części miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Gilów 1”,	VI/24/2011	31.03.2011	0,226
Zmiana części miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu sołectwa Brzeście	VI/23/2011	31.03.2011	0,964
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Bliżyn, obejmującego obszary miejscowości: Gilów, Gostków, Jastrzębia, Wojtyniów i Wołów	XXV/152/2012	18.12.2012	2 548,96

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Zmiana Nr 2 części miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu sołectwa Brzeście	XXX/186/2013	26.06.2013	10,67
---	--------------	------------	-------

Gmina Bliżyn ma opracowany mapowy System Informacji Przestrzennej i udostępniony publicznie na stronie: <http://blizyn.e-mapa.net/>

W strukturze administracyjnej województwa świętokrzyskiego gminę Bliżyn zalicza się do subregionu kieleckiego. Ośrodkiem skupiającym usługi o zasięgu rejonowym jest miasto powiatowe Skarżysko-Kamienna. Pod względem gospodarczym gmina zaliczana jest do dawnego Staropolskiego Okręgu Przemysłowego, gdzie rozwijał się przemysł ciężki i odlewniczy.

1.4.2. Zagospodarowanie przestrzenne

Jednostkami administracyjnymi w gminie są sołectwa w liczbie 23. Są to: Bliżyn, Brzeście, Bugaj, Drożdżów, Gilów, Górki, Jastrzębia, Kopcie, Kucębów, Gostków, Mroczków, Nowki, Nowy Odrowążek, Odrowążek, Płaczków, Rędocin, Sobótka, Sorbin, Ubyszów, Wojtyniów, Wołów, Zagórze, Zbrojów.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Gmina Blizyn

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Rysunek 3. Sołectwa gminy Blizyn (<http://skarzynsko.geoportal2.pl/map/>)

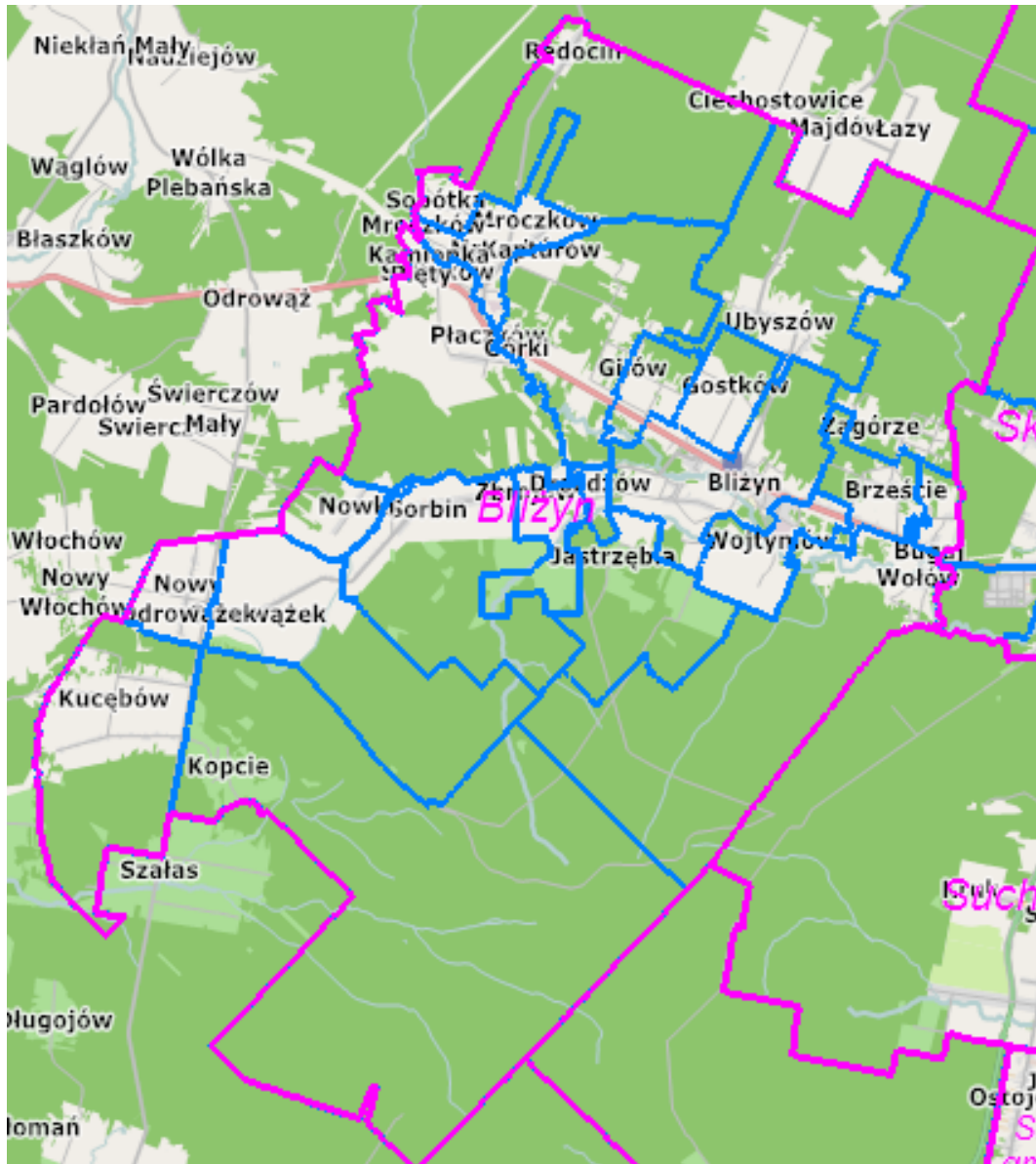

Tabela 22. Dane o sołectwach w gminie Bliżyn (Urząd Gminy w Bliźnie)

Sołectwo	Powierzchnia sołectwa		Liczba budynków	Liczba ludności na dzień 31.12.2015	
	w ha	% w stosunku do całej gminy		w osobach	% w stosunku do całej gminy
Bliżyn	576	4,08	471	1 731	21,02
Brzeście	199	1,14	99	285	3,46
Bugaj	81	0,57	71	233	2,83
Drożdźów	46	0,33	46	127	1,54
Gilów	148	1,05	126	380	4,61
Gostków	194	1,37	99	299	3,63
Górki	777	5,50	148	429	5,21
Jastrzębia	488	3,46	40	66	0,80
Kopcie	3 216	22,78	48	160	1,94
Kucębów	807	5,72	121	310	3,76
Mroczków	247	1,75	184	578	7,02
Nowki	169	1,20	43	85	1,03
Nowy Odrowążek	184	1,30	89	268	3,25
Odrowążek	897	6,35	143	400	4,86
Płaczków	840	5,95	194	765	9,29
Rędocin	986	6,98	28	79	0,96
Sobótka			59	186	2,26
Sorbin	763	5,40	164	493	5,99
Ubyszów	795	5,63	137	379	4,60
Wojtyniów	239	1,69	179	439	5,33
Wołów	1 497	10,60	93	249	3,02
Zagórze	763	5,40	66	99	1,20
Zbrojów	207	1,47	59	196	2,38

Największe przestrzenie są sołectwa (w kolejności): Kopcie, Wołów, Rędocin, Odrowążek, Płaczków, Kucębów. Najmniejsze sołectwa to Drożdźów i Bugaj. Najwięcej mieszkańców mają sołectwa: Bliżyn, Płaczków, Mroczków, Sorbin i Wojtyniów, a najmniej: Jastrzębia, Nowki, Zagórze i Drożdźów.

W obecnym układzie funkcjonalno-przestrzennym zagospodarowania oraz sposobie użytkowania terenu gmina podzielona została na obszary funkcjonalne odpowiadające określonym kategoriom przeznaczenia terenu, wyznaczonym w „Studium uwarunkowań...”:

- obszar intensyfikacji rozwoju wielofunkcyjnego (I), obejmujący pas rozwoju zlokalizowany w obszarze oddziaływania drogi krajowej nr 42, predysponowany do rozwoju wielofunkcyjnego: zabudowy zagrodowej, zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i jednorodzinnej, usług ogólnodostępnych publicznych i komercyjnych, drobnego przemysłu i rzemiosła, usług rekreacji i wypoczynku lokalizowanych na bazie istniejącego i projektowanych zbiorników małej retencji

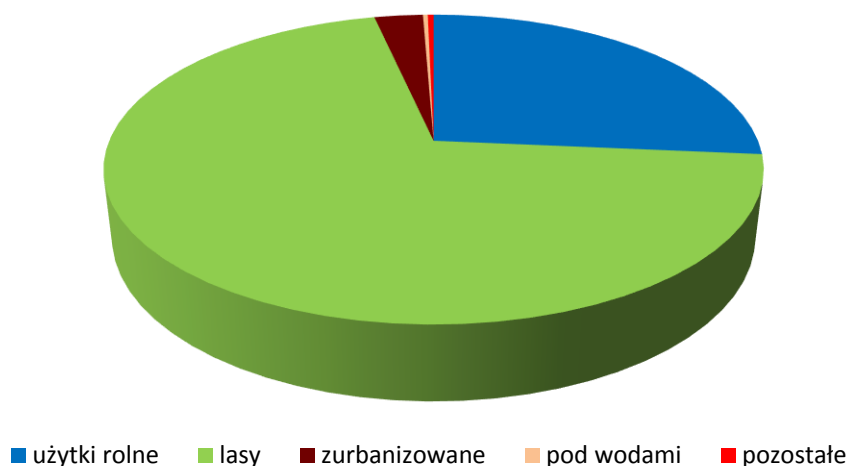
- obszar o dominującej funkcji rolniczej, leśnej i rekreacyjno-turystycznej (IIa), obejmujący obszar położony na północ od obszaru intensyfikacji rozwoju wielofunkcyjnego
- obszar o dominującej funkcji rolniczej, leśnej i rekreacyjno-turystycznej (IIb), obejmujący obszar położony na południe od obszaru intensyfikacji rozwoju wielofunkcyjnego.

W granicach poszczególnych sołectw wyodrębnione zostały tereny istniejącego i projektowanego rozwoju wielofunkcyjnego, łączące funkcje zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej jednorodzinnej, małych form zabudowy wielorodzinnej, rezydencjonalnej i rekreacji indywidualnej, stanowiące również obszary potencjalnego rozwoju usług podstawowych, oraz obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej przewidziane do intensyfikacji produkcji rolniczej i ewentualnego rozwoju funkcji przetwórstwa rolno – spożywczego. W granicach większości sołectw znajdują się tereny związane z funkcją leśną, istniejącą lub stanowiące obszary potencjalnego rozwoju funkcji leśnej.

Tabela 23. Struktura zagospodarowania przestrzennego gminy Bliżyn w ha w roku 2014 (GUS, 2014)

Powierzchnia		Gmina ogółem w ha
Powierzchnia ogółem		14 120
Użytki rolne razem		3 728
Grunty leśne i zadrzewione		9 903
Grunty po wodami		40
Grunty zabudowane i zurbanizowane		401
w tym:	tereny mieszkaniowe	88
	tereny przemysłowe	19
	tereny inne zabudowane	24
	tereny rekreacji i wypoczynku	2
	tereny komunikacyjne - drogi	180
	tereny komunikacyjne - kolej	79
	użytki kopalne	9
Użytki ekologiczne		19
Nieużytki		29

Tabela 24. Struktura zagospodarowania przestrzeni na terenie gminy Bliżyn (GUS, 2014)

W granicach poszczególnych sołectw wyodrębnia się tereny istniejących i planowanych obszarów rozwoju osadnictwa, usług podstawowych, rolniczej przestrzeni produkcyjnej, funkcji prowadzenia działalności gospodarczej. Ważną część sołectw stanowią kompleksy leśne oraz tereny wartościowe przyrodniczo i krajobrazowo.

W zagospodarowaniu gminy największą powierzchnię zajmują tereny leśne - ponad 70 % - zlokalizowane w centralnej i południowej oraz północnej części gminy. Najbardziej zalesione sołectwa to: Kopcie, Rędocin, Ubyszów, Zagórze, Jastrzębia i Wołów.

Użytki rolne stanowią ok 26,4 % powierzchni gminy, znajdują się głównie w sołectwach: Sorbin, Odrowążek, Nowy Odrowążek i Kucębów. Grunty zurbanizowane stanowią 2,8% przestrzeni gminy, w tym: tereny mieszkaniowe 21,9%, a tereny komunikacji drogowej - 44,8% i kolejowej - 19,7%.

Zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa ukształtowana jest historycznie i lokalizowana była i jest przeważnie przy głównych ciągach komunikacyjnych, w pobliżu istniejących dróg i obiektów usługowych. Największe zagęszczenie zabudowy mieszkaniowej występuje w pasie oddziaływania drogi krajowej nr 42.

Część zabudowy osadniczej na terenie gminy ma charakter zabudowy rozproszonej i kształtuje się w powiązaniu z lokalizacją siedlisk rolniczych lub leśnych.

Dalsza lokalizacja zabudowy na terenie poszczególnych sołectw powinna rozwijać się w pierwszej kolejności w obrębie istniejących zespołów osadniczych, w formie wymiany istniejących obiektów mieszkalnych w złym stanie technicznym, w celu: poprawy walorów estetycznych istniejącej zabudowy, rozbudowy i uzupełniania istniejących siedlisk, uzupełniania wolnych działek, między istniejącą zabudową.

W miejscowości gminnej - Bliżyn - brak jest funkcji centrotwórczych i spójności w przestrzeni. Obszary lepiej zagospodarowanych terenów są przemieszane z miejscami zaniedbanymi. Obszar ten pod względem zagospodarowania cechują ponadto: słabe warunki lokalowe

obiektów użyteczności publicznej, niska efektywność energetyczna budynków, braki w infrastrukturze komunikacyjnej wewnątrzgminnej i perspektywicznym wykorzystaniu przestrzeni. Ponadto w strukturze miejscowości wyróżniają się dwa tereny przemysłowe, które wymagają zainwestowania i utrzymania bieżących funkcji (teren danego zakładu "Polifarb" w centrum i teren po składzie drewna koło linii kolejowej).

1.4.3. Infrastruktura techniczna

Podstawowy układ komunikacyjny gminy Bliżyn o znaczeniu ponadlokalnym stanowi droga krajowa nr 42 Namysłów - Radomsko - Końskie - Bliżyn - Skarżysko-Kamienna - Rudnik, która stanowi oś komunikacyjną gminy i przebiega przez centra miejscowości. Drogi powiatowe (12 odcinków) i gminne (długość 56,6 km) uzupełniają sieć komunikacyjną gminy.

Niemal równoległe do drogi krajowej przebiega jednotorowa niezelektryfikowana linia kolejowa relacji Łódź Kaliska –Dębica nr 25 ze stacjami kolejowymi w Bliżynie i Sołtykowie oraz przystankiem osobowym w Gilowie i przystankiem osobowym Brzask. Jej długość w granicach gminy wynosi 8,5km. Bliskość węzła kolejowego Skarżysko-Kamienna i jego dobre połączenie z Bliżynem, daje możliwości dotarcia koleją do niemal każdego dużego ośrodka w Polsce.

W infrastrukturę sieciową miejscowości gminy wyposażone są w różnym stopniu.

Tabela 25. Wyposażenie w infrastrukturę techniczną sołectw gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie)

Sołectwo	Wyposażenie		
	wodociąg	kanalizacja	gaz
Bliżyn			
Brzeście			
Bugaj			
Drożdżów			
Gilów			
Gostków			
Górki			
Jastrzębia			
Kopcie			
Kucębów			
Mroczków			
Nowki			
Nowy Odrowążek			
Odrowążek			
Płaczków			
Rędocin			
Sobótka			
Sorbin			
Ubyszów			
Wojtyniów			
Wołów			

Zagórze			
Zbrojów			

Zaopatrzenie ludności w wodę odbywa się poprzez wodociągi bazujące na ujęciach wód podziemnych w miejscowości Gostków oraz Bugaj. Długość czynnej sieci rozdzielczej w roku 2015 wynosiła 127,2km i posiadała 2 147 szt. przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania.

Tabela 26. Dane o sieci wodociągowej w Bliżynie w latach 2010-2013 (GUS, 2010-2013)

Wyszczególnienie	jednostka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
długość sieci rozdzielczej	km	124,2	125,5	125,9	126,5	126,7	127,2
długość sieci rozdzielczej w zarządzie gminy	km	104,6	105,6	106,0	106,6	106,8	106,8
liczba przyłączy sieci wodociągowej do budynków mieszkalnych	szt.	2 023	2 048	2 070	2 098	2 121	2 147
ludność korzystająca z sieci	osoba	6 780	6 785	6 444	6 727	8 230	brak danych
korzystający z instalacji	%	79,6	79,8	80,0	80,2	98,4	

W gminie działają ujęcia wód podziemnych:

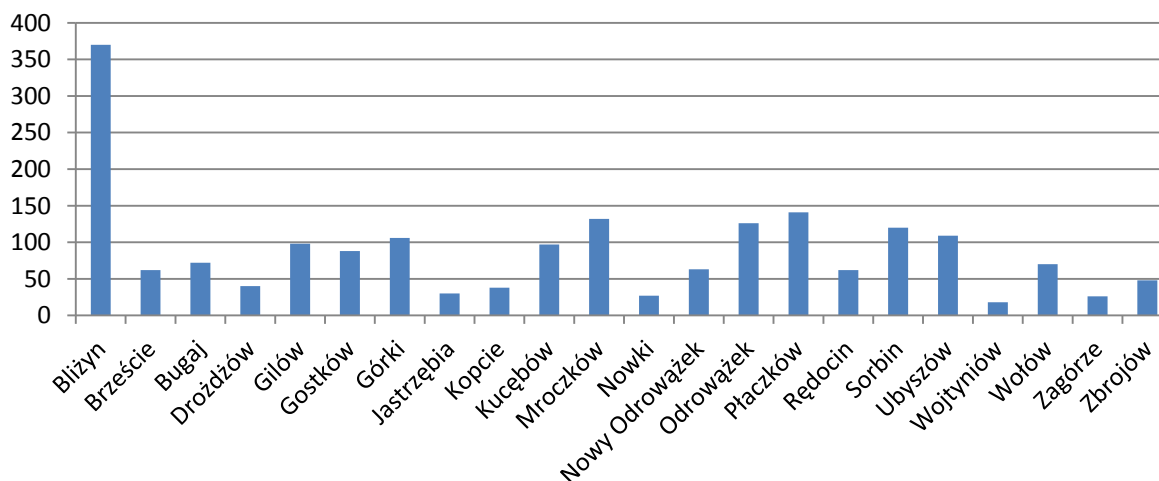
- Gostków Górny - składa się z dwóch studni głębinowych o zasobach eksploatacyjnych 120 m³/dobę, woda nie wymaga uzdatniania i dezynfekcji
- Bugaj - ujęcie będące własnością Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o w Skarżysku-Kamiennej, zaopatrujące miasto i fragment gminy Bliżyn. Ujęcie składa się z 3 studni głębinowych, eksploatowane jest tylko jedno ujęcie. Zatwierdzone zasoby wynoszą 167m³/dobę.

Tabela 27. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie)

Ujęcie	Obręb	Sieć wodociągowa w km	Zużycie wody w gospodarstwach	
			w tys. dm ³ /rok	na 1 mieszkańca w dm ³ /rok
Gostków	Bliżyn	20,9	43,4	24,3
	Drożdżów	2,4	3,2	23,5
	Gilów	5,4	6,9	18,0
	Gostków	4,0	5,2	16,0
	Górki	11,6	6,9	16,0
	Jastrzębia	4,5	1,7	22,6
	Kopcie	3,2	2,3	13,9
	Kucębów	7,3	4,9	15,3
	Mroczków	6,7	10,9	18,0
	Nowki	1,4	1,3	14,9
	Nowy Odrowążek	3,8	4,4	16,7
	Odrowążek	5,4	5,9	14,1
	Płaczków	6,0	12,6	15,7

	Sobótka (w tym Rędocin)	4,5	3,4	12,6
	Sorbin	6,8	8,5	16,1
	Ubyszów	4,4	6,8	17,2
	Wojtyniów	5,4	9,0	20,8
	Zbrojów	2,3	2,8	13,2
	razem	106,0	140,1	18,3
Bugaj	Bugaj	5,3	4,2	7,5
	Brzeście	4,5	3,9	13,6
	Wołów	4,7	3,2	12,3
	Zagórze	5,4	2,0	25,6
	razem	19,9	13,3	15,4
razem ujęcia Gostków i Bugaj		125,9	153,4	18,0

Wykres 29. Liczba przyłączy sieci wodociągowej do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w sołectwach gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliźnie, 2015)

Na terenie gminy Bliżyn do roku 2013 nie funkcjonował system sieci kanalizacyjnej. W roku 2015 długość sieci kanalizacji sanitarnej wynosiła 12,7km i obejmowała miejscowości Bliżyn oraz Wojtyniów. Do sieci przyłączonych zostało 519 odbiorców w budynkach mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania.

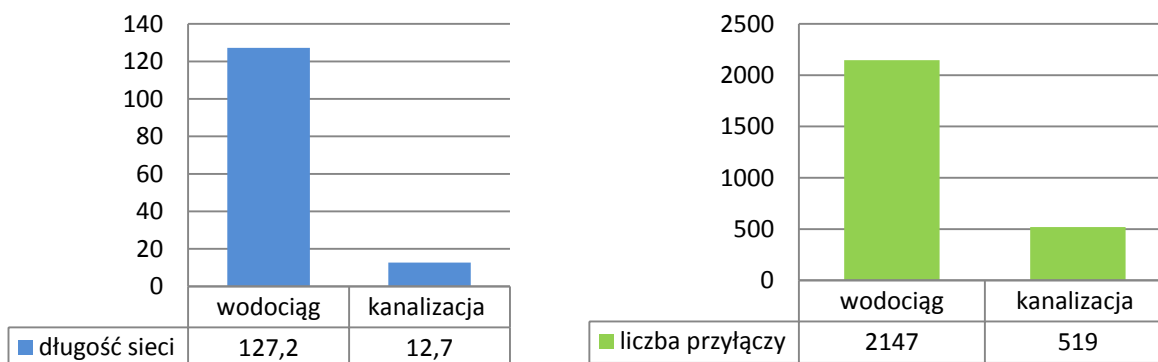
W gminie w miejscowości Wojtyniów działa mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków komunalnych typu SBR. Przepustowość oczyszczalni wynosi $Q_{dśr.} = 420m^3/dobę$. Przyjęta równoważna liczba mieszkańców wynosi 2 433, w chwili obecnej liczba osób korzystających z oczyszczalni wynosi 1 985 (GUS, 2015).

Tabela 28. Dane o komunalnej oczyszczalni ścieków w Wojtyniowie (GUS, 2015)

Wyszczególnienie	Jednostka	Ilość
liczba ludności korzystającej z oczyszczalni	osoby	1 985
korzystający z instalacji	%	33,3
ścieki odprowadzone ogółem	dam ³ /rok	420
ścieki oczyszczane łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi	dam ³ /rok	71
ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu:		
BZT5	kg/rok	841
ChZT		6 740
zawiesina ogólna		1 677
osady wytworzone w ciągu roku ogółem	Mg	20

Na terenie gminy (GUS, 2015) jest 1 465 zbiorników bezodpływowych oraz 9 przydomowych oczyszczalni ścieków. Ścieki nie przesyłane siecią trafiają do stacji zlewnej i są oczyszczane w oczyszczalni komunalnej.

Wykres 30. Długość sieci i liczba przyłączy do sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w gminie Bliżyn (GUS, 2015)

Obecnie potrzeby ciepłe gminy Bliżyn pokrywane są za pomocą rozproszonych lokalnych kotłowni zlokalizowanych bezpośrednio przy odbiorcach ciepła. Kotłownie lokalne są własnością różnych podmiotów i instytucji, w tym zakładów przemysłowych, przedsiębiorstw, placówek służby zdrowia oraz szkół.

Tabela 29. Zaopatrzenie w ciepło w budynkach użyteczności publicznej na terenie gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie)

Rodzaj paliwa	Budynek
gaz ziemny	<ul style="list-style-type: none"> w Bliżynie: Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Kultury „Zameczek Gminny Ośrodek Kultury - Biblioteka, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Budynek Przedszkola (w tym GOPS, Bank), Zespół Szkół, Remiza OSP w Mroczkowie: Szkoła Podstawowa w Mroczkowie, Budynek komunalny - Biblioteka, Remiza OSP
propan-butan	<ul style="list-style-type: none"> Szkoła Podstawowa w Odrowążku
ekogroszek	<ul style="list-style-type: none"> Budynek po byłej szkole w Ubyszowie (Zakład Opiekuńczo-Pielęgnacyjny)
węgiel i ekogroszek	<ul style="list-style-type: none"> Szkoła Podstawowa w Sorbinie
energia elektryczna	<ul style="list-style-type: none"> Remiza OSP Sorbin Remiza OSP Nowy Odrowążek Hydrofornia w Gostkowie Oczyszczalnia ścieków w Wojtyniowie

Wszystkie obiekty i mieszkania w budownictwie jednorodzinym są zasilane w ciepło, na potrzeby grzewcze oraz na przygotowanie ciepłej wody użytkowej, z własnych indywidualnych źródeł. Jako paliwo dominuje węgiel, gaz ziemny i olej opałowy.

Na terenie gminy ponad 40% mieszkańców korzysta z gazu sieciowego - długość sieci w gminie wynosi ogółem 65,978 km i liczy 773 przyłącza. Ludność nie korzystająca z sieci gazowej ma dostęp do gazu w butlach.

Tabela 30. Stan sieci gazociągowej w gminie Bliżyn w latach 2010-2014 (GUS, 2010-2014)

Wyszczególnienie	jednostka	2010	2011	2012	2013	2014
długość sieci ogółem	m	65 874	65 950	65 950	65 978	65 978
długość sieci przesyłowej	m	15 564	15 564	15 564	15 564	15 564
długość sieci rozdzielczej	m	50 310	50 386	50 386	15 414	15 414
liczba przyłączy	szt.	761	762	767	770	773
odbiorcy gazu	gospodarstwa	1 105	1 104	1 106	1 108	1 122
odbiorcy gazu ogrzewający gazem mieszkania	gospodarstwa	93	463	469	474	484
zużycie gazu	tys.m ³	533,30	517,20	513,2	491,8	441,6
zużycie gazu do ogrzewania mieszkań	tys.m ³	166,8	357,9	355,7	337,2	
ludność korzystająca z sieci	osoba	3 362	3 349	3 418	3 396	3 385
korzystający z instalacji	%	39,5	39,4	40,5	40,5	40,5

Przez teren gminy przebiegają dwie linie energetyczne wysokiego napięcia: linia 220kV Kielce-Rožki oraz linia 110kV. Sieć energetyczna średniego napięcia zasilana jest ze stacji 110kV/SN.

Na terenie gminy jest dostępność telefoniczna wszystkich operatorów telefonii komórkowej, istnieją jednak problemy z zanikaniem sygnału w miejscowościach: Bugaj, Brzeście, Kucębów,

Odrowążek i Wołów. Mieszkańcy korzystają również z usług operatorów telefonii przewodowej.

Na terenie gminy 19 miejscowości ma dostęp do szerokopasmowego internetu, a pozostałe miejscowości przymierzają się do kolejnych etapów inwestycji w tym zakresie.

W pojedynczych gospodarstwach domowych w gminie zainstalowane są instalacje solarne wykorzystywane do ogrzania wody użytkowej.

1.4.4. Obiekty i tereny chronione

W gminie Bliżyn znajdują się zabytki architektoniczne nieruchomości wpisane do rejestru zabytków województwa świętokrzyskiego oraz inne cenne obiekty o walorach architektonicznych, tradycyjnych dla regionu.

Do rejestru wpisane są:

- Cmentarz dworski z murowanym ogrodzeniem przy kościele filialnym p.w. św. Zofii w Bliżynie - nr rejestru: A.791/2-3
- Park w miejscowości Bliżyn (pozostałości parku) – nr rejestru A.792
- Zameczek neogotycki w miejscowości Bliżyn przy ul. Staszica 10 wraz z terenem w granicach działki nr 872/6 – nr rejestru: A.792/2
- Kościół parafialny pw. św. Rocha w Mroczkowie nr rejestru: A.793
- Kościół parafialny pw. św. Ludwika w Bliżynie - nr rejestru A.271

Rysunek 4. Obiekty architektoniczne z terenu gminy Bliżyn wpisane do rejestru zabytków województwa świętokrzyskiego (Narodowy Instytut Dziedzictwa)

Kościół parafialny p.w. św. Ludwika w Bliżynie (foto: Urząd Gminy w Bliżynie)

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Gmina Bliżyn

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Kościół filialny p.w. św. Zofii w Bliżynie (foto: Urząd Gminy w Bliżynie)

Zameczek w Bliżynie (foto: Urząd Gminy w Bliżynie)

Kościół p.w. św. Rocha w Mroczkowie (foto: Parafia w Mroczkowie)

W gminie poza zabytkami wpisanymi do rejestru, są też obiekty o walorach architektonicznych, tradycyjnych dla regionu. Są to obiekty: zespoły dworskie z założeniem parkowym, budynki mieszkalne, kaplice i kapliczki, cmentarze parafii rzymsko-katolickich.

Tabela 31. Wybrane obiekty i tereny dziedzictwa w gminie Bliżyn (opracowanie własne)

Rodzaj	Miejscowość	Obiekt
obiekty architektoniczne	Bliżyn	<ul style="list-style-type: none"> • Dom Ludowy stowarzyszenia kupców • Zespół Nadleśnictwa (ul. Kościuszki) • Zespół osiedla odlewni żeliwa (hotel, budynek drewniany (ul. Kościuszki) • Pozostałości odlewni żeliwa (ul. Kościuszki) • Odlewnia żeliwa (ul. Staszica) • pojedyncze domy przy ul: Kościuszki, Poprzecznej, Staszica, Wąskiej, Zgodnej
	Sołtyków	Cegielnia z 1916 r.
kościół	Mroczków	Kościół parafialny p .w. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy
	Sorbin	Kościół parafialny p .w. Najświętszego Serca Pana Jezusa
	Odrowążek	Kościół parafialny p .w. Przemienienia Pańskiego
cmentarze	Bliżyn	cmentarze parafialne rzymsko-katolickiej "stary" i "nowy"
	Mroczków	cmentarz parafialny rzymsko-katolicki
	Sorbin	cmentarz parafialny rzymsko-katolicki
	Wojtyniów	cmentarz radzieckich jeńców wojennych 1941-1943
Miejsca Pamięci Narodowej	Bliżyn	<ul style="list-style-type: none"> • mogiły ofiar wojny, 1939, 1943-1944 (na cmentarzu katolickim) • pomnik ofiar II wojny światowej poświęcony pamięci zamordowanym obywatelom polskim i żołnierzom radzieckim w obozie koncentracyjnym w Bliżynie oraz poległym żołnierzom AL, AK i BCh w latach 1939-1945 • pomnik upamiętniający śmierć więźniów różnych narodowości pomordowanych przez Hitlerowców w filii obozu koncentracyjnego Lublin (Majdanek) w Bliżynie w latach 1943-1944
	rejonie rezerwatu Świnia Góra	pomnik upamiętniający poległych w dniach 16-19 września 1944 r. w zwycięskiej bitwie, oddziałów Armii Krajowej i Kompanii Ochrony Sztabu Obwodu z hitlerowską ekspedycją przeciwpartyzancką
	Mroczków	mogiły ofiar wojny 1944, 1945, położone na cmentarzu katolickim
	Wojtyniów	cmentarz radzieckich jeńców wojennych 1941-1943 (24 kwatery w lesie)
	Zagórze (Brzask)	zbiorowa mogiła masowo rozstrzelanych w dniu 29 czerwca 1940r. patriotów polskich z rejonu Łży i Starachowic

Stanowiące pozostałości śladów osadniczych stanowiska archeologiczne zewidencjonowano w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski (obszary AZP na terenie gminy Bliżyn: 79-63, 79-64, 80-63, 80-64, 81-62, 81-63, 81-64, 82-62, 82-63). Do rejestru zabytków archeologicznych nie są wpisane zabytki z terenu gminy Bliżyn. Największe skupiska stanowisk archeologicznych objętych częściową ochroną, znajdują się na terenie miejscowości: Odrowążek, Kopcie, Nowy Odrowążek, Płaczków.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

1.4.5. Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej

W "Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy" wprowadzono podział terenów istniejących i planowanych obszarów rozwoju osadnictwa, usług podstawowych, rolniczej przestrzeni produkcyjnej, funkcji prowadzenia działalności gospodarczej, kompleksów leśnych. Nie przewiduje się zasadniczych zmian w strukturze przestrzennej gminy. Dla ładu przestrzennego właściwe jest:

- przestrzeganie podstawowych funkcji poszczególnych terenów w celu unikania kolizji w zagospodarowaniu przestrzeni
- ograniczenie lokalizacji zabudowy rozproszonej, dążenie do koncentracji zabudowy w obrębie terenów wyznaczonych do rozwoju osadnictwa,
- przestrzeganie form architektonicznych wynikających z uwarunkowań kulturowych.

Budynki mieszkalne na terenie gminy wznoszono w dużej części (ponad 70%) przed rokiem 1979, a więc w technologiach odbiegających pod względem cieplnym od obecnie obowiązujących standardów. Ogólny stan zasobów mieszkaniowych jest w zasadzie bardzo podobny do sytuacji na terenach wiejskich województwa świętokrzyskiego, a stosowane technologie w budynkach zmieniały się wraz z upływem czasu i rozwojem technologii wykonania materiałów budowlanych oraz normujących je wymogów. Stan techniczny zabudowy mieszkaniowej oceniany pod względem izolacyjności termicznej jest niezadowolający, niemniej jednak staraniem właścicieli budynki są coraz powszechniej modernizowane (blisko 40% posiada ocieplone ściany, około 65% posiada energooszczędne okna). Powszechne jest wyposażenie w instalacje elektroenergetyczną i wodociągową, braki dotyczą natomiast dostępu do zorganizowanego systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz sieci gazowej. Budynki wielorodzinne są ocieplone, a okna wymienione w około 90%. Większość mieszkań posiada własne źródła ciepła, najczęściej na paliwo gazowe.

Obecnie w obiektach zarządzanych przez Urząd Gminy nie wykorzystuje się odnawialnych źródeł energii. Według danych ankietowych w budynkach jednorodzinnych występują pojedyncze instalacje typu kolektory słoneczne do przygotowania ciepłej wody użytkowej.

W tkance przestrzennej zauważane są problemy generowane przede wszystkim przez niedostatki infrastrukturalne, których genezy należy upatrywać w niezapewnieniu poszczególnym obszarom właściwych i koniecznych elementów. Zdiagnozowano problemy z zagospodarowaniem centrum poszczególnych miejscowości, zwłaszcza w miejscowości gminnej Bliżyn, gdzie tereny słabiej zagospodarowane są znaczne. W innych sołectwach także brak takich elementów jak centrum miejscowości, ale problemy występują na terenach małych powierzchniowo, gdzie nie ma możliwości wprowadzenia działań kompleksowych.

Negatywnymi zjawiskami w strukturze przestrzennej i funkcjonalnej sołectwa Bliżyn są:

- brak ładu urbanistycznego, estetyki przestrzeni i wyeksponowania walorów w centrum miejscowości gminnej, mimo przeprowadzonych inwestycji przestrzennych. Konieczne jest scalenie działań i powiązanie kolejnych interwencji ze stworzoną infrastrukturą w celu pełnej rewitalizacji Bliżyna

- istnienie znacznych terenów nie w pełni zagospodarowanych, które powinny utrzymać jako funkcję wiodącą - usługowo-przemysłową
- niepełne wyposażenie w infrastrukturę techniczną sieciową
- stan techniczny budynków użyteczności publicznej i prywatnych właścicieli oraz ich niska efektywność energetyczna.

Dalszy rozwój osadnictwa na terenie gminy Bliżyn powinien być podporządkowany:

- dążeniu do tworzenia ładu przestrzennego lub jego poprawy (porządkowania układów osiedleńczych i komunikacyjnych)
- ochronie środowiska przyrodniczego oraz dóbr kultury
- dążeniu do poprawy jakości życia mieszkańców
- ekonomicznemu wykorzystaniu terenu.

1.4.6. Podsumowanie problemów sfery przestrzenno-funkcjonalnej

Tabela 32. Podsumowanie wskaźników dotyczących sfery przestrzenno-funkcjonalnej w gminie Bliżyn

Kolor niebieski - wskaźnik niekorzystny

Sołectwo	Wskaźnik poziomu ładu przestrzennego	Wskaźnik wyposażenia w infrastrukturę techniczną*	Wskaźnik wyposażenia w infrastrukturę społeczną**	Wskaźnik degradacji obiektów
Bliżyn				
Brzeście				
Bugaj				
Drożdżów				
Gilów				
Gostków				
Górki				
Jastrzębia				
Kopcie				
Kucębów				
Mroczków				
Nowki				
Nowy Odrowążek				
Odrowążek				
Płaczków				
Rędocin				
Sobótka				
Sorbin				
Ubyszów				
Wojtyniów				

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Wołów				
Zagórze				
Zbrojów				

* wskaźnik niekorzystny - wyposażenie miejscowości w poniżej 2 sieci techniczne

** wskaźnik niekorzystny - wyposażenie miejscowości w poniżej 3 instytucje społeczne

W ramach podsumowania diagnozy wyznaczono kilka głównych zagrożeń, które są przyczyną niekorzystnej sytuacji przestrzenno-funkcjonalnej w gminie Bliżyn.

Tabela 33. Główne zagrożenia i problemy sfery przestrzenno-funkcjonalnej na terenie gminy Bliżyn

Główne zagrożenia i problemy	Wyszczególnienie	Opis
niski poziom ładu przestrzennego	Opis problemu	<p>Miejscowości zarówno pod względem rozlokowania, jak i liczby ludności nie są równomierne: skupisko miejscowości występuje przy drodze krajowej, w części północnej i południowej przeważają tereny leśne i wsie o małej liczbie mieszkańców. Dla części sołectw jedynym rozplanowaniem jest droga główna, a czasem przyporządkowane do niej ulice. Rozbudowaną strukturę posiada miejscowość Bliżyn.</p> <p>Żadna miejscowość w gminie nie posiada typowego centrum. W Bliżynie występuje przemieszanie funkcji przestrzennych i niepełne wykorzystanie terenu, w częściowo zainwestowanych przestrzeniach brak jest połączeń, które scalałyby miejscowość i tworzyły prawdziwe centrum gminy. W innych miejscowościach brak jest przestrzeni ogólnodostępnych, przeznaczonych dla mieszkańców. Brakuje zagospodarowanego parku czy skweru dla rekreacji i wypoczynku, czy miejsca dla organizacji życia społeczno-kulturalnego gminy.</p>
	Możliwość interwencji	<ul style="list-style-type: none"> • konieczność wprowadzenia w strukturę przestrzenną miejscowości elementów ładu przestrzennego, w tym zorganizowanie terenów ogólnodostępnych, o cechach centrotwórczych, przeznaczonych dla integracji mieszkańców • wykorzystanie istniejących obiektów (w tym zabytkowych) na cele społeczno-kulturalne • wykorzystanie walorów naturalnych gminy dla rozwoju funkcji rekreacyjnych, wypoczynkowych, turystycznych oraz rozwoju budownictwa letniskowego • uzbrojenie terenów przemysłowych w infrastrukturę sieciową i komunikacyjną • dbałość o obiekty i tereny zabytkowe, Miejsca Pamięci Narodowej, kapliczki i inne mniejsze, zabytkowe formy architektoniczne i miejsca kulturowe i historyczne i przyrodnicze na terenie gminy • promowanie włączania się inwestorów prywatnych w działania rewitalizacyjne gminy

niski poziom zasobu mieszkaniowego	Opis problemu	Wartość nieruchomości na terenie gminy nie jest wysoka, ze względu na niską atrakcyjność gminy do osiedlania się na stałe. Ponadto o niskim poziomie zasobu mieszkaniowego świadczy m.in. niski poziom energetyczny budynków oraz braki w infrastrukturze technicznej sieciowej. Średnie wskaźniki dla mieszkań na terenie gminy nie są niskie (przeciętna powierzchnia wynosi 71,2 m ²), ale na taki stan rzeczy wpływ mają nowsze mieszkania wybudowane na obrzeżach miejscowości. Na obszarach centralnych wsi, budynki mieszkalne są najczęściej parterowe, występują w zabudowie szeregowej, z niewielkim podwórzem z tyłu i są najczęściej w gorszym stanie technicznym. Stare budynki to często także zabudowa drewniana.
	Możliwość interwencji	<ul style="list-style-type: none"> • sukcesywne doposażenie budynków mieszkalnych w infrastrukturę sieciową • propagowanie i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej i budynkach mieszkalnych • wykorzystanie posiadanych walorów przyrodniczych gminy, które sprzyjają rozwojowi zabudowy letniskowej
niski poziom wydajności energetycznej budynków	Opis problemu	Budynki zlokalizowane w gminie Bliżyn to w większości budynki mieszkalne lub mieszkalno-usługowe o niedostatecznym stanie technicznym i o niskich właściwościach termoizolacyjnych. Niski poziom energetyczny budynków (głównie wybudowanych w latach 1945-1970 oraz w latach 1971-1988) to: brak prawidłowego ocieplenia, szczelnych okien, pokrycia dachowego (na niektórych budynkach mieszkalnych są jeszcze pokrycia azbestowe, które - poza szkodliwym oddziaływaniem na ludzi i środowisko - z upływem czasu tracą swoje właściwości izolacyjne). Mieszkania opalane są głównie paliwem stałym, brak jest wysokosprawnych piecy c.o. Kotłownie lokalne mieszczą się bezpośrednio przy zasilanym budynku. Czynniki te mają wpływ na komfort mieszkania, wysokie koszty eksploatacji, negatywnie oddziałuje na środowisko naturalne.
	Możliwość interwencji	<ul style="list-style-type: none"> • promowanie przeprowadzenia głębokiej (kompleksowej) termoizolacji i wymiany źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych • wymiana energochłonnego oświetlenia wewnątrz budynków na energooszczędne (np. LED) • propagowanie i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej i budynkach mieszkalnych

1.5. Sfera środowiskowa

1.5.1. Cechy środowiska naturalnego

Ukształtowanie powierzchni terenu gminy związane jest ściśle z budową geologiczną podłoża skalnego oraz procesami geomorfologicznymi, zachodzącymi w przeszłości i współcześnie. Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym J. Kondrackiego gmina Bliżyn leży w prowincji Wyżyna Małopolska, makroregionie Wyżyna Kielecka, w mezoregionach: Garb Gielniowski, Płaskowyż Suchedniowski oraz Góry Świętokrzyskie.

Charakterystyka mezoregionów:

- Garb Gielniowski obejmuje fragment gminy rozciągający się na północ od doliny rzeki Kamiennej i obejmuje szereg zalesionych wzniesień o wysokości dochodzącej do 375 m n.p.m. (Góra Kretków), zbudowanych z utworów jury dolnej
- Płaskowyż Suchedniowski przylega od północy do paleozoicznego masywu Gór Świętokrzyskich i zbudowany jest głównie z masywnych piaskowców dolnotriasowych. Na obszarze gminy jego północną granicę wyznacza dolina rzeki Kamiennej z rozległą doliną boczną rzeki Kuźniczki, a południową - dolina rzeki Krasnej. W krajobrazie tym dominują zalesione i szerokie garby oraz wierzchowiny do ok. 400 m n.p.m. (rejon Skalnej Góry), które rozdzielone są głębokimi kotlinami. Na Płaskowyżu bierze swój początek szereg rzek będących dopływami Kamiennej
- Niewielka zalesiona południowa część obszaru gminy Bliżyn obejmuje fragment Gór Świętokrzyskich, zbudowanych ze skał wieku paleozoicznego.

Na obszarze gminy surowce skalne nie mają większego znaczenia gospodarczego, ponieważ rejony ich występowania podlegają ochronie przyrodniczej. Po wcześniejszej eksploatacji surowców (w okresie działalności Staropolskiego Okręgu Przemysłowego) na obszarach Płaskowyżu Suchedniowskiego (rejon Świniej Góry) i Garbu Gielniowskiego (północna część gminy) pozostały ślady licznych małych hałd skał ilastych i piaskowców, które obecnie są zalesione. W gminie wydobywane były również na małą skalę wapnienie triasu środkowego na północ od miejscowości Bliżyn. W chwili obecnej wyrobisko objęte jest ochroną w formie pomnika przyrody (nr ewid. 130).

Tabela 34. Zasoby kopalin w gminie Bliżyn (Bilans zasobów kopalin w Polsce wg stanu na dzień 31.12.2015r., PIG Warszawa 2015)

Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża i rodzaj surowca	Zasoby w tys. ton	
		geologicznie bilansowe	przemysłowe
Gilów	złoże perspektywiczne piasków czwartorzędowych	1 534	-

Unia Europejska
Fundusz Spójności

W obrębie rzeki Kamionki w sołectwie Gilów, zostało udokumentowane w kat. C2 złożę piasków czwartorzędowych „Gilów”. Przyjęto, że złożę może być eksploatowane w chwili podjęcia decyzji o budowie zbiornika.

Pod względem klimatycznym obszar gminy Bliżyn zalicza się do dwóch regionów klimatycznych Małopolskiego i Mazowieckiego, dlatego występują tu elementy charakterystyczne dla strefy pośredniej, gdzie ścierają się wpływy klimatu wyżynnego i nizinnego.

Charakterystyczne cechy klimatu:

- średnia temperatura roczna to 6,8 °C
- najcieplejszy miesiąc roku to lipiec, średnia temperatura to 17,5 °C
- najchłodniejszy miesiąc w roku to luty, średnia temperatura to -3,5 °C
- zima trwa 98 dni, a lato 88 dni
- średnia roczna suma opadów wynosi 620 mm, z czego na okres wegetacyjny przypada 445mm w roku, maksimum opadów notuje się w lipcu (92mm), zaś minimum w październiku (31mm)
- w gminie występuje 30-34 dni gorących, w tym 12 dni gorących z temperaturą powyżej 25°C
- 29 dni z przymrozkami, pierwsze pojawiają się na początku października, ostatecznie w połowie maja
- wilgotność względna powietrza wynosi średnio w roku 81%
- przeważa cyrkulacja zachodnia wiatru – ok. 18%, południowo-zachodnia i północno-zachodnia. Dominują wiatry o prędkości nie przekraczającej 3,7 m/s.

Na terenie gminy występują przede wszystkim gleby piaszczyste średniej i słabej przydatności rolniczej. Gleby wytworzone są z utworów pochodzenia wodno-lodowcowego: piasków, glin, pyłów. Z nich powstały gleby brunatne, kwaśne, pseudobielicowe, miejscami rędzinowe. Miejscami, w dolinach rzecznych występują gleby pochodzenia organicznego: mady, czarnoziemy, torfy, gleby torfowo-murszowe. Największe przestrzenie w gminie zajmują gleby pseudobielicowe z płytkim poziomem próchnicznym i brunatne wytworzone z piasków, glin i iłów. Są to gleby kamieniste i mocno zakwaszone. Drugim pod względem wielkości zajmowanego arealu typem są gleby brunatne wyługowane lub kwaśne. Powstały one ze skał naturalnie kwaśnych, a w wyniku procesu ługowania uległy prawie całkowitemu odwapnieniu. Są silnie lub bardzo silnie zakwaszone i wymagają bezwzględnie wapnowania. Wartość użytkowa tych gleb jest niewielka i zależy od stopnia zwięzłości.

Gmina Bliżyn znajduje się w obrębie zlewni Wisły, zlewni Kamiennej oraz zlewni dopływów Kamiennej: Bernatki, Kobylanki i Kuźniczki. Zagrożenie powodziowe występuje w dolinie rzeki Kamiennej, która jest rzeką nieuregulowaną i nie posiadającą zabezpieczeń przeciwpowodziowych na terenie gminy.

Na rzece Kamiennej znajduje się rekreacyjny zalew „Bliżyński” o powierzchni 10,34ha. Podstawową funkcją zbiornika jest rekreacja, znajduje się przy nim plaża z kąpieliskiem i wypożyczalnią sprzętu.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Na terenie gminy wody podziemne występują w zbiornikach czwartorzędowych, triasowych i dolnojurajskich. W jej obrębie leży również Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 415 Górna Kamienna oraz 414 Zagnańsk.

Według podziału geobotanicznego Polski (W. Szafer) gmina Bliżyn należy regionu Krainy Świętokrzyskiej i mieści się w Okręgach: Łysogórskim i Koneckim. Lasy i grunty leśne z powierzchnią 10 217,96ha zajmują 71% powierzchni gminy. Lasy państwowe na terenie gminy należą do nadleśnictw: Skarżysko i Suchedniów.

Pod względem własności lasy w gminie Bliżyn w ponad 82% są lasami państwowymi, należącymi do Nadleśnictwa Skarżysko oraz Nadleśnictwa Suchedniów.

Lasy w części południowej wchodzi w skład Suchedniowsko-Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego. Lasy porastają wyniesione garby i wierzchowiny zbudowane głównie z kwaśnych skał piaskowcowo-ilastych triasu dolnego i jury - liasu. Dominują siedliska lasu mieszanego i lasu mieszanego świeżego, w odmianie wyżynnej oraz wilgotnej. Na znacznych powierzchniach lasy zachowały charakter drzewostanów naturalnych z udziałem jodły, buka, sosny i modrzewia z domieszkami świerka, jaworu, klonu, lipy szerokolistnej, dębu, jesionu, brzozy oraz lokalnie - cisu. Modrzew polski w lasach bliżyńskich ma swoją główną krajową ostoję. W strukturze wieku drzewostanów w lasach państwowych dominują grupy wiekowe od 40 do 80 lat i ponad stuletnie. W lasach prywatnych przeważa grupa wieku do 80 lat.

Tabela 35. Grunty leśne i lasy na terenie gminy Bliżyn w ha w latach 2015 (GUS, 2015)

Wyszczególnienie	powierzchnia w ha
powierzchnia gruntów leśnych ogółem	10 233,64
lesistość (%)	71,0
las ogółem	8 469,81
grunty leśne publiczne ogółem	8 466,70
grunty leśne prywatne	1 763,83

Wskaźnik lesistości gminy - 70,9% - jest bardzo wysoki, wskaźnik dla powiatu skarżyskiego wynosi 58,8%, a dla województwa świętokrzyskiego - 28,1%.

1.5.2. Ochrona przyrody

Na terenie gminy Bliżyn znajdują się obszary objęte ochroną:

- Suchedniowsko-Oblęgarski Park Krajobrazowy
- Suchedniowsko-Oblęgarski Obszar Chronionego Krajobrazu
- Konecko-Łopuszniański Obszar Chronionego Krajobrazu
- Obszary „Natura 2000” „Lasy Skarżyskie” PLH260011, „Lasy Suchedniowskie” PLH260041, „Uroczysko Pięty” PLH260012, „Dolina Krasnej” PLH260001, "Dolina Czarnej" PLH 260015
- rezerваты przyrody: Ciehostowice, Świnia Góra i Dalejów
- użytki ekologiczne

- pomniki przyrody.

Większość terenu gminy Bliżyn leży w głównym korytarzu ekologiczny Częstochowa - Wschód.

Tabela 36. Charakterystyka obszarów chronionych w gminie Bliżyn (opracowanie własne)

Nazwa obszaru	Charakterystyka	Powierzchnia zajmowana w gminie
Suchedniowsko-Oblęgarski Park Krajobrazowy*	Park utworzony w celu: zachowania cennych biocenoz z chronionymi i rzadkimi gatunkami flory, fauny i grzybów, zachowania naturalnych fragmentów ekosystemów wodnych (rozlewisk i starorzeczy), zachowania populacji roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową, zachowania siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, w tym w szczególności torfowisk; zachowania różnorodności geologicznej, w tym obszarów występowania rzeźby lessowej	6 359 ha
Suchedniowsko-Oblęgarski Obszar Chronionego Krajobrazu**	OChK stanowiący otulinę Suchedniowsko-Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego	2 551 ha
Konecko-Łopuszniański Obszar Chronionego Krajobrazu***	OChK utworzony ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowy ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnieniu funkcji korytarzy ekologicznych	4 797 ha
Obszar „Natura 2000” „Lasy Skarżyskie” (PLH260011)****	Lasy Skarżyskie ogółem zajmują obszar 3 004 ha. W ukształtowaniu terenu przeważają wzgórza i pagórki poprzecinane dolinami strumieni oraz rozległe powierzchnie terenu równinnego i falistego. Przeważają utwory geologiczne pochodzenia polodowcowego, zalegające na podłożu piaskowca. Obszar zdominowany jest przez lasy (głównie wyżynny jodłowy bór mieszany, uważany za zbiorowisko endemiczne Polski oraz żyzna buczyna karpacka stanowiąca ostoję dla wielu gatunków górskich). Na terenie ostoji mają swe obszary źródłiskowe rzeki: Oleśnica i Bernatka (dopływy Kamiennej) oraz liczne bezimienne ciek. W granicach obszaru mieszczą się inne formy ochrony przyrody i krajobrazu.	1 142,6 ha
Obszar „Natura 2000” „Lasy Suchedniowskie” (PLH260010)****	Obszar znajduje się w tzw. Węźle Suchedniowskim (część wschodnia Suchedniowsko-Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego), stanowiącego międzyregionalny źródłiskowy węzeł hydrograficzny. Stąd bierze początek wiele rzek (m.in. Krasna, Bobrza i Kamionka) należących do trzech zlewni: Kamiennej, Pilicy i Nidy. Teren ten zabezpiecza również zasoby zbiorników wód podziemnych (GZWP – 415), pełni rolę klimatotwórczą oraz kulturową (skupia pozostałości historycznego górnictwa i hutnictwa oraz pomniki historii). Na tym obszarze zidentyfikowano 6 rodzajów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej i 6 gatunków z załącznika II	6 295,94 ha

	tej Dyrektywy. Na terenie „Lasów Suchedniowskich” znajduje się główna ostoja modrzewia polskiego <i>Larix polonica</i> w kraju.	
Obszar „Natura 2000” "Uroczysko Pięty" (PLH 260012)	Ostoja położona w naturalnym obniżeniu pomiędzy pasmami niewysokich wzniesień. Występują tu zbiorowiska roślinnych, na łąkach świeżych, wilgotnych i mokrych, przechodzących w szuwary, wysokie turzycowiska, olsy i zarośla łzowe na torfowisku niskim.	552,42 ha
Obszar „Natura 2000”, „Dolina Krasnej” (PLH260001)****	Ostoja obejmuje naturalną, bagienną dolinę rzeki Krasnej i jej dopływów. Teren w znacznej części pokryty jest lasami (przewaga borów sosnowych), kompleksami wilgotnych łąk i torfowisk.	116,93 ha
Obszar „Natura 2000” "Dolina Czarnej" (PLH 260015)****	Ostoja obejmuje dolinę Czarnej Koneckiej (Malenieckiej) od źródeł do ujścia, z kilkoma dopływami i z przylegającymi do niej kompleksami łąk i stawów, oraz lasami. Obszar źródłkowy pokryty jest lasami, z przewagą borów mieszanych i grądów. Tereny w wielu miejscach są podmokłe (zarastające śródleśne łąki, torfowiska). W środkowym odcinku dominują bory sosnowe. Łąki i mokradła zajmują niewielkie powierzchnie w górnym i znacznie większe w środkowym i dolnym biegu rzeki. Rzeka na przeważającej długości zachowała naturalny charakter koryta i doliny (rzeka wyżynna).	0,2 ha
Rezerwat przyrody "Ciechostowice" (rej. RDOŚ - 2) *****	Przedmiotem ochrony częściowej jest fragment lasu mieszanego z udziałem modrzewia polskiego, występującego w różnych stadiach rozwoju.	6,84 ha
Rezerwat przyrody "Świnia Góra" im. Stanisława Barańskiego (rej. RDOŚ - 5) *****	Przedmiotem ochrony ścisłej jest fragment lasu z naturalnymi i charakterystycznymi dla regionu świętokrzyskiego drzewostanami mieszanymi.	50,78 ha
Rezerwat przyrody "Dalejów" (rej. RDOŚ - 39) *****	Przedmiotem ochrony częściowej są wielogatunkowe drzewostany z udziałem modrzewia polskiego.	87,58 ha
Użytek ekologiczny śródleśne bagno (rej. RDOŚ - 19) *****	Położone w sołectwie Sorbin, leśnictwo Odrowążek. Teren stale podmokły, okresowo zalewany wodami. Występują tu liczne gatunki mchów, bagno zwyczajne, wełnianki i żurawina błotna. Miejsce bytowania owadów, płazów i ptaków.	2,52 ha
Użytek ekologiczny śródleśne bagno (rej. RDOŚ - 20) *****	Położone w sołectwie Wołów, leśnictwo Jastrzębia. Teren stale podmokły, okresowo zalewany wodami. Występują tu liczne gatunki mchów, bagno zwyczajne, wełnianki i żurawina błotna. Miejsce bytowania owadów, płazów i ptaków.	3,52 ha
Użytek ekologiczny śródleśne bagno (rej. RDOŚ - 21) *****	Położone w sołectwie Kopcie, leśnictwo Świnia Góra. Teren stale podmokły, okresowo zalewany wodami. Występują tu liczne gatunki mchów, bagno zwyczajne, wełnianki i żurawina błotna. Miejsce bytowania owadów, płazów i ptaków.	1,07 ha
Użytek ekologiczny śródleśne bagno (rej. RDOŚ - 22) *****	Położone w sołectwie Sorbin, leśnictwo Dalejów. Teren stale podmokły, okresowo zalewany wodami. Występują tu liczne gatunki mchów, bagno zwyczajne, wełnianki i żurawina błotna. Miejsce bytowania owadów, płazów i ptaków.	0,86 ha

Użytek ekologiczny śródlądne bagno (rej. RDOŚ - 63) *****	Położone w sołectwie Zagórze, leśnictwo Pogorzałe Teren stale podmokły, okresowo zalewany wodami. Występują tu liczne gatunki mchów, bagno zwyczajne, wełnianki i żurawina błotna. Miejsce bytowania owadów, płazów i ptaków.	2,65 ha
Użytek ekologiczny podmokłe pastwiska (rej. RDOŚ - 37) *****	Położone w Leśnictwie Szałas, w Obrębie Bliżyn. Grunt na lewym brzegu rzeki Krasna, na zachód od miejscowości Szałas.	5,55 ha

*Uchwała Nr XLIX/872/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie utworzenia Suchedniowsko-Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Święt. poz. 3147 z dnia 25.11.2014 r.)

**Uchwała Nr XLIX/880/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014r. (Dz. Urz. Woj. Święt. poz. 3154 z dn. 25.11.2014r.)

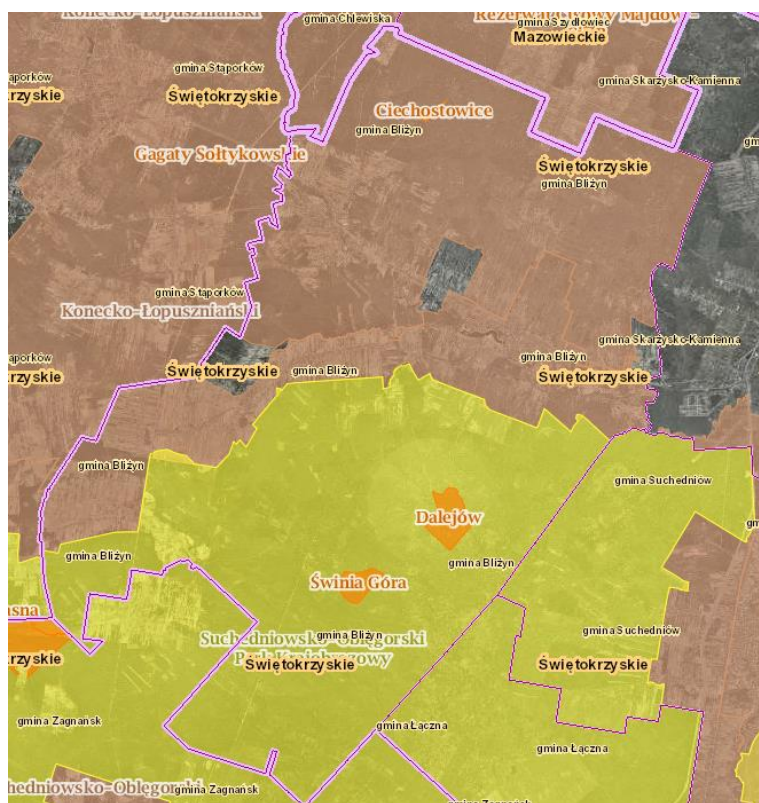
***Uchwała Nr XXXV/616/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r.

****na podst. RDOŚ Kielce - Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk Natura 2000 w gminach województwa, stan na 2015.01.20

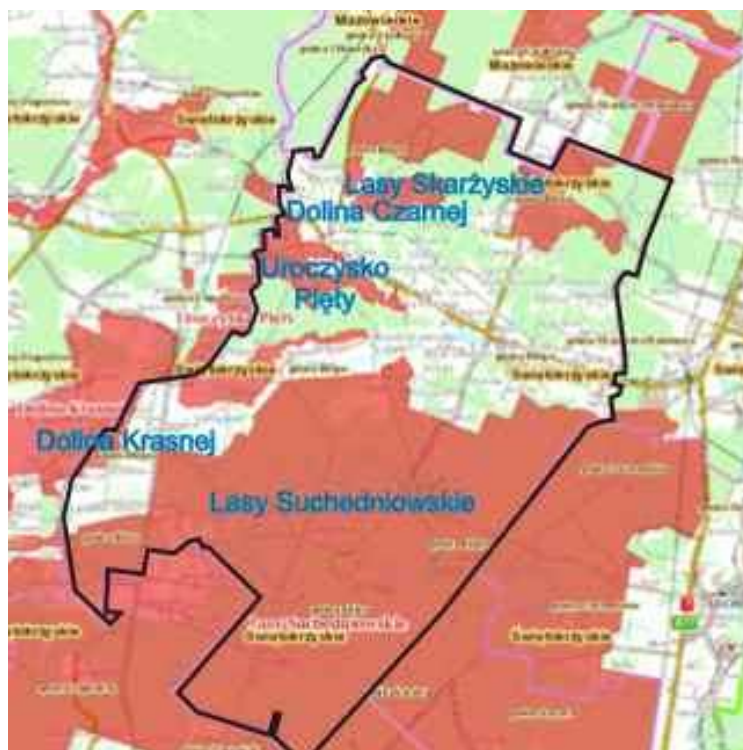
***** na podst. RDOŚ Kielce - Wykaz rezerwatów przyrody w województwie świętokrzyskim w g rejestrze form ochrony przyrody prowadzonego przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach, stan na 2015.01.20

***** na podst. RDOŚ Kielce - Użytki ekologiczne w województwie świętokrzyskim, stan na 2014.12.10

Rysunek 5. Rozmieszczenie rezerwatów przyrody, Parku Krajobrazowego i Obszarów Chronionego Krajobrazu i na terenie gminy Bliżyn (opracowanie własne. Źródło: Geoserwis GDOŚ)

Rysunek 6. Rozmieszczenie Obszarów Natura 2000 na terenie gminy Bliżyn (opracowanie własne. Źródło: Geoserwis GDOŚ)

Rysunek 7. Rozmieszczenie Głównego Korytarza Ekologicznego Częstochowa - Wschód na terenie gminy Bliżyn (Źródło: Geoserwis GDOŚ)

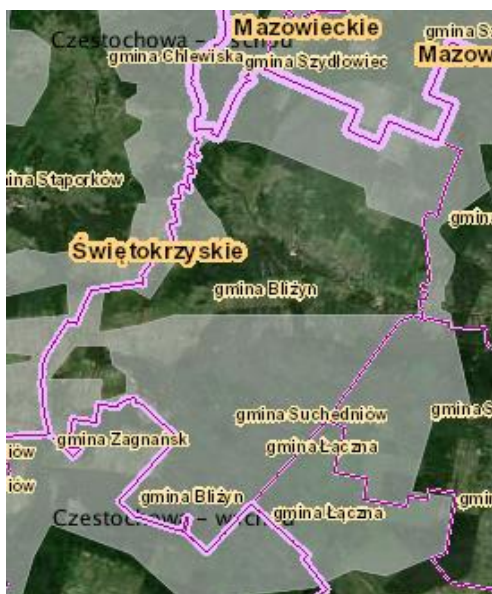

Tabela 37. Pomniki przyrody na terenie gminy Bliżyn (RDOŚ Kielce, stan na dzień: 2014.10.24)

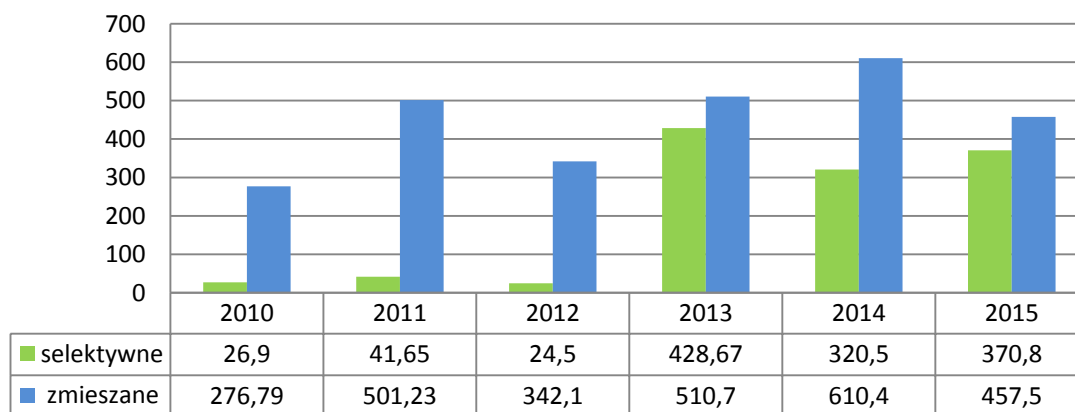
Pomnik przyrody	nr w rejestrze RDOŚ	Lokalizacja	Opis
buk zwyczajny	3	Odrawążek	wiek ok. 250 lat
skałki "Brama Piekielna"	9	Suchedniowsko-Oblęgarski PK	pomnik geologiczny, brama o wysokości 1,8m z białego piaskowca triasowego
dąb szypułkowy „Na Stawidłach”	37	Kopcie	wiek ok. 300 lat
4 modrzewie polskie	44	Sobótka	skupisko drzew w wieku 350-450 lat
jodła pospolita	103	Odrawążek	wiek ok. 250, drzewo złamane
profil geologiczny	130	Gostków	profil w ścianie nieczynnego łomku wapiennego dł. 50 m, szer. 20 m z odsłonięciami triasu środkowego
skałki „Piekło Dalejowskie”	131	Wołów	liczne formy skalne występujące w kilku grupach a pasie dł. 130 m i szer. 50 m.
buk pospolity	328	Odrawążek	wiek ok. 250 lat
modrzew polski	329	Odrawążek	wiek ok. 250 lat
buk pospolity	330	Odrawążek	wiek ok. 250 lat
buk pospolity	331	Odrawążek	wiek ok. 250 lat
klon jawor	332	Odrawążek	wiek ok. 200 lat
modrzew europejski	334	Kopcie	wiek ok. 200 lat
buk pospolity	335	Kopcie	wiek ok. 150 lat
dąb szypułkowy	803	Bliżyn	wiek ok. 150 lat
dąb szypułkowy	804	Wojtyniów	Wiek 200 lat.

1.5.3. Gospodarka odpadami

Według "Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego na lata 2016-2022" gmina Bliżyn należy do Regionu 6 gospodarki opadami komunalnymi. Region ten tworzą powiaty skarżyski (5 gmin) i konecki (8 gmin). Regionalną instalacją do przetwarzania odpadów jest RIPOK w Końskich (ul. Spacerowa).

Odpady komunalne zmieszane oraz odpady segregowane z terenów zabudowy jednorodzinnej odbierane są jeden raz w miesiącu, z terenów zabudowy wielorodzinnej - jeden raz w tygodniu. Odpady segregowane są w systemie workowym: tworzywa sztuczne (worek żółty), papier i tektura (worek niebieski) oraz szkło (worek zielony).

Wykres 31. Odpady zbierane w Mg w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (Urząd Gminy w Bliżynie)

W gminie Bliżyn w roku 2015 ogółem zebrano 828,3 Mg odpadów, z czego 44,7 % stanowiły odpady segregowane i 55,3 % odpady zmieszane.

Odpady komunalne zbierane są od właścicieli nieruchomości przez wyspecjalizowane firmy, mające podpisaną umowę z gminą Bliżyn na prowadzenie tego typu działalności, według ustalonych harmonogramów. Odpady wielkogabarytowe odbierane są dwa razy do roku, a inne grupy odpadów w sposób akcyjny. Odpady biodegradowalne wykorzystywane są na indywidualnych kompostownikach, szacunkowo jest to ilość ok. 86 kg na mieszkańca rocznie, czyli ok. 650 Mg rocznie dla terenu całej gminy. Na składowisko oddawana jest niewielka część odpadów biodegradowalnych powstających w gminie

Od 1 kwietnia 2015r. w Bliżynie na terenie byłego zakładu Polifarb przy ul. Staszica funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), do którego przyjmowane są odpady komunalne, posegregowane, bez limitów ilościowych i nieodpłatnie. Z terenu gminy nieczystości ciekłe wywożone są na zgłoszenie indywidualnych mieszkańców przez wyspecjalizowane firmy posiadające odpowiednie zezwolenia wozami asenizacyjnymi do punktu zlewnego przy oczyszczalni.

Odbiorem odpadów od poszczególnych wytwórców odpadów przemysłowych zajmują się wyspecjalizowane firmy na podstawie indywidualnych umów.

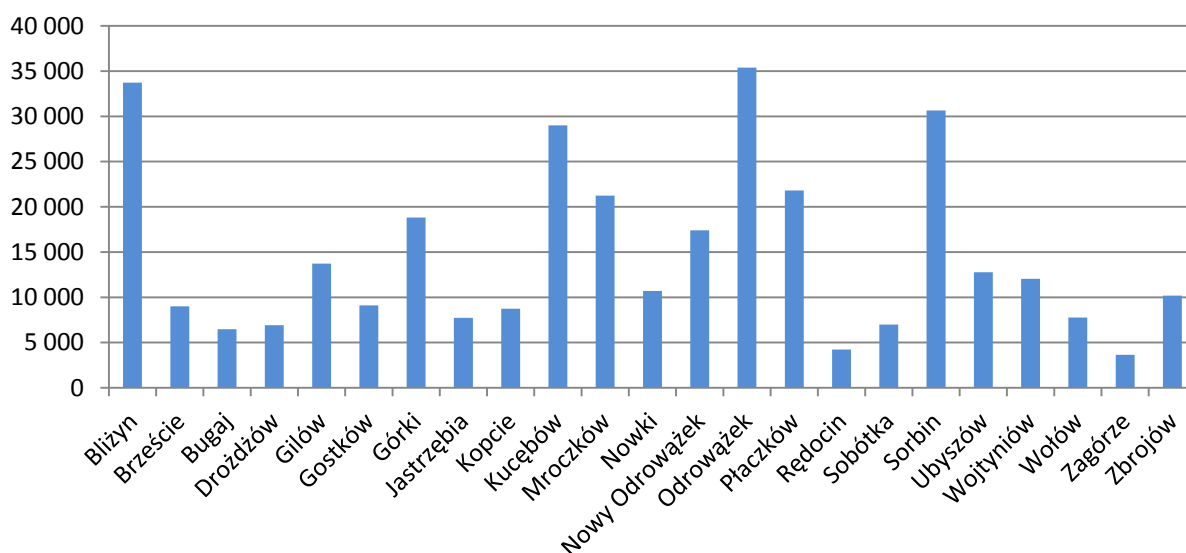
Na obszarze gminy Bliżyn nie ma zlokalizowanych czynnych składowisk odpadów niebezpiecznych ani mogilnika do składowania przeterminowanych środków ochrony roślin. Odpady niebezpieczne są wywożone poza teren gminy i powiatu skarżyskiego – do unieszkodliwienia lub przetworzenia.

W gminie obowiązuje „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Bliżyn”, zgodnie z którym zewidencjonowano 378 670 m² (tj. 9 301,2 Mg) wyrobów zawierających azbest, w tym azbest min:

- w gospodarstwach indywidualnych - 338 060 m² (4 732,8 Mg)
- w budynkach należących do gminy - 1 600 m² (22,4 Mg)
- w budynkach należących do Wspólnoty Mieszkaniowej - 400 m² (5,6 Mg)

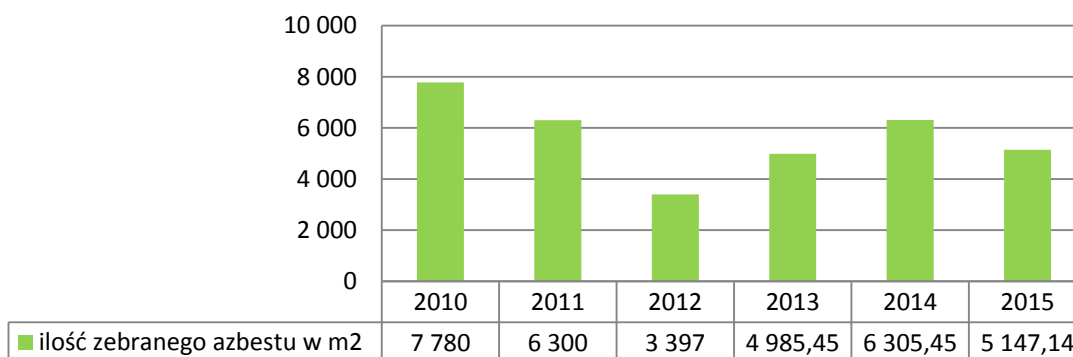
- w budynkach firm, przedsiębiorstw i innych instytucji - 38 510 m² (4 539,1 Mg)
- na 1 dzikim wysypisku - 100 m² (1,4 Mg).

Wykres 32. Ilość zewidencjonowanego azbestu w Mg w poszczególnych sołectwach gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie)

Azbest z terenu gminy jest sukcesywnie usuwany. Mieszkańcy mogą zwracać się do Urzędu Gminy w Bliżynie z wnioskami o sfinansowanie wywozu i utylizacji wyrobów zawierających azbest.

Wykres 33. Ilość zebranego azbestu z terenu gminy Bliżyn w latach 2010-2015 (Urząd Gminy w Bliżynie)

1.5.4. Analiza sfery środowiskowej

Gmina Bliżyn posiada wysoką pozycję w regionalnym systemie przyrodniczym - cały jej teren leży o obrębie terenów chronionych. Zdecydowaną większość gminy zajmują tereny zalesione, stanowiące fragmenty Suchedniowsko-Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego, Suchedniowsko-Oblęgorskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i Konecko-Łopuszniańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

W kontekście stanu środowiska naturalnego w gminie należy ocenić: jakość powietrza, zagrożenie hałasem oraz gospodarkę odpadami niebezpiecznymi.

Jakość powietrza

Głównym źródłem niskiej emisji jest zabudowa mieszkaniowa o niskich standardach energetycznych oraz spalanie paliw przez pojazdy samochodowe przejeżdżające przez gminę.

Gmina Bliżyn objęta jest świątokrzyską strefą badań w zakresie ochrony powietrza. W ostatnich latach uzyskała ona klasę C w zakresie przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu PM_{2,5} i PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu. Cały obszar województwa w latach 2010-2015 uzyskał klasę D2 z powodu przekroczenia poziomu celu długoterminowego ozonu.

Tabela 38. Wynikowe klasy strefy świątokrzyskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia (z uwzględnieniem krajowych norm dla uzdrowisk) (WIOŚ, Kielce)

Rok	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy												
	SO ₂	NO ₂	PM10	Pb	C ₆ H ₆	CO	As	Cd	Ni	BaP	PM _{2,5}	O ₃ *	O ₃ **
2010	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	B	A	D2
2011	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C	A	D2
2012	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C	A	D2
2013	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C	A	D2
2014	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	A	A	D2
2015	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	A	A	D2

* według poziomu docelowego, ** według poziomu celu długoterminowego

Tabela 39. Klasyfikacja strefy świątokrzyskiej według parametrów, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony roślin (WIOŚ, Kielce)

Rok	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy			
	SO ₂	NO _x	O ₃ (według poziomu docelowego)	O ₃ (według poziomu długoterminowego)
2010	A	A	A	D2
2011	A	A	A	D2
2012	A	A	C	D2
2013	A	A	A	D2
2014	A	A	A	D2
2015	A	A	A	D2

Obszar gminy Bliżyn charakteryzuje się niewielkim stopniem lokalnego zagrożenia czystości powietrza z uwagi na brak przemysłu ciężkiego, wielkiej energetyki i przemysłu chemicznego. Na podstawie uzyskanych wyników pomiarów stężenia pyłu PM10 oraz ozonu (O₃) stwierdzono konieczność wykonania programu ochrony powietrza na terenie strefy świętokrzyskiej. W roku 2011 powstał „Program ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego. Część B strefa świętokrzyska ze względu na przekroczenia pyłu PM10 i benzo(a)pirenu” oraz „Program ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego. Część C strefa świętokrzyska ze względu na przekroczenia ozonu”. Dla terenu gminy nie przewidziano konieczności sporządzania planu działań naprawczych.

Tabela 40. Zanieczyszczenie powietrza dla gminy Bliżyn– według rocznego uśrednienia stężeń (WIOŚ w Kielcach)

Substancja	Notowany poziom zanieczyszczenia [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	Poziom dopuszczalny substancji w powietrzu [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]*
Dwutlenek azotu	16,9	40,0
Dwutlenek siarki	7,4	20,0
Pył zawieszony PM10	29,1	40,0
Pył zawieszony PM2,5	23,0	25,0
Benzen	1,8	5,0
Ołów	0,03	0,5

* poziom dopuszczalny dla pyłu zawieszonego PM2,5 do osiągnięcia do dnia 1 stycznia 2020 r.

Z przedstawionych danych wynika, że żadna z badanych substancji w uśrednieniu rocznym nie przekroczyła wartości poziomów dopuszczalnych (tzw. twardych standardów jakości powietrza) określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu. W przypadku pyłu PM2,5 notowany poziom średnioroczny jest bliski wartości dopuszczalnej, co wskazuje na możliwe przekroczenia w sezonie grzewczym, charakteryzującym się zwiększoną emisją.

Lokalne uciążliwości związane są ze wzmożoną emisją zanieczyszczeń z indywidualnych systemów grzewczych w okresie zimy oraz z emisją zanieczyszczeń komunikacyjnych, przede wszystkim w pobliżu natężeniu ruchu. W zakresie zanieczyszczeń powietrza w sferze gospodarczej to decyzję zezwalającą na emisję pyłów i gazów do atmosfery posiada wyłącznie Zakład Produkcyjno-Usługowo-Handlowy „NOFAR” z Mroczkowa.

Ze względów klimatycznych konieczne jest prowadzenie polityki eliminującej zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego stałymi mediami energetycznymi. Skuteczne wdrożenie działań naprawczych w tym zakresie wymaga równoległe podejmowania kompleksowych działań informacyjno-edukacyjnych. Gmina posiada "Plan gospodarki niskoemisyjnej".

Zagrożenie hałasem

Badania hałasu komunikacyjnego na terenie gminy Bliżyn w ostatnich latach nie były prowadzone. W roku 2014 prowadzone były badania w 2 punktach pomiarowych na terenie Stąporkowa (powiat konecki) na drodze krajowej nr 42, która przebiega również przez gminę Bliżyn. Punkty, w jakich dokonywano pomiarów, mają podobny charakter jak na terenie gminy Bliżyn, dlatego można te wyniki uznać za miarodajnie.

Tabela 41. Wyniki pomiarów hałasu na terenie Stąporkowa - w przebiegu drogi krajowej nr 42 - w roku 2014 (WIOŚ Kielce)

Rejon badań	Rodzaj terenu	Wynik		Norma*	Przekroczenie
Pkt.1 – ul. Piłsudskiego	zabudowa jednorodzinna	L _{AeqD}	67,9	64	3,9
		L _{AeqN}	60,4	59	1,4
Pkt.2 – ul. Piłsudskiego	szkoła	L _{AeqD}	65,0	61	4,0

*wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tj. Dz. U. z 2014. poz. 112)

Źródłem hałasu na terenie gminy Bliżyn jest przede wszystkim komunikacja samochodowa. Drogą o największej uciążliwości jest droga krajowa 42 (relacji Namysłów - Radomsko - Końskie - Bliżyn - Skarżysko-Kamienna - Rudnik), która stanowi oś komunikacyjną gminy i przebiega przez centra miejscowości. Pomiar hałasu drogowego wykazały, że poziomy hałasu mieściły się w zakresie norm dopuszczalnych dla terenów zabudowy wielorodzinnej. Wyniki pomiarów zostały porównane do dopuszczalnych poziomów hałasu, które obowiązują dla terenów związanych ze stałym lub czasowym pobytom dzieci i młodzieży. Przekroczenie wyniosło dla tych terenów 1,5dB dla wskaźnika LDWN.

Hałas związany z komunikacją i transportem kolejowym jest mniej uciążliwy dla mieszkańców gminy, ponieważ dotyczy tylko terenów w pobliżu trakcji kolejowej (zasięg uciążliwości hałasu wynosi do ok. 300 m) i jest związany z częstotliwością ruchu pociągów i ich rodzajów (towarowe) - w chwili obecnej, linia kolejowa nie jest już tak obciążona.

Hałas przemysłowy obejmuje zarówno dźwięki emitowane przez różnego rodzaju maszyny i urządzenia, a także części procesów technologicznych oraz instalacje i wyposażenie zakładów produkcyjnych, rzemieślniczych i usługowych. Do tego rodzaju hałasu zalicza się także dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych (wentylatory, urządzenia klimatyzacyjne). Taki hałas ma charakter lokalny. Hałas emitowany przez przemysł, może być jednak uciążliwy dla mieszkańców, zwłaszcza w najbliższym sąsiedztwie. W gminie nie ma większych przedsiębiorstw, które wpływałyby na poziom hałasu w otoczeniu w sposób znaczący. Obecnie systemy lokalizacji nowych inwestycji, a także potrzeba sporządzenia ocen oddziaływania na środowisko, kontrole i egzekucja nałożonych kar pozwalają na znaczne ograniczenie tych uciążliwości.

Jakość wód

Na terenie gminy Bliżyn badania monitoringowe wód podziemnych prowadzone były w latach 2014 i 2015 w jednym punkcie w Mroczkowie.

Tabela 42. Wyniki badań wód podziemnych przeprowadzonych w gminie Bliżyn w latach 2014-2015 (WIOŚ Kielce)

Numer otworu	Miejscowość/ Gmina	Stratygrafia	Charakter zwierciadła	Użytkowanie terenu	Klasa jakości wody w punkcie	
					2014	2015
2324	Mroczków/ Bliżyn	czwartorzęd	swobodne	zabudowa wiejska	V	V

Klas V oznacza wody złej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych potwierdzają znaczący wpływ działalności człowieka.

Na terenie gminy Bliżyn nie ma punktu pomiarowo-kontrolnego objętego stałym monitoringiem jakości wód powierzchniowych. Monitoringiem krajowym w zakresie podstawowym objęta jest rzeka Kamienna w 5 punktach, najbliższym położonym jest punkt Kamienna-Bzin.

Tabela 43. Wyniki badań rzeki Kamiennej w punkcie Kamienna-Bzin w roku 2015 (WIOŚ Kielce)

Nazwa jednolitej części wód	Km biegu rzeki	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydrologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Stan/potencjał ekologiczny
Kamienna do Bernatki	112,3	II	II	II	dobry

Z badań wynika, że Kamienna prowadzi wody zadowalającej jakości spełniające wymagania dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do spożycia po typowym uzdatnianiu fizycznym.

Promieniowanie elektromagnetyczne

Tabela 44. Pomiary promieniowania elektromagnetycznego na terenie powiatu skarżyskiego w roku 2014 (WIOŚ, 2014)

Miejsce pomiaru	Średnie arytmetyczne	
	zwiększonych wartości skutecznych natężeń PEM V/m	z uśrednionych wartości natężeń PEM dla danego obszaru usytuowania województwa
Skarżysko-Kamienna Al. Niepodległości (przy pomniku)	0,15	0,23
Suchedniów ul. Mickiewicza 2 (parking przy bloku)	0,15	0,23

Na terenie gminy Bliżyn promieniowanie elektromagnetyczne nie jest znaczące. W żadnym punkcie pomiarowym na terenie powiatu skarżyskiego i województwa nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

W stosunku do przesyłowych linii elektroenergetycznych oraz obiektów z nimi związanych przyjmuje się:

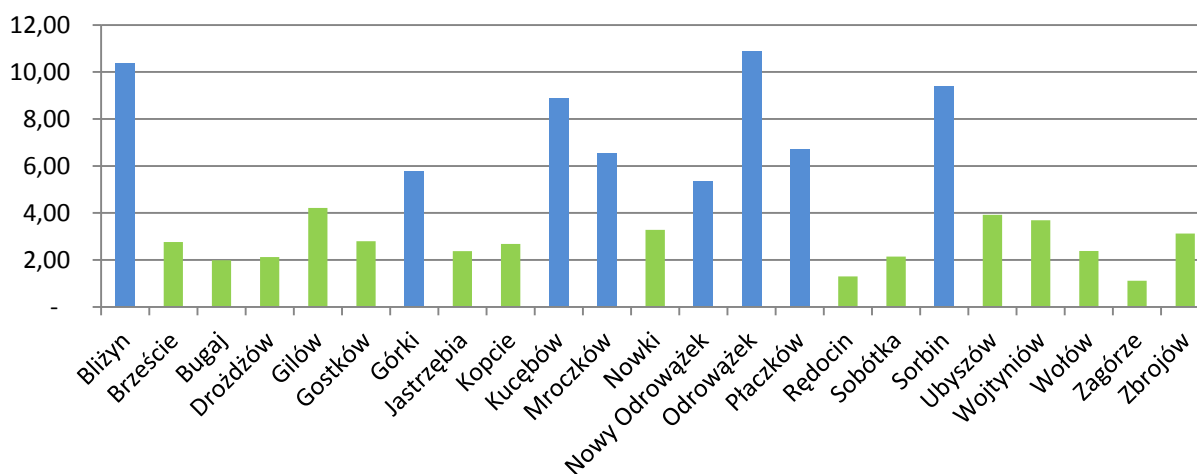
- szkodliwy wpływ linii energetycznych o napięciu 110, 220 i 400 kV obejmuje strefę o szerokości od 12 do 25 m od osi linii w obie strony
- uciążliwość stacji transformatorowych zamyka się w granicach obiektu.
Uciążliwość masztów telefonii komórkowej mieści się w ich strefach ochronnych.

Gospodarki odpadami

Nowe przepisy nakładają na gminę obowiązek selektywnego zbierania odpadów komunalnych w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów recyklingu. Średnio na terenach wiejskich ogółem na 1 mieszkańca rocznie przypada ok. 74 kg odpadów zmieszanych.

Szczególnym zadaniem w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi jest eliminacja wyrobów zawierających azbest, które powinny zostać usunięte z terenu kraju do 2032 roku. Zgodnie z obowiązującym prawem, usunięcie z terenu nieruchomości wyrobów zawierających azbest ciąży na właścicielu nieruchomości. W ostatnich latach usunięto łącznie 33 915 m² odpadów azbestowych, czyli 8,9% ilości azbestu zewidencjonowanego w gminie. Proces ten przebiega w gminie zbyt wolno.

Wykres 34. Ilość wyrobów zawierających azbest w poszczególnych sołectwach gminy Bliżyn w stosunku do ogółu azbestu zewidencjonowanego w gminie (Urząd Gminy w Bliźnie)

Kolor niebieski - wskaźnik niekorzystny - poniżej średniej gminy

Najwięcej azbestu znajduje się w miejscowościach Odrowążek, Kucębów, Bliżyn, Sorbin.

1.5.5. Podsumowanie problemów sfery środowiskowej

Skuteczne przeciwdziałanie zagrożeniom dla środowiska wymaga intensyfikacji współpracy jednostek działających w gminie, jak i w gminach sąsiednich, w celu koordynacji działań z zakresu minimalizacji zagrożeń oraz likwidacji skutków zaistniałych zdarzeń. Na obszarze gminy realizacja zadań z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej należy do zadań własnych gminy.

W zakresie gospodarki odpadami konieczne jest podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy.

Tabela 45. Podsumowanie wskaźników dotyczących sfery środowiskowej w gminie Bliżyn

Kolor niebieski - wskaźnik niekorzystny

Sołectwo	Wskaźnik zagrożenia hałasem komunikacyjnym*	Wskaźnik obecności azbestu
Bliżyn		
Brzeście		
Bugaj		
Drożdżów		
Gilów		
Gostków		
Górki		
Jastrzębia		
Kopcie		
Kucębów		
Mroczków		
Nowki		
Nowy Odrowążek		
Odrowążek		
Płaczków		
Rędocin		
Sobótka		
Sorbin		
Ubyszów		
Wojtyniów		
Wołów		
Zagórze		
Zbrojów		

* wskaźnik niekorzystny - dostępność drogi krajowej nr 42

W ramach podsumowania diagnozy wyznaczono główne zagrożenia, które są przyczyną niekorzystnej sytuacji w sferze środowiskowej w gminie Bliżyn.

Tabela 46. Główne zagrożenia i problemy sfery środowiskowej na terenie gminy Bliżyn

Główne zagrożenia i problemy	Wyszczególnienie	Opis
obecność odpadów zawierających azbest	Opis problemu	Ogółem na terenie gminy Bliżyn zewidencjonowano 378 670 m ² azbestu i odpadów go zawierających. Odbieranie odpadów azbestowych z gospodarstw domowych jest zbyt niskie.
	Możliwość interwencji	<ul style="list-style-type: none"> poprawa świadomości mieszkańców w zakresie postępowania i konieczności wyeliminowania azbestu i kontynuacja programu dofinansowania do odbioru odpadów zawierających azbest
konieczność ochrony środowiska naturalnego	Opis problemu	Gmina Bliżyn posiada wysoką pozycję w regionalnym systemie przyrodniczym, ze względu na obecność terenów leśnych i rzek, a także terenów pod ochroną. Zagrożenie środowiska na terenie gminy występują w obszarach: czystości powietrza, oddziaływania hałasu komunikacyjnego zwłaszcza w miejscowościach narażonych na ekspozycje drogi krajowej nr 42.
	Możliwość interwencji	<ul style="list-style-type: none"> rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunikacyjnej w zakresie ograniczenia uciążliwości hałasu komunikacyjnego sukcesywne doposażenie budynków mieszkalnych w infrastrukturę sieciową podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy w zakresie właściwego gospodarowania odpadami oraz podnoszenie skuteczności selektywnego zbierania odpadów promowanie przeprowadzenia głębokiej (kompleksowej) termoizolacji i wymiany źródeł ciepła oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budynkach mieszkalnych i budynkach użyteczności publicznej wykorzystanie posiadanych walorów przyrodniczych gminy dla rozwoju gospodarczego, nie szkodzącego środowisku naturalnemu wspieranie renowacji i rewitalizacji obiektów i terenów zbiorników wodnych w celu ich szerszego wykorzystania na cele gospodarcze i społeczne promowanie włączania się inwestorów prywatnych w działania rewitalizacyjne gminy

IDENTYFIKACJA ZJAWISK NEGATYWNYCH WYSTĘPUJĄCYCH NA OBSZARACH PROBLEMOWYCH

Na potrzeby opracowania "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022" starano się wyselekcjonować zjawiska negatywne występujące na terenie gminy, które przekładają się na obecny stan obszaru wymagającego wsparcia.

2.1. Problemy Gminy Bliżyn według opinii społecznej

Przystępując do opracowywania „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022” przeprowadzono szerokie konsultacje społeczne: debata, konsultacje ankietowe. Ankieta dotyczyła wyznaczenia i oceny skali problemów społecznych i ekonomicznych oraz wykazania działań inwestycyjnych i organizacyjnych, które umożliwiłyby poprawę funkcjonalności obszarów zdegradowanych, wzrost jakości życia i ożywienia społeczno-gospodarczego w gminie. W konsultacjach i badaniach ankietowych wzięli udział przedstawiciele lokalnej społeczności (badania ankietowe prowadzone były w dniach 1-31 sierpnia 2016 roku).

Wyniki i wnioski z Ankiety na potrzeby opracowania „Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bliżyn” - Identyfikacja obszarów problemowych:

- za problemy społeczne, które w znacznym stopniu wpływają na rozwój gminy uznano: bezrobocie, starzenie się społeczeństwa i problemy ludzi starszych i ubóstwo. Za mniejsze problemy uznano: małą aktywność społeczną, brak perspektyw dla młodzieży czy zagrożenie patologiami społecznymi
- za problemy w zagospodarowaniu przestrzennym, które mogą mieć wpływ na rozwój gminy uznano: brak ładu przestrzennego i właściwego zagospodarowania terenu, braki w infrastrukturze technicznej. Gminę uznano także jako mało atrakcyjną dla większych inwestorów oraz nie w pełni wykorzystującą walory przyrodniczo-krajobrazowe do rozwoju gospodarczego na bazie turystyki
- za zadania priorytetowe mające na celu poprawę warunków życia mieszkańców, jakie powinna podejmować gmina uznano: pozyskiwanie środków pomocowych, tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, rozbudowa i modernizacja obiektów infrastruktury społecznej
- propozycje ankietowanych odnośnie wyznaczenia obszaru na terenie gminy, dla którego stworzenie szczegółowego programu rewitalizacji może spowodować ożywienie gospodarcze i powstanie nowych miejsc pracy, poprawę estetyki, funkcji społecznych i przestrzenno-środowiskowych - dotyczyły:
  - teren w Bliżynie centrum i teren koło GOK ze względu na postępującą degradację techniczną obiektów sfery społecznej i budynków zabytkowych oraz ich niepełne wykorzystanie
  - teren w Bliżynie - dawny zakład Polifarb

- teren w Bliżynie - wzdłuż torów kolejowych, po byłym składzie drewna,
  - budynki i otoczenie placówek szkolnych w Bliżynie, Mroczkowie, Odrowążku i Sorbinie
  - Rezerwat Dalejów
  - teren w Wojtyniowie po tartaku
  - teren w Sołtykowie po cegielni
  - teren w Piętach po byłych zakładach ceramicznych i okolicznych nieruchomościach
  - sołectwa Sobótka i Rędocin.
- propozycje ankietowanych odnośnie działań, które powinny być przeprowadzone na wyznaczonych terenach i które przyczyniłyby się do zasadniczej zmiany ich charakteru lub poprawy funkcji dotychczas spełnianych - dotyczyły:
    - tereny w centrum Bliżyna: poprawa estetyki budynków i przeprowadzenie ich termomodernizacji, zmiana pełnionych funkcji, wykorzystanie obiektów zabytkowych, stworzenie przestrzeni publicznych ogólnodostępnych, scalenie przestrzeni w centrum miejscowości w powiązaniu z Zalewem Bliżyńskim
    - tereny przemysłowe: uzbrojenie - doposażenie - w infrastrukturę techniczną, poprawa skomunikowania, promocja terenu, ulgi podatkowe dla tworzących miejsca pracy
    - przeprowadzenie głębokiej termomodernizacji w budynkach szkół i innych obiektach użyteczności publicznej
    - przeciwdziałanie niszczeniu terenów leśnych, opracowanie koncepcji sieci tras turystycznych.

2.2. Analiza SWOT

Metodą obrazowego opisu i zdiagnozowania gminy Bliżyn jest wykorzystanie metody badawczej w postaci analizy SWOT. Jest ona jedną z metod, którą można się posłużyć przy planowaniu strategicznym, która opiera się na zidentyfikowaniu haseł obrazujących wszelkie aspekty charakteryzowanego zjawiska. Hasłami tymi są:

- mocne i słabe strony (opisujących czynniki wewnętrzne)
- szanse i zagrożenia (opisujących czynniki zewnętrzne, mające wpływ na dany obszar).

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie potencjału gminy. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, rozszerzanie, właściwe wykorzystanie istniejących zasobów procentujące na przyszłość. Słabości to problemy i ograniczenia do pokonania. Szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych.

Tabela 47. Uwarunkowania wewnętrzne dla Gminy Bliżyn - analiza SWOT

Obszar	Mocne strony	Słabe strony
Uwarunkowania społeczne	<ul style="list-style-type: none"> • Zagwarantowane podstawowe usługi społeczne: oświata, zdrowie, opieka społeczna, kultura • Działające stowarzyszenia rozwojowe i pomocowe w gminie oraz Lokalna Grupa Działania "U Źródeł" • Wysoki poziom bezpieczeństwa • Silne tradycje rzemieślnicze i działający twórcy ludowi: garncarstwo, tkactwo, rzeźba • Organizacja imprez cyklicznych promujących gminę i integrujących mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> • Spadek liczby mieszkańców w wyniku ujemnego przyrostu naturalnego i salda migracji • Bezrobocie • Mała aktywacja społeczna • Brak oferty atrakcyjnego zagospodarowania czasu wolnego mieszkańców • Niedostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych • Braki w infrastrukturze społecznej • Dziedziczenie ubóstwa i patologii • Braki w infrastrukturze społecznej
Gospodarka i rolnictwo	<ul style="list-style-type: none"> • Działalność firm produkcyjnych w Bliżynie i Mroczkowie • Tradycje rolnicze, prywatna własność i dziedziczenie gospodarstw 	<ul style="list-style-type: none"> • Mała liczba podmiotów gospodarczych • Brak większych zakładów przemysłowych • Rozdrobnienie gospodarstw rolnych prowadzących nieopłacalną produkcję rolną • Brak specjalistycznych i nowoczesnych gospodarstw, prowadzących intensywną produkcję rolną
Zagospodarowanie przestrzenne	<ul style="list-style-type: none"> • Objęcie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego znacznej części gminy • Zabytkowe dziedzictwo kulturowe gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • Koncentracja zabudowy i funkcji przy drodze krajowej nr 42 - nierównomierne rozmieszczenie miejscowości i powiązań pomiędzy nimi • Słaby rozwój przestrzenny poszczególnych miejscowości (np. brak centrów, wyznaczonych obszarów funkcjonalnych, brak spójności obszarów, tereny niezagospodarowane) • Niewykorzystane tereny poprzemysłowe • Zaniedbane i niewykorzystane obiekty zabytkowe • Wysoka energochłonność budynków
Infrastruktura	<ul style="list-style-type: none"> • Dostępność sieci wodociągowej w całej gminie • Dostępność komunikacyjna centralnej części gminy • Wystarczające zaopatrzenie w energię elektryczną • Powszechność usług telekomunikacyjnych oraz dostępność internetu 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak kompleksowej kanalizacji • Stan techniczny dróg i otoczenia drogowego wewnątrz gminy • Słaba dostępność komunikacyjna miejscowości położonych w oddaleniu do drogi krajowej • Brak melioracji obszarów rolnych • Niewykorzystywanie zasobów energii odnawialnej w gospodarstwach domowych i na skalę gospodarczą

Położenie i warunki naturalne	<ul style="list-style-type: none"> Położenie przy trasie krajowej i w pobliżu miasta powiatowego Duża lesistość - 71% powierzchni Walory przyrodnicze i krajobrazowe (lasy, rzeki, tereny chronione) Czyste środowisko Tereny do rekreacji i wypoczynku Istniejące szlaki turystyczne 	<ul style="list-style-type: none"> Niekompletność infrastruktury technicznej chroniącej środowisko Niewykorzystanie zasobów przyrodniczych gminy do rozwoju funkcji rekreacyjnych i wypoczynkowych
--------------------------------------	---	--

Tabela 48. Uwarunkowania zewnętrzne dla Gminy Bliżyn - analiza SWOT

Obszar	Szanse	Zagrożenia
Uwarunkowania społeczne	<ul style="list-style-type: none"> Wykorzystanie środków ze źródeł zewnętrznych dla wzrostu poziomu usług społecznych i rozbudowy infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom Wykorzystanie potencjału ludzkiego, aktywizacja mieszkańców, kreowanie liderów lokalnych Aktywniejsza działalność stowarzyszeń i fundacji dla rozwoju gminy oraz Lokalnej Grupy Działania Współpraca z gminami zagranicznymi 	<ul style="list-style-type: none"> Starzejące się społeczeństwo Wzrost bezrobocia długotrwałego Zaostrzenie niekorzystnych trendów demograficznych ze względu na wzrost migracji zarobkowej i starzenie się społeczeństwa Zbyt duże obciążenie gminy obowiązkami społecznymi przy braku wsparcia ze strony państwa Niekorzystne trendy społeczne w odniesieniu do całego regionu (związana w odpływie ludności, wysokim bezrobociem, itp.) Brak aktywności w tworzeniu miejsc pracy poza rolnictwem, dla ludzi młodych i wykształconych Niskie zaangażowanie mieszkańców gminy w inicjatywy lokalne i regionalne
Gospodarka i rolnictwo	<ul style="list-style-type: none"> Dostępność funduszy strukturalnych Unii Europejskiej na rozwój rolnictwa, gospodarki, turystyki i pobudzania rynku pracy Stworzenie stref dla przedsiębiorców i rozwój terenów przemysłowych Wsparcie rozwoju rolnictwa i gałęzi pobocznych Możliwość przyciągnięcia zewnętrznych inwestorów różnorodnych branż Popyt na energię odnawialną pochodzącą z zasobów naturalnych Dostępność taniej i licznej siły roboczej Korzystne warunki sprzyjające rozwojowi turystyki, agroturystyki i rekreacji 	<ul style="list-style-type: none"> Stagnacja gospodarcza regionu Nieopłacalność produkcji rolnej Konkurencja ze strony ościennych gmin o zbliżonych lub lepszych walorach Wysokie koszty produkcji oraz tworzenie i utrzymanie miejsc pracy Niewystarczająca promocja gminy Wysokie koszty rozpoczynania działalności gospodarczej

<p>Zagospodarowanie przestrzenne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Promocja terenów pod inwestycje gospodarcze, usługowe oraz budownictwo mieszkaniowe i letniskowe • Poprawa infrastruktury drogowej (współpraca z samorządem powiatowym, sukcesywna wymiana nawierzchni dróg i poprawa otoczenia drogowego) • Wykorzystanie terenów atrakcyjnych przyrodniczo i krajobrazowo do rozwoju turystyki • Wykorzystanie obiektów zabytkowych na cele społeczne • Rozwój bazy wypoczynkowej 	<ul style="list-style-type: none"> • Duża konkurencja w aplikowaniu ośrodki zewnętrzne • Opóźnienia w realizacji inwestycji proekologicznych • Brak wystarczających środków na inwestycje i działania rewitalizacyjne
<p>Infrastruktura</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość aplikowania o środki zewnętrzne na rozbudowę infrastruktury technicznej • Wykorzystanie zasobów i warunków dla rozwoju energetyki odnawialnej • Przeprowadzenie inwestycji związanych z rozbudową bazy i zaplecza rekreacyjno-wypoczynkowego przez podmioty pozagminne • Sieć szerokopasmowego Internetu Polski Wschodniej 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak środków w budżecie gminy na inwestycje infrastrukturalne • Zbyt niska świadomość ekologiczna mieszkańców • Niewykorzystywanie nowoczesnych technologii i odnawialnych źródeł energii
<p>Położenie i warunki naturalne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Położenie przy dużym mieście - Skarżysku-Kamiennej • Współpraca z samorządami (gminnymi, powiatowymi, wojewódzkimi) w celu promocji regionalnych zasobów środowiskowych i ich wykorzystania w turystyce i rekreacji • Wykorzystanie atutów uwarunkowań zewnętrznych • Rozwój bazy turystycznej • Wyeliminowanie odpadów zawierających azbest • Poprawa energochłonności budynków 	<ul style="list-style-type: none"> • Konkurencja ze strony gmin ościennych • Opóźnienia w realizacji inwestycji proekologicznych

POWIĄZANIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY BLIŻYN Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

3.1. Nawiązanie do strategicznych dokumentów krajowych dotyczących rozwoju przestrzennego, społecznego i gospodarczego gminy i regionu

Tabela 49. Strategie polityki krajowej (opracowanie własne)

Cele strategiczne	Cele szczegółowe / operacyjne
Narodowy Plan Rewitalizacji 2022	
Głównym celem NPR jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu służyć będzie tworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położenie nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań.	
Strategia Rozwoju Kraju 2020	
Wzmocnienie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów, zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę życia ludności	<ul style="list-style-type: none"> • Sprawne i efektywne państwo • Konkurencyjna gospodarka • Spójność społeczna i gospodarcza
Strategia Rozwoju Kraju 2020- Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo	
<ul style="list-style-type: none"> • Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem, • Zapewnienie środków na działania rozwojowe, • Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela, • Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej, • Wzrost wydajności gospodarki, • Zwiększenie innowacyjności gospodarki, • Rozwój kapitału ludzkiego, • Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych, • Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko, • Zwiększenie efektywności transportu, • Integracja społeczna, • Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych, • Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych. 	
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	
Rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób, tak aby mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost zatrudnienia • Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych • Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluceniem społecznym • Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej • Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	
<p>Wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno- gospodarczym Polski</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji • Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne. • Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy • Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	
<p>Efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych –konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie.</p>	
Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko- perspektywa do 2020 r.	
<p>Zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska • Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię • Poprawa stanu środowiska
Strategia Rozwoju Transportu do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030)	
<p>CEL STRATEGICZNY 1: Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego CEL STRATEGICZNY 2: Stworzenie warunków dla sprawnego funkcjonowania rynków transportowych i rozwoju efektywnych systemów przewozowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie nowoczesnej, spójnej sieci infrastruktury transportowej • Poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym • Bezpieczeństwo i niezawodność • Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko • Zbudowanie racjonalnego modelu finansowania inwestycji infrastrukturalnych
Strategia Rozwoju Energetyki Odnawialnej	
<p>Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie paliwowo-energetycznym kraju do 14% w roku 2020</p>	
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012-2020	
<p>Poprawa jakości obszarów wiejskich oraz efektywne wykorzystanie ich zasobów i potencjałów, w tym rolnictwa, rybactwa, dla zrównoważonego rozwoju kraju</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost jakości kapitału ludzkiego, społecznego, zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich. • Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej. • Bezpieczeństwo żywnościowe. • Wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego • Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich.

3.2. Nawiązanie do strategicznych dokumentów regionu i gminy

Tabela 50. Strategie polityki wojewódzkiej (opracowanie własne)

CELE STRATEGICZNE	CELE SZCZEGÓŁOWE / OPERACYJNE
Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020	
Wizja Strategii: Świętokrzyskie – region zasobny w kapitał i gotowy na wyzwania	
Misja Strategii: pragmatyczne dążenie do najpełniejszego i innowacyjnego wykorzystania przewag i szans, odwrócenia niekorzystnych tendencji demograficznych oraz podniesienia jakości życia mieszkańców przy jednoczesnej dbałości o stan środowiska	
Koncentracja na poprawie infrastruktury regionalnej	
Koncentracja na kluczowych gałęziach i branżach dla rozwoju gospodarczego regionu	<ul style="list-style-type: none"> • Pakietyzacja i komercjalizacja produktu turystycznego, czyli rynkowa gra zespołowa
Koncentracja na budowie kapitału ludzkiego i bazy dla innowacyjnej gospodarki regionu	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie sprzyjających warunków dla przedsiębiorczości, w tym przede wszystkim sektora MSP, czyli dla podmiotów, które finalnie decydują o innowacyjności
Koncentracja na zwiększeniu roli ośrodków miejskich w stymulowaniu rozwoju gospodarczego regionu	
Koncentracja na rozwoju obszarów wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój funkcji pozarolniczych
Koncentracja na ekologicznych aspektach rozwoju Regionu	<ul style="list-style-type: none"> • Energia versus emisja czyli próba rozwiązania dylematu, jak nie szkodzić jednocześnie środowisku i gospodarce • Inżynieria środowiskowa, czyli dokończenie infrastruktury komunalnej oraz efektywne wykorzystanie zlewni rzeki Wisły
Strategia Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012-2020	
Misją strategii polityki społecznej województwa świętokrzyskiego jest włącznie wszystkich mieszkańców, rodzin i podmiotów województwa do działań na rzecz trwałego rozwoju, poprawy jakości życia, zmniejszenia skali problemów społecznych a także ich łagodzenia.	
Minimalizacja obszarów wykluczenia społecznego	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie osób i rodzin żyjących w ubóstwie • Wyrównanie szans w dostępie do usług społecznych • Efektywny system wsparcia rodzin oraz rodzicielstwa zastępczego • Rozwój systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
Kompleksowe działania na rzecz integracji społecznej oraz aktywizacji osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy • Rozwój usług socjalnych dla osób niepełnosprawnych • Tworzenie warunków sprzyjających zaradności i samodzielności osób niepełnosprawnych
Efektywny system polityki społecznej	<ul style="list-style-type: none"> • Systematyczne diagnozowanie problemów społecznych oraz planowanie strategiczne i operacyjne w obszarze polityki • Wprowadzenie i wspieranie innowacyjnych rozwiązań w zakresie pomocy społecznej • Ograniczenie niekorzystnych tendencji w sferze ludnościowej i rodzinnej • Dostosowanie infrastruktury i bazy społecznej do dynamiki długookresowych trendów demograficznych • Kształtowanie i szkolenie zawodowe kadr pomocy i integracji

	<p>społecznej</p> <ul style="list-style-type: none"> • Współpraca jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z instytucjami rynku pracy
Profilaktyka i rozwiązywanie problemów wynikających z uzależnień od środków psychoaktywnych	<ul style="list-style-type: none"> • Profilaktyka i zmniejszenie skutków uzależnień • Zwiększenie dostępności do leczenia odwykowego i wsparcie w procesie wychodzenia z uzależnień
Wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców województwa świętokrzyskiego	<ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienie potencjału instytucji pozarządowych i wsparcie na poziomie lokalnym i regionalnym • Zaangażowanie NGO w procesie rozwiązywania problemów społecznych • Rozwój sektora ekonomii społecznej w województwie
Świętokrzyski Program Pomocy Społecznej na lata 2012-2017	
Zwiększenie efektywności systemu pomocy i integracji społecznej.	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczanie zjawiska wykluczenia społecznego • Wsparcie rozwoju usług socjalnych i edukacyjnych dla osób starszych • Rozwój systemu opieki i wsparcia nad rodziną i dzieckiem • Inspirowanie i wspieranie innowacyjnych rozwiązań w zakresie pomocy społecznej • Upowszechnienie metod i standardów pracy socjalnej poprzez kształcenie i szkolenie zawodowe kadr pomocy i integracji społecznej
Wojewódzki Program Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu na lata 2012-2017	
Minimalizacja obszarów wykluczenia społecznego w województwie świętokrzyskim	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój usług społecznych integrujących osoby, grupy wykluczone oraz zagrożone wykluczeniem społecznym • Efektywny system wsparcia i opieki nad dziećmi i rodzinami wykluczonymi oraz zagrożonymi wykluczeniem społecznym • Aktywacja zawodowa osób bezrobotnych • Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych • Profilaktyka i zmniejszanie skutków uzależnień • Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób bezdomnych • Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych • Aktywna integracja społeczna osób opuszczających zakłady karne
Świętokrzyski Program na Rzecz Osób Starszych do roku 2020	
Poprawa jakości życia seniorów w regionie	<ul style="list-style-type: none"> • Zdrowie i profilaktyka • Bezpieczeństwo socjalne oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych • Wzrost aktywności życiowej osób starszych
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego	
<p>Nadrzędne priorytety:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymagania ładu przestrzennego, urbanistyki i architektury • walory architektoniczne i krajobrazowe; • wymagania ochrony środowiska przyrodniczego, zdrowia oraz bezpieczeństwa ludzi i mienia, a także wymagania osób niepełnosprawnych; • wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury; • walory ekonomiczne przestrzeni i prawo własności 	

- potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa.

Tabela 51. Strategie polityki powiatowej i gminnej (opracowanie własne)

Cele strategiczne	Cele szczegółowe / operacyjne
Strategia Rozwoju Powiatu Skarżyskiego na lata 2015-2023	
Cel nadrzędny: Dynamiczny rozwój powiatu skarżyskiego z wykorzystaniem zasobów endogenicznych, inwestycji oraz aktywności mieszkańców	
Obszar: Infrastruktura techniczna, rewitalizacja i ochrona środowiska w powiecie skarżyskim Cel strategiczny: Nowoczesna i przyjazna środowisku infrastruktura techniczna w powiecie skarżyskim	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa infrastruktury komunikacyjnej powiatu • Poprawa infrastruktury ochrony środowiska • Wsparcie dla procesów rewitalizacyjnych • Poprawa i rozwój infrastruktury drogowej i mostowej w powiecie • Analiza i ocena warunków ruchu ze specjalnym uwzględnieniem bezpieczeństwa ruchu drogowego (wypadkowość, mapa zdarzeń drogowych)
Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Skarżyskiego na lata 2013-2016 z uwzględnieniem lat 2017-2020	
<ul style="list-style-type: none"> • Podniesienie walorów przyrodniczych Powiatu Skarżyskiego • Przyjazny środowisku rozwój gospodarczy Powiatu Skarżyskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona powietrza atmosferycznego • Ochrona przed hałasem • Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych • Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym • Gospodarka odpadami • Ochrona gleb i powierzchni ziemi • Ochrona środowiska przyrodniczego • Przyjazny środowisku naturalnemu rozwój gospodarczy • Minimalizacja zagrożeń dla środowiska • Edukacja ekologiczna
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Skarżyskiego na lata 2011-2020	
Misja: Każdy mieszkaniec Powiatu Skarżyskiego powinien mieć poczucie pełnoprawnego uczestnictwa w życiu społecznym i aktywnym rozwoju naszej małej ojczyzny. Korzystne położenie geograficzne na przecięciu szlaków komunikacyjnych, przy profesjonalnym wsparciu instytucjonalnym dla każdego mieszkańca, daje szansę na rozwój gospodarczy i turystyczny, a tym samym na poprawę sytuacji na rynku pracy	
Podniesienie jakości życia w Powiecie Skarżyskim	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie nowych miejsc pracy • Pomoc poprzez instytucjonalne wsparcie w rozwiązywaniu problemów związanych z edukacją i wychowaniem • Zapewnienie opieki osobom starszym i aktywizowanie do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym • Wyrównywanie szans osobom niepełnosprawnym we wszystkich dziedzinach życia • Tworzenie warunków bezpieczeństwa i porządku publicznego
Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014-2024	
Misja: Osiągnięcie zrównoważonego rozwoju całej gminy, zapewniającego jakościową poprawę warunków życia mieszkańców poprzez sprawne i efektywne zarządzanie lokalnymi zasobami, stymulowanie rozwoju gospodarczego, dbałość o ochronę środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz stałe podnoszenie standardu usług publicznych.	

<p>Wizja: Gmina zapewniająca wysoki standard usług publicznych, dbająca o rozwój społeczno-gospodarczy, troszcząca się o zabytki i ochronę środowiska, miejsce gdzie warto zamieszkać i pracować.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie rozwoju gospodarczego gminy • Utrzymanie i rozwój infrastruktury technicznej i społecznej • Budowa kapitału ludzkiego i społecznego 	
<p>Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bliżyn na lata 2016-2022</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży • Tworzenie warunków dla aktywizacji osób starszych i niepełnosprawnych • Zapobieganie i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy domowej • Przeciwdziałanie bezrobociu 	
<p>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bliżyn</p>	
<p>Jako główny cel rozwoju gminy Bliżyn przyjmuje się osiągnięcie wszechstronnego, zrównoważonego i stabilnego rozwoju, zaspokajającego bieżące potrzeby mieszkańców, tworzącego warunki wzrostu poziomu życia mieszkańców i przyszłych pokoleń, przy zachowaniu wartości środowiska naturalnego i kulturowego gminy, stanowiącego bazę dla rozwoju gminy jako ośrodka rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców województw Świętokrzyskiego i Mazowieckiego.</p>	
<p>W rozwoju należy zachować właściwe relacje między celami szczegółowymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ekonomicznymi i społecznymi, ze szczególnym uwzględnieniem utworzenia podstawy rozwoju ekonomicznego i socjalnego mieszkańców • przyrodniczymi, kulturowymi i przestrzennymi, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeby zachowania i przywrócenia wartości przyrodniczych i kulturowych 	
<p>Cele ekonomiczne. Polityką osiągnięcia jest przygotowanie terenów i ofert lokalizacyjnych pod różnego rodzaju działalność gospodarczą i usługową oraz tworzenie przez gminę systemu preferencji dla rozpoczynających działalność.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój lokalnego rynku pracy • rozwój nowych małych i średnich przedsiębiorstw produkcyjnych nieuciążliwych (głównie usługi, przemysł lekki, elektroniczny i przetwórstwo rolno-spożywcze), • rozwój usług o znaczeniu ponadlokalnym, głównie o charakterze turystycznym • restrukturyzacja rolnictwa
<p>Cele społeczne. Polityką osiągnięcia jest położenie nacisku na zwiększanie i modernizację zasobów mieszkaniowych, tworzenie rezerw terenowych pod nową zabudowę i rozwój infrastruktury społecznej i technicznej terenu gminy i usprawnienie komunikacji.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie dogodnych warunków zamieszkania • zapewnienie stanu wyposażenia w usługi zaspokajające potrzeby lokalne • zapewnienie sprawnej obsługi komunikacyjnej • zapewnienie wyposażenia w infrastrukturę techniczną
<p>Cele przyrodnicze. Polityką realizacji jest racjonalna gospodarka zasobami środowiska tj. wody powierzchniowe i podziemne, lasy, gleby i ograniczanie negatywnych oddziaływań ze źródeł lokalnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zachowanie istniejących wartości środowiska zahamowanie i zapobieganie procesom degradacji środowiska • ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska • poprawę zdrowotnych warunków życia mieszkańców • zachowanie wartości krajobrazowych, krajoznawczych i rekreacyjnych
<p>Cele kulturowe. Polityką osiągnięcia jest ochrona istniejących obiektów i zasobów kulturowych, wyeksponowanie i uporządkowanie historycznej struktury</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zachowanie tożsamości lokalnej • ochrona istniejących zasobów kulturowych • rozszerzanie zakresu prawnej ochrony zespołów zabudowy • zachowanie otwartych przestrzeni o wybitnych walorach przyrodniczo – kulturowych

<p>miejsowości gminnej i kształtowanie współczesnej zabudowy wsi w nawiązaniu do tradycji.</p>	
<p>Cele przestrzenne. Polityką realizacji jest podporządkowanie zagospodarowania terenów osadniczych, przemysłowych i usługowych, wymogom harmonijnego kształtowania przestrzeni a także ochrona krajobrazu otwartego, o najwyższych walorach przestrzennych na obszarze gminy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • uporządkowanie struktury gminy, uczynienie struktury ośrodków osadniczych • wyeliminowanie konfliktów wynikających z różnych sposobów użytkowania terenów, • wykreowanie centrów usługowych w większych ośrodkach wiejskich • racjonalne wykorzystanie istniejących terenów zainwestowania osadniczego.
<p>Program Ochrony Środowiska dla Gminy Bliżyn na lata 2015 – 2020</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona cennych przyrodniczo terenów na obszarze gminy i minimalizacja zagrożeń dla istniejących zasobów przyrodniczych • Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom powietrza, wody i gleby • Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym • Zachowanie zasad zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego gminy Bliżyn 	
<p>Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Bliżyn</p>	
<p>Gmina Bliżyn do 2020 roku ograniczy poziom emisji dwutlenku węgla o około 5% (zakładana redukcja emisji CO₂ wyniesie 1468,74 Mg)</p>	

Unia Europejska
Fundusz Spójności

ZAŁOŻENIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY BLIŻYŃ - DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

4.1. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego - delimitacja terenów

Obszar zdegradowany, zgodnie z treścią "Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020" Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 lipca 2015 r. to obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy, tj. stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw)
- środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska)
- przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych)
- technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Dla potrzeb "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022" przeprowadzono identyfikację obszarów problemowych w ujęciu społecznym, gospodarczym, przestrzennym i środowiskowym, której istotnym elementem było obiektywne stwierdzenie, kiedy dane zjawisko ma charakter zjawiska problemowego (stanu kryzysowego). Służyć temu miała analiza porównawcza, tj. odniesienie skali zjawisk do występujących na innych poziomach statystycznych, jak i analiza opisowa danego problemu. Szczegółowa diagnoza pozwoliła na określenie stanów kryzysowych występujących na obszarze gminy Bliżyn.

W diagnozie opierano się na:

- danych statystycznych dostępnych w instytucjach działających w gminie i powiecie, statystyk Głównego Urzędu Statystycznego. Część danych, możliwych od uzyskania, przedstawiono w podziale na sołectwa, dla części zagadnień przedstawiono dane ogólnogminne, porównując np. ze wskaźnikami dla powiatu czy województwa.

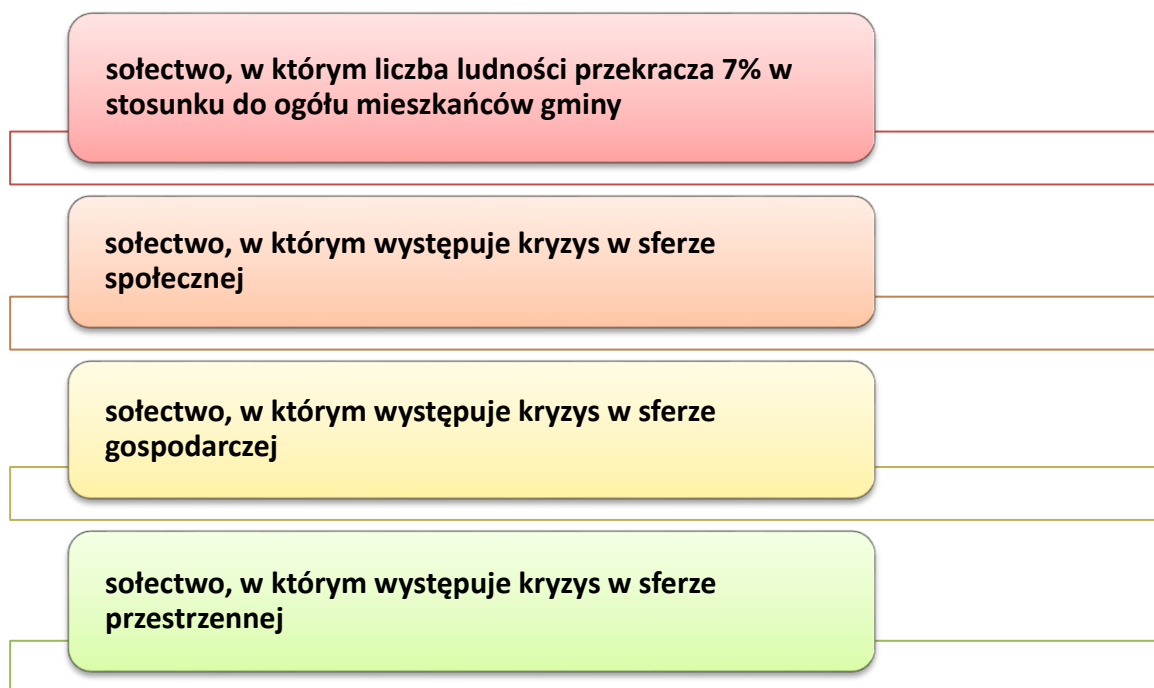
Ponieważ jednak, w przeprowadzonej analizie nie dla wszystkich obszarów można było odnieść dane statystyczne, dlatego zdecydowano się uzupełnić ją o część opisową, według stanu wiedzy, opinii mieszkańców i obserwacji

- analizach dokumentów przestrzennych i strategicznych gminy oraz zawartych w nich wizji i ustaleń
- konsultacjach społecznych i spotkaniach roboczych, przeprowadzonych wizjach lokalnych.

Założeniem "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022" jest, aby Program pomógł rozwiązywać kluczowe problemy gminy w sposób najefektywniejszy. Konieczne jest ustalenie kryterium wyznaczania - delimitacji - obszarów na terenie gminy Bliżyn. Kryteria te zawierają uzgodnienia:

- zachowanie podziału gminy na sołectwa do celów agregacji danych opisujących stany kryzysowe, jako podziału najbardziej naturalnego, zapewniającego optymalne i miarodajne wskaźniki
- zapewnienie kompleksowości działań rewitalizacyjnych i jak najpełniejszego oddziaływania efektów rewitalizacji na obszar całej gminy poprzez kryterium brania pod uwagę tych sołectw, w których zamieszkuje stosunkowo największa liczba mieszkańców gminy
- wprowadzenie podsumowania w każdej z głównych omawianych sfer (społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej) w formie syntezy głównych zagrożeń i problemów
- zaprezentowanie w podsumowaniu dla każdej z głównych omawianych sfer możliwości interwencji - naprawy
- zsumowanie wskaźników i przyjętych założeń w stosunku do każdego sołectwa i każdego zagadnienia - tj. dla sfery społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej.

Rysunek 8. Kryteria koncentracji problemów dla "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022"

Rysunek 9. Sołectwa, w których zamieszkuje najwięcej ludności gminy Bliżyn (opracowanie własne, podkład: Urząd Gminy w Bliźnie)

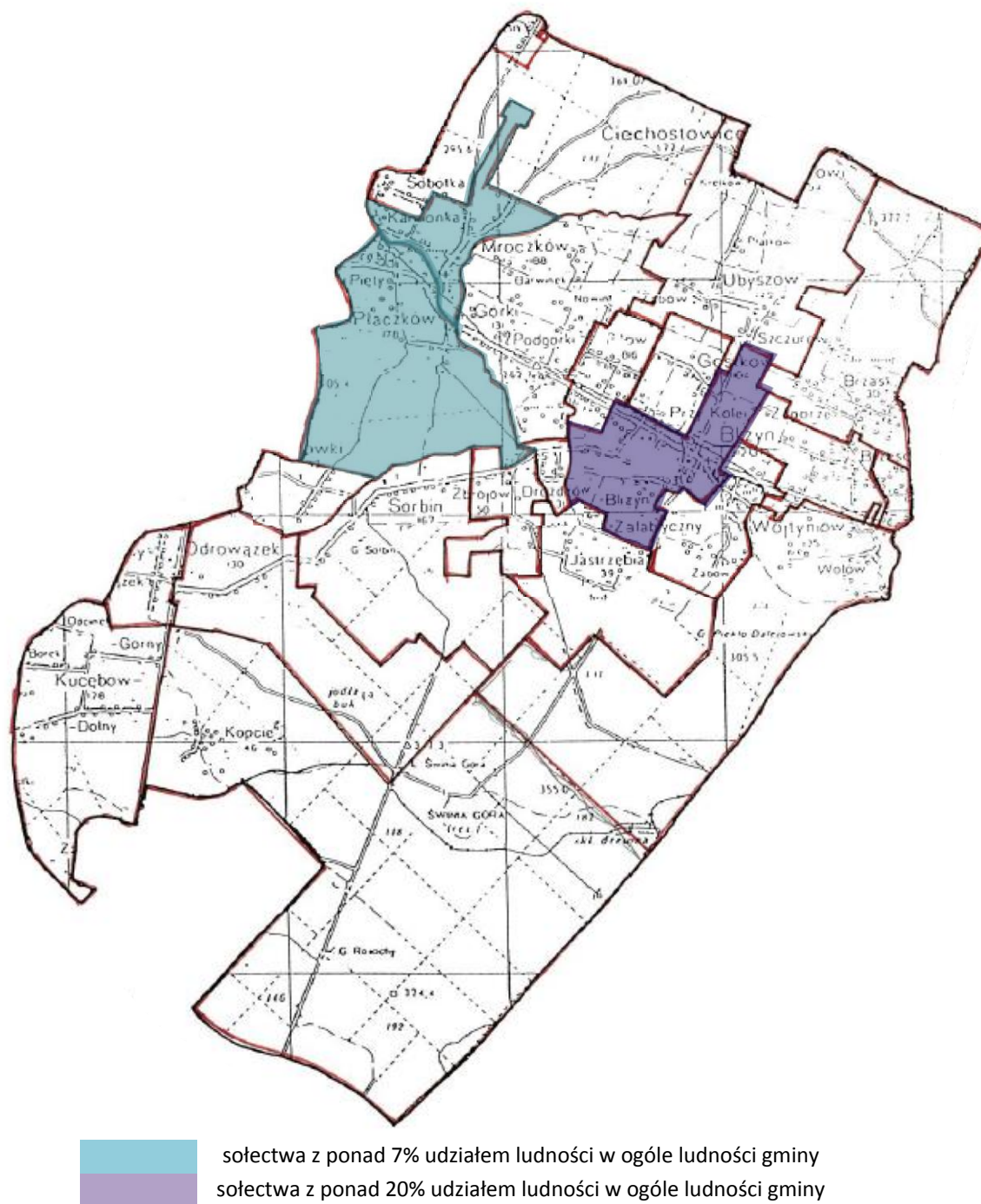

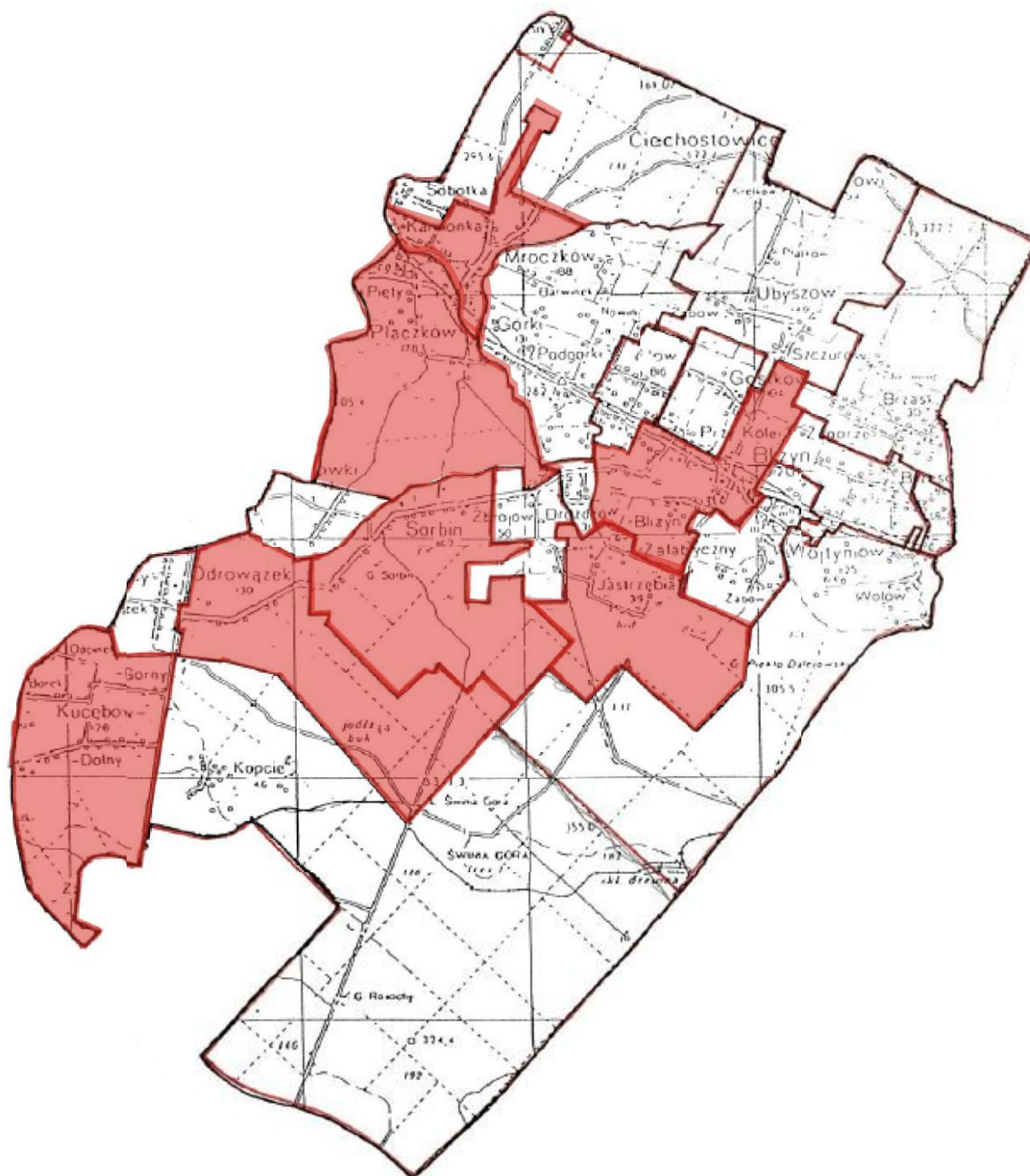
Tabela 52. Podsumowanie podstawowych czynników i wskaźników według diagnozy dla terenu gminy Bliżyn

Miejscowość	Czynniki społeczne				Czynniki gospodarcze		Czynniki przestrzenne		Czynniki techniczne	Czynniki środowiskowe		Suma wskaźników
	Wskaźniki											
	osób w wieku produkcyjnym	liczby osób bezrobotnych	liczby osób korzystających z pomocy GOPS	liczby wydanych Niebieskich Kart	liczby podmiotów gospodarczych	niskiego wykorzystania terenów produkcyjno-usługowych	niefunkcjonalnego zagospodarowania	wyposażenia w infrastrukturę		degradacji obiektów	zagrożenia hałasem	
							techniczną	społeczną				
Bliżyn												7
Brzeście												2
Bugaj												5
Drożdżów												1
Gilów												4
Gostków												4
Górki												5
Jastrzębia												6
Kopcie												5
Kucębów												8
Mroczków												6
Nowki												3

Nowy Odrowążek														3
Odrowążek														7
Płaczków														6
Rędocin														5
Sobótka														5
Sorbin														6
Ubyszów														3
Wojtyniów														5
Wołów														4
Zagórze														4
Zbrojów														3

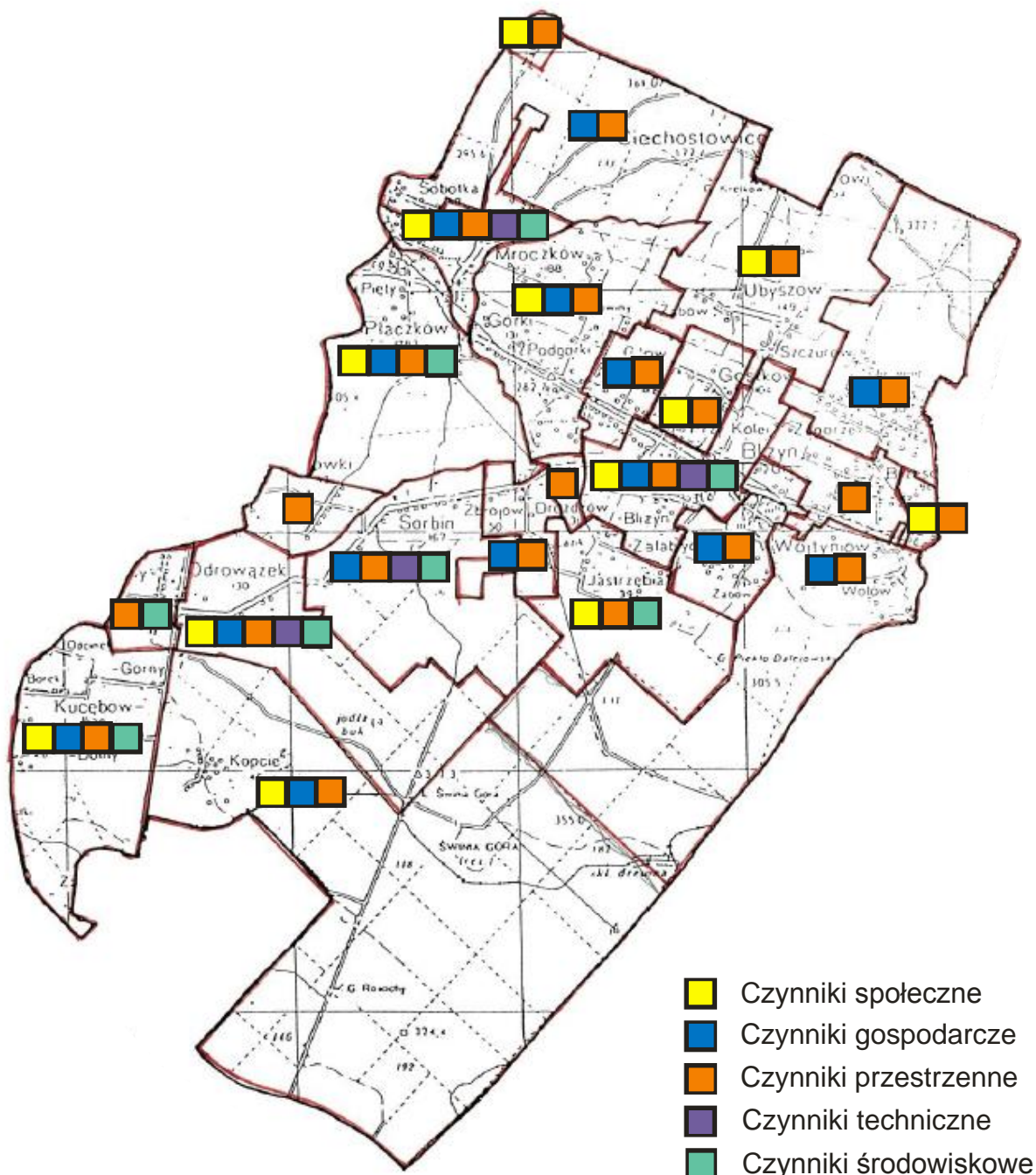

Rysunek 10. Podsumowanie liczby wskaźników negatywnych do określenia obszaru kryzysowego na terenie gminy Bliżyn (opracowanie własne, podkład: Urząd Gminy w Bliźnie)

sołectwa, w których odnotowano 6 lub powyżej 6 wskaźników negatywnych

Rysunek 11. Podsumowanie wskaźników według rodzajów czynników do określenia obszaru kryzysowego - obszaru zdegradowanego - na terenie gminy Bliżyn (opracowanie własne, podkład: Urząd Gminy w Bliźnie)

Mając na uwadze koncentrację negatywnych zjawisk, według założonych kryteriów, za obszary problemowe uznano przestrzeń sołectw Bliżyn, Mroczków i Płaczków.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

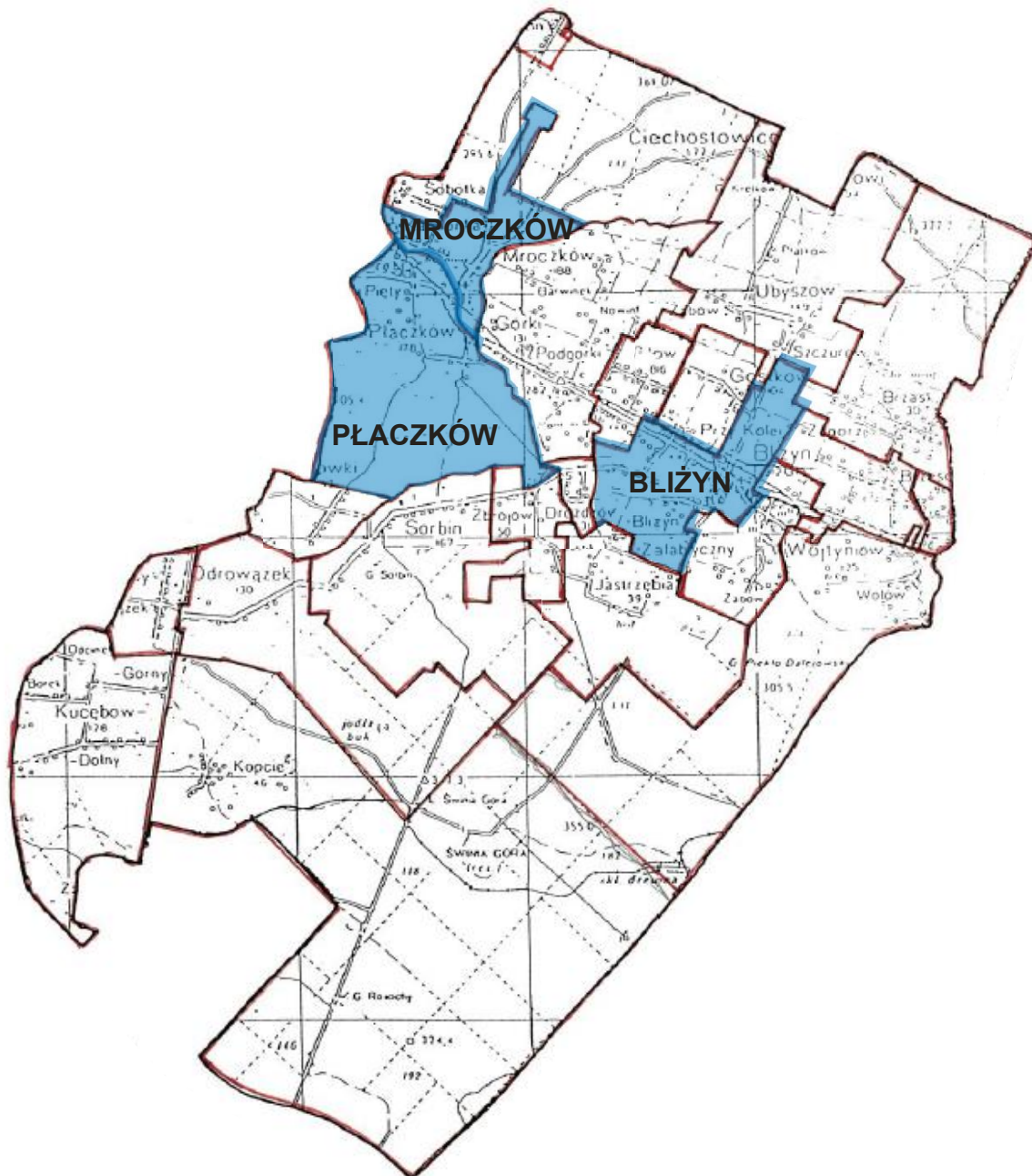

Gmina Bliżyn

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Rysunek 12. Sołectwa spełniające kryteria koncentracji problemów do określenia obszaru kryzysowego - obszaru zdegradowanego - na terenie gminy Bliżyn (opracowanie własne, podkład: Urząd Gminy w Bliżynie)

sołectwa spełniające kryteria koncentracji problemów na terenie gminy

Unia Europejska
Fundusz Spójności

W wyniku konsultacji społecznych oraz spotkań roboczych, uznano, że za tereny zdegradowane w gminie należy uznać sołectwo Bliżyn w jego części centrotwórczej z wyłączeniem terenów słabiej zaludnionych i obszarów leśnych. Teren ten jest zamieszkały przez największą liczbę mieszkańców gminy i charakteryzuje się największą koncentracją negatywnych zjawisk we wszystkich sferach. Jest to też teren, który ma istotne znaczenie dla rozwoju gminy, ponieważ skupia się tu życie społeczno-gospodarcze.

Sołectwa Mroczków i Płaczków to - po Bliźnie - obszary najsilniej zaludnione w gminie i odznaczające się kumulacją niekorzystnych zjawisk. Na obszarach tych sołectw nie wyznaczono terenów zdegradowanych, ponieważ uznano, że problemy tam występujące mogą być rozwiązane przy podejmowaniu działań ogólnogminnych lub inwestycji punktowych, które mogą być wspierane z środków zewnętrznych typowych dla obszarów wiejskich. Przede wszystkim skala oddziaływania ewentualnych działań rewitalizacyjnych przeprowadzanych w tych obszarach nie dałaby spodziewanych rezultatów.

Wybrany teren jest największym skupiskiem ludności, obiektów publicznych oraz podmiotów gospodarczych w gminie, dlatego też wymaga wsparcia we właściwym pełnieniu wyznaczonych funkcji. Obszar ten pod względem zagospodarowania cechują: brak właściwości centrotwórczych i spójności w przestrzeni miejscowości, słabe warunki lokalowe obiektów użyteczności publicznej, niska efektywność energetyczna budynków, braki w infrastrukturze komunikacyjnej wewnątrzgminnej i perspektywicznym wykorzystania przestrzeni.

Rysunek 13. Obszar zdegradowany na terenie gminy Bliżyn - mapa pogładowa (opracowanie własne, podkład: Urząd Gminy w Bliżynie)

Unia Europejska
Fundusz Spójności

4.2. Wyznaczenie terenu rewitalizacji

Dla wyznaczenia zasięgu obszaru rewitalizacji kierowano się następującymi przesłankami, wynikającymi z "Wytycznych Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020":

- obszar rewitalizacji to całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację
- obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic
- obszar rewitalizacji to obszar o istotnym znaczeniu dla rozwoju lokalnego
- obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% gminy oraz nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% mieszkańców gminy
- w skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny przemysłowe (w tym portowe i powydobywcze), powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

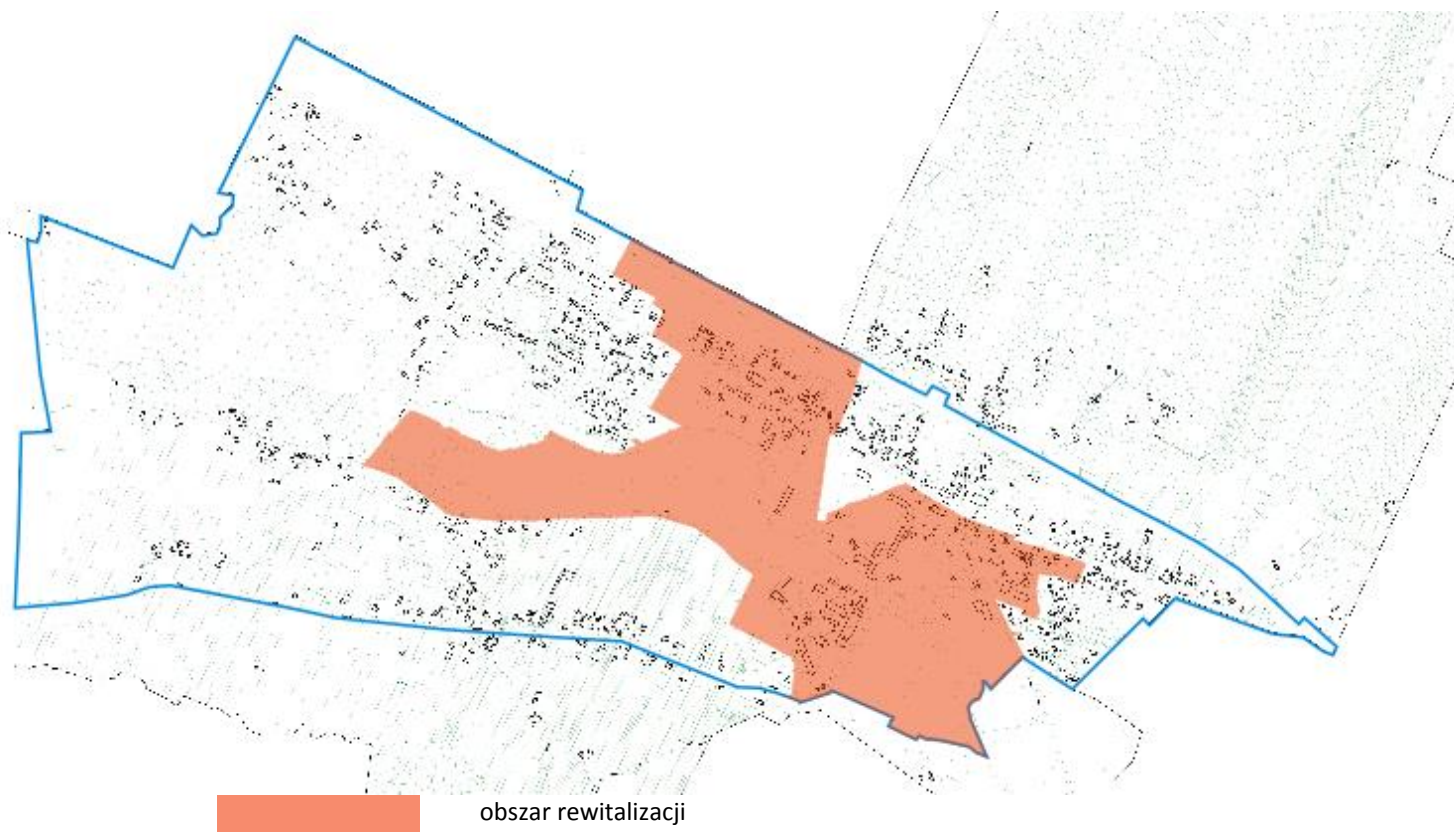
Ważną przesłanką procesu rewitalizacji jest uznanie, że obszar wyznaczony do rewitalizacji powinien mieć istotne znaczenie dla rozwoju gminy. Ta zasada daje możliwość zachowania marginesu uznaniowości we wskazaniu, która część obszaru zdegradowanego poddana ma zostać procesowi rewitalizacji. Znaczenie danego obszaru dla rozwoju gminy oceniać można pod względem:

- zgodności z gminnymi dokumentami strategicznymi
- opinii, czy dany obszar skupiać będzie życie społeczno-gospodarcze w gminie
- opinii, czy dany obszar pod względem przestrzennym może być obszarem specjalnej troski władz gminy
- opinii mieszkańców i przedsiębiorców, którzy zamieszkują lub prowadzą działania na danym obszarze.

4.2.1. Obszar rewitalizacji na terenie gminy Bliżyn

Bazując na wynikach analizy danych zastanych, wskaźnikach opisujących poziom rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przestrzennego i środowiskowego gminy Bliżyn, na wynikach badań ankietowych wśród mieszkańców oraz biorąc pod uwagę znaczenie wybranych obszarów dla rozwoju gminy, zdecydowano się wskazać do rewitalizacji w gminie Bliżyn obszary w miejscowości Bliżyn.

Rysunek 14. Mapa pogładowa lokalizacji obszaru przeznaczonego do rewitalizacji w gminie Bliżyn (opracowanie własne, podkład: Urząd Gminy w Bliźnie)

4.2.2. Dane statystyczne dotyczące rewitalizowanego obszaru

Dane wyjściowe dla gminy Bliżyn to:

- powierzchnia gminy - 14 116 ha (GUS)
- liczba ludności wg stanu na 31.12.2015 r. - 8 293 mieszkańców (GUS).

Tabela 53. Wskaźniki koncentracji obszaru rewitalizacji dla gminy Bliżyn (opracowanie własne)

Obszar rewitalizacji	Powierzchnia	Liczba mieszkańców
dane obszaru rewitalizacji	61,71 ha	357 osób
udział % obszaru rewitalizacji w powierzchni gminy i liczbie mieszkańców gminy	0,44%	4,3%

Do rewitalizacji na terenie gminy Bliżyn wyznaczony został obszar, który obejmuje 0,44 % ogółu powierzchni gminy oraz 4,3 % ogółu mieszkańców gminy.

Na tym terenie prowadzona będzie kompleksowa rewitalizacja, zakładająca optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań tego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów we współpracy z lokalną społecznością.

4.2.3. Potencjał obszaru rewitalizacji w gminie Bliżyn

Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji został wyznaczony i przyjęty Uchwałą Rady Gminy Bliżyn Nr XVIII/127/2016 z dnia 30 listopada 2016 r. Mapa obszaru stanowi Załącznik Nr 1 do w/w Uchwały. Załącznik nr 2 to "Diagnoza do sporządzenia "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022" - delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji".

Opis terenu rewitalizowanego w gminie - miejscowość Bliżyn:

- część centralna miejscowości Bliżyn - położona po południowej stronie drogi krajowej nr 42 tj. ul. Kościuszki, obejmująca ulice: Staszica, Piaskową, Szkolną, VI Wieków Bliżyna, 1go Maja, Sobieskiego. Jest to obszar zamieszkały z Urzędem Gminy i obiektami użyteczności publicznej: strażnicą OSP z Biblioteką Gminną, kompleksem szkolnym oraz zabytkowym kościołem p.w. św. Zofii. Ponadto na obszarze funkcjonują pomioty gospodarcze, głównie handlowe i usługowe (zazwyczaj nie zatrudniające więcej niż 2-3 osoby)
- teren dawnego parku z obiektami zespołu Pałacyku Platerów (pałacyk, budynki oficyny i stajni) na zachód od ul. Stanisława Staszica - łączący centrum Bliżyna z terenami rekreacyjnymi i Zalewem Bliżyńskim. Na terenie znajduje się Gminny Ośrodek Kultury "Zameczek" (dawny pałacyk myśliwski), pozostała część terenu niezagospodarowana i niezamieszkała

Unia Europejska
Fundusz Spójności

- rejon ul. Zafabrycznej - (obszary przemysłowe) teren dawnego zakładu Polifarb (na obszarze funkcjonują podmioty gospodarcze, także większe firmy produkcyjne - potencjał obszaru i budynków nie został wykorzystany) oraz tereny poletek po oczyszczaniu ścieków (teren nie zrehabilitowany, niezagospodarowany)
- rejon terenów PKP - na północ drogi krajowej nr 42 tj. ul. Kościuszki (teren częściowo zamieszkały) dawne tereny po składnicy drzewa, obecnie niewykorzystywane
- rejon zbiornika wodnego "Zalew Bliżyński" i tereny rekreacyjne wokół (teren niezamieszkały) - teren stanowiący publiczne miejsce rekreacyjno-wypoczynkowe, zbiornik częściowo zagospodarowany pod w/w funkcje z miejscem wykorzystywanym do kąpiel, jest miejscem aktywnego wypoczynku.

Potencjał obszaru rewitalizacji w gminie Bliżyn:

- koncentracja ludności - mieszkańców gminy Bliżyn
- koncentracja podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy
- obecność infrastruktury administracyjnej, oświatowej, zdrowotnej, kulturalnej, rekreacyjnej oraz dostępność usług i punktów handlowych
- położenie w sąsiedztwie miasta powiatowego, o znaczeniu ponadlokalnym - Skarżyska-Kamiennej
- dobre skomunikowanie z regionem dzięki drodze krajowej nr 42 i trasie kolejowej.

Podjęto Uchwałę Nr XIX/140/2016 Rady Gminy Bliżyn z dnia 28 grudnia 2016 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PLAN GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DLA GMINY BLIŻYN

5.1. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja przemian na zaproponowanym obszarze rewitalizacji powinna być spójna z wizją rozwoju całego obszaru, w skład którego wchodzi obszar rewitalizacji. W "Strategii Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014-2024" (Uchwała Rady Gminy Bliżyn nr XXXVIII/250/2014 z dnia 25 czerwca 2014r.) wizję określono w sposób następujący:

"Gmina zapieniająca wysoki standard usług publicznych, dbająca o rozwój społeczno-gospodarczy, troszcząca się o zabytki i ochronę środowiska, miejsce gdzie warto zamieszkać i pracować".

Wizja obszaru rewitalizacji na terenie gminy Bliżyn:

***Obszar objęty działaniami rewitalizacyjnymi
w "Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Bliżyn na lata 2016-2022"
- po wdrożeniu przedsięwzięć i działań -
jest obszarem ożywionym społecznie, gospodarczo i przestrzennie.
Znacząco wzrosła jakość życia mieszkańców, atrakcyjność zamieszkania,
poprawiły się warunki prowadzenia aktywności gospodarczej w różnych dziedzinach.
Mieszkańcy są zintegrowani i wykazują większą aktywność.
Pod względem zagospodarowania ożywiona przestrzeń publiczna i centrum
miejscowości stanowi wizytówkę gminy.
Działania podejmowane na terenie rewitalizowanym, promieniując na inne obszary
gminy, przyczyniły się do jej wieloaspektowego rozwoju.***

5.2. Cele "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022"

Program rewitalizacji ma na celu współuczestniczenie – wraz ze strategią rozwoju, planami zagospodarowania przestrzennego i innymi dokumentami o charakterze strategicznym opracowanymi dla gminy – w rozwiązywaniu problemów zdiagnozowanych na terenie gminy.

Program rewitalizacji jest dokumentem opracowanym z myślą o wyznaczeniu obszarów w gminie, które wymagają ożywienia i odnowy. Jest to program wieloletni, interdyscyplinarny i zintegrowany, który bazuje na współpracy różnych podmiotów podczas przygotowania, opracowania i realizacji.

Głównym celem programu rewitalizacji jest wyznaczenie dróg do wyprowadzenia danego obszaru ze stanu kryzysowego poprzez usunięcie zjawisk, które spowodowały jego degradację.

Przeprowadzenie rewitalizacji na terenie miejscowości Bliżyn ma przyczynić się do:

- w sferze społecznej:
  - poprawy jakości życia mieszkańców
  - spadku niekorzystnych zjawisk społecznych: bezrobocia, ubóstwa, zaniku więzi rodzinnych i sąsiedzkich, migracji zarobkowej wykształconej młodzieży, marginalizacji grup mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym
  - odbudowy i zacieśnienia więzi społecznych
  - rozwoju kultury i edukacji.
- w sferze przestrzennej:
  - przywrócenia ładu przestrzennego: właściwego zagospodarowania, wyznaczenia i wzmocnienia funkcji dla poszczególnych obszarów, zwłaszcza dla obszaru centrum miejscowości Bliżyn
  - wzrostu spójności przestrzennej pomiędzy centrum miejscowości, terenami usług społecznych z terenami rekreacyjnymi
  - poprawy estetyki
  - rewaloryzacji zabytków i obiektów historycznych
  - ochrony walorów środowiska
  - tworzenia warunków lokalowych i infrastrukturalnych do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości oraz działania nowych przedsięwzięć
  - poprawy standardu obiektów infrastruktury społecznej
  - przebudowy i remontów publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji: turystycznych, rekreacyjnych, kulturalnych i sportowych, połączonych z działalnością gospodarczą,
- w sferze gospodarczej:
  - ożywienia gospodarczego: zachęcenie do rozwijania nowych form aktywności gospodarczej mieszkańców gminy oraz do inwestowania podmiotów zewnętrznych na terenie gminy - znalezienie inwestorów strategicznych
  - zwiększenia potencjału turystycznego
  - wzrostu gospodarczego
- w sferze funkcjonalnej:
  - uzupełnienie infrastruktury technicznej
  - poprawy funkcjonalności i bezpieczeństwa ruchu kołowego i pieszego
  - wzrost efektywności energetycznej budynków.

Działania rewitalizacyjne w szczególności mają wspomóc i wywrzeć wpływ na jakość życia mieszkańców w terenie rewitalizacji, rozwiązać problemy które zaznaczają się w tym obszarze.

Rysunek 15. Cele "Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bliżyn na lata 2016-2022"

Podejmowane działania w obszarach: przestrzenno-funkcyjnym, gospodarczym i społecznym, będą przenikać się nawzajem, funkcjonować w całkowitej symbiozie, ponieważ: każda z inwestycji i inicjatywy podejmowanych z zakresu rozwoju infrastruktury służy realizacji celów społecznych i gospodarczych, a także osiągnięciu lepszych wskaźników środowiskowych, z kolei działania w sferze gospodarczej przyczyniają się do poprawy warunków życia w gminie, a inicjatywy w sferze społecznej mogą wpływać na wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców.

Opis celów "Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bliżyn na lata 2016-2022":

Wzmocnienie kapitału ludzkiego, aktywności i integracji społecznej dla poprawy jakości życia

Poprzez działania podejmowane w obszarach rewitalizacji zakłada się efektywne rozwiązanie szeregu problemów społecznych (np. braków w infrastrukturze społecznej i dostępności do niej, małej liczbie miejsc pracy, problemów opieki nad starszymi ludźmi, itp.). Cel związany jest ściśle z realizacją polityki zrównoważonego rozwoju, który zakłada utrzymanie dostępności i wysokiego poziomu usług społecznych, umiejętność tworzenia lepszych warunków życia i aktywizacji społeczności zamieszkałej obszar rewitalizacji, a także wzrostu

Unia Europejska
Fundusz Spójności

jej jakości. Konkurencyjność gminy będzie przejawiać się w zapewnianiu wysokiej jakości życia mieszkańcom, dbaniu o rozwój potencjału ludzkiego, zapobieganiu rozwojowi zjawisk patologicznych. Ważnym elementem jest także współpraca gminy z mieszkańcami, innymi jednostkami samorządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami itp.

Wieloaspektowy rozwój gospodarczy

Dla skutecznego przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym, w szczególności bezrobociu oraz ubóstwu, konieczne jest wzmacnianie potencjału gospodarki w obszarze rewitalizacji. Zakładane jest oparcie jej na przestrzeniach dotyczących usług, w tym: usług turystycznych, przemysłu, rolnictwa i usług okołorolniczych. Przewidziane jest podjęcie szeregu działań inwestycyjnych, związanych z uzupełnieniem wyposażenia terenów przeznaczonych pod rozwój funkcji przemysłowych w odpowiednią infrastrukturę techniczną oraz prowadzenia komplementarnych działań tzw. "miękkich" w zakresie wspierania przedsiębiorczości w gminie.

Poprawa jakości przestrzeni publicznych i wyposażenia terenów przemysłowych

Zdegradowane przestrzenie centrum miejscowości Bliżyn posiadają niewykorzystany potencjał, który pozwala na skupienie funkcji usługowych skierowanych do mieszkańców i turystów oraz funkcji predysponowanych do rozwoju przedsiębiorczości, przemysłu itp. Rewitalizacja ma na celu ożywienie i poprawę jakości przestrzeni jak i uwzględnienie wymogów ochrony środowiska przyrodniczego w planowaniu przestrzennym. Działania w tej sferze przyczynią się do podniesienia atrakcyjności gminy, zwiększą liczbę turystów odwiedzających gminę, zwiększą wpływy do budżetu gminy oraz spowodują wzrost dochodów mieszkańców w obszarze rewitalizacji i poza nim.

"Gminny Program Rewitalizacji Gminy Bliżyn..." obejmuje okres 2016-2022. Taka perspektywa czasowa pozwala zaplanować działania długofalowe, zwłaszcza w działaniach organizacyjnych podejmowanych dla rozwoju społecznego. Główne działania inwestycyjne związane są z okresem programowania, kiedy funkcjonować będzie Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020.

W "Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022" wyznaczono projekty priorytetowe, na które składać się będą zadania realizowane według szczegółowych planów. Projekty te mają wymiar przestrzenny, ponieważ wprowadzają zmiany i porządkują przestrzeń publiczną w miejscowości Bliżyn, ale też mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców terenu rewitalizacji. Działania inwestycyjne mają służyć wzrostowi aktywności gospodarczej, ożywieniu ruchu turystycznego i gwarantować wykorzystanie zasobów kulturowych i przyrodniczych Bliżyna, a w konsekwencji doprowadzić do stworzenia przyjaznych terenów - wizytówki gminy. Program przewiduje też inwestycje podejmowane przez prywatnych inwestorów w działaniach dotyczących wzrostu potencjału i możliwości rozwojowych prowadzonych przez nich przedsiębiorstw oraz wzrostu zatrudnienia.

Rysunek 16. Kierunki "Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bliżyn na lata 2016-2022"

Wzmocnienie kapitału ludzkiego, aktywności i integracji społecznej dla poprawy jakości życia

- Poprawa dostępu do infrastruktury społecznej, w tym edukacyjnej, kulturalnej i sportowej
- Rozwój oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich mieszkańców
- Wspomaganie włączenia społecznego osób starszych
- Aktywizacja i integracja mieszkańców
- Umacnianie tożsamości lokalnej
- Wzmocnienie roli sektora pozarządowego

Wieloaspektowy rozwój gospodarczy

- Wspomaganie rozwoju przedsiębiorczości i wzrostu zatrudnienia
- Poprawa warunków rozwoju turystyki i wypoczynku
- Zwiększanie potencjału i możliwości rozwojowych firm i przedsiębiorstw działających w gminie
- Stymulowanie działań innowacyjnych w rolnictwie

Poprawa jakości przestrzeni publicznych i wyposażenia terenów przemysłowych

- Połączenie funkcjonalno-przestrzenne centrum miejscowości z Zalewem Bliżyńskim
- Poprawa zaopatrzenia w infrastrukturę techniczną
- Poprawa wyposażenia i funkcjonalności terenów przemysłowych
- Renowacja i wykorzystanie obiektów zabytkowych dla celów społecznych
- Wspieranie wzrostu efektywności energetycznej
- Inwestycje w odnawialne źródła energii

PROJEKTY I PRZEDSIĘWZIĘCIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY BLIŻYŃ NA LATA 2016-2022

6.1. Priorytetowe projekty i przedsięwzięcia "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn...."

Tabela 54. Projekt "Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej z wykorzystaniem OZE na terenie gminy Bliżyn: budynki szkół w Bliżynie, Mroczkowie, Sorbinie i Odrowążku oraz budynek administracyjny Urzędu Gminy w Bliżynie i budynek Strażnicy OSP w Bliżynie"

Nazwa projektu	
Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej z wykorzystaniem OZE na terenie gminy Bliżyn: budynki szkół w Bliżynie, Mroczkowie, Sorbinie i Odrowążku oraz budynek administracyjny Urzędu Gminy w Bliżynie i budynek Strażnicy OSP w Bliżynie	
Opis projektu	
Zakres rzeczowy projektu	<p>1. Budynek szkoły w Bliżynie: docieplenie ścian i stropu, wymiana pozostałej stolarki okiennej i drzwiowej, wykonanie izolacji przeciwwilgociowej fundamentów, zmiana konstrukcji dachu, montaż paneli fotowoltaicznych, wymiana oświetlenia na energooszczędne, instalacja ciepłej wody użytkowej, modernizacja kotłowni (kotłownia gazowa zmodernizowana w roku 2002), (budynek w obszarze rewitalizacji)</p> <p>2. Budynek szkoły w Mroczkowie: docieplenie ścian i stropu, wymiana pozostałej stolarki okiennej i drzwiowej, zmiana pokrycia dachowego, montaż paneli fotowoltaicznych, wymiana oświetlenia na energooszczędne, instalacja ciepłej wody użytkowej, modernizacja kotłowni (kotłownia gazowa zmodernizowana w roku 2004), (budynek poza obszarem rewitalizacji)</p> <p>3. Budynek szkoły w Sorbinie: docieplenie ścian i stropu, wymiana pozostałej stolarki okiennej i drzwiowej, zmiana systemu ogrzewania z węglowego na pompy ciepła wraz z wymianą instalacji c.o., instalacja ciepłej wody użytkowej, zmiana pokrycia dachowego, wymiana oświetlenia na energooszczędne, (budynek poza obszarem rewitalizacji)</p> <p>4. Budynek szkoły w Odrowążku: docieplenie ścian i stropu, wymiana pozostałej stolarki okiennej i drzwiowej, zmiana pokrycia dachowego, montaż paneli fotowoltaicznych, wymiana oświetlenia na energooszczędne, wymiana instalacji c.o., instalacja ciepłej wody użytkowej, modernizacja kotłowni (kotłownia gazowa zmodernizowana w roku 2005), (budynek poza obszarem rewitalizacji)</p> <p>5. Budynek administracyjny UG: docieplenie ścian i stropu, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, zmiana konstrukcji dachu, montaż paneli fotowoltaicznych, wymiana instalacji c.o., wymiana oświetlenia na energooszczędne, instalacja ciepłej wody użytkowej, modernizacja kotłowni (kotłownia gazowa zmodernizowana w roku 2009), (budynek w obszarze rewitalizacji), (budynek w obszarze rewitalizacji)</p> <p>6. Budynek Strażnicy OSP w Bliżynie: docieplenie ścian stropów, fundamentów, zmiana konstrukcji dachu, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, wymiana oświetlenia na energooszczędne, instalacja odnawialnych źródeł energii (panele</p>

	fotowoltaiczne lub kolektory słoneczne), modernizacja kotłowni (kotłownia gazowa zmodernizowana w roku 2003), wymiana instalacji c.o. oraz instalacji elektrycznej oświetleniowej, instalacja ciepłej wody użytkowej, (budynek w obszarze rewitalizacji)
Lokalizacja projektu	Bliżyn (inwestycje w obszarze rewitalizacji), Mroczków, Sorbin, Odrowążek (inwestycje poza obszarem rewitalizacji)
Podmioty realizujące projekt	Gmina Bliżyn z siedzibą 26-120 Bliżyn ul. Kościuszki 79A
Realizacja celu GPR	Wzmocnienie kapitału ludzkiego, aktywności i integracji społecznej dla poprawy jakości życia Poprawa jakości przestrzeni publicznych i wyposażenia terenów przemysłowych
Charakter projektu	społeczny, środowiskowy, funkcjonalny
Prognozowane rezultaty, sposób oceny i zamierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Prognozowane rezultaty	<p>efekty: Właściwa izolacja termiczna budynków przyczyni się do ograniczenia ilości spalane go paliwa/zużycia ciepła (tzw. efekt oszczędnościowy), a tym samym zmniejszy ilość emisji substancji zanieczyszczających powietrze (zmniejszenie emisji CO₂). Inwestycje zwiększą efektywność energetyczną obiektów.</p> <p>wpływ/rozwiązanie problemów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • inwestycje zmniejszą zużycie energii, co obniży koszty funkcjonowania obiektów (ograniczenie kosztów energii cieplnej oraz zakupu energii elektrycznej) • wykorzystane zostaną odnawialne źródła energii, co pozwoli na zmniejszenie ilości gazów cieplarnianych oraz innych substancji szkodliwych emitowanych do atmosfery • pozytywny wpływ na stan środowiska naturalnego • wzrost estetyki przestrzeni publicznych
Sposób oceny i miary	Monitoring i sprawozdawczość przez okres min. 5 lat od daty zakończenia inwestycji i oddania do użytkowania. Określenie wskaźników: <ul style="list-style-type: none"> • ilość obiektów poddanych termomodernizacji • określenie oszczędności na paliwie
Harmonogram realizacji projektu	
Przewidywany termin realizacji	2017 - 2019
Finansowanie	
Szacowana wartość projektu	Przewidywane źródło finansowania
4 000 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> • Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 (Oś priorytetowa 3. Efektywna i zielona energia, Działanie 3.3 Poprawa efektywności energetycznej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i mieszkaniowym, Priorytet inwestycyjny 4c) • środki własne

Tabela 55. Projekt "Zagospodarowanie przestrzeni publicznej przy Zalewie Bliżyńskim - wzmocnienie funkcji wypoczynkowych i rekreacyjnych Bliżyna"

Nazwa projektu	
Zagospodarowanie przestrzeni publicznej przy Zalewie Bliżyńskim - wzmocnienie funkcji wypoczynkowych i rekreacyjnych Bliżyna	
Opis projektu	
Zakres rzeczowy projektu	<p>1. Budowa chodnika przy drodze stanowiącej dojazd do zalewu i terenów rekreacyjnych oraz utworzenie miejsc parkingowych przy Zalewie Bliżyńskim, oznakowanie komunikacyjne</p> <p>2. Adaptacja zalesionego obszaru na cele wypoczynkowe i rekreacyjne poprzez budowę alei parkowych i zagospodarowanie - wprowadzenie: elementów małej architektury, miejsc odpoczynku, oświetlenia parkowego, koszy itp. Teren wymaga przeprowadzenia zabiegów pielęgnacyjnych, odnowy drzewostanu.</p>
Lokalizacja projektu	Bliżyn, ul. Henryków (tereny rekreacyjne koło Zalewu Bliżyńskiego) Inwestycje w obszarze rewitalizacji
Podmioty realizujące projekt	Gmina Bliżyn z siedzibą 26-120 Bliżyn ul. Kościuszki 79A
Realizacja celu GPR	Wzmocnienie kapitału ludzkiego, aktywności i integracji społecznej dla poprawy jakości życia Poprawa jakości przestrzeni publicznych i wyposażenia terenów przemysłowych
Charakter projektu	społeczny, przestrzenny
Prognozowane rezultaty, sposób oceny i zamierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Prognozowane rezultaty	<p>efekty: Wzrost estetyki przestrzeni publicznej oraz zwiększenie dostępności terenów rekreacyjnych (powiązanie centrum miejscowości z terenami przy Zalewie Bliżyńskim). Podjęte działania, wraz z projektem rewitalizacyjnym "Utworzenie Gminnego Centrum Kultury w Bliżynie" i realizowanym projektem promocyjnym "Przystań Bliżyn", mają w efekcie stworzyć spójny, funkcjonalny i przyjazny dla mieszkańców obszar i infrastrukturę sprzyjającą wieloaspektowemu rozwojowi społeczeństwa.</p> <p>wpływ/rozwiązanie problemów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • efektywniejsze zagospodarowanie przestrzeni publicznej ogólnodostępnej • stworzenie bezpiecznego miejsca wypoczynku, bazy dla wypoczynku czynnego i rekreacji dla mieszkańców i turystów • poprawa obsługi komunikacyjnej, w tym wzrost liczby miejsc parkingowych • poprawa bezpieczeństwa dla ruchu pieszego i samochodowego • stworzenie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie sezonowej obsługi ruchu turystycznego
Sposób oceny i miary	<p>Monitoring i sprawozdawczość przez okres min. 5 lat od daty zakończenia inwestycji i oddania do użytkowania.</p> <p>Określenie wskaźników:</p> <ul style="list-style-type: none"> • powierzchnia terenów poddanych odnowie • liczba osób korzystających z powstałej infrastruktury • liczba nowych podmiotów gospodarczych prowadzonych działalność na odnowionych terenach

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Harmonogram realizacji projektu	
Przewidywany termin realizacji	2018
Finansowanie	
Szacowana wartość projektu	Przewidywane źródło finansowania
700 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> • Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 (Oś priorytetowa 6. Rozwój miast, Działanie 6.5 Rewitalizacja obszarów wiejskich i miejskich, Priorytet inwestycyjny 9b Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich) • środki własne

Tabela 56. Projekt "Utworzenie Gminnego Centrum Kultury w Bliżynie"

Nazwa projektu	
Utworzenie Gminnego Centrum Kultury w Bliżynie	
Opis projektu	
Zakres rzeczowy projektu	Gminne Centrum Kultury realizowane będzie na bazie istniejących budynków oficyny i stajni stanowiących z budynkiem Gminnego Ośrodka Kultury "Zameczek" pozostałości Zespołu Pałacyku Platerów (obiektu zabytkowego). W ramach budowy Centrum zdegradowane budynki oficyny oraz stajni (po ich wykupie od obecnego właściciela) zostaną zaadoptowane na nowoczesną bibliotekę publiczną z czytelnią oraz salę widowiskową z profesjonalnym zapleczem technicznym. Projekt dotyczy koniecznych inwestycji dla adaptacji budynków i zakupu odpowiedniego wyposażenia.
Lokalizacja projektu	Bliżyn, Plac Broel Platera Inwestycje w obszarze rewitalizacji
Realizacja celu GPR	Wzmocnienie kapitału ludzkiego, aktywności i integracji społecznej dla poprawy jakości życia Poprawa jakości przestrzeni publicznych i wyposażenia terenów przemysłowych
Charakter projektu	społeczny, przestrzenny, funkcjonalny
Podmioty realizujące projekt	Gmina Bliżyn z siedzibą 26-120 Bliżyn ul. Kościuszki 79A
Prognozowane rezultaty, sposób oceny i zamierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Prognozowane rezultaty	<p>efekty:</p> <p>Poprzez zaadoptowanie istniejących obiektów w sąsiedztwie zabytkowej siedziby Gminnego Ośrodka Kultury (Zameczek) w gminie powstanie nowoczesny i dostosowany do potrzeb mieszkańców kompleks kulturalny, sprzyjający szeroko prowadzonej przez tą jednostkę działalności na rzecz rozwoju lokalnych środowisk oraz dostępu do nauki i sztuki.</p> <p>Nowoczesna biblioteka umożliwi prowadzenie szeregu zajęć dających możliwości rozwijania umiejętności, inspirujących do twórczych poczynań, otwierających ludziom utalentowanym drogę do sukcesu. Przystosowanie oferty biblioteki do potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych, seniorów, a także czytelników wymagających, zainteresowanych korzystaniem z nowych technologii.</p> <p>Sala widowiskowa pomoże w organizacji imprez na większą skalę (w tym: organizacji festynów, widowisk, wyświetlanie filmów, zapraszanie grup teatralnych, itp.).</p> <p>Podjęte działania, wraz z projektem "Zagospodarowanie przestrzeni publicznej przy Zalewie Bliżyńskim - wzmocnienie funkcji wypoczynkowych i rekreacyjnych Bliżyna" i realizowanym projektem promocyjnym "Przystań Bliżyn", mają w efekcie stworzyć spójny, funkcjonalny i przyjazny dla mieszkańców obszar i infrastrukturę sprzyjającą wieloaspektowemu rozwojowi społeczeństwa.</p> <p>wpływ/rozwiązanie problemów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrost estetyki przestrzeni publicznej w zakresie infrastruktury kulturalnej, edukacyjnej i rozrywkowej • zwiększenie dostępności mieszkańców do infrastruktury kulturalnej, edukacyjnej i rozrywkowej • poszerzenie oferty kulturalno-edukacyjnej w gminie, w szczególności na obszarze rewitalizowanym, w tym; koncerty, festyny, itp. • poszerzenie sezonowej oferty kulturalno-rozrywkowej dla turystów

	<ul style="list-style-type: none"> • integracja społeczeństwa gminie • aktywizacja mieszkańców wszystkich grup wiekowych poprzez stworzenie i poszerzenie oferty kulturalnej, edukacyjnej i rozrywkowej • zwieszenie dostępności do kultury tzw. wysokiej • przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i kulturowej gminy • nawiązanie współpracy z innymi placówkami kulturalnymi w regionie w celu wymiany doświadczeń i prezentacji dokonań różnych środowisk i ośrodków • wykorzystanie nieużytkowanych obiektów i terenów na cele społeczne • przywrócenie obiektom zabytkowym właściwego charakteru i zabezpieczenie przed całkowitym zniszczeniem
Sposób oceny i miary	<p>Monitoring i sprawozdawczość przez okres min. 5 lat od daty zakończenia inwestycji i oddania do użytkowania</p> <p>Określenie wskaźników:</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba obiektów poddanych odnowie • liczba osób korzystających z powstałej infrastruktury
Harmonogram realizacji projektu	
Przewidywany termin realizacji	2020 - 2022
Finansowanie	
Szacowana wartość projektu	Przewidywane źródło finansowania
2 000 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> • Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 (Oś priorytetowa 6. Rozwój miast, Działanie 6.5 Rewitalizacja obszarów wiejskich i miejskich, Priorytet inwestycyjny 9b Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich) • środki własne

Tabela 57. Projekt "Zwiększenie dostępu do edukacji, kultury, sportu, rekreacji oraz wspieranie działań z zakresu organizacji czasu wolnego dzieci, młodzieży i całych rodzin "

Nazwa projektu	
Zwiększenie dostępu do edukacji, kultury, sportu, rekreacji oraz wspieranie działań z zakresu organizacji czasu wolnego dzieci, młodzieży i całych rodzin	
Opis projektu	
Zakres rzeczowy projektu	<p>Wzbogacenie oferty zagospodarowania wolnego czasu poprzez organizowanie w szkołach dodatkowych zajęć: warsztatów, kół zainteresowań, kursów.</p> <p>Wspieranie rozwoju młodych talentów artystycznych.</p> <p>Tworzenie korzystnych warunków środowiskowych do rozwoju aktywności twórczej młodzieży i osób dorosłych oraz zwiększenia ich możliwości do uczestnictwa w kulturze.</p> <p>Wzbogacenie kalendarza imprez gminnych, sołeckich (np. festyny rodzinne, dożynki, przeglądy twórczości, zawody sportowe itp.).</p>
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji w gminie Bliżyn
Realizacja celu GPR	Wzmocnienie kapitału ludzkiego, aktywności i integracji społecznej dla poprawy jakości życia
Charakter projektu	społeczny
Podmioty realizujące projekt	Gmina Bliżyn z siedzibą 26-120 Bliżyn ul. Kościuszki 79A Gminny Ośrodek Kultury "Zameczek" z siedzibą 26-120 Bliżyn, ul. Platerów 4 Biblioteka w Bliżynie, z siedzibą 26-120 Bliżyn, ul. Szkolna 1 Placówki oświatowe
Prognozowane rezultaty, sposób oceny i zamierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Prognozowane rezultaty	<p>efekty: Wszechstronne wykształcenie i aktywizacja mieszkańców</p> <p>wpływ/rozwiązanie problemów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • integracja i aktywizacja mieszkańców z obszaru rewitalizacji i terenu całej gminy • uatrakcyjnienie spędzanie wolnego czasu, • poprawa sprawności fizycznej i intelektualnej
Sposób oceny i miary	<p>Monitoring i sprawozdawczość przez okres min. 5 lat od daty zakończenia inwestycji i oddania do użytkowania</p> <p>Określenie wskaźników:</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba nowych form aktywizacji • liczba osób objętych przedsięwzięciem
Harmonogram realizacji projektu	
Przewidywany termin realizacji	2017 - 2022
Finansowanie	
Szacowana wartość projektu	Przewidywane źródło finansowania
Zadanie realizowane w ramach środków własnych poszczególnych instytucji	<ul style="list-style-type: none"> • Europejski Fundusz Społeczny • środki własne

Tabela 58. Projekt "Operacja - Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Bliżyn - zabezpieczenie potrzeb zaopatrzenia w infrastrukturę kanalizacyjną mieszkańców i podmiotów gospodarczych"

Nazwa projektu	
Operacja - Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Bliżyn - zabezpieczenie potrzeb zaopatrzenia w infrastrukturę kanalizacyjną mieszkańców i podmiotów gospodarczych	
Opis projektu	
Zakres rzeczowy projektu	<p>1. Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Bliżyn w rejonie ul. Henryków w k-ku ul. Staszica - obejmuje teren południowej części miejscowości Bliżyn w rejonie zbiornika wodnego „Zalew Bliżyński” na rzece Kamiennej. Obszar inwestycji stanowią tereny zabudowy mieszkalnej jednorodzinnej w rejonie ul. Henryków oraz tereny zabudowy produkcyjnej, magazynów i składów w rejonie byłego Zakładu Farb i Lakierów. (Inwestycje w obszarze rewitalizacji).</p> <p>Zakres: - sieć kanalizacji sanitarnej z rur PVC łącznie - 1653 m; - przyłącza do budynków – 26 szt.</p> <p>Po przeprowadzeniu inwestycji przewiduje się naprawy nawierzchni szlaków komunikacyjnych.</p> <p>2. Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Bliżyn w rejonie ul. Źródlanej i ul. Skrajnej - obejmuje tereny południowej części m. Bliżyn w rejonie zbiornika wodnego „Zalew Bliżyński” na rzece Kamiennej. Obszar inwestycji stanowi tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej zlokalizowane w rejonie ul. Źródlanej i ul. Skrajnej w Bliżynie. Cały teren zabudowy jest zwodociągowany. (Inwestycje poza obszarem rewitalizacji).</p> <p>Zakres: - sieć kanalizacji sanitarnej z rur PVC łącznie – 1510 m; - przyłącza do budynków istniejących i projektowanych – 3 szt.</p>
Lokalizacja projektu	Operacja zlokalizowana jest w miejscowości Bliżyn na terenie Suchedniowsko – Oblęgarskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Inwestycje znajdują się poza obszarem „aglomeracji Bliżyn”.
Realizacja celu GPR	Wieloaspektowy rozwój gospodarczy Poprawa jakości przestrzeni publicznych i wyposażenia terenów przemysłowych
Charakter projektu	społeczny, gospodarczy, środowiskowy
Podmioty realizujące projekt	Gmina Bliżyn z siedzibą 26-120 Bliżyn ul. Kościuszki 79A
Prognozowane rezultaty, sposób oceny i zamierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Prognozowane rezultaty	<p>efekty: Poprawa wyposażenia terenów zabudowy jednorodzinnej i terenu byłego Zakładu Farb i Lakierów, gdzie rozwija się działalność gospodarcza, w infrastrukturę kanalizacyjną. Efektem będzie poprawa stanu środowiska naturalnego.</p> <p>wpływ/rozwiązanie problemów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie odbioru ścieków komunalnych i zniesie konieczność z korzystania z bezodpływowych zbiorników na terenie inwestycji • przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i ekonomicznej gminy • poprawa standardu zamieszkania, podniesienie atrakcyjności terenu do osiedlania się ludności

	<ul style="list-style-type: none"> poprawa standardu i prowadzenia działalności gospodarczej, wzrost jakości przestrzeni przeznaczonych do rozwoju funkcji produkcyjnych poprawa stanu środowiska naturalnego (zwłaszcza stanu sanitarnego wód podziemnych i powierzchniowych), co jest szczególnie ważne dla terenów w gminie objętych różnymi formami ochrony przyrody dociążenie pracy oczyszczalni ścieków
Sposób oceny i miary	<p>Monitoring i sprawozdawczość przez okres min. 5 lat od daty zakończenia inwestycji i oddania do użytkowania</p> <p>Określenie wskaźników:</p> <ul style="list-style-type: none"> liczba przyłączy do budynków mieszkalnych liczba przyłączy do obiektów prowadzących działalność gospodarczą liczba osób korzystających z powstałej infrastruktury.
Harmonogram realizacji projektu	
Przewidywany termin realizacji	2017 - 2018
Finansowanie	
Szacowana wartość projektu	Przewidywane źródło finansowania
3 189 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 środki własne

Tabela 59. Projekt "Integracja osób starszych w gminie Bliżyn"

Nazwa projektu	
Integracja osób starszych w gminie Bliżyn	
Opis projektu	
Zakres rzeczowy projektu	Zagospodarowanie, adaptacja i wyposażenie pomieszczenia na cele integracji osób starszych - stworzenie domu dziennego pobytu lub lokalu dla działającego Klubu Seniora "Emeryt". Prowadzenie zajęć i spotkań aktywizujących osoby starsze w terenie rewitalizacji i gminy.
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji w gminie Bliżyn
Realizacja celu GPR	Wzmocnienie kapitału ludzkiego, aktywności i integracji społecznej dla poprawy jakości życia
Charakter projektu	społeczny
Podmioty realizujące projekt	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliźnie z siedzibą 26-120 Bliżyn ul. VI Wieków Bliżyna 2 Gmina Bliżyn z siedzibą 26-120 Bliżyn ul. Kościuszki 79A
Prognozowane rezultaty, sposób oceny i zamierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Prognozowane rezultaty	efekty: Stworzenie miejsca do aktywizacji i integracji seniorów z terenu gminy. wpływ/rozwiązanie problemów: <ul style="list-style-type: none"> • integracja i aktywizacja osób starszych z obszaru rewitalizacji i terenu całej gminy • uatrakcyjnienie spędzanie wolnego czasu, zapobieganie osamotnieniu, • poprawa sprawności fizycznej i intelektualnej osób starszych • wzmocnienie poczucia własnej wartości
Sposób oceny i miary	Monitoring i sprawozdawczość przez okres min. 5 lat od daty zakończenia inwestycji i oddania do użytkowania Określenie wskaźników: <ul style="list-style-type: none"> • liczba osób uczestniczących w zajęciach
Harmonogram realizacji projektu	
Przewidywany termin realizacji	2017 - 2022
Finansowanie	
Szacowana wartość projektu	Przewidywane źródło finansowania
na adaptację - koszty zostaną określone przed przystąpieniem do realizacji projektu na funkcjonowanie - ok. 7 000 zł rocznie	<ul style="list-style-type: none"> • Europejski Fundusz Społeczny • środki własne

Tabela 60. Projekt "Zwiększenie potencjału i możliwości rozwojowych firmy PAWRO w Bliżynie"

Nazwa projektu	
Zwiększenie potencjału i możliwości rozwojowych firmy PAWRO w Bliżynie	
Opis projektu	
Zakres rzeczowy projektu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Modernizacja budynku głównego (funkcjonującego) oraz całkowity remont drugiego budynku wraz z instalacjami: sanitarną, hydrauliczną, elektryczną, centralnego ogrzewania (nowy piec, grzejniki) - wartość 380 tyś. zł 2. Zakup dużej drukarni solwentowej oraz mniejszej eco-solwentowej - wartość 250 000. zł 3. Zakup drukarni do druku w technologii UV - wartość 350 000 zł 4. Zakup dwóch samochodów ciężarowych do 3,5 T - wartość 100 000 zł 5. Zakup samochodu ciężarowego do transportu drewna - wartość 350 000 zł 6. Zakup samochodu ciężarowego wywrotki - wartość 120 000 zł 7. Zakup koparko-ładowarki - wartość 150 000 zł
Lokalizacja projektu	26-120 Bliżyn, ul. Staszica 29 Inwestycja realizowana na obszarze rewitalizacji
Podmioty realizujące projekt	PAWRO Grzegorz Wrona (inwestor prywatny)
Realizacja celu GPR	Wieloaspektowy rozwój gospodarczy Poprawa jakości przestrzeni publicznych i wyposażenia terenów przemysłowych
Charakter projektu	społeczny, przestrzenny, gospodarczy, środowiskowy
Prognozowane rezultaty, sposób oceny i zamierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Prognozowane rezultaty	<p>efekty: Dostosowanie obiektów do prowadzenia działalności gospodarczej w celu świadczenia nowych usług dla społeczeństwa w najnowszych technologiach oraz zmniejszenia zużycia energii (węgla) i poprawy warunków pracy.</p> <p>wpływ/rozwiązanie problemów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie zużycia paliwa, zmniejszenie emisji CO₂ • zmniejszenie kosztów własnych przedsiębiorstwa • zwiększenie konkurencyjności na rynku wydruków oraz w produkcji konstrukcji reklamowych • zwiększenie zatrudnienia • zwiększenie świadczenia nowych usług
Sposób oceny i miary	Monitoring i sprawozdawczość przez okres min. 5 lat od daty zakończenia inwestycji i oddania do użytkowania Określenie wskaźników: <ul style="list-style-type: none"> • określenie oszczędności na paliwie • liczba nowych miejsc pracy
Harmonogram realizacji projektu	
Przewidywany termin realizacji	2017 - 2019
Finansowanie	
Szacowana wartość projektu	Przewidywane źródło finansowania
1 700 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne • dofinansowanie z UE

Tabela 61. Projekt "Poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Handlowego Stanisław Mączka i Syn w Bliżynie"

Nazwa projektu	
Poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Handlowego Stanisław Mączka i Syn w Bliżynie	
Opis projektu	
Zakres rzeczowy projektu	<p>1. Rozbudowa, modernizacja istniejących oraz dobudowa nowych pomieszczeń biurowych i części socjalnej dla pracowników, w tym: wymiana ogrzewania c.o., wymiana pieca węglowego na kocioł ekologiczny olejowy lub gazowy.</p> <p>2. Zakup wyposażenia biurowego (meble, sprzęt poligraficzny, komputery) - wartość 500 000 zł</p> <p>3. Zakup maszyn i urządzeń produkcyjnych (2 prasy krawędziowe CNC, centrum frezerskie CNC, wózek widłowy) - wartość 1 000 000 zł</p> <p>4. Budowa nowej hali produkcyjnej - wartość 500 000 zł</p>
Lokalizacja projektu	26-120 Bliżyn, ul. Staszica 16 Inwestycja realizowana na obszarze rewitalizacji
Podmioty realizujące projekt	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe Stanisław Mączka i Syn
Realizacja celu GPR	Wieloaspektowy rozwój gospodarczy Poprawa jakości przestrzeni publicznych i wyposażenia terenów przemysłowych
Charakter projektu	społeczny, przestrzenny, gospodarczy, środowiskowy
Prognozowane rezultaty, sposób oceny i zamierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Prognozowane rezultaty	<p>efekty: Dostosowanie i budowa obiektów w celu rozszerzenia prowadzonej działalności gospodarczej.</p> <p>wpływ/rozwiązanie problemów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie zużycia energii (węgla) • zmniejszenie emisji CO₂, ochrona środowiska, • poprawa warunków pracy i stworzenie dodatkowych miejsc pracy (nowe etaty biurowe) • zwiększenie zakresu świadczonych usług, zwiększenie konkurencyjności • pozyskanie nowych kontrahentów
Sposób oceny i miary	<p>Monitoring i sprawozdawczość przez okres min. 5 lat od daty zakończenia inwestycji i oddania do użytkowania.</p> <p>Określenie wskaźników:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określenie oszczędności na paliwie • liczba nowych miejsc pracy
Harmonogram realizacji projektu	
Przewidywany termin realizacji	2017 - 2019
Finansowanie	
Szacowana wartość projektu	Przewidywane źródło finansowania
2 000 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne • dofinansowanie z UE

Tabela 62. Projekt "Zwiększenie konkurencyjności na rynku usług elektrycznych poprzez realizację przedsięwzięć inwestycyjnych Zakładu Elektrycznego ZELKO w Bliżynie"

Nazwa projektu	
Zwiększenie konkurencyjności na rynku usług elektrycznych poprzez realizację przedsięwzięć inwestycyjnych Zakładu Elektrycznego ZELKO w Bliżynie	
Opis projektu	
Zakres rzeczowy projektu	<p>1. Modernizacja istniejących budynków: ocieplenie, remont pomieszczeń, wymiana okien, remont dachu, wymiana pieców c.o. na gazowe oraz zakup wyposażenia (meble, sprzęt biurowy i poligraficzny) - wartość 1 500 000 zł</p> <p>2 Zakup środków produkcji (Unimog, koparki, ładowarko-koparki, zagęszczarki, urządzenia do przewiertów sterowanych, agregatu prądotwórczego) - wartość 2 500 000 zł</p> <p>3 Budowa stacji diagnostycznej - wartość 1 000 000 zł</p>
Lokalizacja projektu	Bliżyn ul. Staszica 18 Inwestycja realizowana na obszarze rewitalizacji
Podmioty realizujące projekt	Zakład Elektryczny ZELKO
Realizacja celu GPR	Wieloaspektowy rozwój gospodarczy Poprawa jakości przestrzeni publicznych i wyposażenia terenów przemysłowych
Charakter projektu	społeczny, przestrzenny, gospodarczy, środowiskowy
Prognozowane rezultaty, sposób oceny i zamierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Prognozowane rezultaty	<p>efekty: Dostosowanie obiektów w celu rozszerzenia prowadzonej działalności gospodarczej - zwiększenie konkurencyjności na rynku usług elektrycznych.</p> <p>wpływ/rozwiązanie problemów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie zużycia energii (węгля) • zmniejszenie emisji CO₂, ochrona środowiska, • poprawa warunków pracy i stworzenie nowych miejsc pracy • zwiększenie zakresu świadczonych usług, zwiększenie konkurencyjności • świadczenie nowych usług dla społeczeństwa pozyskanie nowych kontrahentów
Sposób oceny i miary	<p>Monitoring i sprawozdawczość przez okres min. 5 lat od daty zakończenia inwestycji i oddania do użytkowania.</p> <p>Określenie wskaźników:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określenie oszczędności na paliwie • liczba nowych miejsc pracy
Harmonogram realizacji projektu	
Przewidywany termin realizacji	2017-2019
Finansowanie	
Szacowana wartość projektu	Przewidywane źródło finansowania
5 000 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne • dofinansowanie z UE

Tabela 63. Projekt "Dostosowanie obiektu do rozszerzenia działalności gospodarczej Głowacz Maciej Skład Opału Skup Złomu w Bliżynie"

Nazwa projektu	
Dostosowanie obiektu do rozszerzenia działalności gospodarczej Głowacz Maciej Skład Opału Skup Złomu w Bliżynie	
Opis projektu	
Zakres rzeczowy projektu	<p>1. Dostosowanie obiektu do rozszerzenia działalności gospodarczej - utwardzenie placu (20 000 zł)</p> <p>2 Zakupy: ładowarki ciężarowej - wywrotki powyżej 3,5 T (150 000 zł), ciągnika wraz z przyczepą samoładowniczą do transportu drewna (100 000 zł), wózka widłowego (50 000 zł)</p>
Lokalizacja projektu	Bliżyn ul. Staszica 16 Inwestycja realizowana na obszarze rewitalizacji
Podmioty realizujące projekt	Głowacz Maciej Skład Opału Skup Złomu w Bliżynie
Realizacja celu GPR	Wieloaspektowy rozwój gospodarczy Poprawa jakości przestrzeni publicznych i wyposażenia terenów przemysłowych
Charakter projektu	społeczny, przestrzenny, gospodarczy, środowiskowy
Prognozowane rezultaty, sposób oceny i zamierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Prognozowane rezultaty	<p>efekty: Dostosowanie obiektów i wyposażenia w celu rozszerzenia prowadzonej działalności gospodarczej</p> <p>wpływ/rozwiązanie problemów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie zużycia paliw maszyn, • zmniejszenie emisji CO₂, ochrona środowiska, • poprawa warunków pracy i stworzenie nowych miejsc pracy • zwiększenie zakresu świadczonych usług, zwiększenie konkurencyjności
Sposób oceny i miary	<p>Monitoring i sprawozdawczość przez okres min. 5 lat od daty zakończenia inwestycji i oddania do użytkowania.</p> <p>Określenie wskaźników:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określenie oszczędności na paliwie • liczba nowych miejsc pracy
Harmonogram realizacji projektu	
Przewidywany termin realizacji	2017 - 2019
Finansowanie	
Szacowana wartość projektu	Przewidywane źródło finansowania
400 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne • dofinansowanie z UE

6.2. Pozostałe przedsięwzięcia inwestycyjne i organizacyjne "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022"

Tabela 64. Pozostałe przedsięwzięcia inwestycyjne "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022"

Nazwa przedsięwzięcia	Cechy inwestycji i prognozowane rezultaty	Sposób oceny i miary	Harmonogram realizacji	Szacowana wartość (zł)	Źródła środków
Inwestycje realizowane przez Gminę Bliżyn					
Modernizacja instalacji centralnego ogrzewania w Gminnym Ośrodku Kultury „Zameczek” w Bliżynie	Inwestycja realizowana w obszarze rewitalizacji	ilość spalanego paliwa	2018	100 000	Budżet Gminy POiS WFOŚiGW
	Ograniczenie ilości spalanego paliwa, zmniejszenie ilości emisji substancji zanieczyszczających powietrze (CO ₂)				
Termomodernizacja i przebudowa systemu grzewczego budynku Przedszkola w Bliżynie	Inwestycja realizowana w obszarze rewitalizacji	ilość spalanego paliwa	2018 - 2019	400 000	Budżet Gminy RPOWŚ POiS WFOŚiGW
	Ograniczenie ilości spalanego paliwa, zmniejszenie ilości emisji substancji zanieczyszczających powietrze (CO ₂)				
Budowa drogi publicznej dojazdowej (ul. Źródłana) w Bliżynie (koło zalewu) od skrzyżowania z drogą gminną ul. Zafabryczna	Inwestycja realizowana w obszarze rewitalizacji	długość wybudowanych odcinków dróg	2017 - 2022	475 536	Budżet Gminy Środki UE
	Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego i stanu technicznego infrastruktury drogowej				

Budowa i remonty dróg gminnych i wewnętrznych na terenie gminy	Inwestycja realizowana w obszarze rewitalizacji i na terenie całej gminy Bliżyn w zależności od potrzeb	długość wybudowanych i wyremontowanych odcinków dróg	2017 - 2022	2 000 000	Budżet Gminy Środki UE
	Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego i stanu technicznego infrastruktury drogowej				
Budowa kanalizacji w miejscowości Bliżyn i Wojtyniów w celu przyłączenia nieruchomości na terenie aglomeracji Bliżyn	Inwestycja realizowana w obszarze rewitalizacji i na terenie gminy Bliżyn w zależności od potrzeb	liczba nowych przyłączy do sieci	2019	75 000	Budżet Gminy
	Poprawa stanu środowiska naturalnego wód, dostępności do infrastruktury technicznej dla mieszkańców				
Kontynuacja programu usuwania azbestu	Inwestycja realizowana w obszarze rewitalizacji i na terenie gminy Bliżyn w zależności od potrzeb	ilość odebranego azbestu	2017 - 2022	koszty są zależne od liczby zgłoszeń mieszkańców	Budżet Gminy Fundusze UE WFOŚiGW
	Wyeliminowanie z gminy niebezpiecznych odpadów i ich niebezpiecznego składowania				
Modernizacja oświetlenia ulicznego w miejscowości Bliżyn	Inwestycja realizowana w obszarze rewitalizacji i na terenie gminy Bliżyn w zależności od potrzeb	ilość nowych opraw oświetleniowych	2017 - 2020	koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania	Środki własne Gminy Fundusze UE
	Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego				

Montaż kolektorów słonecznych i paneli fotowoltaicznych w budynkach użyteczności publicznej	Inwestycja realizowana w obszarze rewitalizacji i na terenie gminy Bliżyn w zależności od potrzeb	liczba nowych instalacji OZE	2017 - 2020	koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania	Budżet Gminy Środki UE WFOŚiGW
	Poprawa stanu środowiska naturalnego, wykorzystanie OZE				
Inwestycje realizowane we współpracy Gminy Bliżyn z innymi podmiotami					
Rozbudowa sieci gazowej wg potrzeb	Zadanie realizowane głównie przez Zakład Gazowniczy. Inwestycja realizowana w obszarze rewitalizacji i na terenie gminy Bliżyn w zależności od potrzeb	liczba nowych przyłączy do sieci	2017 - 2022	koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania	Zakład gazowniczy Środki UE Budżet Gminy
	Poprawa stanu środowiska naturalnego dostępności do infrastruktury technicznej dla mieszkańców				
Montaż kolektorów słonecznych i paneli fotowoltaicznych w budynkach mieszkalnych na terenie gminy	Inwestycja realizowana w obszarze rewitalizacji i na terenie gminy Bliżyn w zależności od potrzeb	liczba nowych instalacji OZE	2017 - 2020	koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania	Środki właścicieli nieruchomości Budżet Gminy WFOŚiGW RPOWŚ
	Poprawa stanu środowiska naturalnego, wykorzystanie OZE				

Rozbudowa infrastruktury turystycznej: rowerowej (ścieżki, oznakowanie dróg, miejsca postoju, miejsca parkingowe), wyznaczenie i oznakowanie szlaków turystyki pieszej, konnej oraz ścieżek dydaktycznych	Zadanie realizowane we współpracy z gminami sąsiednimi, stowarzyszeniami, LGD itp. Inwestycja realizowana w obszarze rewitalizacji i na terenie gminy Bliżyn w zależności od potrzeb	liczba nowych produktów turystycznych	2017 - 2020	koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania	Środki własne Gminy Środki podmiotów współpracujących Fundusze UE
	Poprawa wyposażenia w infrastrukturę sportową, zachęcanie do aktywnego wypoczynku i rekreacji				
Inwestycje realizowane przez inne podmioty					
Renowacja wnętrza kościoła p.w. św. Ludwika w Bliżynie	Inwestycja realizowana poza obszarem rewitalizacji w miejscowości Bliżyn	liczba odnowionych obiektów zabytkowych	2017 - 2022	3 000 000	Środki własne Parafii Fundusze UE
	Przywrócenie pełnej wartości artystycznej i historycznej obiektu zabytkowego.				
Renowacja zabytkowego kościoła p.w. Św. Rocha w Mroczkowie oraz jego otoczenia- renowacja (rewaloryzacja) wnętrza zabytkowego kościoła, renowacja ołtarza głównego, ambonki, renowacja kaplicy bocznej, zakrystii, wykonanie nowego ogrodzenia.	Inwestycja realizowana przez parafię Św. Rocha w Mroczkowie. Inwestycja realizowana poza obszarem rewitalizacji.	liczba odnowionych obiektów	2017 - 2020	500 000	Środki własne parafii RPOWŚ Działanie 4.4. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego
	Przywrócenie i wyeksponowanie wartości zabytkowych i kulturowych architektury obiektu. Wzrost zainteresowania dziedzictwem kulturowym, zwiększenie dostępności do infrastruktury kultury, obiektów dziedzictwa				

Utworzenie Wiejskiego Klubu Tańca (budowa podestu do tańca, organizacja zabaw tanecznych)	Inwestycja realizowana przez Muzeum Dawnej Wsi "Domek Tkaczki". Inwestycja realizowana poza obszarem rewitalizacji.	liczba zorganizowanych spotkań	2018-2022	50 000	Środki własne Muzeum Dawnej Wsi Środki sponsorów Środki UE
	Wzbogacenie oferty Muzeum oraz wpisanie się w działania rewitalizacyjne gminy Bliżyn w zakresie poszerzenia oferty rekreacyjnej i spędzania czasu wolnego.				
Inwestycje w infrastrukturę rekreacyjną i wypoczynkową (baza noclegowa, usługi gastronomiczne, atrakcje turystyczne, itp.)	Inwestycja realizowana przez inwestorów prywatnych i podmioty gospodarcze w obszarze rewitalizacji i na terenie gminy Bliżyn	liczba nowych obiektów infrastruktury wypoczynkowej i rekreacyjnej	2017-2022	koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania	Środki własne podmiotów gospodarczych
	Wykorzystanie warunków naturalnych i predyspozycji rozwoju turystycznego gminy poprzez rozwój usług i bazy związanej z obsługą ruchu turystycznego.				

Tabela 65. Przedsięwzięcia organizacyjne "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022"

Nazwa przedsięwzięcia	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Opis przedsięwzięcia	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i miary	Harmonogram realizacji	Szacowana wartość (zł)
Komplementarne działania społeczne						
Poprawa jakości usług społecznych w zakresie wspierania funkcji rodziny	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliżynie	Wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze w postaci pomocy asystenta rodziny	Zmniejszenie skali zjawisk patologicznych w środowisku rodzinnym	liczba rodzin, które pokonały trudności i zaczęły samodzielnie funkcjonować	zadanie ciągłe	ok. 60 000 zł rocznie
		Ograniczenie zjawiska niedożywiania dzieci i młodzieży poprzez dofinansowanie zadania własnego - Pomoc państwa w zakresie dożywiania – zadanie realizowane w placówkach szkolnych na terenie gminy	Ograniczenie zjawiska niedożywiania dzieci i młodzieży	liczba dzieci i młodzieży objętych programem dożywiania	zadanie ciągłe	ok. 160 000 zł rocznie
Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego	Szkoła Podstawowa im. H. Sienkiewicza w Odrowążku	Podniesienie poziomu kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych na rynku pracy poprzez realizację warsztatów z zakresu matematyki, jęz. angielskiego, informatyki, ekologii, doradztwa zawodowego oraz organizacja wyjazdów edukacyjnych	Wzrost jakości kształcenia i poprawa kompetencji na rynku pracy młodzieży	wyniki testów kompetencji (diagnozujący, kontrolny i końcowy)	01.09.2016r.- 31.07.2018r	491 235

Umocnienie kulturowego bogactwa oraz tożsamości lokalnej i regionalnej	Urząd Gminy w Bliżynie Gminny Ośrodek Kultury w Bliżynie Gminna Biblioteka Publiczna w Bliżynie Stowarzyszenia	Kształtowanie świadomości społecznej w aspekcie posiadanych zasobów dziedzictwa kulturowego, poszanowanie dorobku kultury, wzrost zainteresowania historią, tradycją i zabytkami.	Wzmocnienie utożsamienia się mieszkańców z gminą. Wzrost ruchu turystycznego.	liczba nowych form aktywizacji	Zadanie ciągłe	Zadanie realizowane w ramach środków własnych poszczególnych instytucji
Współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi i mieszkańcami	Urząd Gminy w Bliżynie Stowarzyszenia	Poprawa komunikacji oraz aktywizacja środowisk gminnych w celu rozwiązywania problemów społecznych.	Wzrost aktywności społecznej mieszkańców	liczba stowarzyszeń współpracujących z gminą	Zadanie ciągłe	Zadanie realizowane w ramach środków własnych poszczególnych instytucji
Komplementarne działania gospodarcze						
Wzmocnienie partnerstwa instytucji rynku pracy, instytucji pomocy i integracji społecznej	Urząd Gminy w Bliżynie Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku-Kamiennej Stowarzyszenia	Wspomaganie osób długotrwale bezrobotnych poprzez działania aktywizujące, staże, pożyczki i inne formy pomocy. Tworzenie preferencyjnych warunków dla rozpoczynających działalność gospodarczą.	Wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców	stopa (%) bezrobocia liczba osób pobierających świadczenia z GOPS	Zadanie ciągłe	Zadanie realizowane w ramach środków własnych poszczególnych instytucji

Stymulowanie rozwoju specjalistycznych usług dla różnych grup odbiorców (w tym: w turystyce)	Urząd Gminy w Bliżynie Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku-Kamiennej Stowarzyszenia	Stymulowanie rozwoju specjalistycznych usług dla różnych grup odbiorców (w turystyce, opiece nad osobami starszymi, itp.) Tworzenie preferencyjnych warunków dla rozpoczynających działalność gospodarczą.	Wzrost liczby podmiotów w sektorze MŚP Wzrost wyspecjalizowanych usług	stopa (%) bezrobocia liczba działań podejmowanych przez gminę w zakresie rozwoju MŚP liczba nowych podmiotów gospodarczych	zadanie ciągłe	Zadanie realizowane w ramach środków własnych poszczególnych instytucji
Wspieranie inicjatyw ponadgminnych w celu tworzenia spójnych projektów turystycznych opartych o walory danego regionu	Urząd Gminy w Bliżynie urzędy gmin sąsiednich Starostwo Powiatowe w Skarżysku-Kamiennej Stowarzyszenia	Ożywienie i współpraca ponadgminna dla rozwoju ruchu turystycznego w gminie i regionie	Współpraca dla rozwoju ruchu turystycznego w gminie i regionie	liczba wspólnie realizowanych przedsięwzięć	zadanie ciągłe	Zadanie realizowane w ramach środków własnych poszczególnych instytucji
Zwiększenie efektywności, innowacyjności i specjalizacji produkcji rolnej poprzez system szkoleń i informacji dla rolników	Urząd Gminy w Bliżynie Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Stowarzyszenia	Zwiększenie efektywności, innowacyjności i specjalizacji produkcji rolnej. Wprowadzenie systemów szkoleń dla rolników	Zwiększenie konkurencyjności lokalnej produkcji rolnej.	liczba podmiotów gospodarczych - specjalistyczna produkcja rolnicza	zadanie ciągłe	Zadanie realizowane w ramach środków własnych poszczególnych instytucji

Komplementarne działania przestrzenne						
Wzrost estetyki przestrzeni publicznych w poszczególnych sołectwach gminy	Urząd Gminy w Bliżynie Rady sołeckie Właściciele obiektów	Wzrost estetyki przestrzeni publicznych: dbałość o centra miejscowości i tereny/obiekty cenne historycznie i przyrodniczo oraz dostosowanie ich do potrzeb mieszkańców lub pełnienia funkcji społecznych	Wzrost estetyki przestrzeni publicznych. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. Wzrost jakości życia.	powierzchnia odnowionych terenów liczba odnowionych obiektów pełniących funkcje społecznych	zadanie ciągłe	Zadanie realizowane w ramach środków własnych poszczególnych instytucji
Wykorzystanie terenów pod działalność gospodarczą w poszczególnych sołectwach gminy	Urząd Gminy w Bliżynie Właściciele obiektów i terenów Podmioty gospodarcze	Wykorzystanie terenów pod działalność gospodarczą, w tym Specjalnej Strefy Ekonomicznej "Starachowice" S.A. - podstrefa Skarżysko-Kamienna w Wojtynieowie.	Wzrost jakości życia Wzrost liczby osób zatrudnionych.	powierzchnia wykorzystanych terenów pod działalność gospodarczą	zadanie ciągłe	Zadanie realizowane w ramach środków własnych poszczególnych podmiotów

Komplementarne działania infrastrukturalne i środowiskowe

<p>Wspieranie wzrostu efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, przedsiębiorstw i budynków prywatnych oraz wspieranie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych</p>	<p>Urząd Gminy w Bliźnie Inwestorzy prywatni</p>	<p>Wspieranie wzrostu efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, przedsiębiorstw i budynków prywatnych oraz wspieranie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych (termomodernizacje i modernizacje źródeł ciepła, montaż OZE)</p>	<p>Obniżenie kosztów utrzymania budynków. Ochrona środowiska naturalnego. Zwiększenie udziału energii pochodzącej z ekologicznych źródeł w sumie wykorzystywanej energii.</p>	<p>liczba obiektów po termomodernizacji liczba nowych instalacji OZE</p>	<p>zadanie ciągłe</p>	<p>Zadanie realizowane w ramach środków własnych poszczególnych instytucji</p>
---	--	--	---	--	-----------------------	--

INDYKATYWNE RAMY FINANSOWE REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Tabela 66. Plan finansowy realizacji "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn..."

Planowane działania	Budżet JST	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	Inne	Razem
	zł					
Projekty priorytetowe						
Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej z wykorzystaniem OZE na terenie gminy Bliżyn: budynki szkół w Bliżynie, Mroczkowie, Sorbinie i Odrowążku oraz budynek administracyjny Urzędu Gminy w Bliżynie i budynek Strażnicy OSP w Bliżynie	600 000	-	-	3 400 000	-	4 000 000
Zagospodarowanie przestrzeni publicznej przy Zalewie Bliżyńskim - wzmocnienie funkcji wypoczynkowych i rekreacyjnych Bliżyna	105 000	-	-	595 000	-	700 000
Utworzenie Gminnego Centrum Kultury w Bliżynie	300 000	-	-	1 700 000	-	2 000 000
Zwiększenie dostępu do edukacji, kultury, sportu, rekreacji oraz wspieranie działań z zakresu organizacji czasu wolnego dzieci, młodzieży i całych rodzin	koszty zostaną określone przed przystąpieniem do realizacji projektu					
Operacja - Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Bliżyn - zabezpieczenie potrzeb zaopatrzenia w infrastrukturę kanalizacyjną mieszkańców i podmiotów gospodarczych	1 577 700	-	-	1 611 300	-	3 189 000
Integracja osób starszych w gminie Bliżyn	koszty zostaną określone przed przystąpieniem do realizacji projektu					

Zwiększenie potencjału i możliwości rozwojowych firmy PAWRO w Bliżynie	-	-				1 700 000
Poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Handlowego Stanisław Mączka i Syn w Bliżynie	-	-	wysokość środków własnych w zależności od możliwości uzyskania dofinansowania	wysokość środków ze źródeł europejskich w zależności od możliwości uzyskania dofinansowania	środki z kredytów - w zależności od potrzeb i możliwości uzyskania dofinansowania	2 000 000
Zwiększenie konkurencyjności na rynku usług elektrycznych poprzez realizację przedsięwzięć inwestycyjnych Zakładu Elektrycznego ZELKO w Bliżynie	-	-				5 000 000
Dostosowanie obiektu do rozszerzenia działalności gospodarczej Głowacz Maciej Skład Opału Skup Złomu w Bliżynie	-	-				400 000
Pozostałe przedsięwzięcia inwestycje realizowane przez Gminę Bliżyn						
Modernizacja instalacji centralnego ogrzewania w Gminnym Ośrodku Kultury „Zameczek” w Bliżynie	15 000	-	-	85 000	-	100 000
Termomodernizacja i przebudowa systemu grzewczego budynku Przedszkola w Bliżynie	15 000	wysokość środków ze źródeł WFOŚiGW w zależności od możliwości uzyskania dofinansowania	-	wysokość środków ze źródeł europejskich w zależności od możliwości uzyskania dofinansowania	-	400 000
Budowa drogi publicznej dojazdowej (ul. Źródłana) w Bliżynie (koło zalewu) od skrzyżowania z drogą gminną ul. Zafabryczna	71 331	-	-	404 205	-	475 536
Budowa i remonty dróg gminnych i wewnętrznych na terenie gminy	300 000	-	-	1 700 000	-	2 000 000

Budowa kanalizacji w miejscowości Bliżyn i Wojtyniów w celu przyłączenia nieruchomości na terenie aglomeracji Bliżyn	75 000	-	-	-	-	75 000
Kontynuacja programu usuwania azbestu	koszty są zależne od liczby zgłoszeń mieszkańców i od możliwości uzyskania dofinansowania					
Modernizacja oświetlenia ulicznego w miejscowości Bliżyn	koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania, możliwości dofinansowania zadania ze środków unijnych oraz WFOŚiGW					
Montaż kolektorów słonecznych i paneli fotowoltaicznych w budynkach użyteczności publicznej	koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania, możliwości dofinansowania zadania ze środków unijnych oraz WFOŚiGW					
Inwestycje realizowane we współpracy Gminy Bliżyn z innymi podmiotami						
Rozbudowa sieci gazowej wg potrzeb	koszty są zależne od liczby zgłoszeń mieszkańców i od możliwości uzyskania dofinansowania					
Montaż kolektorów słonecznych i paneli fotowoltaicznych w budynkach mieszkalnych na terenie gminy	koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania, możliwości dofinansowania zadania ze środków unijnych					
Rozbudowa infrastruktury turystycznej: rowerowej (ścieżki, oznakowanie dróg, miejsca postoju, miejsca parkingowe), wyznaczenie i oznakowanie szlaków turystyki pieszej, konnej oraz ścieżek dydaktycznych	koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania, możliwości dofinansowania zadania ze środków unijnych					
Inwestycje realizowane przez inne podmioty						
Renowacja wnętrza kościoła p.w. św. Ludwika w Bliżynie				2 550 000	450 000	3 000 000
Renowacja zabytkowego kościoła pw. Św. Rocha w Mroczkowie oraz jego otoczenia- renowacja (rewaloryzacja) wnętrza zabytkowego kościoła, renowacja ołtarza głównego, ambonki, renowacja kaplicy bocznej, zakrystii, wykonanie nowego ogrodzenia.	-	-	-	425 000	75 000	500 000

Utworzenie Wiejskiego Klubu Tańca (budowa podestu do tańca, organizacja zabaw tanecznych)	-	7 500	-	42 500	-	50 000
Inwestycje w infrastrukturę rekreacyjną i wypoczynkową (baza noclegowa, usługi gastronomiczne, atrakcje turystyczne, itp.)	koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania, możliwości dofinansowania zadania ze środków unijnych					
Przedsięwzięcia organizacyjne						
Komplementarne działania społeczne						
Poprawa jakości usług społecznych w zakresie wspierania funkcji rodziny	-	220 000 rocznie	-	-		220 000 rocznie
Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego	-	56 188,35	-	318 400,70	51 060	491 235
Umocnienie kulturowego bogactwa oraz tożsamości lokalnej i regionalnej	koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania, możliwości dofinansowania zadania ze środków unijnych					
Współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi i mieszkańcami	koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania, możliwości dofinansowania zadania ze środków unijnych					
Komplementarne działania gospodarcze						
Wzmocnienie partnerstwa instytucji rynku pracy, instytucji pomocy i integracji społecznej	koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania, możliwości dofinansowania zadania ze środków unijnych					
Stymulowanie rozwoju specjalistycznych usług dla różnych grup odbiorców (w tym: w turystyce)	koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania, możliwości dofinansowania zadania ze środków unijnych					
Wspieranie inicjatyw ponadgminnych w celu tworzenia spójnych projektów turystycznych opartych o walory danego regionu	koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania, możliwości dofinansowania zadania ze środków unijnych					

Zwiększenie efektywności, innowacyjności i specjalizacji produkcji rolnej poprzez system szkoleń i informacji dla rolników	koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania, możliwości dofinansowania zadania ze środków unijnych
Komplementarne działania przestrzenne	
Wzrost estetyki przestrzeni publicznych w poszczególnych sołectwach gminy	koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania, możliwości dofinansowania zadania ze środków unijnych
Wykorzystanie terenów pod działalność gospodarczą w poszczególnych sołectwach gminy	koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania, możliwości dofinansowania zadania ze środków unijnych
Komplementarne działania infrastrukturalne i środowiskowe	
Wspieranie wzrostu efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, przedsiębiorstw i budynków prywatnych oraz wspieranie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania, możliwości dofinansowania zadania ze środków unijnych

HARMONOGRAM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Tabela 67. Harmonogram realizacji zadań inwestycyjnych i organizacyjnych "GPR..."

Planowane działania	Harmonogram realizacji
Projekty priorytetowe	
Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej z wykorzystaniem OZE na terenie gminy Bliżyn: budynki szkół w Bliżynie, Mroczkowie, Sorbinie i Odrowążku oraz budynek administracyjny Urzędu Gminy w Bliżynie i budynek Strażnicy OSP w Bliżynie	2017 - 2019
Zagospodarowanie przestrzeni publicznej przy Zalewie Bliżyńskim - wzmocnienie funkcji wypoczynkowych i rekreacyjnych Bliżyna	2018
Utworzenie Gminnego Centrum Kultury w Bliżynie	2020 - 2022
Zwiększenie dostępu do edukacji, kultury, sportu, rekreacji oraz wspieranie działań z zakresu organizacji czasu wolnego dzieci, młodzieży i całych rodzin	2017 - 2022
Operacja - Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Bliżyn - zabezpieczenie potrzeb zaopatrzenia w infrastrukturę kanalizacyjną mieszkańców i podmiotów gospodarczych	2017 - 2018
Integracja osób starszych w gminie Bliżyn	2017 - 2022
Zwiększenie potencjału i możliwości rozwojowych firmy PAWRO w Bliżynie	2017 - 2019
Poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Handlowego Stanisław Mączka i Syn w Bliżynie	2017 - 2019
Zwiększenie konkurencyjności na rynku usług elektrycznych poprzez realizację przedsięwzięć inwestycyjnych Zakładu Elektrycznego ZELKO w Bliżynie	2017 - 2019
Dostosowanie obiektu do rozszerzenia działalności gospodarczej Głowacz Maciej Skład Opału Skup Złomu w Bliżynie	2017 - 2019
Pozostałe przedsięwzięcia inwestycje realizowane przez Gminę Bliżyn	
Modernizacja instalacji centralnego ogrzewania w Gminnym Ośrodku Kultury „Zameczek” w Bliżynie	2018
Termomodernizacja i przebudowa systemu grzewczego budynku Przedszkola w Bliżynie	2018 - 2019
Budowa drogi publicznej dojazdowej (ul. Źródłana) w Bliżynie (koło zalewu) od skrzyżowania z drogą gminną ul. Zafabryczna	2017 - 2022
Budowa i remonty dróg gminnych i wewnętrznych na terenie gminy	2017 - 2022
Budowa kanalizacji w miejscowości Bliżyn i Wojtyńsiów w celu przyłączenia nieruchomości na terenie aglomeracji Bliżyn	2019
Kontynuacja programu usuwania azbestu	2017 - 2022
Modernizacja oświetlenia ulicznego w miejscowości Bliżyn	2017 - 2020
Montaż kolektorów słonecznych i paneli fotowoltaicznych w budynkach użyteczności publicznej	2017 - 2022
Inwestycje realizowane we współpracy Gminy Bliżyn z innymi podmiotami	
Rozbudowa sieci gazowej wg potrzeb	2017 - 2022
Montaż kolektorów słonecznych i paneli fotowoltaicznych w budynkach mieszkalnych na terenie gminy	2017 - 2020
Rozbudowa infrastruktury turystycznej: rowerowej (ścieżki, oznakowanie dróg, miejsca postoju, miejsca parkingowe), wyznaczenie i oznakowanie szlaków turystyki pieszej, konnej oraz ścieżek dydaktycznych	2017 - 2022

Inwestycje realizowane przez inne podmioty	
Renowacja wnętrza kościoła p.w. św. Ludwika w Bliżynie	2017 - 2022
Renowacja zabytkowego kościoła pw. Św. Rocha w Mroczkowie oraz jego otoczenia- renowacja (rewaloryzacja) wnętrza zabytkowego kościoła, renowacja ołtarza głównego, ambonki, renowacja kaplicy bocznej, zakrystii, wykonanie nowego ogrodzenia	2017 - 2020
Utworzenie Wiejskiego Klubu Tańca (budowa podestu do tańca, organizacja zabaw tanecznych)	2018 - 2022
Inwestycje w infrastrukturę rekreacyjną i wypoczynkową (baza noclegowa, usługi gastronomiczne, atrakcje turystyczne, itp.)	2017 - 2022
Przedsięwzięcia organizacyjne	
Komplementarne działania społeczne	
Poprawa jakości usług społecznych w zakresie wspierania funkcji rodziny	2017 - 2022
Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego	01.09.2016r.- 31.07.2018r
Umocnienie kulturowego bogactwa oraz tożsamości lokalnej i regionalnej	2017 - 2022
Współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi i mieszkańcami	2017 - 2022
Komplementarne działania gospodarcze	
Wzmocnienie partnerstwa instytucji rynku pracy, instytucji pomocy i integracji społecznej	2017 - 2022
Stymulowanie rozwoju specjalistycznych usług dla różnych grup odbiorców (w tym: w turystyce)	2017 - 2022
Wspieranie inicjatyw ponadgminnych w celu tworzenia spójnych projektów turystycznych opartych o walory danego regionu	2017 - 2022
Zwiększenie efektywności, innowacyjności i specjalizacji produkcji rolnej poprzez system szkoleń i informacji dla rolników	2017 - 2022
Komplementarne działania przestrzenne	
Wzrost estetyki przestrzeni publicznych w poszczególnych sołectwach gminy	2017 - 2022
Wykorzystanie terenów pod działalność gospodarczą w poszczególnych sołectwach gminy	2017 - 2022
Komplementarne działania infrastrukturalne i środowiskowe	
Wspieranie wzrostu efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, przedsiębiorstw i budynków prywatnych oraz wspieranie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	2017 - 2022

Unia Europejska
Fundusz Spójności

KOMPLEMENTARNOŚĆ W GMINNYM PROGRAMIE REWITALIZACJI GMINY BLIŻYN

9.1. Mechanizm zapewniania komplementarności

Program rewitalizacji - złożony z wielu różnorodnych projektów - jest konstrukcją warunkującą osiągnięcie kompleksowej interwencji na danym obszarze. Ważne jest ujęcie synergii projektów rewitalizacyjnych (z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych, które mogą być współfinansowane z różnych źródeł, w tym: środków EFRR, EFS oraz innych publicznych lub prywatnych) tak, aby nie pomijać aspektu społecznego oraz gospodarczego lub przestrzenno-funkcjonalnego, lub technicznego, lub środowiskowego, związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Najważniejsze są efekty oddziaływania planowanych projektów na zdiagnozowaną sytuację kryzysową.

W "Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022" zostały uwzględnione zasady komplementarności pomiędzy poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji.

Tabela 68. Komplementarność "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn..."

Wyszczególnienie	Zasada komplementarności	Komplementarność założeń "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn..."
Komplementarność przestrzenna	<p>Komplementarność przestrzenna oznacza:</p> <ul style="list-style-type: none"> • konieczność uwzględnienia wzajemnych powiązań pomiędzy projektami rewitalizacyjnymi, realizowanymi w obszarze rewitalizacji i poza nim (ale oddziałujących na obszar) • oddziaływanie efektów projektów rewitalizacyjnych na cały dotknięty kryzysem obszar (a nie punktowo, w pojedynczych miejscach) • wzajemne dopełnianie się przestrzenne projektów rewitalizacji, aby zachodził między nimi efekt synergii • zagwarantowanie nie przenoszenia problemów z obszaru rewitalizacji na inne obszary oraz prowadzenia do niepożądanych efektów społecznych, takich jak segregacja społeczna i wykluczenie 	<ul style="list-style-type: none"> • przedsięwzięcia i działania programu rewitalizacji będą podejmowane głównie na wyznaczonym obszarze rewitalizacji w miejscowości gminnej Bliżyn. Bliżyn jest centralnym ośrodkiem gminy, skupiającym szereg usług publicznych i społecznych, zamieszkiwanym przez największą liczbę mieszkańców i obszarem, gdzie powiązania funkcjonalno-przestrzenne są najbardziej zarysowane. Podejmowanie działań w tym obszarze powinno przynieść pozytywne skutki dla mieszkańców nie tylko obszaru rewitalizowanego, ale też dla innych mieszkańców gminy oraz powinno mieć wpływ na jej ogólny rozwój • działania rewitalizacyjne zapewniają kompleksowość podejścia do obszaru, gwarantując: poprawę warunków życia mieszkańców, poprawę funkcjonalności oraz estetyki przestrzeni, jak również zapewniają tworzenie warunków do aktywności gospodarczej w różnych sferach działalności • działania podejmowane poza obszarem rewitalizacji będą wpisywać się założenia programu rewitalizacji i będą stanowić kompleksowe rozwiązanie danego problemu w gminie • działania rewitalizacyjne zakładają wykorzystanie lokalnych potencjałów, np. istniejącej infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej, czy wykorzystanie terenów poprzemysłowych zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji • pomiędzy działaniami przewidzianymi w programie zachodzi efekt synergii, działania nie rozwiązują problemów cząstkowych - często dotyczą kilku sfer problemowych • realizacja działań nie spowoduje przenoszenia problemów z obszaru

		rewitalizacji na inne obszary oraz prowadzenia do niepożądanych efektów społecznych
Komplementarność problemowa	<p>Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> wzajemnie się dopełniały tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym, środowiskowym) przeciwdziałać fragmentacji działań powiązane ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach dla lepszej koordynacji tematycznej i organizacyjnej działań administracji 	<ul style="list-style-type: none"> zaplanowanie w projekcie rewitalizacji działań z zakresu wzrostu aktywności społecznej, gospodarczej oraz poprawy jakości życia mieszkańców zaplanowania projektów o charakterze infrastrukturalnym, przestrzennym (wykorzystującym zasoby gminy, w tym obiekty zabytkowe) zaplanowania projektów o charakterze "miękkim" oraz organizacyjnym uspołecznienie procesu tworzenia i realizacji programu rewitalizacji
Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	<p>Komplementarność proceduralno-instytucjonalna to zasada zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji (w przyjętym przez gminę systemie zarządzania w ogóle), który zapewni efektywne współdziałanie różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur.</p>	<ul style="list-style-type: none"> zaprojektowany w programie rewitalizacji system wdrażania i realizacji działań został osadzony w systemie zarządzania rozwojem gminy system konsultacji społecznych, wdrażania i realizacji działań ma zapewnić szeroki współdział różnych interesariuszy, podmiotów realizujących zadania zapewnienie koordynacji działań zawartych w programie rewitalizacji przez gminę Bliżyn poprzez działania poszczególnych referatów Urzędu Gminy w Bliżynie oraz osobę Sekretarza Gminy (jako koordynatora realizacji) włączenie lokalnej społeczności, w tym interesariuszy programu rewitalizacji, w proces tworzenia i realizację programu, m.in. poprzez działania Public Relations

<p>Komplementarność źródeł finansowania</p>	<p>Komplementarność źródeł finansowania w programie rewitalizacji należy ujmować w kontekście polityki spójności 2014-2020. Oznacza to, że realizacja projektów rewitalizacyjnych opiera się na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS • wykluczeniu ryzyka podwójnego dofinansowania • realizacji zasady dodatkowości środków UE - koordynacji środków programów operacyjnych ze środkami polityk i instrumentów krajowych • zdolności łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania. 	<ul style="list-style-type: none"> • finansowanie działań rewitalizacyjnych ze środków UE, publicznych (Gmina Bliżyn), prywatnych (organizacje pozarządowe, inwestorzy prywatni, podmioty gospodarcze) • finansowanie działań rewitalizacyjnych z różnych Programów Unii Europejskiej lub/i ze źródeł krajowych, w tym w szczególności z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności EFRR) poprzez RPO WŚ oraz sektorowe programy operacyjne i PROW (ze względu na położenie gminy na obszarach wiejskich) • możliwość finansowania działań poprzez formułę partnerstwa publiczno-prywatnego
<p>Komplementarność międzyokresowa</p>	<p>Komplementarność międzyokresowa oznacza konieczność dokonania rozeznania, analizy i krytycznej oceny oraz sformułowania wniosków na temat dotychczasowego (w kontekście zaangażowania środków wspólnotowych, szczególnie w ramach polityki spójności 2007-2013) sposobu wspierania procesów rewitalizacji, jego skuteczności, osiągnięć i problemów wdrażania projektów i programów rewitalizacji w województwie. Na tej podstawie dokonywane jest zaplanowanie sposobu wspierania procesów rewitalizacji w ramach polityki spójności 2014-2020.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • program rewitalizacji zachowuje ciągłość programową procesu rewitalizacji z programem obowiązującym do roku 2015 oraz z przedsięwzięciami podejmowanymi na terenie gminy w poprzednim okresie programowania • wnioski z prowadzonych i ukończonych na terenie gminy działań rewitalizacyjnych pozwolą na bardziej efektywne wykorzystanie środków i możliwości w obecnej perspektywie finansowej • działania w programie rewitalizacji są dla Gminy Bliżyn zadaniami ważnymi i potrzebnymi, ich realizacja warunkuje jej wieloaspektowy rozwój. Dlatego zadania są również wpisane w obowiązujące dokumenty rozwojowe gminy tj.: Strategia Rozwoju Gminy, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, Program Ochrony Środowiska, Plan Gospodarki Niskoemisyjnej

Tabela 69. Komplementarność projektów rewitalizacyjnych - priorytetowych

Projekty priorytetowe	Komplementarne działania	
	inwestycyjne	organizacyjne
Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej z wykorzystaniem OZE na terenie gminy Bliżyn: budynki szkół w Bliżynie, Mroczkowie, Sorbinie i Odrowążku oraz budynek administracyjny Urzędu Gminy w Bliżynie i budynek Strażnicy OSP w Bliżynie	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja instalacji centralnego ogrzewania w Gminnym Ośrodku Kultury „Zameczek” w Bliżynie • Termomodernizacja i przebudowa systemu grzewczego budynku Przedszkola w Bliżynie • Montaż kolektorów słonecznych i paneli fotowoltaicznych w budynkach użyteczności publicznej • Montaż kolektorów słonecznych w budynkach mieszkalnych na terenie gminy • Kontynuacja programu usuwania azbestu 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie dostępu do edukacji, kultury, sportu, rekreacji oraz wspieranie działań z zakresu organizacji czasu wolnego dzieci, młodzieży i całych rodzin • Wspieranie wzrostu efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, przedsiębiorstw i budynków prywatnych oraz wspieranie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych • Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego
Zagospodarowanie przestrzeni publicznej przy Zalewie Bliżyńskim - wzmocnienie funkcji wypoczynkowych i rekreacyjnych Bliżyna	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie Gminnego Centrum Kultury w Bliżynie • Inwestycje w infrastrukturę rekreacyjną i wypoczynkową (baza noclegowa, usługi gastronomiczne, atrakcje turystyczne, itp.) • Budowa drogi publicznej dojazdowej (ul. Źródłana) w Bliżynie (koło zalewu) od skrzyżowania z drogą gminną ul. Zafabryczna • Budowa i remonty dróg gminnych i wewnętrznych na terenie gminy • Modernizacja oświetlenia ulicznego w miejscowości Bliżyn • Rozbudowa infrastruktury turystycznej: rowerowej (ścieżki, oznakowanie dróg, miejsca postoju, miejsca parkingowe), 	<ul style="list-style-type: none"> • Umocnienie kulturowego bogactwa oraz tożsamości lokalnej i regionalnej • Współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi i mieszkańcami • Stymulowanie rozwoju specjalistycznych usług dla różnych grup odbiorców (w tym: w turystyce) • Wspieranie inicjatyw ponadgminnych w celu tworzenia spójnych projektów turystycznych opartych o walory danego regionu • Wzrost estetyki przestrzeni publicznych w poszczególnych sołectwach gminy

	<p>wyznaczenie i oznakowanie szlaków turystyki pieszej, konnej oraz ścieżek dydaktycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Renowacja wnętrza kościoła p.w. św. Ludwika w Bliżynie • Renowacja zabytkowego kościoła pw. Św. Rocha w Mroczkowie oraz jego otoczenia- renowacja (rewaloryzacja) wnętrza zabytkowego kościoła, renowacja ołtarza głównego, ambonki, renowacja kaplicy bocznej, zakrystii, wykonanie nowego ogrodzenia • Utworzenie Wiejskiego Klubu Tańca (budowa podestu do tańca, organizacja zabaw tanecznych) 	
<p>Utworzenie Gminnego Centrum Kultury w Bliżynie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zagospodarowanie przestrzeni publicznej przy Zalewie Bliżyńskim - wzmocnienie funkcji wypoczynkowych i rekreacyjnych Bliżyna • Integracja osób starszych w gminie Bliżyn • Modernizacja instalacji centralnego ogrzewania w Gminnym Ośrodku Kultury „Zameczek” w Bliżynie • Utworzenie Wiejskiego Klubu Tańca (budowa podestu do tańca, organizacja zabaw tanecznych) 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie dostępu do edukacji, kultury, sportu, rekreacji oraz wspieranie działań z zakresu organizacji czasu wolnego dzieci, młodzieży i całych rodzin • Umocnienie kulturowego bogactwa oraz tożsamości lokalnej i regionalnej • Współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi i mieszkańcami • Stymulowanie rozwoju specjalistycznych usług dla różnych grup odbiorców (w tym: w turystyce) • Wspieranie inicjatyw ponadgminnych w celu tworzenia spójnych projektów turystycznych opartych o walory danego regionu • Wzrost estetyki przestrzeni publicznych w poszczególnych sołectwach gminy

<p>Zwiększenie dostępu do edukacji, kultury, sportu, rekreacji oraz wspieranie działań z zakresu organizacji czasu wolnego dzieci, młodzieży i całych rodzin</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie Gminnego Centrum Kultury w Bliżynie • Inwestycje w infrastrukturę rekreacyjną i wypoczynkową (baza noclegowa, usługi gastronomiczne, atrakcje turystyczne, itp.) • Modernizacja instalacji centralnego ogrzewania w Gminnym Ośrodku Kultury „Zameczek” w Bliżynie • Integracja osób starszych w gminie Bliżyn • Utworzenie Wiejskiego Klubu Tańca (budowa podestu do tańca, organizacja zabaw tanecznych) 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego • Umocnienie kulturowego bogactwa oraz tożsamości lokalnej i regionalnej • Współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi i mieszkańcami • Wzmocnienie partnerstwa instytucji rynku pracy, instytucji pomocy i integracji społecznej • Wspieranie inicjatyw ponadgminnych w celu tworzenia spójnych projektów turystycznych opartych o walory danego regionu
<p>Operacja - Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Bliżyn - zabezpieczenie potrzeb zaopatrzenia w infrastrukturę kanalizacyjną mieszkańców i podmiotów gospodarczych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa kanalizacji w miejscowości Bliżyn i Wojtyniów w celu przyłączenia nieruchomości na terenie aglomeracji Bliżyn • Zwiększenie potencjału i możliwości rozwojowych firmy PAWRO w Bliżynie • Poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej Przedsiębiorstwa Produkcyjno -Handlowego Stanisław Mączka i Syn w Bliżynie • Zwiększenie konkurencyjności na rynku usług elektrycznych poprzez realizację przedsięwzięć inwestycyjnych Zakładu Elektrycznego ZELKO w Bliżynie • Dostosowanie obiektu do rozszerzenia działalności gospodarczej Głowacz Maciej Skład Opału Skup Złomu w Bliżynie • Remonty dróg gminnych i wewnętrznych na terenie gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost estetyki przestrzeni publicznych w poszczególnych sołectwach gminy • Wzmocnienie partnerstwa instytucji rynku pracy, instytucji pomocy i integracji społecznej

<p>Integracja osób starszych w gminie Bliżyn</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie Gminnego Centrum Kultury w Bliżynie • Utworzenie Wiejskiego Klubu Tańca (budowa podestu do tańca, organizacja zabaw tanecznych) 	<ul style="list-style-type: none"> • Umocnienie kulturowego bogactwa oraz tożsamości lokalnej i regionalnej • Współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi i mieszkańcami • Stymulowanie rozwoju specjalistycznych usług dla różnych grup odbiorców (w tym: w turystyce)
<p>Zwiększenie potencjału i możliwości rozwojowych firmy PAWRO w Bliżynie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Operacja - Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Bliżyn - zabezpieczenie potrzeb zaopatrzenia w infrastrukturę kanalizacyjną mieszkańców i podmiotów gospodarczych • Budowa drogi publicznej dojazdowej (ul. Źródłana) w Bliżynie (koło zalewu) od skrzyżowania z drogą gminną ul. Zafabryczna • Modernizacja oświetlenia ulicznego w miejscowości Bliżyn • Rozbudowa sieci gazowej wg potrzeb 	<ul style="list-style-type: none"> • Stymulowanie rozwoju specjalistycznych usług dla różnych grup odbiorców (w tym: w turystyce) • Wzmocnienie partnerstwa instytucji rynku pracy, instytucji pomocy i integracji społecznej • Wykorzystanie terenów pod działalność gospodarczą w poszczególnych sołectwach gminy • Wspieranie wzrostu efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, przedsiębiorstw i budynków prywatnych oraz wspieranie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych
<p>Poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Handlowego Stanisław Mączka i Syn w Bliżynie</p>		
<p>Zwiększenie konkurencyjności na rynku usług elektrycznych poprzez realizację przedsięwzięć inwestycyjnych Zakładu Elektrycznego ZELKO w Bliżynie</p>		
<p>Dostosowanie obiektu do rozszerzenia działalności gospodarczej Głowacz Maciej Skład Opału Skup Złomu w Bliżynie</p>		

SYSTEM WDRAŻANIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY BLIŻYŃ

10.1. Uwarunkowania prawne

Ramy prawne wdrażania "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022" wyznaczone są na podstawie następujących reżimów prawnych:

- system prawa wspólnotowego – akty prawa regulujące:
  - politykę regionalną Unii Europejskiej i zarządzanie funduszami strukturalnymi,
  - zasady konkurencji i pomoc publiczną – zasady udzielania pomocy publicznej oraz zasady udzielania pomocy de minimis określone w Rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie zastosowania art. 87 i art. 88 Traktatu do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 379 z 28.12.2006 r.)
- system prawa krajowego – ustawy i rozporządzenia regulujące:
  - funkcjonowanie gminy, jako jednostki samorządu terytorialnego – ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016, poz. 1870), ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2016 poz. 446), ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (tj. Dz. U. z 2015 poz. 2164 z późn. zm.),
  - formy zarządzania funduszami strukturalnymi na poziomie krajowym
- system prawa miejscowego:
  - uchwały organu stanowiącego sankcjonujące działania rewitalizacyjne,
  - zarządzenia organu wykonawczego ustanawiające ramy organizacyjne wdrażania działań rewitalizacyjnych.

10.2. Uwarunkowania instytucjonalno-organizacyjne

"Gminny Program Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022" będzie realizowany w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego oraz sektorowych Programów Operacyjnych przewidzianych do realizacji od roku 2014.

Instytucją odpowiedzialną za wdrażanie programu będzie Gmina Bliżyn, do której zadań będzie należeć:

- opracowywanie i składanie wniosków o dofinansowanie planowanych inwestycji zawartych w programie rewitalizacji
- realizacja działań przewidzianych w programie w zakresie przygotowania:
  - dokumentacji przetargowej i przetargów,
  - analiz, kosztorysów i studiów wykonalności,

- dokumentacji bieżącej,
- nadzoru nad wykonawcą pod kątem terminowości i jakości wykonywania zleconych inwestycji,

- informacja o współfinansowaniu inwestycji z funduszy Unii Europejskiej.

Funkcję instytucji zarządzającej i koordynującej realizację "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022" będzie pełnił Urząd Gminy w Bliżynie poprzez koordynatora rewitalizacji w osobie Sekretarza Gminy, a zadania wynikające z "GPR..." będą realizowane w zależności od ich zakresu przez pracowników mających zadania w zakresie czynności. Dodatkowo wynagrodzenia za prowadzenie gminnych zadań rewitalizacyjnych przewiduje się w kwocie ogólnej 20 000 zł w latach funkcjonowania dokumentu, tj. w latach 2016-2022.

Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji wskazuje, że jednym z najważniejszych narzędzi realizacji programu rewitalizacji, zapewniających jego uspołecznienie oraz komplementarność, jest Komitet Rewitalizacji - regulamin przyjęty uchwałą Rady Gminy (Uchwała Nr XVIII/128/2016 Rady Gminy Bliżyn z dnia 30 listopada 2016 r. w sprawie zasad powoływania „Komitetu Rewitalizacji” dla Gminy Bliżyn i ustanowienia jego regulaminu). Regulamin zapewnia udział w pracach Komitetu szerokiej reprezentacji społecznej (interesariuszy procesu rewitalizacji).

Tabela 70. Komitet Rewitalizacji w gminie Bliżyn (wg przyjętego regulaminu)

Komitet Rewitalizacji	
Zakres działań	<ul style="list-style-type: none"> • reprezentuje mieszkańców Gminy Bliżyn, w szczególności lokalne środowiska, głównych interesariuszy procesu rewitalizacji • stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach przygotowania, prowadzenia i oceny "Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bliżyn na lata 2016-2022" • pełni funkcję opiniodawczo-doradczą Wójta Gminy Bliżyn • opiniuje "Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Bliżyn na lata 2016-2022" • rekomenduje program rewitalizacji Radzie Gminy • prowadzi ocenę aktualności i stopnia realizacji programu rewitalizacji, zgodnie z systemem monitorowania i ewaluacji w nim określonym • analizuje zgłaszane przez społeczność gminy uwagi, opinie i wnioski • opiniuje kwestie związane z uzupełnieniem i rozszerzaniem programu rewitalizacji o nowe zadania zgłaszane przez instytucje, organizacje i firmy działające na obszarze objętym programem rewitalizacji, w tym także o zadania gminy
Zasady powoływania	<ul style="list-style-type: none"> • członków Komitetu powołuje Wójt Gminy Bliżyn w drodze Zarządzenia • w skład Komitetu wchodzi, nie więcej niż: nie więcej niż 2 przedstawiciele Rady Gminy, 2 przedstawiciele Sołtysów, 2 przedstawiciele stowarzyszeń i organizacji pozarządowych, 4 przedstawiciele sektora sfery społecznej (oświata, kultura, sport, służba zdrowia i in.), 2 przedstawiciele środowiska gospodarczego • w skład Komitetu mogą wchodzić osoby fizyczne, będące przedstawicielami ww. grup interesariuszy, które deklarują chęć udziału w posiedzeniach Komitetu oraz zaangażowania merytorycznego w prace związane z opracowaniem, wdrażaniem, monitorowaniem i ewaluacją GPR • członkami Komitetu mogą być wyłącznie osoby fizyczne zameldowane na stałe lub

Unia Europejska
Fundusz Spójności

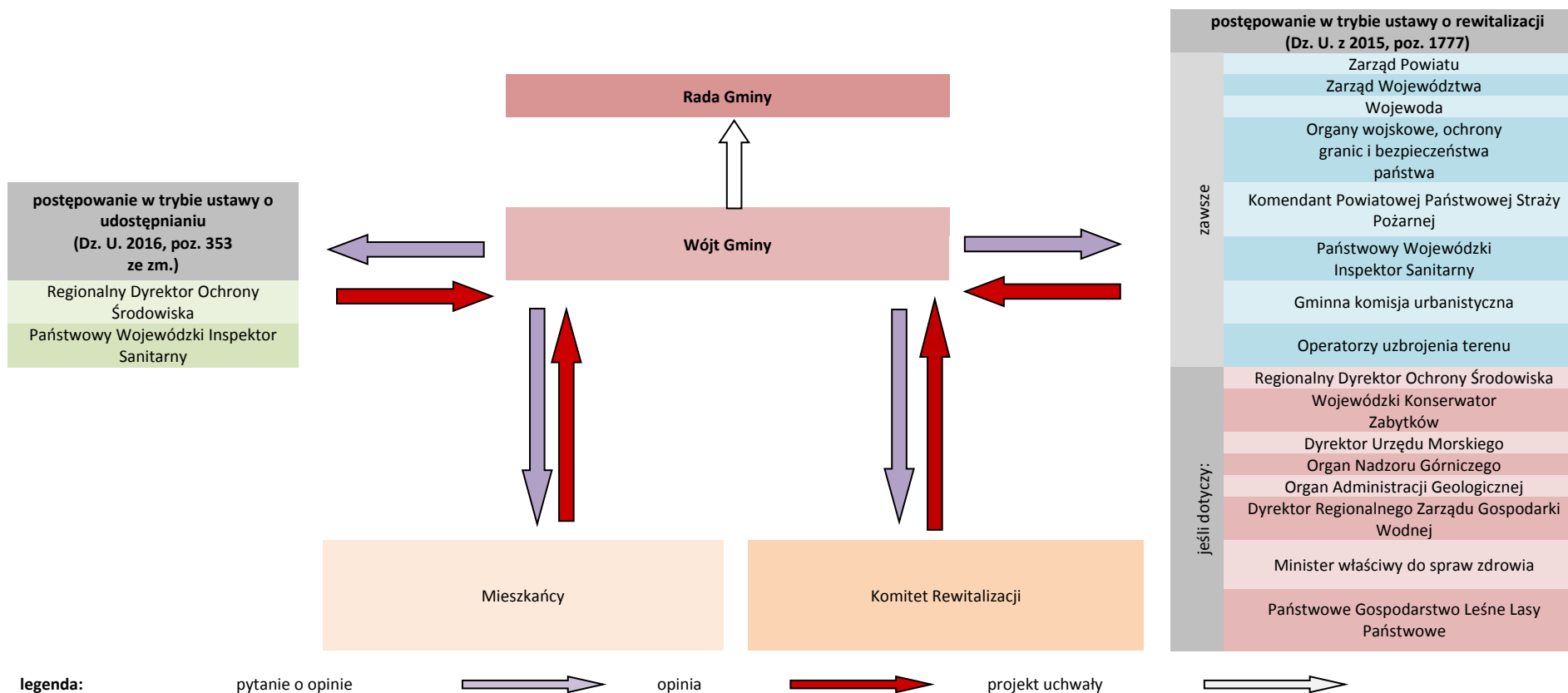

	czasowo na terenie Gminy Bliżyn.
Kadencja	<ul style="list-style-type: none"> • od powołania do czasu zakończenia procesu rewitalizacji przewidzianego na lata 2016-2022 • nie przewiduje się zmian w uchwale w sprawie zasad wyznaczania składu i zasad działania Komitetu po uchwaleniu Gminnego Programu Rewitalizacji
Uczestnictwo	<ul style="list-style-type: none"> • charakter społeczny
Obsługa Komitetu	<ul style="list-style-type: none"> • Urząd Gminy w Bliźnie

Projekt programu rewitalizacji, w trybie ustawy o rewitalizacji, powinien być zaopiniowany przez właściwie administracyjnie instytucje oraz poddany konsultacjom społecznym. Projekt "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022" będzie opiniowany w trybie ustawy o rewitalizacji (Dz. U. z 2015, poz. 1777 z późn. zm.) oraz w trybie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2016, poz. 353 ze zm.).

Rysunek 17. Schemat opiniowania projektu programu rewitalizacji

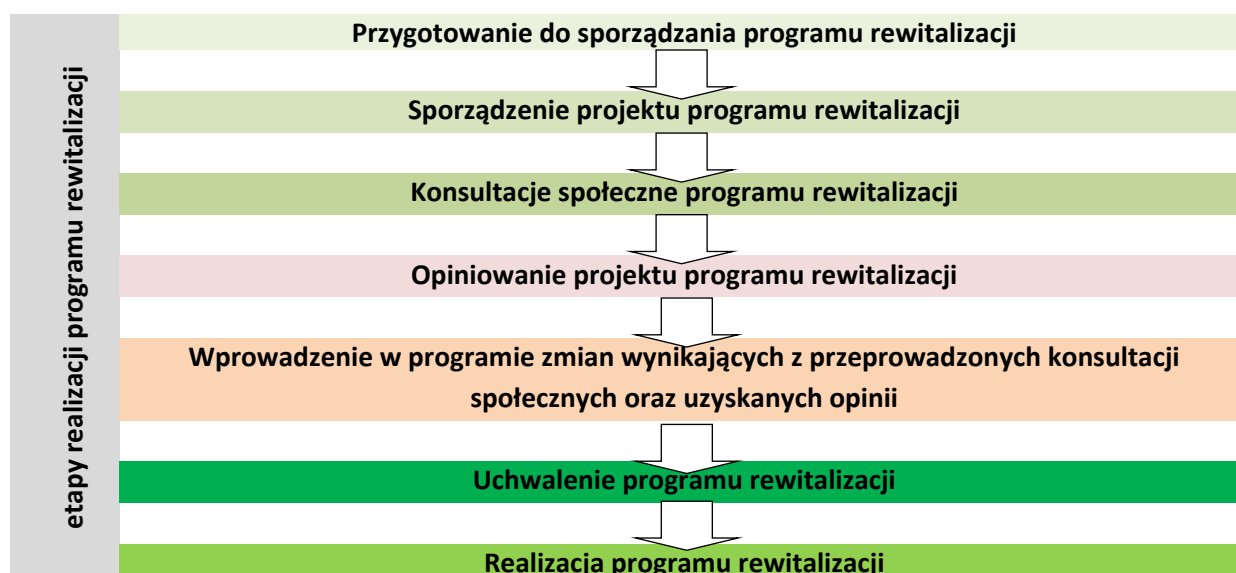

10.3. System realizacji "GPR..."

Opracowanie i przyjęcie "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn ..." inicjuje proces wdrażania dokumentu i zapisów w nim wprowadzonych.

Proces wdrażania "GPR..." realizowany będzie zgodnie z przyjętym harmonogramem.

Rysunek 18. Schemat procesu tworzenia i wdrażania programu rewitalizacji

Projekty zawarte w "Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Bliżyn..." będą realizowane zależnie od postanowień Rady Gminy w Bliżynie (decyzja o zaangażowaniu środków gminy w ramach uchwały budżetowej, której bieżąca realizacja należy do organu wykonawczego tj. Wójta Gminy). Terminy realizacji projektów mogą także być uzależnione od możliwości pozyskania środków zewnętrznych.

We wdrażaniu programu rewitalizacji przyjmuje się zasady:

- partnerstwa, czyli współpracy poszczególnych instytucji samorządowych, organizacji społecznych, przedstawicieli mieszkańców, przedsiębiorców
- partycypacji społecznej - zakładającą prowadzenie dialogu społecznego pomiędzy różnymi podmiotami na terenie gminy, w zakresie wdrażania programu rewitalizacji.

Współpraca podmiotów powinna dotyczyć w szczególności:

- kompleksowego podejścia do rozwiązywania problemów zdiagnozowanych w programie rewitalizacji poprzez zapewnienie trwałej sieci partnerstwa na rzecz rozwoju gminy
- prowadzenia dialogu społecznego pomiędzy różnymi podmiotami w zakresie przedsięwzięć rewitalizacyjnych i ich komplementarności
- tworzenia warunków sprzyjających wdrażaniu programu rewitalizacji

Unia Europejska
Fundusz Spójności

- możliwości kojarzenia partnerów do wspólnych przedsięwzięć oraz projektów, poprzez tworzenie płaszczyzny i podstaw wymiany pomysłów, potencjału i potrzeb
- poprawy skuteczności działania podmiotów zaangażowanych w procesy rewitalizacyjne w gminie poprzez wymianę doświadczeń i informacji
- prowadzenia badań i analiz w zakresie zmian społeczno-gospodarczych w gminie, które są rezultatem prowadzonych działań rewitalizacyjnych,
- prowadzenie rozwiązań zapobiegających sytuacjom kryzysowym o charakterze społeczno-gospodarczym.

10.4. Realizacja rzeczowa i finansowa

Ustalenia finansowe i prawa własności w stosunku do projektów "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022":

- w myśl art. 11 ust, 5 pkt 1. ustawy o rewitalizacji Rada Gminy ustanowi prawo pierwokupu na rzecz Gminy wszystkich nieruchomości położonych na obszarze rewitalizowanym
- za rzeczową realizację projektów odpowiadać będą komórki inwestycyjne Urzędu Gminy w Bliżynie (w inwestycjach gminnych) lub inwestor posiadający tytuł prawny do danego obiektu czy terenu (w inwestycjach innych podmiotów)
- właścicielem powstałej lub zmodernizowanej infrastruktury po zakończeniu realizacji projektu pozostanie jej obecny właściciel, jeśli nie postanowi się inaczej.

Wdrażanie i realizacja projektów "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022" nie spowoduje konieczności zmian z obowiązujących dokumentach z zakresu zagospodarowania przestrzennego w gminie Bliżyn, tj., w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Planowane przedsięwzięcia nie naruszają zapisów dokumentów przestrzennych, nie planuje się zmian funkcji przeznaczenia terenów.

W związku z "GPR..." dla gminy Bliżyn nie ma konieczności uchwalania miejscowego planu rewitalizacji.

Tabela 71. Możliwości dofinansowania zadań zawartych w "Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Bliżyn..." (opracowanie własne)

Sektor	Finansowanie
inwestycje przestrzenne	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020 Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

infrastruktura sieciowa, komunikacyjna	<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020 Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020 Narodowy Program Przebudowy Dróg Gminnych Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej</p>
działania wspomagające rozwój gospodarczy	<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020 Program Operacyjny Rybactwo i Morze 2014-2020 Granty Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych</p>
działania wspomagające rozwój społeczny	<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020 Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020 Narodowy Fundusz Zdrowia Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Granty Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej Granty Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rządowy Program Na Rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych Program Funduszu Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014-2020</p>
działania wspomagające zachowanie dziedzictwa	<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 Granty Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego</p>

10.5. Wytyczne w zakresie mieszkalnictwa

Podstawą dla określenia zasad wydatkowania środków UE na przedsięwzięcia, dot. mieszkalnictwa jest Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące europejskiego funduszu rozwoju regionalnego, europejskiego funduszu społecznego, funduszu spójności, europejskiego funduszu rolnego na rzecz rozwoju obszarów wiejskich oraz europejskiego funduszu morskiego i rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące europejskiego funduszu rozwoju regionalnego, europejskiego funduszu społecznego, funduszu spójności i europejskiego funduszu morskiego i rybackiego oraz uchylające rozporządzenie rady (we) nr 1083/2006.

Projekty inwestycyjne, które objęte są "Gminnym Programem Rewitalizacji...", nie wpisują się bezpośrednio w zakres mieszkalnictwa. Jednakże pośrednio, modernizacja centrum miejscowości gminnej podniesie wartość gruntów tego obszaru. Zachęci to także mieszkańców do inwestowania w remont budynków, np. zmiany elewacji. Dzięki temu budynki będą harmonizowały z estetyką otoczenia. Realizacja kompleksowych inwestycji

Unia Europejska
Fundusz Spójności

będzie motywacją do podejmowania dalszych prac związanych z odnową i modernizacją danego obszaru.

Gmina posiada wieloletni program gospodarowania zasobem mieszkaniowym - Uchwała Nr XXII/143/2009 Rady Gminy w Bliżynie z dnia 6 lutego 2009 r. w sprawie przyjęcia programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Bliżyn na lata 2009-2014. W wyniku opracowania i wdrażania "Gminnego Programem Rewitalizacji..." nie zachodzi konieczność wprowadzania zmian zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy i aktualizacji programu.

10.6. Środowiskowe uwarunkowania realizacji inwestycji przewidzianych w „Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Bliżyn...”

Obszar Gminy Bliżyn objęty został różnymi formami ochrony przyrody i z tego względu realizacja działań przewidzianych w „GPR ...” będzie wymagała bezwzględnego respektowania rygorów ochronnych określonych przepisami prawa dla poszczególnych obszarów cennych przyrodniczo oraz zachowania szczególnej ostrożności dla eliminacji ewentualnego negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze lub społeczne.

Do przedsięwzięć realizowanych, które mogą negatywnie oddziaływać na środowisko należą przede wszystkim na etapie budowy inwestycje w zakresie infrastruktury komunalnej: inwestycje kanalizacyjne, rozbudowa dróg i inwestycje dotyczące rozwoju sieci energetycznej i gazowniczej. Ze względu na charakter i skalę planowanych działań nie przewiduje się wystąpienia zagrożeń dla środowiska naturalnego oraz zdrowia i życia ludzi. Teren, na którym prowadzone będą działania inwestycyjne nie wykracza poza granice administracyjne gminy Bliżyn (nie zachodzi ryzyko oddziaływania transgranicznego). Przedsięwzięcia będą realizowane głównie w centrum miejscowości Bliżyn, na terenie zainwestowanym.

Tabela 72. Proponowane środki i zalecenia niwelujące ewentualne niekorzystne oddziaływania na środowisko przyrodnicze

Element środowiska przyrodniczego	Środki/zalecenia
Zdrowie ludzi	<ul style="list-style-type: none"> – Oznakowanie obszarów, gdzie prowadzone będą prace budowlane w celu zwiększenia bezpieczeństwa ludzi podczas wykonywania tych prac – Stosowanie sprawnego technicznie sprzętu oraz bezwzględne przestrzeganie przepisów BHP – Ograniczanie czasu pracy maszyn budowlanych do niezbędnego minimum w celu zmniejszenia emisji spalin oraz hałasu, praca w dzień – Stosowanie systemów zabezpieczających rusztowania oraz maszyny i urządzenia podczas remontów i innych prac budowlanych
Świat zwierząt	<ul style="list-style-type: none"> – Prowadzenie prac budowlanych i modernizacyjnych w możliwie najkrótszym czasie – Termomodernizacja budynków dotyczyć będzie obiektów już istniejących. Elementem podstawowym przed przystąpieniem do prac jest ekspertyza ornitologa i chiropterologa stwierdzająca obecność ptaków i nietoperzy lub ich brak w danym obiekcie. Większość ptaków gniazdujących w budynkach, a także

	<p>wszystkie nietoperze w Polsce objęte są ścisłą ochroną gatunkową. W sytuacji stwierdzenia obecności ptaków czy nietoperzy, należy dostosować terminy i sposób wykonywania prac do okresów lęgu, rozrodu lub hibernacji ptaków i nietoperzy, zabezpieczając z wyprzedzeniem szczeliny przed zajęciem ich przez ptaki i nietoperze. Podczas prowadzenia prac inwestycyjnych w takich budynkach należy uzyskać (przed rozpoczęciem prac) zezwolenie, o którym mowa w art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2014 r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. 2013., poz. 627 ze zmianami). Po zakończeniu prac umożliwić im dalsze gniazdowanie lub zapewnić siedliska zastępcze</p>
Świat roślin	<ul style="list-style-type: none"> – Wprowadzanie nowych obszarów zieleni urządzonej, dostosowanej do warunków siedliskowych oraz nawiązującej do otoczenia – Zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót budowlanych, z poszanowaniem wymagań ochrony środowiska – Prowadzenie ręcznych wykopów w sąsiedztwie systemów korzeniowych w czasie wykonywania prac budowlanych – Zabezpieczenie pni drzew narażonych na otarcia ze strony sprzętu budowlanego (np. włókniny i obudowy drewniane) – Maksymalnie ograniczać rozmiary placów budowy
Wody powierzchniowe i podziemne	<ul style="list-style-type: none"> – Zabezpieczenie placów budowy (skład materiałów, odpadów) w sposób zapobiegający kontaktowi z wodami opadowymi i gruntowymi – Zbieranie w sposób selektywny powstających odpadów i gromadzenie ich czasowo do momentu wywozu na składowisko odpadów lub do innego zagospodarowania – Kontrola szczelności instalacji paliwowych pojazdów i maszyn wykorzystywanych w czasie prac budowlanych celem zapobieżenia możliwości miejscowego skażenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi – Zapewnienie zaplecza socjalnego oraz przenośnych toalet dla pracowników budowy oraz regularne opróżnianie toalet z wykorzystaniem samochodów asenizacyjnych wyposażonych w odpowiedni sprzęt – Zachowanie szczególnej ostrożności w czasie prowadzenia prac w sąsiedztwie cieków i zbiorników wodnych. Według map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego, opublikowanych na stronie internetowej Hydroportalu (http://mapy.isok.gov.pl/imap/), obszar gminy znajduje się poza obszarami narażonymi na niebezpieczeństwo powodzi. Inwestycje zlokalizowane z obszarze szczególnego zagrożenia powodzią wymagać będą uzyskania Decyzji RZGW w Warszawie - Zarząd Zlewni Kamiennej i Radomki w Ostrowcu Świętokrzyskim
Jakość powietrza	<ul style="list-style-type: none"> – Zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót w szczególności poprzez: systematycznie sprzątanie placów budowy, zraszanie wodą placów budowy (zależnie od potrzeb) – Ograniczenie do minimum czasu pracy silników spalinowych maszyn budowlanych
Powierzchnia ziemi	<ul style="list-style-type: none"> – Przemysłany wybór lokalizacji inwestycji, ponieważ skala wywoływanych przekształceń środowiska zależy będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań – na obszarze objętym projektem nie prowadzono obserwacji pod kątem zagrożeń ruchami masowymi ziemi, ewentualne obawy o niestabilność podłoża gruntowego należy wyjaśnić w przypadku zaistnienia takiej konieczności - na podstawie art. 34 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jednolity Dz. U. 2016.290 ze zmianami) - poprzedzenie sporządzenia projektu budowlanego badaniami

	<p>geotechnicznymi lub geologiczno-inżynierskimi i uwzględnienie ich w dokumentacji budowlanej</p> <ul style="list-style-type: none"> – Przed rozpoczęciem prac ziemnych należy zebrać warstwę gleby (humus), a po zakończeniu prac rozplantować go na powierzchni terenu – Przestrzeganie prawidłowej gospodarki odpadami – w przypadku lokalizacji inwestycji w pobliżu szlaków komunikacyjnych i jakichkolwiek ingerencji w pas drogowy konieczne są odpowiednie uzgodnienia z zarządzającym
Krajobraz	<ul style="list-style-type: none"> – Zintegrowanie nowych przedsięwzięć inwestycyjnych z istniejącą rzeźbą terenu – Nie wprowadzenie elementów dysharmonizujących w chronionym krajobrazie
Klimat	<ul style="list-style-type: none"> – Ograniczanie czasu pracy maszyn budowlanych do niezbędnego minimum celem ograniczenia emisji spalin – Stosowanie nowoczesnego (o niskich parametrach emisji zanieczyszczeń) i sprawnego technicznie sprzętu,
Zabytki i dobra materialne	<ul style="list-style-type: none"> – prace budowlane wykonane powinny być w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków

Realizacja poszczególnych inwestycji na terenie rewitalizacji powinna uwzględniać uwarunkowania zewnętrzne dotyczące zagospodarowania przestrzennego. Prace budowlane powinny zostać wykonane: pod nadzorem archeologicznym i Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (jeśli inwestycja dotyczy budynku zabytkowego lub znajduje się w rejonie zainteresowania archeologicznego), w uzgodnieniu z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska i Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym.

SYSTEM MONITOROWANIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY BLIŻYŃ

11.1. System monitorowania "GPR..."

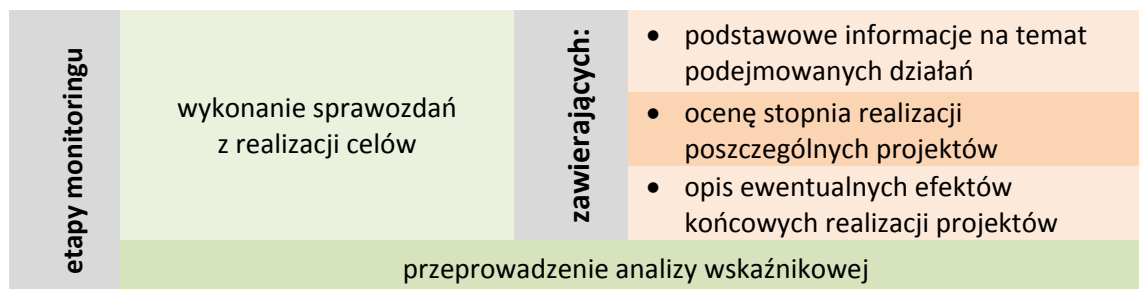
"Gminny Program Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022" stanowi dokument otwarty, ponadkadencyjny, określający cele i programy działań na kilka kolejnych lat. Program poddawany będzie systematycznej, okresowej analizie i ocenie oraz w razie potrzeby będzie aktualizowany w zakresie dostosowania do zmieniających się uwarunkowań. Monitorowanie jest procesem systematycznego zbierania, raportowania i interpretowania danych. Dostarcza informacji o postępie realizacji i efektywności wdrażania poszczególnych projektów inwestycyjnych i programów oraz informacji o sposobie i prawidłowości wykorzystania udzielonej pomocy finansowej.

Głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji "GPR..." są:

- cele wytyczone w programie
- poszczególne przedsięwzięcia oraz projekty rewitalizacyjne

Proces realizacji będzie monitorowany i oceniany przez zespół zadaniowy (Zespołu ds. rewitalizacji).

Rysunek 19. Schemat monitoringu "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022"

Monitoring prowadzony będzie w zakresie rzeczowym i finansowym:

- monitoring rzeczowy obejmował będzie stopień osiągnięcia planowanych wskaźników produktów i rezultatów dla poszczególnych projektów
- monitoring finansowy obejmował będzie dane realizacji projektów będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania przeznaczonych na nie środków finansowych.

Zakończone projekty zostaną przekazane do monitorowania ich efektywności i skutków przez okres minimum 5 lat od chwili przekazania danej inwestycji do użytkowania.

11.2. System oceny - ewaluacji "GPR..."

Ocena projektów i przedsięwzięć przebiegać powinna według trzech aspektów odnoszących się do trzech stanów procesów realizowanych w praktyce:

- ex-ante - ocena poprzedzająca realizację projektu, nazywana oceną prospektywną, polega na sprawdzeniu poprawności ustalenia struktury operacyjnej procesu wykonawczego i struktury organizacyjnej, w której proces ten ma być realizowany
- mid-term – ocena bieżąca, sprawowana w czasie realizacji procesu, polega na śledzeniu przebiegu procesu realizowanego w podsystemie wykonawczym z punktu widzenia jego zgodności ze założoną strukturą operacyjną oraz sprawdzaniu zgodności osiągniętych rezultatów pod względem ilościowym, jakościowym i czasowym z celami zdekomponowanymi na zadania
- ex-post – przeprowadzona po zakończeniu działania objętego programem ocena retrospektywna, polega na konfrontacji osiągniętych rezultatów z założonymi celami. Stanowi ona podstawę oceny sprawności realizacji oraz trafności przyjętych wzorców działań.

Tabela 73. Zaproponowane wskaźniki rezultatu dla projektów rewitalizacyjnych na terenie gminy Bliżyn w odniesieniu do celów "GPR..."

Cel GPR	Wskaźnik
Wzmocnienie kapitału ludzkiego, aktywności i integracji społecznej dla poprawy jakości życia	<ul style="list-style-type: none"> • stopa (%) bezrobocia • liczba osób korzystających z powstałej infrastruktury społecznej • liczba osób pobierających świadczenia z GOPS • liczba obiektów poddanych odnowie z przeznaczeniem na cele społeczne • liczba nowych obiektów infrastruktury wypoczynkowej i rekreacyjnej • liczba osób korzystających z powstałej infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej • liczba rodzin, które pokonały trudności i zaczęły samodzielnie funkcjonować • liczba dzieci i młodzieży objętych programem dożywiania • liczba osób starszych uczestniczących w zajęciach • wyniki testów kompetencji uczniów (diagnozujący, kontrolny i końcowy) • liczba nowych form aktywizacji zawodowej • liczba stowarzyszeń współpracujących z gminą • liczba przyłączy kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych • liczba osób korzystających z powstałej infrastruktury kanalizacyjnej
Wieloaspektowy rozwój gospodarczy	<ul style="list-style-type: none"> • liczba nowych podmiotów gospodarczych • liczba podmiotów gospodarczych - specjalistyczna produkcja rolnicza • liczba nowych miejsc pracy • powierzchnia wykorzystanych terenów pod działalność gospodarczą • liczba nowych produktów turystycznych • liczba odnowionych obiektów zabytkowych • liczba działań podejmowanych przez gminę w zakresie rozwoju MŚP • liczba realizowanych przedsięwzięć ponadgminnych

<p>Poprawa jakości przestrzeni publicznych i wyposażenia terenów przemysłowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • powierzchnia terenów poddanych odnowie w kierunku rekreacyjno-wypoczynkowym • powierzchnia wykorzystanych terenów pod działalność gospodarczą • ilość obiektów poddanych termomodernizacji • określenie oszczędności na paliwie w wyniku przeprowadzonych termomodernizacji • długość wybudowanych i wyremontowanych odcinków dróg • ilość odebranego azbestu • ilość nowych opraw oświetleniowych • liczba nowych instalacji OZE • liczba nowych przyłączy do sieci gazowej • liczba przyłączy kanalizacyjnych do obiektów prowadzących działalność gospodarczą
--	---

Częstotliwość pomiaru: raz na 2 lata w okresie sprawozdawczym.

Źródła pozyskania informacji: Urząd Gminy w Bliźnie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliźnie, Gminny Ośrodek Kultury "Zameczek" w Bliźnie, Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku-Kamiennej, Główny Urząd Statystyczny, itp.

Z przeprowadzonej oceny przygotowany zostanie raport wraz z oceną wdrażania "Gminnego Programu Rewitalizacji...", który będzie przedstawiany Radzie Gminy oraz podawany do informacji publicznej. Na bazie raportów okresowych możliwe będzie podjęcie decyzji odnośnie stopnia aktualności programu rewitalizacji. Decyzję taką podejmuje Wójt Gminy Bliżyn wraz z Radą Gminy. W chwili zaistnienia konieczności aktualizacji "Gminnego Programu Rewitalizacji...", należy uwzględnić zasadę partnerstwa oraz partycypacji społecznej. Aktualizacja "GPR ..." następuje w trybie uchwały Rady Gminy.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

KOMUNIKACJA SPOŁECZNA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY BLIŻYŃ

12.1. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym, organizacjami pozarządowymi i mieszkańcami - aktywne włączenie w procesy rewitalizacji

Ustawa o rewitalizacji podkreśla znaczenie zasady partnerstwa i partycypacji w procesie tworzenia i wdrażania programu rewitalizacji. Program rewitalizacji jest dokumentem wypracowywanym przez samorząd gminny, a każdy etap prac i realizacji poddawany jest konsultacjom we wszystkich grupach interesariuszy, w tym szczególnie: ze społecznością obszarów rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi. Efektywność partycypacji społecznej zależy od skuteczności dwustronnego przepływu informacji. Dlatego też, nie tylko Gmina, jako podmiot zarządzający procesem rewitalizacji, powinna informować stronę społeczną o planowanych działaniach i zamierzeniach, ale także strona społeczna powinna mieć szanse wyrażenia swojej opinii na temat realizowanych działań.

Władze gminy będą dążyć do jak największego zaangażowania w działania rewitalizacyjne odbiorców programu - interesariuszy, to jest:

- beneficjentów projektów, czyli przede wszystkim mieszkańców terenów rewitalizacji
- właścicieli nieruchomości, użytkowników wieczystych nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami na terenie rewitalizacji (w tym: spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe)
- pozostałych mieszkańców gminy
- podmioty prywatne, przedsiębiorcy (obecni i przyszli)
- jednostki samorządowe (JST) ich jednostki organizacyjne
- organy władzy publicznej
- organizacje pozarządowe
- partnerzy społeczni.

Stworzenie możliwości udziału wszystkich interesariuszy - partnerów społecznych - w realizacji "GPR..." będzie wiązać się z:

- wykorzystaniem potencjału organizacji pozarządowych i społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań dla realizacji jednego, spójnego projektu
- optymalnym wykorzystaniem kompetencji i zasobów ludzkich będących w dyspozycji Urzędu Gminy w Bliżynie, jego jednostek organizacyjnych i budżetowych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców oraz innych partnerów
- innowacyjnością proponowanych rozwiązań i adekwatnością do rzeczywistych potrzeb i rozwiązywania problemów gminy.

Elementami właściwej współpracy i inicjowania działań na poziomie gminnym są też:

- koordynowanie działań organizacji społecznych, zawodowych i innych instytucji
- wspieranie kreowania aktywnych postaw społecznych oraz liderów lokalnych
- wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz środowisk lokalnych, rozwoju gospodarczego, itp.,
- nawiązywanie porozumień i zawieranie umów z różnymi partnerami
- inicjowanie dodatkowych działań promocyjnych o zasięgu regionalnym.

Rysunek 20. Schemat zasad partycypacji w programie rewitalizacji

zasady partycypacji społecznej	Rzetelne diagnozowanie i prezentowanie informacji (komunikacja jednostronna)	poprzez:	• artykuły w informatorach samorządowych
	Dwustronny przepływ informacji		• krótkie informacje na stronach internetowych Gminy
	Wieloetapowość konsultacji społecznych		• informacje w mediach
	Wieloaspektowość konsultacji społecznych		• jawność planów Gminy w zakresie działań podejmowanych w programie rewitalizacji
			• poznanie potrzeb i oczekiwań interesariuszy (zagwarantowanie możliwości wypowiedzenia się)
			• angażowanie społeczności lokalnej na możliwie wielu etapach działań rewitalizacyjnych: przystąpienie do prac, przygotowanie, diagnozowanie, wdrażanie
			• korzystanie z różnorodnych metod analiz i badania opinii

Działania rewitalizacyjne podejmowane w partnerstwie mają przyczynić się do pogłębienia identyfikacji mieszkańców z ich gminą.

Rysunek 21. Schemat public-relation „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022”

public-relation	Podanie do społecznej wiadomości rozpoczęcia prac nad "GPR..."	poprzez:	<ul style="list-style-type: none"> • stronę internetową Urzędu Gminy w Bliżynie • tablice informacyjne na terenach poszczególnych sołectw, • informacje w mediach
	Rozpisanie ankiety diagnozującej problemy gminy		<ul style="list-style-type: none"> • udostępnienie ankiety na sesji planowania strategicznego, spotkaniach w ramach prac nad programem rewitalizacji, stronie internetowej Urzędu Gminy w Bliżynie
	Zamieszczanie wszelkich informacji dotyczących opracowywanego programu		<ul style="list-style-type: none"> • stronę internetową Urzędu Gminy w Bliżynie
	Konsultacje społeczne		<ul style="list-style-type: none"> • spotkania inicjowane przez Wójta Gminy, Komitet Rewitalizacji i z grupami interesariuszy • gromadzenie i analizowanie uwag
	Publikacja "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022"		<ul style="list-style-type: none"> • stronę internetową Urzędu Gminy w Bliżynie oraz Biuletyn Informacji Publicznej

12.2. Partycypacja społeczna

Informacja przekazywana społeczeństwu powinna być rzeczowa i wyczerpująca. Proces partycypacji społecznej powinien rozpocząć się od podania do wiadomości konieczności opracowania „Gminnego Programu Rewitalizacji...” oraz powiadomieniem o wyborze obszarów do rewitalizacji (po przeprowadzeniu badań wśród mieszkańców gminy i osób bezpośrednio zaangażowanych w procesy rewitalizacji). Informowanie ma wyjaśnić mieszkańcom korzyści płynące z procesu rewitalizacji, w zamian za ewentualne, tymczasowe zakłócenie normalnego rytmu życia i określony wysiłek, także finansowy.

Tabela 74. Harmonogram prac nad "GPR..."

Data	Rodzaj działania
11.07.2016	Zamieszczenie w BIP do pobrania Ankiety – Identyfikacja obszarów problemowych – termin składania ankiet 31.08.2016 r.
08.09.2016	Obwieszczenie Wójta Gminy Bliżyn informujące o konsultacjach społecznych projektu uchwały w sprawie zasad powoływania „Komitetu Rewitalizacji” (publikacja w BIP zakładka Rewitalizacja, tablica ogłoszeń UG)
19.09.2016	Obwieszczenie Wójta Gminy Bliżyn informujące o spotkaniu w ramach konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie zasad powoływania „Komitetu Rewitalizacji” (publikacja w BIP zakładka Rewitalizacja)
28.09.2016	Spotkanie w ramach konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie zasad powoływania „Komitetu Rewitalizacji”

13.10.2016	Obwieszczenie Wójta Gminy Bliżyn informujące o przedłużeniu konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (publikacja w BIP zakładka Rewitalizacja)
13.10.2016	Obwieszczenie Wójta Gminy Bliżyn informujące o terminie konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (publikacja w BIP zakładka Rewitalizacja)
20.10.2016 ÷ 21.11.2016	Konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji
16.11.2016	Raport z konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie zasad powoływania „Komitetu Rewitalizacji” (publikacja w BIP zakładka Rewitalizacja)
02.11.2016	Obwieszczenie Wójta Gminy Bliżyn informujące o debacie w ramach konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (publikacja w BIP zakładka Rewitalizacja)
14.11.2016	Debata w ramach konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.
22.11.2016	Notatka służbowa z uwag ustnych złożonych w ramach konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji
22.11.2016	Raport z konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (publikacja w BIP zakładka Rewitalizacja)
22.11.2016	Wniosek do Rady Gminy Bliżyn o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji
30.11.2016	Uchwała Nr XVIII/127/2016 Rady Gminy Bliżyn z dnia 30 listopada 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszary rewitalizacji (Dz. Urz. Woj. Świąt. z 14 grudnia 2016 r., poz. 4005)
06.12.2016	Obwieszczenie Wójta Gminy Bliżyn o naborze członków do „Komitetu Rewitalizacji” – termin składania deklaracji do 20.12.2016 r. (publikacja w BIP zakładka Rewitalizacja, tablica ogłoszeń UG, tablice ogłoszeń na terenie miejscowości Bliżyn)
28.12.2016	Uchwała Nr XIX/140/2016 Rady Gminy Bliżyn z dnia 28 grudnia 2016 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022.
31.01.2017	Zarządzenie Nr 0050.6.2017 Wójta Gminy Bliżyn z dnia 31.01.2017 r. w sprawie powołania Komitetu Rewitalizacji (publikacja w BIP, tablica ogłoszeń UG)
31.01.2017	Obwieszczenie Wójta Gminy Bliżyn informujące o przystąpieniu do opracowania GPR (publikacja w BIP zakładka Rewitalizacja, tablica ogłoszeń UG, tablice ogłoszeń na terenie obszaru rewitalizacji)
08.02.2017	Publikacja w prasie ogłoszenia o przystąpieniu do opracowania GPR
31.01.2017	Obwieszczenie Wójta Gminy Bliżyn informujące o terminie konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022 oraz o terminie debaty (publikacja w BIP zakładka Rewitalizacja, tablica ogłoszeń UG, tablice ogłoszeń)

08.02.2017 ÷ 10.03.2017	Konsultacje społeczne projektu GPR
31.01.2017	Przesłanie wniosków o zaopiniowanie GPR do organów określonych w art. 17 ust 2 ustawy o rewitalizacji
27.02.2017	Debata nad projektem GPR
15.03.2017	Raport z konsultacji społecznych projektu GPR (publikacja w BIP zakładka Rewitalizacja)
	Przyjęcie Uchwałą Rady Gminy Bliżyn "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022"

W ramach prac nad projektem "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022" przeprowadzono szereg konsultacji społecznych, w których przewidziano szeroki udział społeczeństwa gminy, w tym interesariuszy obszaru rewitalizacji.

Podjęte formy konsultacji to:

- rozpisanie ankiet dla mieszkańców
- w wyznaczonym terminie zbierane były opinie interesariuszy w formie:
  - pisemnej - poprzez wypełnienie załączonego formularza konsultacyjnego, który należało przesłać w wyznaczonym terminie pod adres email: ugblizyn@wp.pl: lub dostarczyć do Urzędu Gminy Bliżyn ul. Kościuszki 79a, pok. 14 w godzinach pracy.
  - ustnej - zgłoszenie uwagi w siedzibie Urzędu Gminy Bliżyn ul. Kościuszki 79a, pok. 14 w godzinach pracy
  - telefonicznej - zgłoszenie uwagi telefonicznie pod nr tel. (41) 254 11 04 wew. 40.
- zorganizowanie debat publicznych - otwartych spotkań z mieszkańcami terenu rewitalizacji i interesariuszami rewitalizacji
- powołanie Komitetu Rewitalizacji.

O formach konsultacji społecznych i spotkaniach w ramach prac nad „Gminny Program Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022” mieszkańcy zostali poinformowani poprzez media lokalne, media społecznościowe, komunikaty na stronie internetowej Urzędu Gminy Bliżyn oraz w Biuletynie Informacji Publicznej a także informacje pracowników Urzędu Gminy Bliżyn.

Na każdym etapie prac nad "Gminnym Programem Rewitalizacji ..." przyjmowane były uwagi, z których sporządzane były raporty lub notatki w formie zestawień zgłoszonych opinii. Uwagi były dyskutowane na spotkaniach wewnętrznych w Urzędzie Gminy Bliżyn i spotkaniach Komitetu Rewitalizacji, który ostatecznie podejmował decyzję co do konieczności poprawy zapisów dokumentu.

Wynikiem zorganizowanej debaty - - w dniu 14 listopada 2016 r. w Urzędzie Gminy Bliżyn na temat obszarów problemowych oraz propozycji wyznaczenia terenu zdegradowanego i terenu do rewitalizacji było podjęcie decyzji o nieznacznym poszerzeniu granic obszaru rewitalizowanego, w celu umożliwienia uczestniczenia w programie szerszej liczbie podmiotów, w tym podmiotów gospodarczych.

Na etapie zgłaszania projektów do realizacji na obszarze rewitalizacji uzyskano potwierdzenie zamiaru uczestniczenia w działaniach rewitalizacyjnych przez 4 przedstawicieli

Unia Europejska
Fundusz Spójności

podmiotów gospodarczych - zamierzenia inwestycyjne zostały zawarte w "GPR...". Inne działania zostały pogrupowane pod względem ważności (wybór priorytetowych przedsięwzięć), zweryfikowane pod względem zakresu działania i podmiotu realizującego. Na tej podstawie realizowana była część planistyczna "Gminnego Programu Rewitalizacji...".

12.3. Działania informacyjno-promocyjne "Gminnego Programu Rewitalizacji..."

Informowanie społeczności lokalnej o procesach rewitalizacji podejmowanych na obszarze gminy stanowi podstawowy obowiązek władz samorządu. Jest najważniejszym elementem budowania zaufania pomiędzy samorządem a mieszkańcami.

W systemie komunikowania się z mieszkańcami rolę inicjującą przyjmuje Wójt Gminy oraz Komitet Rewitalizacji (zespół osób odbierający informacje od partnerów indywidualnych, zbiorowych i innych).

Wszystkie materiały informacyjne i promocyjne będą wskazywały, jakie są główne cele wykorzystania środków pochodzących z Unii Europejskiej.

Promocję działań realizowanych w ramach „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn...” prowadzić będzie Urząd Gminy w Bliżynie. Promocja będzie zgodna z wytycznymi zawartymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz rozwoju obszarów wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności I Europejskiego Funduszu Morskiego I Rybackiego oraz uchylające Rozporządzenie Rady (UE) nr 1083/2006.

Rysunek 22. Schemat promocji "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022"

schemat promocji	Umieszczenie na wszystkich materiałach i dokumentach związanych z realizacją projektów w ramach „Gminnego Programu Rewitalizacji...”, które uzyskają wsparcie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego umieszczone zostanie logo Unii Europejskiej oraz logo Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego lub innego właściwego projektowi programu
	Umieszczanie tablic informacyjnych o współfinansowaniu projektu ze środków Unii Europejskiej w miejscu prowadzenia inwestycji
	Podanie aktualnych informacji na temat programu rewitalizacji w prasie lokalnej
	Umieszczenie informacji na oficjalnych stronach internetowych Gminy Bliżyn

Unia Europejska
Fundusz Spójności

SPISY

Dokumenty źródłowe

1. Narodowy Plan Rewitalizacji 2022
2. Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” Ministra Infrastruktury i Rozwoju (3 lipca 2015 r.)
3. Strategii Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo. Konkurencyjna gospodarka. Sprawne Państwo
4. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020
5. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020
6. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
7. Strategia "Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko- perspektywa do 2020 r."
8. Strategia Rozwój Transportu do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030)
9. Strategia Rozwoju Energetyki Odnawialnej
10. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012-2020
11. Strategia Rozwoju Polski Centralnej do roku 2020 z perspektywą do roku 2030
12. Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020
13. Strategia Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012-2020
14. Świętokrzyski Program Pomocy Społecznej na lata 2012-2017
15. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu na lata 2012-2017
16. Świętokrzyski Program na Rzecz Osób Starszych do roku 2020
17. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego
18. Plan gospodarki odpadami województwa świętokrzyskiego 2016-2022
19. Strategia Rozwoju Powiatu Skarżyskiego na lata 2015-2023
20. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Skarżyskiego na lata 2013-2016 z uwzględnieniem lat 2017-2020
21. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Skarżyskiego na lata 2011-2020
22. Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014-2024
23. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bliżyn na lata 2016-2022
24. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Bliżyn na lata 2015 – 2020
25. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Bliżyn

Załączniki

1. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na terenie Gminy Bliżyn
2. Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji na terenie gminy Bliżyn

Spis tabel

Tabela 1. Demografia w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)	13
Tabela 2. Liczba i procent ludności według ekonomicznych grup wiekowych w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015).....	13
Tabela 3. Prognoza liczby ludności do 2030 roku – gmina Bliżyn (obliczenia własne – prognoza ma charakter szacunkowy).....	16

Tabela 4. Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy bezrobotnych w gminie Skarżysko-Kamienna w latach 2010-2014 bez uwzględniania zmian po 27 maja 2014 r. (Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku-Kamiennej)	19
Tabela 5. Działalność GOPS w Bliżynie w latach 2010-2015 (GOPS Bliżyn).....	21
Tabela 6. Charakterystyka zasobów mieszkaniowych w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)...	23
Tabela 7. Infrastruktura administracyjna i społeczna na terenie gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie).....	24
Tabela 8. Dostępność infrastruktury społecznej na terenach poszczególnych sołectw gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie)	24
Tabela 9. Organizacje pozarządowe na terenie gminy Bliżyn (http://www.przystanblizyn.pl)	25
Tabela 10. Podsumowanie wskaźników dotyczących sfery społecznej w gminie Bliżyn.....	35
Tabela 11. Główne zagrożenia i problemy sfery społecznej oraz możliwości interwencji na terenie gminy Bliżyn	36
Tabela 12. Podmioty gospodarki narodowej w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015)	39
Tabela 13. Zestawienie podmiotów gospodarki narodowej w gminie Bliżyn wg sekcji PKD w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015).....	39
Tabela 14. Najwięksi prywatni pracodawcy działający na terenie gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie).....	41
Tabela 15. Powierzchnia użytków rolnych w gminie w 2015 r. (GUS, 2015)	43
Tabela 16. Powierzchnia użytków rolnych w gminie w 2015 r. (GUS, 2015)	43
Tabela 17. Trasy turystyczne na terenie gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie)	44
Tabela 18. Wskaźniki dla podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie Bliżyn w roku 2015 (GUS, 2015).....	45
Tabela 19. Podsumowanie wskaźników dotyczących sfery gospodarczej w gminie Bliżyn	47
Tabela 20. Główne zagrożenia i problemy sfery gospodarczej na terenie gminy Bliżyn.....	49
Tabela 21. Wykaz Planów Zagospodarowania Przestrzennego dla gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie)	51
Tabela 22. Dane o sołectwach w gminie Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie)	54
Tabela 23. Struktura zagospodarowania przestrzennego gminy Bliżyn w ha w roku 2014 (GUS, 2014)	55
Tabela 24. Struktura zagospodarowania przestrzeni na terenie gminy Bliżyn (GUS, 2014)	56
Tabela 25. Wyposażenie w infrastrukturę techniczną sołectw gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie).....	57
Tabela 26. Dane o sieci wodociągowej w Bliżynie w latach 2010-2013 (GUS, 2010-2013)	58
Tabela 27. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie)	58
Tabela 28. Dane o komunalnej oczyszczalni ścieków w Wojtyniowie (GUS, 2015)	60
Tabela 29. Zaopatrzenie w ciepło w budynkach użyteczności publicznej na terenie gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie).....	61
Tabela 30. Stan sieci gazociągowej w gminie Bliżyn w latach 2010-2014 (GUS, 2010-2014)	61
Tabela 31. Wybrane obiekty i tereny dziedzictwa w gminie Bliżyn (opracowanie własne).....	64
Tabela 32. Podsumowanie wskaźników dotyczących sfery przestrzenno-funkcjonalnej w gminie Bliżyn	66
Tabela 33. Główne zagrożenia i problemy sfery przestrzenno-funkcjonalnej na terenie gminy Bliżyn.....	68
Tabela 34. Zasoby kopalin w gminie Bliżyn (Bilans zasobów kopalin w Polsce wg stanu na dzień 31.12.2015r., PIG Warszawa 2015)	70
Tabela 35. Grunty leśne i lasy na terenie gminy Bliżyn w ha w latach 2015 (GUS, 2015).....	72
Tabela 36. Charakterystyka obszarów chronionych w gminie Bliżyn (opracowanie własne)	73
Tabela 37. Pomniki przyrody na terenie gminy Bliżyn (RDOŚ Kielce, stan na dzień: 2014.10.24)	77
Tabela 38. Wynikowe klasy strefy świętokrzyskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia (z uwzględnieniem krajowych norm dla uzdrowisk) (WIOŚ, Kielce)	80
Tabela 39. Klasyfikacja strefy świętokrzyskiej według parametrów, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony roślin (WIOŚ, Kielce).....	80

Tabela 40. Zanieczyszczenie powietrza dla gminy Bliżyn– według rocznego uśrednienia stężeń (WIOŚ w Kielcach).....	81
Tabela 41. Wyniki pomiarów hałasu na terenie Stąporkowa - w przebiegu drogi krajowej nr 42 - w roku 2014 (WIOŚ Kielce).....	82
Tabela 42. Wyniki badań wód podziemnych przeprowadzonych w gminie Bliżyn w latach 2014-2015 (WIOŚ Kielce).....	83
Tabela 43. Wyniki badań rzeki Kamiennej w punkcie Kamienna-Bzin w roku 2015 (WIOS Kielce).....	83
Tabela 44. Pomiary promieniowania elektromagnetycznego na terenie powiatu skarżyskiego w roku 2014 (WIOŚ, 2014).....	83
Tabela 45. Podsumowanie wskaźników dotyczących sfery środowiskowej w gminie Bliżyn	85
Tabela 46. Główne zagrożenia i problemy sfery środowiskowej na terenie gminy Bliżyn.....	86
Tabela 47. Uwarunkowania wewnętrzne dla Gminy Bliżyn - analiza SWOT	89
Tabela 48. Uwarunkowania zewnętrzne dla Gminy Bliżyn - analiza SWOT	90
Tabela 49. Strategie polityki krajowej (opracowanie własne)	92
Tabela 50. Strategie polityki wojewódzkiej (opracowanie własne)	94
Tabela 51. Strategie polityki powiatowej i gminnej (opracowanie własne).....	96
Tabela 52. Podsumowanie podstawowych czynników i wskaźników według diagnozy dla terenu gminy Bliżyn	103
Tabela 53. Wskaźniki koncentracji obszaru rewitalizacji dla gminy Bliżyn (opracowanie własne)	112
Tabela 54. Projekt "Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej z wykorzystaniem OZE na terenie gminy Bliżyn: budynki szkół w Bliżynie, Mroczkowie, Sorbinie i Odrowążku oraz budynek administracyjny Urzędu Gminy w Bliżynie i budynek Strażnicy OSP w Bliżynie"	119
Tabela 55. Projekt "Zagospodarowanie przestrzeni publicznej przy Zalewie Bliżyńskim - wzmocnienie funkcji wypoczynkowych i rekreacyjnych Bliżyna"	121
Tabela 56. Projekt "Utworzenie Gminnego Centrum Kultury w Bliżynie"	123
Tabela 57. Projekt "Zwiększenie dostępu do edukacji, kultury, sportu, rekreacji oraz wspieranie działań z zakresu organizacji czasu wolnego dzieci, młodzieży i całych rodzin "	125
Tabela 58. Projekt "Operacja - Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Bliżyn - zabezpieczenie potrzeb zaopatrzenia w infrastrukturę kanalizacyjną mieszkańców i podmiotów gospodarczych"	126
Tabela 59. Projekt "Integracja osób starszych w gminie Bliżyn".....	128
Tabela 60. Projekt "Zwiększenie potencjału i możliwości rozwojowych firmy PAWRO w Bliżynie"	129
Tabela 61. Projekt "Poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Handlowego Stanisław Mączka i Syn w Bliżynie"	130
Tabela 62. Projekt "Zwiększenie konkurencyjności na rynku usług elektrycznych poprzez realizację przedsięwzięć inwestycyjnych Zakładu Elektrycznego ZELKO w Bliżynie"	131
Tabela 63. Projekt "Dostosowanie obiektu do rozszerzenia działalności gospodarczej Głowacz Maciej Skład Opału Skup Złomu w Bliżynie"	132
Tabela 64. Pozostałe przedsięwzięcia inwestycyjne "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022"	133
Tabela 65. Przedsięwzięcia organizacyjne "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022"	138
Tabela 66. Plan finansowy realizacji "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn..."	143
Tabela 67. Harmonogram realizacji zadań inwestycyjnych i organizacyjnych "GPR..."	148
Tabela 68. Komplementarność "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn..."	151
Tabela 69. Komplementarność projektów rewitalizacyjnych - priorytetowych.....	154
Tabela 70. Komitet Rewitalizacji w gminie Bliżyn (wg przyjętego regulaminu)	159
Tabela 71. Możliwości dofinansowania zadań zawartych w "Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Bliżyn..." (opracowanie własne).....	163

Tabela 72. Proponowane środki i zalecenia niwelujące ewentualne niekorzystne oddziaływania na środowisko przyrodnicze.....	165
Tabela 73. Zaproponowane wskaźniki rezultatu dla projektów rewitalizacyjnych na terenie gminy Bliżyn w odniesieniu do celów "GPR..."	169
Tabela 74. Harmonogram prac nad "GPR..."	173

Spis wykresów

Wykres 1. Dochody i wydatki ogólne budżetu gminy Bliżyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015).....	12
Wykres 2. Dochody i wydatki budżetu Gminy Bliżyn w latach 2010-2015 w przeliczeniu na 1 mieszkańca (GUS, 2010-2015).....	12
Wykres 3. Liczba ludności w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015).....	13
Wykres 4. Wskaźniki demograficzne w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015).....	14
Wykres 5. Struktura ekonomicznych grup wieku mieszkańców gminy Bliżyn w % w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015).....	14
Wykres 6. Liczba mieszkańców sołectw gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie, stan na 31.12.2015)	15
Wykres 7. Porównanie liczby mieszkańców sołectw gminy Bliżyn w latach 2010 i 2015 (Urząd Gminy w Bliżynie)	16
Wykres 8. Źródła utrzymania gospodarstw domowych w gminie Bliżyn (opracowanie własne na podst. GUS, Bank Danych Lokalnych).	17
Wykres 9. Liczba osób pracujących według innego podziału niż PKD na terenie gminy Bliżyn (GUS, 2010-2015).....	17
Wykres 10. Liczba osób bezrobotnych w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku-Kamiennej)	18
Wykres 11. Procentowy udział osób bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu skarżyskiego w roku 2014 w ogólnej liczbie bezrobotnych w powiecie (Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku-Kamiennej)...	19
Wykres 12. Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Bliżyn w roku 2015 według poziomu wieku (Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku-Kamiennej)	20
Wykres 13. Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Bliżyn w roku 2015 według czasu pozostawania bez pracy (Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku-Kamiennej)	20
Wykres 14. Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Bliżyn w roku 2015 2014 według wykształcenia (Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku-Kamiennej)	20
Wykres 15. Najważniejsze powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2010-2015 w Bliżynie (GOPS Bliżyn).....	21
Wykres 16. Liczba osób z poszczególnych sołectw korzystających z pomocy GOPS w Bliżynie w 2015 roku (GOPS Bliżyn).....	22
Wykres 17. Procentowe ujęcie liczby ludności gminy Bliżyn w poszczególnych sołectwach w stosunku do liczby mieszkańców gminy ogółem (Urząd Gminy w Bliżynie).....	27
Wykres 18. Porównanie procentowe osób według ekonomicznych grup wiekowych gminy Bliżyn, powiatu skarżyskiego oraz województwa świętokrzyskiego w roku 2015 (GUS, 2015)	28
Wykres 19. Wybrane wskaźniki demograficzne według ekonomicznych grup wieku dla gminy Bliżyn (GUS, 2015)	28
Wykres 20. Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców poszczególnych sołectw gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie).....	29
Wykres 21. Liczba osób bezrobotnych w gminie Bliżyn na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w odniesieniu do poszczególnych sołectw (Urząd Gminy w Bliżynie)	30
Wykres 22. Liczba osób korzystających z pomocy GOPS w Bliżynie na 100 mieszkańców w odniesieniu do poszczególnych sołectw (GOPS w Bliżynie).....	30

Wykres 23. Liczba osób korzystających z pomocy GOPS w Bliżynie z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców w odniesieniu do poszczególnych sołectw (GOPS w Bliżynie)	31
Wykres 24. Liczba osób korzystających z pomocy GOPS w Bliżynie z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców poszczególnych sołectw (GOPS w Bliżynie).....	32
Wykres 25. Liczba wydanych na terenie gminy Bliżyn Niebieskich Kart z powodu wystąpienia w rodzinie przemocy (GOPS w Bliżynie)	33
Wykres 26. Liczba podmiotów gospodarczych według rodzaju działalności na terenie gminy Bliżyn w roku 2015 (GUS, 2015)	40
Wykres 27. Nowozarejestrowane i wyrejestrowane podmioty gospodarki narodowej w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (GUS, 2010-2015).....	41
Wykres 28. Liczba podmiotów gospodarczych w sołectwach gminy Bliżyn w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (opracowanie własne)	46
Wykres 29. Liczba przyłączy sieci wodociągowej do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w sołectwach gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie, 2015)	59
Wykres 30. Długość sieci i liczba przyłączy do sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w gminie Bliżyn (GUS, 2015)	60
Wykres 31. Odpady zbierane w Mg w gminie Bliżyn w latach 2010-2015 (Urząd Gminy w Bliżynie).....	78
Wykres 32. Ilość zewidencjonowanego azbestu w Mg w poszczególnych sołectwach gminy Bliżyn (Urząd Gminy w Bliżynie)	79
Wykres 33. Ilość zebranego azbestu z terenu gminy Bliżyn w latach 2010-2015 (Urząd Gminy w Bliżynie).....	79
Wykres 34. Ilość wyrobów zawierających azbest w poszczególnych sołectwach gminy Bliżyn w stosunku do ogółu azbestu zewidencjonowanego w gminie (Urząd Gminy w Bliżynie)	84

Spis rysunków

Rysunek 1. Bliżyn z lotu ptaka (fotografia: K. Szczygieł).....	10
Rysunek 2. Powiat skarżyski i gmina Bliżyn (http://gminy.pl/powiaty/297.html)	11
Rysunek 3. Sołectwa gminy Bliżyn (http://skarzysko.geoportal2.pl/map/)	53
Rysunek 4. Obiekty architektoniczne z terenu gminy Bliżyn wpisane do rejestru zabytków województwa świętokrzyskiego (Narodowy Instytut Dziedzictwa)	62
Rysunek 5. Rozmieszczenie rezerwatów przyrody, Parku Krajobrazowego i Obszarów Chronionego Krajobrazu i na terenie gminy Bliżyn (opracowanie własne. Źródło: Geoserwis GDOŚ).....	75
Rysunek 6. Rozmieszczenie Obszarów Natura 2000 na terenie gminy Bliżyn (opracowanie własne. Źródło: Geoserwis GDOŚ)	76
Rysunek 7. Rozmieszczenie Głównego Korytarza Ekologicznego Częstochowa - Wschód na terenie gminy Bliżyn (Źródło: Geoserwis GDOŚ)	76
Rysunek 8. Kryteria koncentracji problemów dla "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022"	101
Rysunek 9. Sołectwa, w których zamieszkuje najwięcej ludności gminy Bliżyn (opracowanie własne, podkład: Urząd Gminy w Bliżynie)	102
Rysunek 10. Podsumowanie liczby wskaźników negatywnych do określenia obszaru kryzysowego na terenie gminy Bliżyn (opracowanie własne, podkład: Urząd Gminy w Bliżynie)	105
Rysunek 11. Podsumowanie wskaźników według rodzajów czynników do określenia obszaru kryzysowego - obszaru zdegradowanego - na terenie gminy Bliżyn (opracowanie własne, podkład: Urząd Gminy w Bliżynie).....	106

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Rysunek 12. Sołectwa spełniające kryteria koncentracji problemów do określenia obszaru kryzysowego - obszaru zdegradowanego - na terenie gminy Bliżyn (opracowanie własne, podkład: Urząd Gminy w Bliżynie).....	107
Rysunek 13. Obszar zdegradowany na terenie gminy Bliżyn - mapa poglądowa (opracowanie własne, podkład: Urząd Gminy w Bliżynie)	109
Rysunek 14. Mapa poglądowa lokalizacji obszaru przeznaczonego do rewitalizacji w gminie Bliżyn (opracowanie własne, podkład: Urząd Gminy w Bliżynie)	111
Rysunek 15. Cele "Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bliżyn na lata 2016-2022"	116
Rysunek 16. Kierunki "Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bliżyn na lata 2016-2022"	118
Rysunek 17. Schemat opiniowania projektu programu rewitalizacji	161
Rysunek 18. Schemat procesu tworzenia i wdrażania programu rewitalizacji	162
Rysunek 19. Schemat monitoringu "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022"	168
Rysunek 20. Schemat zasad partycypacji w programie rewitalizacji	172
Rysunek 21. Schemat public-relation „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022” ...	173
Rysunek 22. Schemat promocji "Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bliżyn na lata 2016-2022”	176